

HACCIN SIRLARI “YETÛ-KE”

İsmail Dinçer

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ.....	5
HAC İBADETİNİN TARİHİ	11
HAZRETİ İBRÂHÎM	29
YETÛ-KE SANA GELSİNLER.....	44
KÂBENİN MÂNÂSİ.....	65
KÂBE VE GÖNÛL.....	77
KÂBE MÜRŞİD-İ KÂMİLDİR	85
MİLLET-İ İBRÂHÎM	94
HACCIN SIRLARI	138
- İstek, Niyet, Samimiyet	
- İhrama Girmek-Günahlardan Soyunmak	
- 7 Tavâf	
- Safâ ve Merve	
- Arafat	
- Şeytan Taşlama	
- Müzdelife ve Minâ	
- Kurban Sırrı	
- Hacı-Hace-Hoca	
- Mekke Hakikati	
- Medine Hakikati	
ŞEFKATLİ OLAN YÜKLENİR.....	246
SON DEĞERLENDİRME.....	259

GİRİŞ

Akıl bilgiyi taşır.
Gönül Allah'ı taşır.
Gönül Kâbe'dir.
Kâbe Allah'ın evidir.
Gönül yolculuğu Kâbe yolculuğudur.
Kâbe'ye olan mânâ yolculuğu, Allah hakikatine, Allah'ta
fâni olmaya eriştirir.
Hac, bu hakikate erişmek için İbrâhîm'i bulmaktır.
Hac, İbrâhîm'in elinden tutup makamlar görmektir.
Ve nice sorulara cevap bulmaktır.
Allah denilen nedir?
Allah var mıdır yok mudur?
Eğer var ise varlığı nasıldır?
Eğer yok ise Allah kelimesi nereden çıkmıştır?
Allah nasıl bilinir?
Allah hakikatine nasıl erişilir?
“Yetû-ke-sana gelsinler” sırrı nedir?
Allah'ı bilen kâmil insan nasıl bulunur?
Ona gitmekteki ana gaye ne olmalıdır.
Hac nedir?
Haccın hakikati nedir?
Hacdan maksat nedir?

Hacca gitmekteki ana gaye nedir?
İnsan hangi duyguyla hacca gider?
Hac neyin arayışıdır?
Hacca gitmek Kâbe'ye gitmek midir?
Kâbe Allah'ın evi midir?
Allah o evin içinde midir?
Beytullah ne demektir?

Allah bize şah damarımızdan daha yakınsa, (Kâf Sûresi
16) Allah'ın evi insan olabilir mi?

İnsan, Allah hakikatine nasıl erebilir?
İnsan, kendi halk oluşunu nasıl anlayabilir?
Kâbe'ye gitmekten maksat nedir?
Kâbe'yi kim yapmıştır?
Ne maksatla yapılmıştır?
Haccın Kur'ânî hakikati nedir?

Dünyanın her yerinde inanç grupları kendi haclarını yapmak için kutsallık atfettikleri yerlere giderler.

İnanç grupları yaptıkları hacda, kendi inançlarına göre gittikleri yerde bazı uygulamalar yaparlar.

Buradaki gidişteki temel anlam nedir, iyi anlaşılmalıdır.
Bir yere gitmedeki asıl amaç ne olmalıdır?
Hacdən maksat nedir?
Sadece âdete uymak mıdır?
Yoksa mânâsına ermek midir?
Müslümanlar Kâbe'ye hacca giderler.
Orada onlara söylenen şeyleri uygulurlar.
Mekke'de ve Medine'de hac ibadetlerini yerine getirirler.

Önce tüm elbiselerini çıkarırlar, sonra dikişsiz geniş beyaz elbise giyerler.

Buna ihrama girmek denilir.

Peki, hakikatte ihram nedir?

Tavâf nedir?

Vakfe'ye durmak nedir?

Kâbe nedir?

Kâbe'yi 7 kez dönmek nedir?

Sâfa-Merve nedir?

Sâfa-Merve arasını 7 kez koşmak nedir?

Arafat nedir?

Arafat ile âriflik arasında bir bağ var mıdır?

İbrâhîm makamı nedir?

Hicri İsmâîl makamı nedir?

Zemzem nedir?

Arafat'tan Müzdelife'ye inmek nedir?

Minâ nedir?

Minâ'da taşlanan 3 şeytan nedir?

Gerçekten orada şeytanlar var mıdır?

Neden Arafat'ta, öğlen ve ikindi namazları birleştirilerek sadece farzı kılınır?

Neden Müzdelife'de akşam ve yatsı namazları birleştirilerek sadece farzı kılınır?

Tüm bunları yapmaktaki ana gaye nedir?

Hacı olmak nedir?

Bunları yapmakla hacı olunabilir mi?

Umre yapmak nedir?

Umre'nin hakikati nedir?

Evet, bu kitabımızda kimsenin ibadetine hor bakmadan, sadece hakikati anlamak için gayret göstereceğiz.

İnsanların Allah'a yönelişleri onlar ile Allah arasında bir sevgi bağıdır.

Her insan kendi inancını özgürce yaşayabilmelidir.

Bir inanç başka bir inanca hor bakmamalıdır.

Allah'a yönelişin samimiyetine bakılmalıdır.

Her insan anne babasından öğrendiği inanca göre hareket eder.

Asla kimsenin inancına yanlış demeye hakkımız yoktur.

Yeter ki inancın içinde öteleme, hor görme, kendini yüce görme, zalimlik olmasın.

İnsan her zaman kendi yaratılışını düşünmelidir.

Bu düşünce içinde olan kâmil insanları bulmalıdır.

Bir kâmile gitmekten maksat, onu ziyaret etmekten maksat, varoluşun ve var edenin hakikatini aramak olmalıdır.

Bu kitabımızda hac ile ilgili araştırmalar yapacağız.

Kur'ân ölçüsüyle haccı anlamaya çalışacağız.

Hacca niçin gidilir bunu araştıracağız.

Hacda yapılan uygulamaların hakikatini araştıracağız.

Hacca neden şeytan taşlanır?

Şeytan taşlanan yerde midir?

Yoksa şeytan bizim kendimizde midir?

Hacdan dönenlere neden hacı denilir?

Hep bunları anlamaya çalışacağız.

Hatamız eksikimiz elbette olacaktır.

Samimiyetimizden şüphe edilmesin.

Hatamız, eksliğimiz için şimdiden affola.

Tek gayemiz hac hakikatini anlamaya çalışmaktır.

Bu kitabımız, haccın hakikatini arayan, hac yolculuğu eden kimselere bir rehber olsun gayesiyle kaleme alınmıştır.

İsmail Dinçer

Aralık 2025

HAC İBADETİNİN TARİHİ

Hac ibadeti dünyanın her yerinde görülür.

Her inanç kendi atalarından öğrendiği şekilde hac ibadetini yerine getirir.

Hacca gitmekteki bir maksat, daha önce orada yaşayan kâmil bir insanın rûhaniyetini hissetmek içindir.

Diğer bir maksat orada yaşayan bir kâmil insandan tev-hîd eğitimi görmektir.

Hac, Allah hakikatini aramanın yolculuğudur.

Hac, kendini bilme yolculuğudur.

Hac, bir yerdeki bir eve gitme değil, orada olan bir Kâ-mile gitmenin niyetidir.

Hac ibadetinin tarihi insanlık tarihi kadar eskidir.

Her inanç kendi bilgelerinin yaşadığı yerleri ziyarete gider.

Müslümanların hac ibadeti Mekke'deki Kâbe'ye gitmektir.

Allah'ın emri, İslâm'ın şartı diyerek Mekke'deki Kâbe'ye hac niyeti ile gidilir.

Bu ibadet Hazreti Muhammed öncesinde de vardır.

Bu ibadet Hazreti İbrâhîm'e kadar dayanır.

Hac tüm topluluklarda ve kültürlerde görülür.

Müslümanlar, Mekke'deki Kâbe'yi...

Hristiyanlar hac amacıyla Kudüs, Efes ve Roma'yı...

Yahudiler, hac amacıyla Beyt-i Mukaddesi ziyaret ederler.

Beyt-i Mukaddes denilen yer, Kudüs'te Süleyman mabedinin bulunduğu yer olarak bilinir.

Budistler, Tibet'de Lhasa şehrindeki Potala sarayını, kutsal dağ Kailas ya da kutsal saydıkları yerleri ziyaret ederler.

Müslümanların Kâbe etrafında döndükleri gibi yürüyüş yaparlar.

Hinduların hac yeri, Kuala Lumpur'daki Batu Caves tapınağıdır.

Hindistan'da birçok inancın kendilerine göre hac yerleri vardır.

İnanç gruplarında kutsal olarak kabul edilen yerler, eski tarihlerden beri hac niyetiyle ziyaret edilir.

Bunlar; Delfi Mabedi, Zeus Mabedi, Amon Mabedi, Ganj Nehri, Gaya, Sion Dağı, Benares, Kusanagara, Sarnath, Ajanta, Sanchi ve birçok yerdir.

İşte gördüğümüz gibi, hemen hemen her toplumun, kutsal olarak kabul ettiği yerler, hac merkezleri olmuştur.

Bu durum ilk çağlardan beri yapılan dini yönelimlerdir.

Hac niyetiyle ziyaret edilen yerlerde, genelde orada daha önce bilge kişilerin yaşadığını görüyoruz.

Müslümanlar, Mekke'deki Hazreti İbrâhîm'in yapmış olduğu evi ibadet niyetiyle ziyaret ederler ve buna hac derler.

Hikâyede Hazreti İbrâhîm, eşi Hacer ve oğlu İsmâîl'i Kâbe civarına bıraktı diye anlatılır.

Daha sonra İsmâîl ve İbrâhîm orada küçük bir ev yaptılar.

Ve onların evi olduğunun bilinmesi için, evin bir köşesine bugün Hacer-ül Esved diye bilinen taşı yerleştirdiler.

Bu taş Hazreti İbrâhîm'in evini gösteren bir işarettir.

Ki bu adet o günün toplumunda evlerin bilinmesi için yapılan bir adettir.

Bugünkü kapı numaraları gibi...

Bugün oraya gidenler, Hacer-ül Esved'i haccın başlangıcı ve bitişi olarak kullanırlar.

Hazreti İbrâhîm devrin kâmil insanıydı.

Resûl ve nebî hakikatini insanlığa açıklayandı.

Bilge kişiliğiyle Allah hakikatini gece gündüz ilgili olanlara anlatırdı.

Hakikati arayanlara yol gösterirdi.

Hazreti İbrâhîm, Kâbe dediğimiz yerde oraya gelen insanlara kendilerini bilme, Allah hakikatinin ne olduğu konusunda ilmî dersler verirdi.

Gerçekte Kâbenin insanın kendisi olduğunu bildirirdi.

Kur'ân bize, Kâbenin insanın kendi vücûdu olduğunu bildirir.

Kâf Sûresi 16: "Ve nahnu akrebu ileyhi min hablil verîd."

Meâli: "Ve Biz ona şahdamarından daha yakınız."

Kâbe'ye "Beytullah" da derler, yâni Allah'ın evi.

Peki, böyle denilmesinden maksat nedir?

Allah o evin içinde midir?

Allah âyetle bize nerede olduğunu bildiriyor.

"Ve biz ona şahdamarından daha yakınız."

Demek ki Allah, her varlığın özünde, varlığı kuşatandır.

İnsan, Allah'ı göklerde bir yerde değil, kendi vücûdunda aramalıdır.

İnsan vücûdu âlemin câmisidir.

O vücûdda, varlıkta olan her şey, zerre miktarda da olsa vardır.

İşte insan Kâbe'dir

Cümle varlığın kıblesidir.

Onun için bu hakikati anlayanlar hep benzeri sözler söylediler.

Beyazıt Bistami: "Allah, Kâbe yapıldığından beri oraya bir kez bile girmediyse, ama benim vücûdumdan bir an bile olsa ayrılmadı."

Beyazıt'e Hocası: "Kâbe benim, beni tavâf et."

Mevlana: "Kâbe'den murat gönüldür."

Yunus Emre: "Bin kere de varsan hacca hepsinden iyice bir gönül'e girmektir."

Hac, Hazreti Muhammed'den önce de yapılan bir ibadetti.

Hacca gelenler aynı zamanda Kâbe'nin etrafında alış veriş yaparlardı.

O dönemde de hac organizasyonunu yöneten kişiler, şirketler vardı.

Hazreti Muhammed zamanında bunu bir dönem yöneten kimse, Ebu Süfyan ve Ümeyye idi.

Ebu Süfyan; "din ile ticareti bir arada bulundurmak ne güzel" der.

Bu zihniyet hâlâ devam eder.

Hazreti Muhammed, haccın hakikatini anlattı diye, Mekke'de istenmemiş olabilir mi?

Onu, hac hakikatini ve diğer hakikatleri anlattı diye öldürmeye kalkışmış olabilirler mi?

Tüm bunları araştırmak, ince ince düşünmek gerekir.

Çünkü biliyoruz ki, Mekkeli müşrikler, Allah'ın varlığına, birliğine inanırlar ve tüm ibadetlerini en dikkatli bir şekilde yaparlardı.

Tabi burada müşriklik nedir diye de düşünmek, araştırmak gerekir.

Müşrik, şerik koşmak, ortak koşmak demektir.

Allah'a ortak koşmak demektir.

Kibir ve şirk en büyük günahıdır.

Lokman Sûresi 13: "Ve iz kâle lukmânu libnihî ve huve yâ-zuhu yâ buneyye lâ tuşrik billâh inneş şirke le zulmun azîm."

Meâli: "Lokman oğluna öğüt verip, şöyle demişti: Ey oğlum, Allah'ın yanında kendine varlık isnat edip şirk koşma. Doğrusu şirk koşmak elbette kendine yaptığın büyük bir zulümdür."

Mekkeli müşrikler de Allah'a inanırlar ve ibadetlerini yaparlardı.

Onlar da hacca gelirler, Kâbe'yi tavâf ederlerdi.

Kâbe'nin etrafında ibadetlerini yaparlardı.

Hazreti İbrâhîm'den beri gelen hac ibadetlerini, Kâbe'nin etrafında yaparlardı.

Tüm ibadetlerini yaparken neden onlara müşrik denildi?

Hakikatte müşriklik ne demektir, şirk ne demektir?

İbadetlerini yapanlar müşrik olabilir mi?

Nasıl müşrik durumuna düşeriz?

Kur'ân'ı incelediğimizde anlıyoruz ki Hazreti Muhammed döneminde Mekkeli müşrikler dediğimiz kimseler de Allah'a inanıyorlar ve inançlarına sıkı sıkı bağlılar ve asla Allah'ı inkâr etmiyorlardı.

Zuhurf Sûresi 9: “Ve le in seeltehum men halakas semâvâtî vel arda le yekûlunne halakahunnel azîzul alîm.”

Meâli: “Doğrusu onlara, gökleri ve yerleri kim yarattı diye sorduğunda, elbette varlığın yüce sahibi, ilmin sahibi olan onları yarattı, derler.”

Zümer Sûresi 3: “Vellezînettehazû min dûnihî evliyâ mâ nabuduhum illâ li yukarribûnâ ilallâhi zulfâ.”

Meâli: “Ondan başka evliya edinenler, biz onlara kulluk etmiyoruz, ancak Allah’a yaklaştırsınlar diye onlara yakın oluyoruz, derler.”

Yûnus Sûresi 18: “Ve yekûlûne hâulâi şufeâunâ indallâh.”

Meâli: “Derler ki: Bunlar Allah’ın katında bize şefaâtçi olacaklar.”

Ankebût Sûresi 63: “Ve le in seeltehum men nezzele min nes semâi mâen fe ahyâ bihil arda min badi mevtiâ le yekûlunnallâh kulil hamdu lillâh bel ekseruhum lâ yakılûn.”

Meâli: “Eğer onlara; gökten yağmurunu indiren, böylece topraktan hayat veren, sonra da oradan nutfeler çıkaran kimdir, diye sorsan, elbette Allah derler.”

Nisâ Sûresi 153: “En tunezzile aleyhim kitâben mines semâi.”

Meâli: “Senden Ulvî Âlem’den bir kitap getirmeni isterler.”

En’âm Sûresi 148: “Seyekûlullezîne eşrekû lev şâallâhu mâ eşreknâ ve lâ âbâunâ ve lâ harremnâ min şey.”

Meâli: “Ortak koşan kimseler derler ki: Eğer Allah isteseydi, biz ve atalarımız ortak koşanlardan olmazdık ve haram şeyler yemezdik.”

Furkân Sûresi 7: “Ve kâlû mâli hâzer resûli yekulit taâme ve yemşî fîl esvâk lev lâ unzile ileyhi melekun.”

Meâli: “Dediler ki: Bu nasıl bir Resûl? Yemek yiyor, çarşılarda dolaşıyor. Ona bir melek indirilseydi ya.”

Furkân Sûresi 8: “Ev tekûnu lehu cennetun yekulu minhâ.”

Meâli: “Ya da devamlı oradan besleneceği cenneti.”

Kur’ân’ı dikkatlice incelediğimizde anlıyoruz ki, Hazreti Muhammed öncesi o günün toplumunda, Allah inancı ve ibadetler, bugünkü İslâm toplumundaki ile hemen hemen aynı olarak vardı.

Kur’ân’ı incelediğimizde Mekkeli müşriklerin;

Allah’a; Zuhruf Sûresi 9, Ankebût Sûresi 63

Kitâba; Nisâ Sûresi 153

Meleklerle; Furkân Sûresi 7

Resûllere; Furkân Sûresi 7

Ahirete; Furkân Sûresi 8

Kadere; En’âm Sûresi 148, inandıklarını görüyoruz.

Mekkeli müşriklerin şiirlerinde Allah inancına rastlıyoruz.

İmanının şartları dediğimiz şartlara da rastlıyoruz.

Hazreti Muhammed’in Allah’tan ve niteliklerinden bahsetmesini hiçbirini yadırgamadı.

Çünkü kendilerinin bildiği şeyleri söylüyordu Hazreti Muhammed.

Bu bilgilere İbn-i Habîb’in “El-Muhabber” kitâbından yapılan tercümelerde rastlıyoruz.

H. Mehmet Soysaldı “Kur’ân ve Sünnet Işığında İbadet Tarihi”

Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 1997

“Çünkü namaz Mekkelilerin bildiği bir şeydi” (Ebu Muslim).

Ebu Cehil de, Ebuzer Gifari de cahiliye döneminde namaz kılmaktaydılar.

Hazreti Muhammed'in çağrısı neydi ki birini can düşmanı diğerini can dostu yaptı? (Ebu Müslim)

Sadece namaz değil hac, oruç, abdest, gusül, cenaze namazı, cuma toplantısı (yevmul arube, arabların günü) kırkta bir zekat, kısas, el kesme, sopa vurma, bir Allah'a inanma, Adem'i, Nuh'u, Hud'u, İbrâhîm'i, İsmâîl'i, Hacer'i saygıyla anma, örtünme, sakal, cübbe, sarık vs. bugün İslam'da ne kadar ritüel (nusuk), ahkam, şekil, şemal ve itikat varsa hepsine sahipti cahiliye Arapları.

Anlıyoruz ki bugünkü iman ve ibadet mevzuları hemen hemen aynıısıyla Mekkeli müşriklerde vardır.

Hatta Kâbe'nin etrafının tavâf ederken bugünkü gibi "Telbiye" ederlerdi.

Telbiye şöyledir.

Lebbeyk Allâhümme lebbeyk...

Lebbeyk...

Lâ şerîke leke...

Lebbeyk...

İnne'l-hamde...

Ve'n-ni'mete...

Leke ve'l-mülk...

Lâ şerîke le...

Geldim Allah'ım geldim, sana boyun eğdim...

Geldim, sana uydum, sana boyun eğdim...

Senin eşin ve ortağın yoktur...

Geldim, sana boyun eğdim...

Varlıktaki tüm sıfatlar senindir...

Tüm nimetler senindir...

Tüm mülk senindir...

Senin eşin ve ortağın yoktur...(Ebu Dâvud, Et'ime, 54.)

Görüldüğü gibi o gün de bugünkü gibi hac ibadeti yapıldı.

Peki, Mekkeli müşrikler neden Hazreti Muhammed'e karşı çıktılar.

Söylemler aynıydı ama anlayışlar aynı değildi.

Zuhur Sûresi 9: "Onlara gökleri ve yerleri kim yarattı diye sorsan, aziz olan alîm olan Allah yarattı derler."

Evet, ne kadar ilginç değil mi?

Yalnızca "Allah yarattı" demiyorlar.

Allah'ı anarken Allah'a ait olan sıfatlarla onu yüceltiyorlar.

Semâvat yâni gökler kelimesi geçtiğinde oraya layık olan "Âziz" kelimesini kullanıyorlar.

Ard-Arz yâni yeryüzü kelimesi geçtiğinde oraya layık olan "Âlim" kelimesini kullanıyorlar.

Çünkü yeryüzü tüm ilmin sergilendiği yerdir.

Evet, Mekkeli müşrikler belliki bizlerden çok daha iyi Allah inancına sahiptiler.

Allah'ı anarken Allah'a ait olan sıfatlarla Allah'ı anıyorlardı.

Ama yine de onlara müşrik denildi.

Peki, neden denildi?

Kur'an'a göre müşriklik nedir?

Müşrik; "Şe-ri-ke, şirk" kelime kökünden gelmektedir.

Şerike ortak olmak demektir.

"Senin de var benim de var" anlamındadır.

"Şirket" de bu kökten gelir.

Yâni ortaklık.

Müşrik; ortak koşan anlamında kullanılır.

Yâni Allah’a ait olan niteliklerin, Allah’ın yarattığı kula da isnat edilmesidir.

Allah’ın yarattığı kula ulûhiyet isnat edilmesidir.

Müşriklik, Allah’a ait olan yüceliği, nitelikleri ama kendine ama başka birine isnat etmektir.

Kişi hem Allah’a inanır hem de Allah ile arasına yücelik isnat ettiği birilerini ya da kendini koyar.

Allah ile arasına koyduğu yücelik verdiklerine “Evliya-Veli” der.

Evliya diye edindiği, kutsallık verdiği bir kimseyi, şefaata aracı olarak koyar.

Bu çok güzel bir şekilde Kur’ân’da tarif edilmiştir.

Zümer Sûresi 3: “Vellezînettehazû min dûnihî evliyâ mâ nabuduhum illâ li yukarribûnâ ilallâhi zulfâ.”

Ve ellezine ittehazû	: Onlar, edindiler, sarıldılar,
Min dûni evliyâ	: Ondan başka, dostlar, evliya,
Mâ nabuduhum	: Değil, şey, ne, biz, onlara kulluk etmiyoruz,
İllâ yukarribun	: Ancak, yakınlık, akraba,
İlâ Allâh zulfâ	: Allah, makam, yakınlık, yaklaşma, zülûf,

Meâli: “Ondan başka evliya edinenler, biz onlara kulluk etmiyoruz, ancak Allah’a yaklaştırsınlar diye onlara yakın oluyoruz, derler.”

Oysa Kur’ân; “Allah’tan başka veli- evliya edinmeyin” der.

En’âm Sûresi 51: “Min dûnihî veliyyun ve lâ şefîun.”

Meâli: “O’ndan başka dost ve şefaata eden yoktur.”

Câsiye Sûresi 10: “Ve lâ yugnî anhum mâ kesebû şeyen ve lâ mattehazû min dûnillâhi evliyâ.”

Meâli: “Allah’ı bırakıp, evliya diye sarıldıklarından da onlara bir fayda yoktur.”

İşte, Allah’a ait olan sıfatları kendine nisbet etmek müşrikliktir.

Hazreti Muhammed; “kölelik yoktur, hepimiz Allah’ın kuluyuz, hepimiz eşitiz, siyahın beyaza, beyazın siyaha üstünlüğü yoktur” dediğinde Mekkeli müşriklerin ileri gelenleri ona itiraz ettiler.

Ve dediler ki: “Biz Bilal ile bir miyiz? Allah onu köle olarak yaratmış ama bizleri kendine ait olan ‘Melik’ isminin mazharı olarak yaratmış. Bak bizler Mekke’nin yöneticileriyiz, ama Bilal köle.”

Hazreti Muhammed; “Allah onu köle olarak yaratmadı, onu siz köle haline getirdiniz” dedi.

Kendini, yaratılan herhangi bir varlıktan üstün görmek de müşrikliktir.

Kendini ya da birini “alîm” görmek de müşrikliktir.

Çünkü “alîm” Allah’ın sıfatlarından biridir, ilmin sahibi demektir.

Cümle varlıkta satır satır yazılı olan ilmin sahibi ve oraya o ilmi yazan Allah’tır.

Varlık, Allah’ın ilmiyle var olmuştur.

Bir tohumun içinde, satır satır yazılı olan, filiz, dal, çiçek, yaprak, meyve yazılımını yapan Allah’tır.

İşte kişinin Allah’a ait olan ilmi, kendine ya da birine nispet etmesi de müşrikliktir.

Hakikat yolunda hakikati anlamaya çalışan kişilere ârif, rical, talebe, kâmil denilir.

Allah’a ait olan nitelikleri ama kendine ama birine nispet etmek müşrikliktir.

“Allah’ım sen alîmsin, işte bu kulun da alîm” demek Allah’a ortak koşmaktır.

Allah’a ortak çıkarmaktır, işte bu müşrikliktir.

Örnekler verirse:

Allah’a ait niteliklerden bazıları:

Hayat; hay olan, diri olan Allah’tır.

İlim; ilmin sahibi Allah’tır, varlığın özünde olan ilim Allah’a aittir.

İrâde; varlığın varoluşundaki ve işleyişindeki istek Allah’a aittir.

Bâkî: yok olmayan, sonsuz olan.

Hâdî; yol gösteren, hidâyet veren.

Hakîm; tüm varlığa, her şeye hâkîm olan.

Kâdir; kudretli, güçlü.

Mâlik-ül Mülk; mülkün sahibi olan Allah’tır, kişi emanetçidir.

Bu mülkün sahibi kim dememeliyiz, bu mülkün emanetçisi kim demeliyiz.

Reşîd; irşad eden, Allah’tan gayrısı irşad edemez, kul vesile olur.

Samed; hiçbir şeye muhtaç olmayan, eğer bir kişiye zengin, hiçbir şeye muhtaç değildir dersek bu da müşrikliktir.

Çünkü her kişi, havaya, suya, yemeğe vs muhtaçtır.

Ama Allah hiçbir şeye muhtaç değildir.

Bu örnekleri çoğaltabiliriz.

Evet, Hazreti Muhammed:

Allah’ın indinde herkes eşittir...

Kadın erkek eşittir...

Kadın da sizin gibi bir insandır...

Köle dedikleriniz de sizin gibi bir insandır...

Birinizin diğetine bir üstünlüğü yoktur, dediğinde ve buna benzer muhteşem tespitleri ortaya koyduğunda, Mekkenin müşrikleri bunu kabul etmediler.

Çünkü onlar kendilerinin yüce yaratıldığına, seçilmiş olduklarına, hidâyet bulduklarına, şefaathahli olduklarına inanıyorlardı.

Müşrikler, “Hiç, efendi ile köle bir olabilir mi?” diyorlardı.

Ve bunun için Hazreti Muhammed’le bu konularda ve bil-hassa kader konusunda ayrılıyorlardı.

İşte anlıyoruz ki Allah’a ait olan sıfatları, yücelikleri ama kendimize ama birine isnat etmenin adı müşrikliktir.

İşte Kâbe’nin etrafında müşrikler dediğimiz kimseler Allah’a inanıyorlar, ibadetlerini yapıyorlardı.

Kâbe’ye geliyor, tavâf ediyorlardı.

Hazreti Muhammed, gençlik yılları ve olgunluk dönemlerinde Mekkeli müşriklerin yaptığı gibi hac, tavâf, umre, vakfe ve kurban kesme gibi adetleri yapıp yapmadığı konusu tartışmalıdır.

Bazı kesimler hiç yapmamıştır der.

Bazı kesimler ise bir defa yaptığını bildirir.

Hazreti Muhammed her sene hacca gelenlere İslâm’ın-Tevhîd’in hakikatini anlattığı kaynaklarda vardır. (İbn Sa’d, Tabakât, 1/184-185)

Burada düşünmemiz gerekir.

Mekkeli müşrikler de kendilerini Müslüman görüyorlardı.

Peki, Hazreti Muhammed’in gelenlere anlattığı hakikat neydi?

Hazreti İbrâhîm’in düzenlediğı hacca ait hakikatler olabilir mi?

Hazreti İbrâhîm'in düzenlediği yol olan, İlm-i Tevhîd hakikati olabilir mi?

Elbette bunlardı...

Bunlar, unutilan hakikatlerdi...

Hazreti Muhammed; "Ben, atam İbrâhîm'in duâsıyım-davetine uyanım." (İbni Hişâm, Sîre: 1/175; Taberî, Tarih: 2/128)

Buradan anlıyoruz ki Hazreti Muhammed o günün toplumunu atası İbrâhîm'in unutilan yolu olan Tevhîd inancına davet ediyordu.

O dönemden bu döneme hac ibadetleri devam etmektedir.

Önemli olan bu ibadetler neden yapılmaktadır bunu bilmektir.

O dönemde de Kâbe'ye gitmenin kuralları vardı.

Bugün de bu kurallar devam etmektedir.

Hacca gitmenin belirli kuralları vardır.

Bu kurallar neden konulmuştur iyi bilinmelidir.

İslam dünyasında haccın kuralları şöyle tanımlanır:

1- Müslüman olmak.

3- Akıl balığ olmak.

4- Hür olmak.

5- Hacca götürüp getirecek ve evindekilere yetecek kadar parası olmak.

6- Çevresinde aç, hasta, çaresiz olan kimselerin derdini çözmek, "bu durum oturduğu evin doğusunda, batısında, kuzeyinde, güneyinde yedi komşuyu gözetlemek" diye de tanımlanır.

7- Çocuklarının bekar, hasta, işsiz olmaması.

7- Hacca gidemeyecek kadar bir hastalık içinde olmamak.

8- Zengin olmak.

Zengin olan ömründe bir kez gitmeli diye bildirilir.

Hacca gitmenin şartlarına şunlar da ilave edilir.

Borçlu olmamak ve helal kazanç sahibi olmak.

Temiz bir parayla gitmek, yâni kazancında zerre kadar haram olmaması.

Küslerle barışmak.

Kul hakkı varsa helalleşmek.

Komşu haklarını gözetmek.

Kimseye yük olmamak, geldiğinde de kimseye yük olmamak.

Hac boyunca ve geldikten sonra, kötü sözler, kötü niyet ve davranışlardan uzak durmak, kimsenin kalbini kırmamak, kimsenin hakkına girmemek.

Ama bugün hac ve umre diyerek defalarca gitmek bir özentî haline getirilmiştir.

Yüz binlerce kişinin defalarca giderek döktüğü paralar ile her yıl ülkemizde binlerce insana iş, sağlık, eğitim için destek oluşturulabilir.

Hastaneler, okullar, yapılabilir.

Fakir dediğimiz insanlara iş sahaları açılabilir.

Böylece iş sahası açılan insanların, gelecek ile ilgili kaygıları kalmaz.

Allah bildirir; “Sizin Allah indinde en hayırlınız birbirinize yardımcı olanlardır.” Hucurât Sûresi.

Çaresiz, umutsuz olana ziyaret, onun derdine çare olmak, Mekke’ye gitmekten daha evladır.

Çaresizin etrafında tavâf etmek, Kâbe’nin etrafında tavâf etmekten daha evladır.

Hacca gitmenin hikmeti çok iyi bilinmelidir.

Orada yapılan ibadetlerin anlamı çok iyi düşünölmelidir. Haccda yapılan ibadetlerin gerçekte anlamı nedir, çok iyi düşünmek gereklidir.

Evete, Kâbe insanın kendi vücûd âlemidir.

Kendi vücûd âleminde Allah'ı tanımak haccın mânâsıdır.

Kâbe'yi Hazreti İbrâhîm bir gaye üzere yaptı.

Oraya gelenlere varoluşu ve var edeni anlattı.

Yâni Kâbe, Hazreti İbrâhîm'in Allah'ı anlattığı bir merkezdi.

Oraya gidenler, devrin kâmil insanı olan Hazreti İbrâhîm'i ziyaret etmek için giderler, ondan hakikati öğrenmeye çalışırlardı.

Bu durum Hac Sûresi 27. âyette; "yetû-ke-sana gelsinler" diye belirtilir.

İşte o günün kâmil insanı Hazreti İbrâhîm'di.

İnsanlar ona Allah hakikatini anlamak için giderlerdi ve onunla gece gündüz sohbet ederlerdi.

Yâni o günün Kâbe'si Hazreti İbrâhîm'in mektebiydi.

Peki ya şimdi?

İnsan Kâbe'nin hakikatine erişmelidir.

Kendi vücûd kâbesine dönmeli ve vücûd mektebinde, Hazreti Muhammed'in öğretmenliğinde Allah hakikatini bilmeye çalışmalıdır.

Peki, Hac nedir?

Kur'ân cevap veriyor.

Kâf Sûresi 16: "Ve biz ona şahdamarından daha yakınız."

Mâide Sûresi 97: "Allah; insanların tüm varlığı tutanı bilimleri için, kutsal olan o vücûdlarına yönelmeyi gerekli kıldı. İşte bu sizin hakikatleri bilmeniz içindir. Kutsal olan o iç âleminize dönün ve size armağan olarak verilen vücûdunuzu

sahibine teslim edin ve hep O'na teslimiyet içinde olun. Göklere ne varsa ve yerde ne varsa ilmiyle var eden Allah'tır ve bütün her şeydeki ilmin sahibi Allah'tır."

Hac Sûresi 27: "Allah'ı tanımak için arayışta olan insanlara ilan et. Toplumda ileri gelenler ya da bir zayıflık içinde olanların hepsi, bir tase içinde inceden inceye araştıranların hepsi sana gelsinler."

Hakikate ehil olmayan Mekke'ye hac niyetiyle gidebilir.

Ama hakikat ehline her yer kâbedir.

Hakikat ehline hac niyetiyle Kâbe'ye gitmek uygun değildir.

Yunus Emre:

*"Yunus Emre der hoca
Gerekse bin var hacca
Hepisinden iyice
Bir gönüle girmektir"*

*"Gönül mü yeğ, Kâbe mi yeğ
Ayıt bana akli eren
Gönül yeğdürür
Zıra kim gönüldedir dost durağı"*

Mevlana:

"Kâbe'den murat gönüldür."

"Kâmil insan için, (gönlündeki) Kâbe'nin kapısı daima açıktır."

"Hac, bir evi yâni Kâbe'yi ziyaret etmektir, evin sahibini ziyaret etmek ise erliktir."

‘Mekke’deki Kâbe Azer oğlu Halil’in yaptığı bir binadır. Gerçek Kâbe olan insan kâlbi ise Allah’ın binası ve nazar-gâhıdır.”

Kâmil insanlar, hep Kâbe’nin hakikatini hatırlatmaya çalışmışlardır.

İncelendiğinde görülecektir ki dünyanın her yerinde hac ibadeti vardır.

Şunu dikkatlice düşünmeliyiz!

Hac ibadeti bir âdete mi dönmüştür?

Yoksa bir mânâ üzere mi yapılmaktadır?

HAZRETİ İBRÂHÎM

Kâbe denilince akla hemen Hazreti İbrâhîm gelmelidir.

Kâbe'yi yapan Hazreti İbrâhîm olarak bilinir.

Kâbe'nin yapılma maksadı bilindiğinde, İbrâhîm'in niyeti anlaşılabacaktır.

Hacca gitmekteki maksat kâbe'ye gitmektir.

Kâbe'ye gitmekteki maksat devrin İbrâhîm'ini bulmaktır.

Kâbe'ye gitmekteki maksat, İbrâhîm'in kabilesine dâhil olmaktır.

Kabile kelimesi de kâbe kelimesinden gelir.

Kabul etmek kelimesi de kâbe kelimesinden gelir.

Kâbe'ye varan hakikat yoluna girmeyi kabul eden kimsedir.

Kâbe ve İbrâhîm, hakikatin yolu ve Mürşid-i Kâmil boyutudur.

Hazreti İbrâhîm, devrin Mürşid-i Kâmilidir.

Hazreti Muhammed'in, Hazreti İbrâhîm hakkında, "Atam İbrâhîm" diye anması bu hakikati ortaya koymak içindir.

Hazreti Muhammed'in bu konu ile ilgili sözleri şöyledir.

Bir adam Hazreti Muhammed'e geldi şöyle söyledi: "Ey veryüzünün en hayırlısı."

Hazreti Muhammed ona şu karşılığı verdi: "Bu söylediğin Atam İbrâhîm aleyhisselâmdır." Enes Bin Mâlik. (M6138 Müslim, Fedâil, 150)

Hazreti Muhammed: Hakk yolunda benim dostum
Atam, Hakk'ı dost edinen İbrâhîm'dir. (T2995 Tirmizî, Tef-
sîru'l-Kur'ân, 3)

Hakikat yolculuğu olan Miraç'da bütün resûl ve nebî-
ler bana gösterildi... İbrâhîm'i de o yolculukta gördüm. Gör-
düklerim arasında ona en çok benzeyen (kendisini kastede-
rek) bu arkadaşınızdır..." Cabir...(M423 Müslim, Îmân, 271)

Görüldüğü gibi Hazreti İbrâhîm İlm-i Tevhîd yolunun
atasıdır.

Hazreti İbrâhîm, Tevhîd'in babası olarak bilinir.

Tek Allah inancını topluma anlatmaya gayret göstermiştir.

Tüm inançlarda ortak ata olarak adlandırılır.

Peki, Hazreti İbrâhîm kimdir?

Kur'ân'da 70 defa İbrâhîm kelimesi geçer.

İbrâhîm kelimesi, rahîm kelimesinden gelir.

Eb-rahîm, her varlığın geldiği asliyet anlamındadır.

Tüm varlık Allah'ın rahîmiyet boyutundan gelir.

Rahîmiyetden açığa çıkan her varlık, rahmâniyet boyu-
tudur.

İşte Hazreti İbrâhîm bu hakikatleri insanlığa sunmaya
gayret göstermiştir.

Hazreti İbrâhîm İslâm hakikatini topluma anlatmaya
çalışmıştır.

Hatta Hazreti Muhammed onunla ilgili "Müslümanlığı
ortaya koyan ilk insanlardan biridir" diye bildirir.

Bu konu Kur'ân'da Âl-i İmrân Sûresi 67. âyette açıklanır.

Âl-i İmrân Sûresi 67: "Mâ kâne ibrahîmu yahûdiyyen ve
lâ nasrâniyyen ve lâkin kâne hanîfen muslimâ ve mâ kâne
minel müşrikîn."

Mâ kâne İbrâhîm	: Olmadı, değildi, İbrâhîm,
Ya hadûyyen	: Yalnız biz yol gösteririz diyen,
Ve lâ nasrâniyyen	: Yok, yardımcı olan,
Ve lâkin kâne hanîf	: Lâkin, oldu, hânîf, tevhîd üzere, varlığın birliğine inanan,
Muslimen	: İslâm, teslim olan, barış huzur üzere olan,
Ve mâ kâne	: Olmadı, etmedi,
Min el müşrikîne	: Ortak koşan, Allah'ın niteliklerini kendine isnat eden,

Meâli: “İbrâhîm; yalnız biz yol gösteririz diyenlerden de, bizden başka yardımcı olacak yoktur diyenlerden de olmadı. Fakat o; Tevhîd üzere ve İslâm üzere oldu, tüm varlığıyla teslim olup, barış ve huzur üzereydi ve o, Allah'ın niteliklerini kendine isnat eden olmadı.”

Burada da görüldüğü gibi Hazreti İbrâhîm, Tevhîd ve İslâm hakikatini ortaya koyan biriydi.

Hazreti İbrâhîm'in M.Ö. 2200-2000'li yıllarda yaşadığına inanılır.

Asıl adı “Avram-Avrahaman” olduğu ile ilgili bilgilerde vardır.

Bir rivâyete göre de Bâbil Kralı, Hamurabi olduğu iddia edilir.

Ama şu bir gerçek ki her şeyin geldiği, Allah'ın rahîm boyutunu anlattığından dolayı, Eb'rahîm-İbrâhîm adıyla anılmıştır.

Aslında tüm resûl ve nebîlerin gerçek adları başkadır.

Ama her biri Allah'a ait olan bir boyutu anlattığından dolayı, o boyutun adıyla adlandırılmışlardır.

Mesela Zekeriya, Allah'ın zâkir-zikir boyutunu ortaya koyan kimsedir.

Yahya, Allah'ın hayy boyutunu anlatmıştır.

Muhammed, Allah'ın hamd boyutunu ortaya koymuştur.

İşte Hazreti İbrâhîm de her şeyin kaynağı olan rahîm boyutunu ortaya koyan biridir.

Hazreti İbrâhîm, sorgulamanın, hakikati aramanın sembolüdür.

O, yerlere göklere bakarak;

“Ben kimim, ben nasıl var oldum?”

“Beni kim var etti?”

“Bu âlem nasıl var oldu?”

“Bu âlemi var eden kim?”

“Benim Rabbim kim yâni beni bedenlendiren kim? sorularını sorarak, “hakikati arayanların babası” olarak anılır olmuştur.

Yaşadığı dönemde yaptığı mücadele ile tek Allah hakikatini ortaya koymuştur.

Bundan dolayı “Tevhîd'in Babası” olarak anılır.

Her şeyin sahibi olan tek olan Allah'ın birliğini insanlığa açıklamıştır.

Tüm varlığı saran tek kudreti insanlığa sunan kimsedir.

Varlığın varoluşunu ve varlığı var edeni anlamak isteyenlere bir rehberdir.

“Allah nedir?” hakikatini anlamak isteyenlere, sorup araştıranlara en güzel örnektir.

Kâinat okulunun talebesi, İlm-i Tehvîd yolunun öğretmeni, tüm inançların babasıdır.

Fırat nehri yakınlarında Babil şehrinde yaşadığı bildirilir.

O günün kavmi olan Keldani kavminde yaşadığı aktarılır.

Babası Taruh ya da Azer'dir.

Bir bilgiye göre de annesi İbrâhîm'e hamileyken, babası Taruh vefat etmiştir.

Anne hamileyken Taruh'un kardeşi Azer ile evlenmiştir.

Hazreti İbrâhîm, bir olan Allah'ı insanlığa anlatmıştır.

Bunun için ona "Tevhîd'in Babası" denilmiştir.

Tevhîd'in babası ne demektir?

Nahl Sûresi 120: "İnne ibrahîme kâne ummeten kânitin lillâhi hanîfâ ve lem yeku minel müşrikîn."

Meâli: "Muhakkak ki İbrâhîm; hakikatler yolunda olan biriydi. Tevhîd üzereydi, daima Allah için hareket ederdi ve asla Allah'ın varlığının yanında kendine varlık isnat eden olmadı."

Hazreti İbrâhîm "hem ben var hem Allah" demedi.

Hepimizi kuşatan bir olan Allah'ı anlattı.

İnsan ayrı Allah ayrı demedi.

Birliği insanlığa sundu.

Ve insanlara "bir olan Allah'ı anlayın" dedi.

Ve oluşturduğu yol "Tevhîd'in-Birliğin Yolu" idi.

Kur'ân'da neden "Atan İbrâhîm'in yolu üzere ol" diye bildirilir.

Nahl Sûresi 123: "Enittebi millete ibrahîme."

Meâli: "Tâbi ol, İbrâhîm'in yoluna, onun düzenlediği ilkelere."

Burada geçen "Millet-i İbrâhîm" âyeti müellifler tarafından İbrâhîm'in dini diye çevrilir.

Oysa Kur'ân'da ayrıca din kelimesi de vardır.

"Millet" kelimesi, "din" kelimesi aynı mânâ mıdır?

İbrâhîm'in dini olur mu?

Din Allah'a aitse, İbrâhîm'in dini diye çevirmek doğru mudur?

Millet; imla, düzenlenen ilkeler, belge, düzenleyip yazdırılan, söyleyip yazdırmak, ezbere yazmak anlamlarına gelir.

"İmlal" masdarıyla, yâni "imla" manası ile ilişkili bir isimdir.

Aynı zamanda, aynı inanç, duygu, amaçta birleşen topluluklara da denir.

Asıl kökeni "İmla" kelimesinden gelir.

Hazreti İbrâhîm, "Allah nedir? Varoluş nedir? Bir kişi Allah'ı nasıl bilebilir" gibi soruların cevaplarını bulmak için, düzenlediği ilkelerle bizlere yol gösterdi.

Nasıl ki bir ilim belli bir eğitim aşamasından geçildikten sonra biliniyorsa...

Din, Allah, kendini tanımak, varoluşu anlamak da Hazreti İbrâhîm'in düzenlediği ilkelerle bilinebilir.

Onun için Kur'an'da 7 yerde "Millele İbrâhîm" kelimesi geçer.

Tüm meâlciler, millet kelimesini "Din" diye çevirmişler, İbrâhîm'in dini olarak meâl etmişlerdir.

Böyle yapılan meâl hiç hakkani değildir.

Çünkü din Allah'a aittir.

İbrâhîm'in dini olmaz.

İşte "Millele İbrâhîm" âyeti "İbrâhîm'in yolu, oluşturduğu ilkeler" demektir.

Hazreti Muhammed bunun için "Atam İbrâhîm" demiştir.

İbrâhîm, hakikatlerin anlaşılması için makamlar oluşturmuştur.

Bunlar Fenâ makamlarıdır.

Fenâ makamları; “Zâkir, Fâil, Mevsuf, Mevcûd” makamlarından oluşur.

Bakara Sûresi 125: “Vettehizû min makamı İbrâhîm.”

Âyetlerde de belirtildiği gibi, Hazreti İbrâhîm İlm-i Tevhîd’in babasıdır.

İlm-i Tevhîd yolunda makamlar edinmiştir.

Bakara Sûresi 130: “Ve men yergabu an Millet-i İbrâhîme illâ men sefihe nefseh ve lekadistafeynâhufîd dunyâ ve in-nehu fîlâhireti le mines sâlihîn.”

Meâli: “Kim İbrâhîm’in düzenlediği ilkelerden yüz çevirir, onun Hakk’ı aradığı gibi aramazsa, o kendini anlayamayan, düşünmeyen kimselerden olur. Doğrusu ona, yaşamı boyunca hakk ile batılı fark edeceği şuuru verdik ve doğrusu o, şuurulu hareket ederse, sonunda elbette Sâlih kimselerden olur.”

Hazreti İbrâhîm makamlar oluşturmuş, Allah’ın birliğinin anlaşılması için bu makamları insanlığa sunmuştur.

Bakara Sûresi 124. âyette İbrâhîm için “Li el nâsi imâma-insanlar için önder-öğretmen-imam” diye bildirilmiştir.

Kur’ân, İbrâhîm’in aradığı gibi arayın, onun baktığı gibi bakın diye bildirmiştir.

Onu kendinize örnek alın diye bildirmiştir.

“Nurî İbrâhîm” (En’âm Sûresi 75)

En’âm Sûresi 75: “Ve kezâlike nurî ibrâhîme melekûtes semâvâtî vel ardî ve li yekûne minel mûkinîn.”

Ve kezâlike nuri İbrâhîm	: Böylece, nur, aydınlık, baktı, gösterme, İbrâhîm,
Melekûte	: Güçlü, kuvveler, melekût,
El semâvâtî ve el ard	: Semalar, gökler ve yerlerin,

Ve li yekûne min el mukînin : Olması için, katiyet, kesinlik,
yakınlık, emin olmak,

Meâli: “İşte böylece İbrâhîm; göklerdeki ve yerdeki gü-
cün sahibini anlamak, nûrumuzu anlamak ve hakikatlerden
emin olmak için baktı gözlemledi.”

İşte her insan varlığa, varlık nasıl var oldu merakıyla
bakmalı ve bu varlığı kim var etti diye sorgulamalıdır.

Kur’ân’da onlarca yerde sorup aramak ile ilgili âyetler
vardır.

“Ves sâilîne” (Bakara Sûresi 177)

“İzâ seele ke-sen sorup aradığın zaman” Bakara Sûresi 186

“Yeseelune ke- Sana sorarlar” Bakara Sûresi 189-215-
217-219-220-222-273

İnsan, anlamak için bakmalıdır.

Tanımak için bakmamalıdır.

Şahit olmak için bakmalıdır.

Hikmetsel bakmalıdır.

Çözümsel bakmalıdır.

Analiz etmek için bakmalıdır.

Tefekkür etmek için bakmalıdır.

Mesajı yakalamak için bakmalıdır.

Şahit olmadığımız bir Allah inancı, iman değildir.

Her ezanda 4 defa, günde 20 defa söylenen “Eşhedü” ke-
limesi, “Şahit olun” mesajıdır.

Şahit olmak, tanımak, hakikatleri görebilmek, iman bo-
yutuna kapı açar.

Şahit olmak için bakmalı, incelemeli, tanımaya çalışmalıdır.

İnanç, şahit olmadığımız bir Allah’a inanmaktır.

İman, şahitlik boyutu olan bir Allah inancıdır.

Hazreti İbrâhîm, görünen varlığın hakikatini aradı.

Yerlere göklere baktı.

“Bu görünenler nedir, varlık nasıl oldu, varlığı kim yarattı, beni kim yarattı?” diye sorguladı.

Bakmak, gözlemlemek, sorgulamak, hakikati aramanın sembolüdür.

Yerlere göklere bakarak “Bu âlem nasıl var oldu, bu âlemi var eden kimdir, benim Rabbim sen misin?” sorularını sorarak, “Hakikati arayanların babası” olarak anılır olmuştur.

En’âm Sûresi 75-79

75- İşte böylece İbrâhîm; göklerdeki ve yerdeki gücün sahibini anlamak, nurumuzu anlamak ve hakikatlerden emin olmak için baktı, gözlemledi.

76- Sonra da, gece bir bilememezlik içindeyken bir yıldız gördü ve dedi ki: Rabbim bu mudur? Fakat o gelip geçtiği zaman, gelip geçenlerde sevgiye ulaşamam, dedi.

77- Sonra da, ortaya çıkan Ay’ı gördüğünde dedi ki: Rabbim bu mudur? Fakat o da gelip geçtiği zaman, eğer ben Rabbimin hidâyetini anlayamazsam, elbette dalâlette kalan kim-selerden olurum, dedi.

78- Sonra da, ortaya çıkan güneşi gördüğünde dedi ki: Bu daha büyük olan mıdır Rabbim? Fakat o da gelip geçtiği zaman dedi ki: Ey kavmim! Ben sizin ortak koştüğünüz şey-lerden uzağım.

79- Ben yüzümü Tevhîd üzere, gökleri ve yeri var eden o güce çevirdim ve ben O’nun varlığının yanında kendime varlık isnat eden değilim.

İbrâhîmî bakmak, anlamak için bakmaktır.

Hepimiz çocuk iken annemize babamıza “Ben nasıl oldum, bu görünen âlem nasıl oldu?” diye sorular sorduk.

Ailemiz “Allah yarattı” dedi.

“Anne Allah nerede, ben onu görebilir miyim?” diye sorduk.

Çoğu anne baba çocuğuna “Allah görünmez, göklerde” dedi ve çocuğun saf sorgulamasının, anlamak istemesinin önüne geçti.

İşte, İbrâhîmî bakmak; anlamak, tanımak, şahit olmak için bakmaktır.

Şunu çok iyi düşünmeliyiz; “Saf, masum çocuklara nasıl bir din anlayışı öğretiyoruz?”

Görünen varlığın, yaratılışını ve yaratıcısını anlamak için mi?

Yoksa, emirler, yasaklar, ibadetler, cennet, cehennem diyerek, dinin hakikatini hiç öğretmediğimiz bir din anlayışı mı?

Allah korkusu, cehennem korkusu ile büyüyen bir çocuk, saf, temiz düşünebilir mi, anlamak, şahit olmak için bakabilir mi?

Çoğumuz, korkularla, emirlerle, yasaklarla büyütüldük.

Hiç şahit olmadığımız bir Allah inancı ile büyütüldük.

Bizlere öğretilen din anlayışıyla, bizim gibi inanmıyor diye karşımızdakini yargıladık, kâfir saydık, cehennemlik saydık, onlara saldırdık, zulüm ettik.

Çoğumuz eksik aramak için yetiştirildik.

Çoğumuz yargılamak için yetiştirildik.

Çoğumuz karşımızdaki insanın da bizim gibi, bir yaratıcı tarafından yaratıldığını anlamak için bakmadık.

İbrâhîmî bakmak nedir?

İbrâhîm gibi gözlemlemek nedir?

İbrâhîm gibi yaratıcısını tanımak için bakıp gözlemek nedir, öğrenmedik.

Benim Rabbim kim, yâni beni vücûdlandırıran, benim vücûdumda her an işleyen kim, diye düşündürülmedik.

“İbrâhîmî bakmak nedir?” bilelim.

Varlığın nasıl var olduğunu anlamak için varlığa bakarak düşünelim.

Yerlere göklere bakalım.

Bakalım, gözlemleyelim, işleyişi anlamak için tefekkür edelim.

Nasıl var olduk, nasıl vücûdlandık, düşünelim.

Nereden geldik, nereye gidiyoruz, düşünelim.

Kimseyi yargılamayalım.

İnsanların inançlarını, ibadetlerini onlara bırakalım, inançları küçük görmeyelim.

Kimsenin din anlayışını kerih görmeyelim.

Bakara Sûresi 256: “Lâ ikrâhe fîd dîni.”

Meâli 1: “Kimsenin din anlayışını kerih görmeyin.”

Meâli 2: “Dini yolda asla hor bakmak yoktur.”

Âyette ne güzel bildirilmiş.

Hakikat yolunda kimseyi, hiçbir varlığı hor görmek yoktur.

Kimsenin inancını, ibadetini, milletini, kültürünü aşagılamak yoktur.

İnsan en temiz bir akıl ve gönülle hakikati anlamak için gayret göstermelidir.

Akletmeli, şahit olmalıdır.

İlimden ve edebten ayrılmadan varlığa bakmalı, varlığın nasıl var olduğunu anlamaya çalışmalıdır.

İbrâhîmî bakmak makamına erilmelidir.

Varlığın, varoluşun, var edenin hakikatini anlamak için İbrâhîm gibi bakmanın ne olduğunu bilmelidir.

Gözlemlemeli, incelemeli hakikate erişmelidir.

Hazreti İbrâhîm bunun için insanlığa örnek olmuştur.

Hazreti Muhammed kendini şöyle anlatır: “Ben, atam İbrâhîm’in duası, kardeşim İsâ’nın müjdesi ve annem Âmine’nin rüyasıyım. Annem rüyasında içinden çıkan bir nûrun Şam diyarı saraylarını aydınlattığını söylemişti. Resûllerin anneleri hep böyle rüyalar görürler.” (Ahmed bin Hanbel, Müsned, 4/127-128)

Kur’ân’da Hazreti İbrâhîm’in duası şöyle geçer.

İbrâhîm Sûresi 40: “Rabbicalnî mukîmas salâti ve min zurriyyetî rabbenâ ve tekabbel duâ.”

Meâli: “Rabbim! Beni hep Sana bağlılık üzere eyle. Rab-bimiz! Neslimden gelenler de öyle olsun ve dualarımızı kabul eyle.”

İşte Hazreti Muhammed’in “Atam İbrâhîm’in yolu” demesi-nin ana hikmeti, Hazreti İbrâhîm’den gelen ilm-irfân yoludur.

Bu yol Allah’ın layıkıyla anlaşılması yoludur.

Onun için Hazreti İbrâhîm hakikat yolunun atası ola-rak bilinir.

İbrâhîm insanlığın babası-eba’sı olmuştur

Şuarâ Sûresi:

69- İbrâhîm’in haberini de naklet onlara.

70- O babasına ve kavmine demişti ki: Siz neye kulluk ediyorsunuz?

71- Dediler ki: Biz putlara kulluk ederiz, böylece hep on-lara bağlı kalırız.

72- Dedi ki: Yöneldiğiniz zaman sizi iştirler mi?

73- Size bir yardımı veya bir koruyuculuğu var mı?

74- Dediler ki: Hayır, biz atalarımızı böyle yapıyorlar bulduk.

75- Dedi ki: Öyleyse bakıp da görmez misiniz? Neye kulluk ediyorsunuz?

76- Sizin ve atalarınızın, önceden beri neye taptığınızı düşünmez misiniz?

En'âm Sûresi:

74- İbrâhîm, babası Âzer'e: Putlardan ilahlar mı ediniyorsun? Ben, seni ve kavmini apaçık bir dalâlet içinde görüyorum, demişti.

75- İşte böylece İbrâhîm; göklerdeki ve yerdeki gücün sahibini anlamak, nurumuzu anlamak ve hakikatlerden emin olmak için baktı gözlemledi.

Tevbe Sûresi:

114- İbrâhîm babasının mağfiret bulması için koştu, olmadı. Babası ancak kendi zamanının adetlerinde kaldı. Böylece Allah için anlattıklarına karşı onun düşmanlığı ortaya çıkınca, ondan uzak durdu. Muhakkak ki İbrâhîm; duygu yüklü, sağlam iman sahibi, iyi huylu, zârif olan biriydi.

İlm-i Tevhîd yolunun babası, atası Hazreti İbrâhîm'dir.

Hazreti İbrâhîm, atalarının inanç öğretisini kabul etmemiş, yerlere göklere bakarak, varlığı inceleyerek yaratılışı anlamaya çalışarak Allah hakikatine erişmiştir.

Ve bunu insanlara açıklamıştır.

İlm-i Tevhîd yolunun atası, babası Hazreti İbrâhîm'dir.

Gönül evinin, mânâ âleminin babası Hazreti Muhammed'dir.

Resûl nebî dediğimiz nice hakikat yolunun erenleri, Hakk yolunda nice boyutların açılmasına vesile olup insanlığa “أَب , Eba”lık yapmışlardır.

İşte Kur’ân, Baba, “أَب , Eba” hakikatini ince ince bizlere açmıştır.

Kur’ân hakikatine göre Baba:

Kişinin kendi aslını öğrenmesi için...

Allah hakikatini öğrenmesi için...

İlm-i İrfân yolunda olunması için...

Topluma en güzel hizmet edilmesini öğrenmesi için, gayret gösterendir.

Hepimizin aslı, “أَب , Eba” boyutu Allah’tır.

Hakk yolunda yetimlere babalık yapan Kâmil kimseler “Eba-Baba”dır.

Kur’ân’da Nûh’a oğlu için; “Ey Nûh! O senin aileden değildir” diye sunulan âyet bizlere “Baba-Eba” hakikatini çok güzel sunuyor.

Her bir çocuğun dünyaya gelmesine vesilen olan ve bizi yetiştiren anne de baba da, “Baba-Eba” boyutudur.

Bizlerin kendi aslımızı bilmemize, ilim irfan bulmamıza vesilen olan Kâmil kişi de “Baba-Eba” boyutunda olan kişidir.

Aslımız, kaynağımız olan Allah’ın Rabb esması da “Baba-Eba” boyutudur.

Allah, Rabb esmasıyla kulunun mürebbiyesidir.

İşte, Allah hakikatini insanlığa sunanlar insanlığa babalık yapmışlardır.

Bunun için Allah’ın birliğini insanlığa sunan Hazreti İbrâhîm, inançların atası olarak kabul edilmiştir.

Hazreti Muhammed de bir tevazû içinde “Atam İbrâhîm” demiştir.

Hazreti Muhammed’in Hazreti İbrâhîm’den beri gelen kabilesi “Kureyş Kabilesi”dir.

Kur’ân’da Kureyş Sûresi, Hazreti İbrâhîm’in yolunu belirtir.

Hazreti Muhammed, atası Hazreti İbrâhîm’in Tevhîd inancını insanlığa duyurmak için mücadele etmiştir.

Hazreti Muhammed, İlm-i Ledün, İlm-i Tevhîd hakikatini insanlığa duyurmuştur.

Hazreti İbrâhîm’den beri akıp gelen tek Allah inancını sunmuştur.

Hazreti İbrâhîm’in yolunun adı Kureyş yoludur.

Onun için Hazreti Muhammed “Atam İbrâhîm’in yolu” demiştir.

Allah hakikatine erebilmek için, Hazreti İbrâhîm’in düzenlediği yol üzere olmak gerekir.

İbrâhîm yolu üzere giden bir Kâmil insanı bulmak gerekir.

Onun için Kur’ân’da “Yetû-ke-Sana gelsinler” diye bildirilir.

YETÛ-KE SANA GELSİNLER

Hakikati bilmek için Kâmil bir insana gitmek gerekir.

Kâmil insanın gösterdiği yol üzere Hakk'a yol bulmak gerekir.

Hac Sûresi 27. âyette “Yetû-ke-Sana gelsinler ” mesajı vardır.

Sana gelsinlerden maksat; hakikati bilmek isteyenlerin, hakikati bilen bir kâmil insana gitmesidir.

Bilmek isteyen bilene gider.

Bir yola girmek isteyen o yolu bilen birini bulur.

Nasıl ki doktor olmak için, Tıp Fakültesinde akademik hocalara gitmek gerekiyorsa, Allah hakikatine ermek içinde Hakk yolunun kâmil insanlarına gitmek gerekir.

Hac Sûresi 27:

وَأَذِّنْ فِي النَّاسِ بِالْحَجِّ يَأْتُوكَ رِجَالًا وَعَلَى كُلِّ
ضَامِرٍ يَأْتِينَ مِنْ كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ

Ve ezzin fîn nâsi bil hacci yetûke ricâlen ve alâ kulli dâ-
mirin yetîne min kulli feccin amîk

Ve ezin fî el nâs	: Yetki, ilan et, müsaade et, insanlara,
Bi el hac	: Özel maksat, mutlak yönelmek, Allah'ı tanımak için arayış, bilgeye gitmek,
Yetû-ke	: Gelsin, sana gelsinler, sana uysunlar,

Ricâlen	: İleri gelenler, kişiler, makam sahibi, yaya, devlet adamı,
Ve alâ kulli	: Üzerinde, hepsi, bütün,
Dâmir yetîne	: Zayıflık içinde olan, niyet, deve, gelirler,
Min kulli	: Hepsi,
Fecin amîk	: Tasalı, dağ yolu, olgun olmayan, derin, incelikle araştıran,

Meâli: “Allah’ı tanımak için arayışta olan insanlara ilan et. Toplumda ileri gelenler ya da bir zayıflık içinde olanların hepsi, bir tasa içinde inceden inceye araştıranların hepsi sana gelsinler.”

Burada belirtildiği gibi, Hazreti İbrâhîm, yaşadığı dönemde hakikatleri tebliğ eden biri idi.

Hazreti İbrâhîm dönemin Mürşid-i Kâmil’i idi.

Burada geçen “yetu-ke”; sana gelsinler, sana uysunlar, senin gösterdiğin yola tâbi olsunlar anlamındadır.

Buradaki senden maksat;

İlm-i Tevhîd yolunun kâmilî bir kimsedir...

İlm-i Tevhîd yolunun öğretmenidir...

Allah hakikatini bilen bir kimsedir...

Kâbe’nin mânâsına yol gösteren kimsedir...

Mürşid-i Kâmil olan bir kimsedir.

İşte “yetû-ke” den maksat bir kâmile gidilmesidir.

Hakikati öğrenmek için, hakikati bilen bir kimseye gidilmelidir.

Hakikati bilen kimse, Hakk yolunun kâmilî olan kimsedir.

Kâmil kimse kimdir?

Kâmil kimse, varlıkta eşyanın hakikatine şahit olmuş, cümle âlemi ihâta edenin Allah olduğunu anlamış kimsedir.

Kâmil kimseler Allah hakikatine erişmişlerdir ve her an Allah'a teslimiyet içinde olmuşlardır.

Onlar kendilerini asla makam sahibi görmezler.

Tüm makamların sahibinin Allah olduğunu bilirler.

Onlar zerre kadar kendilerini yüce görmezler.

Her yeri ekberiyetiyle kuşatanın Allah olduğunu bilirler.

Onlar asla hiçbir varlığa hâkir bakmazlar.

Onlar her zerrede hayy ve kâim olanın Allah olduğunu görürler.

Cümle varlığa bir gözle bakarlar.

Tevhîd şuuruna erişmiş olan kimselerdir.

Allah birdir, cümle varlık O'nun birliğinden süzülüp gelmiştir.

Onlar birden gelen birleri seyrederekler.

Her bir varlıkta bir olan Allah'a nazar ederler.

Tüm varlığın esmalarla kuşatıldığını bilirler.

Evvelden âhire olan akışın nereden geldiğini nereye gittiğini sezerler.

Çiftçinin tohumdan ne çıkacağını, ne zaman çıkacağını ve nasıl şekillenip, nasıl meyve vereceğini bildiği gibi, Kâmil kişiler de varlığın akışını ve olayları görürler.

İlim üzere, irfân üzere hareket ederler.

Asla sûret görmezler, nûrun akışının seyrindedirler.

İşaretleri okuyabilirler.

Sevgi köprüleri kurarlar.

Zulüm köprülerini yıkarlar.

Yaratılışın boyutlarına ulaşırlar, okumayı oradan yaparlar.

Her bir boyutun açığa çıktığı ana kaynağa ererler.

Her bir boyuttan akan akışı seyredeler.
Varlığın sırlarını görürler, akışını görürler, nihâyetini görürler.
Üflenen rûhun ne olduğunun keyfiyetindedirler.
Halk'a Hakk nazarıyla bakarlar.
Deryanın ve dalgaların seyrindedirler.
Hakk deryadır, Halk deryanın dalgasıdır, bu şuardan hiç ayrılmazlar.
Tevhîd şuuruyla hareket ederler.
Evvelden âhire akışı seyredeler.
Evvelden âhire olan akışın ne olacağını bilirler.
Âhirden evvele dönüşü seyredeler.
Âhirden evvele yeni oluşumların ne olacağını bilirler.
Bâtından zâhire olan akışı ve ne çıkacağını bilirler.
Zâhirden bâtına dönüşü ve yeni oluşan yazılımı görürler.
Tohumdan tohuma olan akışı seyredeler.
Yeni bir tohum oluştuğunda, önceki tohumda olan yazılıma yeni yazılımlar eklendiğini görürler.
Kaderin vehbiyet cihetini de kesbiyet cihetini de bilirler.
Nerede nasıl müdahale edileceğini de bilirler ve ona göre hareket ederler.
İnsanların, yaşamıyla, halleriyle, davranışlarıyla merhamet içinde olmaları için gayret gösterirler.
Kişilerin, yaşam boyutunda nerede takılıp kaldığını görürler, neye esir olduğunu görürler.
Kişilerin engellerini kaldırma gücüne, yetkisine sahiptirler.
Işığın yolculuğunda yolculuk ederler.
Işıktan açığa çıkanlarla yolculuk ederler.

Onlar gönül ehlidirler.

Onlar mânâ yolunun erleridirler.

Onların yanına gittiğinizde derin bir maneviyat hissettirirler.

Onlarla oturduğunuzda gönlünüzde dünya kaygısı kalmaz.

Onlarla oturduğunuzda, varoluşu ve var edeni düşünmeye sevk ederler.

Gönüllere ilâhî aşk ekerler.

Sizi asla karamsarlığa sürüklemezler.

Korkutmazlar, ümit verirler.

Ayrı bir huzur verirler, moral verirler, sizi güçlü hissettirirler.

Güler yüzlüdürler, hizmet ehlidirler.

Çevresine hizmet ederler.

Onların sevindirici özelliği vardır.

Merhamet duyguları çok gelişmiştir.

Her varlığa merhamet üzere davranırlar.

Tüm sözleri, eylemleri, tüm düşünceleri sadece merhamet üzeredir.

“Biz seni âlemlere ancak rahmet üzere gönderdik” âyetine mazhar olmuşlardır.

Rızayı ilâhiyi bilirler ve o rıza üzere hareket ederler.

Niçin yaratıldıklarını bilirler.

Şefkat doludurlar.

Tevâzu ve tenezzül içindedirler.

Gönülleri aşk doludur.

Çevresinde olanlara saygı ve sevgi içinde davranırlar.

Koruyucu özellikleri vardır.

Dedikodu bilmezler, zerre kadar zarar verme özellikleri yoktur.

Gıybetlik, hasetlik, fesatlık bilmezler.

Başkaları hakkında konuşmazlar, varlığın oluşunun özelliklerini konuşurlar.

Kimseyi üzmezler, kandırmazlar, kimseyi kullanmazlar.

Kimseye sesini yükseltmezler.

Onları kötülesele de, onlar kimseyi kötülemez.

Sövene dilsizdirler, dövene elsizdirler.

Çıkar için, makam için, şöhret için koşmazlar.

Hizmet için, birliktelik için, huzur için koşarlar.

İlimden fenden ayrılmazlar, çalışkandır, üretkendirler.

Ârif olmayı tavsiye ederler, yâni ilim üzere hareket etmeyi tavsiye ederler.

Kötülükten uzak durmayı, kötülüğe engel olmayı tavsiye ederler ve bunun metodunu öğretirler.

Asla aslı olmayan bilgilerle; oyalanmazlar, oyalamazlar.

İnanç ayrımı yapmazlar.

İnsanların inançlarına, ibadetlerine, ibadethanelerine bakmazlar, sadece bedenlerin tecelli boyutuna bakarlar.

İnsanların sıkıntılarında yol gösterirler ve bu yol merhamet üzeredir.

Gayretlidirler, çalışkandır, üretkendirler.

Cinsiyet üzere bakmazlar, ünsiyet üzere bakarlar.

Kibirleri asla yoktur.

Riyâ bilmezler.

Dünyanın neresinde bir kişi sıkıntı çekse, o sıkıntıyı hissederek ve onun için koşarlar.

İnsanların sırlarını dinlerler ve onlara yol gösterirler.

Gönüllere kodlamalar yaparlar.

Asla kendi şahsi çıkarları için yaşamazlar, hep başkalarına hizmet için koşarlar.

Geleceği şekillendirirler.

Hakkâ Sûresi 23: “Yakınlığı anlayıp kâmil olmuştur.”

Enbiyâ Sûresi 107: “Seni âlemlere rahmet olmaktan başka bir şey için göndermedik.”

Âl-i İmrân Sûresi 80: “Ve siz varlığın işleyişini anlamayı terk etmeyin, varlıktaki gücü anlayın, hakikatlere sımsıkı sarılın ve hakikatleri bildirin ve kâmil kimseler olun.”

Nahl Sûresi 43: “Kâmil insanlar, bizi bildirmekten başka bir şey için açığa çıkmadı.”

Nûr Sûresi 37: “Hakikatlerin bilgilerini alıp vermede kâmil kişilerin dikkatleri dağılmaz ve onlar Allah’ın zikrin-den ayrılmazlar ve her an Hakk’a bağlılık şuuruyla hareket ederler ve temizlenme içinde olup kendindekini paylaşırlar. Kâlblerinin dönmesinden her vakit çekinirler ve onlar bâsi-ret sahipleridir.”

Onlar hakikati arayanlara yol gösterirler.

Onları kendilerine döndürürler.

Onların kendi vücûd şehirlerinde seyr-i sülûk yaptırırlar.

Çünkü onlar da zamanında İlm-i Tevhîd yolunda seyr-i sülûk yapmış kişilerdir.

Onlar da, bir Mürşid-i Kâmilin kapısında seyr-i sülûk görmüş kimselerdir.

Bir Mürşid-i Kâmile tâbi olmuş kişi, ondan aldığı İlm-i Tevhîd dersleri ile makam makam seyr-i sülûk ederek Allah’a şâhit olur.

Kendi vücûd varlığında ve varlığın vücûd varlığında nice hakikatlere erişir.

Seyr-i sülûk yolculuğunda, varlığın tecellilerinde Allah'ın işleyişine, sıfatlarına, zâtına şâhit olur.

Seyr-i sülûk; kişinin kendi vücûduna dönmesi, orada yolculuk etmesi, kendi vücûdunu var edenin işaretlerini orada görmesi, anlaması ve seyretmesi demektir.

Yâni kişinin kendi enfüsî âlemine adım atması ve kendi vücûd şehrinde nice hakikate erişmesidir.

Kendi vücûdunda, varoluşun ve var edenin nice hakikatlerine adım adım şâhit olmasıdır.

Seyyare; yolculuk yapan, dolaşan, gezen, anlamak için bakan demektir.

Seyr, sâir, seyyar, seyreden, aynı kökten gelen kelimelerdir.

Sülûk, sâlik, meslek, silk, aynı kökten gelen kelimelerdir.

Sülûk; gidilen yol demektir.

Sâlik de; yola giren, yolda giden, yolcu demektir.

Burada yol denilen, kişinin kendi vücûdudur.

Sâlik de, kendi vücûd şehrinde yolculuk eden demektir.

Sâlik; bir yola giren, yolda olan, yolda giden demektir.

Yâni, yol da yolcu da kişinin kendisidir.

Seyr-i sülûk; kişinin kendi vücûdunun enfüsûnda yolculuk etmesi ve kendi vücûdunda şâhit olduğu hakikatleri seyretmesi demektir.

Kişî kendinde gördüğü hakikatleri cümle varlıkta da görür.

Kişî kendi enfüsûna döndüğünde, kendinin ve varlığın varoluşunun hikmetlerini anlamaya başlar.

Sâlik, Mürşid-i Kâmilinden aldığı İlm-i Tevhîd bilgileri ile makam makam ilmî ve idrakî bir yolculuğun içinde olur.

Bu yolculuk sâliğı, önce Allah'ta fâni olma makamı olan fenâfillah makamına eriştirir.

Sonra da bekâbillah makamı olan Allah'ta bekâ buldurur.

Fenâfillah ve bekâbillah yolculuğu, sâliğı Kâmil insan makamına erdirir.

Sâlik, fenâfillah makamına giden yolda, önce zikrullah makamına erer.

Sonra fiillullah, sıfatullah, Zâtullah makamlarına erer.

Zikrullah, Allah'ın zikri demektir.

Allah her varlıkta her an bir zikir halindedir.

Zikir, varlıktaki ilâhi titreşim, frekans, tınıdır.

Varlık her dâim bir zikir halindedir.

Varlıkta zâkir olan Allah'tır.

Zikrullah, rûhun melodisidir.

Zikrullah, enfûstan afâka olan yürüyüşün musikisidir.

Zikrullah, bir atomu da evreni de hareket ettiren ilâhî tınıdır.

Zikrullah, varoluşun ilk titreşimi, ilk frekansıdır.

Zikrullah, Allah'ın kendini zikretmesi, kendini zâhire çıkarmasıdır.

Zikrullah, kâinatın musikisidir, güftekârı ve bestekârı Allah'tır.

İnsandaki zikrin en güzel ispatı, kişinin nefes alıp vermesidir, kâlbın atmasıdır, tüm hücrelerindeki titreşimdir.

Varlığın açığa çıkışındaki ilk adım zikrullahtır.

Hicr Sûresi 9: "İnnâ nahnu nezzelnez zikre ve innâ lehu le hâfizûn."

İnnâ nahnu nezzelna : Muhakkak biz, indirdik, sunduk,

El zikr : Zikr, ilâhi ses, titreşim, rezonans,
anmak,
Ve innâ lehu le hâfizûn : Biz, onu, elbette, koruyan, muhafaza
eden,

Meâli: “Muhakkak ki bütün her şey zikrimizle açığa çıkar ve muhakkak ki her şey zikrimizle muhafaza edilir.”

Âyette de belirtildiği gibi her şey zikrullahla açığa çıkar ve her şeyde her an zikrullah tecelli eder.

Şöyle düşünelim!

Tohumdan ağacın açığa çıkışındaki ilk adım tohumun içindeki titreşimdir.

Tohumun içinde bir titreşim başladığında tohumdan bir filiz açığa çıkar.

Ve ağacın açığa çıkışı böylece başlamış olur.

Zikrullah, fiilullaha dönüşür.

Fiilullah, varlıktaki Allah'ın işleyişidir.

Fiil de zikir ile olur, fiilde zikir devam eder.

Varlıkta fâil olan Allah'tır.

Her varlığın bedeninde bir işleyiş olmaktadır.

Her varlıkta her an olmakta olan fiil, Fâil'in fiil'idir.

Hiçbir varlık kendi bedeninde olan fiili yâni işleyişi yapan değildir.

Her varlık bir fiil'dir, cümle varlık Fâil'in fiil'idir.

Bu makamda sâlik anlarkı kendi vücûdunda ve varlıkta olmakta olan işleyişi yapan Fâil'dir, Fâil olan da Allah'tır.

Ve anlar ki, tüm varlıkta, tüm kâinatta olan bir işleyiş bir güç yapmakta ve o güç cümle kâinatı tutmaktadır.

Sâlik, sıfatullah makamında, her varlıkta sıfatların sahibinin Allah olduğunu anlar.

Sâlik, zâtullah makamında ise, tüm bedenleri tutan zâtın Allah olduğuna şâhit olur.

Ve zâtullah makamında kendi beden varlığından geçer, fenâfillah makamına erer.

Yâni sâlik Allah'ın zâtında fâni olur.

Ben demekten vazgeçer, tüm bedenleri tutanın Allah olduğunu anlar.

Sâlik, seyr-i sülûk yolunda kendini var edeni anlar ve damla misali deryasına karışır.

İşte seyr-i sülûk; sûretten sîrete olan yolculuktur.

Ve sîretten sûrete dalgalanan âlemi seyretmektir.

İşte Hazreti Yûnus menkıbesinde anlatılan, Yûnus'un balık tarafından yutulması; kişinin kendi enfüsûna dönmesidir ve kişinin kendi enfüsûnda yolculuk etmesidir.

Yûnus Sûresi 10: "Davâhum fîhâ subhânekellâhumme ve tehiyyetuhum fîhâ selâm ve âhîru davâhum enil hamdulil-lâhi rabbil âlemîn."

Meâli: "Onlar orada; Allah'ım sen noksan sıfatlardan münezzehsin şuuru ile hareket ederler ve onlar Hakk zevkiyle Halkı seyrederek, orada selamete kavuşmuşlardır ve sonra da tüm sıfatların sahibi olan, tüm varlığı vücûdlandırıran Allah'tır şuuru ile hareket ederler."

İbrâhîm Sûresi 23: "Tehiyyetuhum fîhâ selâm."

Meâli: "Onlar Hakk zevki ile Halkı seyrederek."

Hicr Sûresi 16: "Ve le kad cealnâ fis semâi burûcen ve zeyyennâhâ lin nâzırîn."

Meâli: "Andolsun Ulvî Âlem'de yüksek makamlar oluşturduk ve seyredenler için onu sıfatlarla donattık."

İsrâ Sûresi 79: "Ve minel leyli fe tehecced bihî nâfileten leke asâ en yebaseke rabbuke makâmen mahmûdâ."

Meâli: “Sen varlığından geçerek Halk’ta Hakk’ı seyret. Umulur ki sen, Rabbinden açığa çıkan tüm varlığın niteliklerinin kaynağına erersin.”

Ve sâliğin seyr-i sülûk yolculuğu bekâ meratiplerinde devam eder.

Bekâ meratipleri; Rûhullah, Nûrullah, Hû, Ehadiyet ve Âmâ boyutlarıdır.

Sâliğin seyr-i sülûk yolculuğu, onun tenden câna olan miracıdır.

Hazreti Yûsuf’un Kenan diyarından Mısır’a olan yolculuğu, tenden câna olan yolculuğudur.

Sâlik makam ve meratipler geçerek Allah’ın nice sırlarına erer.

Ve böylece sâlik Allah’a şâhit olur.

Ve sâlik bu şâhitlik sonucu kendinde ve varlıkta Allah’ın nice hakikatlerini seyrederek.

Seyr makamı; varlıkta Allah’a şâhit olmaktır.

Seyr makamı; varlıkta Allah’ın nice sıfatlarını görmektir.

Seyr makamı; Allah’ın zâtında kendi varlığından geçmektir.

Seyr makamı; Halk’ta Hakk’ı seyretmektir.

İşte seyr-i sülûk yolculuğu sâliği, Kâmil insan makamına erdirdir.

Kâmil kişi, insan makamına gelmiş olan kişidir, İslâm olmuş kişidir.

Baktığı her yerde varlığın ardında varlığın sahibini görür.

Varoluşun ve var edenin hakikatine ulaşmış kişidir.

Allah hakikatine ulaşmış kişidir.

Rahîm ve Rahmân boyutlarına ulaşmış kişidir.

O'nun kâmilliği onu, Tevhîd şuuruna eriştirmiştir.

Kâmil kişi, her an Halk'ta Hakk'ı seyir halindedir.

Kâmil kişi, makam ve meratipler geçerek Allah'ın nice sırlarına ermiş kişidir.

Kâmil kişi, kendinde ve varlıkta Allah'ın nice hakikatlerini seyreder.

İlmel Yakîn, Aynel Yakîn, Hakkâl Yakîn boyutlarına ulaşmış kişidir.

Şimdi bu makamları kısaca inceleyelim.

Varoluşu ve Var edeni anlamının ve bir teslimiyet içinde olmanın ilmî ve edebî yolu, hissiyatı bu makamlardan geçer.

Görünen bu âlem nasıl var olmuştur ve nereden var olmuştur ve işleyişi nasıldır?

İlm el Yakîn-İlmel Yakîn:

Tekâsür Sûresi 5-6: "Kellâ lev talemûne ilm el yakîn, le terevunne cahîm."

Meâli: "Eğer hakikatleri kesin delilleriyle bilerseniz, elbette cehaletin o benlik hallerini anlayıp tanırırsınız."

Ayn el Yakîn- Aynel Yakîn

Tekâsür Sûresi 7: "Summe le terevunnehâ aynel yakîn."

Meâli: "Ardından O'nu aynel yakîn görüp anlayacaksınız."

Hakk el Yakîn- Hakkâl Yakîn.

Vâkıa Sûresi 95: "İnne hâzâ le huve hakkul yakîn."

Meâli: "Muhakkak ki kesin olan o gerçek elbette budur."

Şimdi, İlmel Yakîn, Aynel Yakîn, Hakkâl Yakîn konularını kısaca inceleyelim.

İlmel Yakîn:

Tüm kâinat kitâbı Allah'ın ilminin yazılı olduğu sayfalardır.

Hakikatler kâinat kitâbında satır satır yazılıdır.

Her varlık ilmin sonsuz sayfalarıdır.

Varoluşu ve Var edeni anlamak, ancak ve ancak varlık kitâbındaki ilmi okumakla, anlamakla mümkündür.

İlim, Allah'ın alîm sıfatının tecellileridir ve tüm varlık bu ilimle açığa çıkar, varlık sayfalarında hep o ilim yazılıdır.

Kişinin Hakk'ı kesin delilleriyle bilmesi, kâinattaki Matematik, Fizik, Kimya, Biyoloji boyutlarını ve bunların varlıktaki işleyişini idrak etmesiyle mümkündür.

Varlık nasıl var olmuştur ve nasıl işlemektedir?

Varlığın varoluşundaki muhteşem sistem nedir?

Varlığın işleyişindeki muhteşem sistem nasıldır?

Bu soruların cevapları; varlığı saran ilmin boyutları olan Matematik, Fizik, Kimya, Biyoloji boyutlarında gizlidir.

Varlıktaki ilmî boyutlar, bunlardır.

İşte İlmel Yakîn; kâinatta her an olmakta olan tecellileri idrak etme boyutudur.

Varlığın beşeri sistemi olan, Matematik, Fizik, Kimya, Biyolojik işleyişi okumak, anlamak İlmel Yakîn boyutudur.

Varlıktaki Fiziksel işleyiş, Fizikten çıkan Kimyasal işleyiş, Kimyadan çıkan Biyolojik işleyiş, Biyolojiden çıkan bedenleri ve bunların hepsini saran Matematik, varlığın varoluşundaki ve işleyişindeki ilmi boyutlardır.

İşte bunlara yakîn olmak İlmel Yakîn boyuttur.

Her varlıktaki işleyişin ilmî boyutu, o varlığın varoluşunu bizlere gösterir.

Misal; gözün varoluşu ve gözün görmesi ilmî bir işleyiş ileidir.

İlmel Yakîn boyutuna yönelebilmek, bir Mürşid-i Kâmil'den İlm-i Tevhîd dersleri almakla başlar.

İlm-i Tevhîd dersleri, talebeyi varlığın özüne yönlendirir.

Talebeye verilen ilme dayalı bilgiler, talebenin tefekkür yolunu açar.

Ve talebenin hakikati anlama yolculuğu başlar.

Aynel Yakîn:

Ayn kelimesi; bakış, göz, zat, benzer, seyretmek, tıpkısı, kendisi, aynısı demek gibi birçok anlamlara gelir.

Kişi, her varlıkta Hakk'a ait olan aynılıkları müşahede ettiğinde yâni ilmî olarak şâhit olduğunda yâni delillere ulaşarak tespit ettiğinde bu makamı anlar.

Varlık farklı farklı görünse de her varlığı tutan aynılık boyutu vardır.

Yâni şöyle örnek verirse; elektrik, lambada da fırında da buzdolabında da aynıdır.

Buzun da karın da dolunun da bulutun da özü sudur.

İşte her varlıkta olan rûh aynıyla Hakk'a aittir.

Rûh'tan açığa çıkan fiil ve sıfatlar tüm varlıkta aynıyla Hakk'a aittir.

Tüm bedenleri tutan Zât, aynıyla Hakk'tır.

Hangi varlığa bakarsak bakalım, her varlıkta aynılık dereceleri vardır.

Her varlığın içindeki işleyiş, sıfatlar birbirinin aynısıdır.

Mesela, her varlıkta Hayy sıfatı, ilim sıfatı, kudret sıfatı aynısıyla tecelli eder.

Her varlık Allah'ın irade sıfatının tecellisidir.

İrade sıfatı varlıkta her an tecelli eder.

Tüm varlığı tutan tek Zât, Hakk'ın Zâtıdır.

Hallacı Mansur bu zevkle “Enel Hakk” dedi.

Aynîyle bu kâinat “Zatı Mutlak” olanı gösterir.

Ayn makamında talebe rûh sırrına vâkıf olur, bilir ki kendindeki ve varlıktaki rûh aynıyla Hakk’tır.

Rûhtan akıp gelen sıfatlar ve sıfatların birleşimiyle oluşan bedenlerin özü aynı tecellilerden oluşur.

Her bedende hayy sıfatı tecelli eder.

Her bedende ilim sıfatı tecelli eder.

Her bedende kudret sıfatı tecelli eder.

Tüm sıfatlar her varlıkta aynıyla kendini gösterir.

Tüm cihazları çalıştıran elektrik gibi...

Hakkâl Yakîn:

Hakkâl Yakîn nûr boyutudur.

Yâni damlanın deryadan, deryanın damladan ayrı olmadığı boyuttur.

Muhammed makamıdır.

Halk makamıdır.

“Allah ile Muhammedi gördüm bir vücûd” bu sırra işarettir.

Talebe, Hakk Halk sırrına vâkıf olur.

İşte bu kâinat halkiyet sırrıdır ve Hakk ile kâimdir.

Hakkâl yakın, Halk ve Hakk birbirinden ayrı değildir hakikatidir.

Halkiyette Hakk vardır.

İşte kesin olan gerçek Halk Hakk yakınlığıdır, aynılığıdır.

Yâni damlalar deryanın kendisidir.

Damlada Hakk, deryada Hakk aynıyle Hakk’tır.

Bir göz Doktoru düşünelim.

Doktorun gözü anlamak için, gözü hücre hücre incelemesi, İlmel Yakîn boyutudur.

Tüm gözlerin görme özellikleri bakımından aynıyla birbirine benzemesi, Aynel Yakîn boyutudur.

Gözü oraya koyan kimdir, o gözden görme tecellisi kime aittir?” hakikatine ulaşması, Hakkâl Yakîn boyutudur.

İşte kişinin, nefs yâni bedenin işlevini ilmen incelemesi, bedenindeki işleyişe ve sıfatlara ve bedenini tutan kudrete, ilmî olarak şâhit olunması, İlmel Yakîn boyutudur.

Tüm bedenlerin geldiği ve tüm bedenleri ayakta tutan rûh boyutu “Aynel Yakîn” boyutudur.

Allah âyetinde, tüm varlığı kendi rûhundan üfleyerek halk ettiğini bildirir.

Görünen bu âlemi anlamanın yolu “İlmel Yakîn” makamıdır.

Varlığın birbiriyle aynılık derecesinde yakınlığı ve aynı kaynaktan gelişini hissetmenin makamı da “Aynel Yakîn” hissidir.

Tüm varlığı tutan Hakk boyutu da “Hakkâl Yakîn” zevkidir.

İşte İlmel Yakîn; tecelliler boyutu olup, bu boyut, varlığın varoluşunun ve işleyişinin boyutudur.

Varlığın varoluşu ve işleyişi fiziksel, kimyasal, biyolojik işleyişle mümkündür.

İşte bunları anlamak “İlmel Yakîn” boyutudur.

Aynel Yakîn ise; rûh boyutudur.

Tüm varlığın geldiği kaynak rûh boyutu olup, tüm varlıktaki rûh aynıyla Hakk’ın rûhudur.

Onun için âyette; “Nefahtu fîhi min rûhî-rûhumdan üfledim” der.

İşte tüm varlıkta olan cân aynıyla aynı cânıdır.

“Hakkâl Yakîn” boyutu ise; nûr boyutudur.

Rûh boyutunun geldiği âlem; nûr boyutudur.

Nûr Sûresi 35; “Allah nûrus semâvâtî vel ard-Allah yerlerin ve göklerin nûrudur.”

“nûrun alâ nûr-nûr üzere nûrdur” âyeti bu hakikati işaret eder.

Her varlıktaki nûr Hakk’tır.

Cümle varlıktaki nûr Hakk’tır.

Her varlıktaki nûr ile cümle varlıktaki nûr tek nûrdur ve Hakk’tır.

Her varlıktaki damla nûra Muhammed boyutu denir.

Cümle varlığı tutan tek nûra Allah denir.

“Kendi nûrumdan seni, senin nûrundan âlemi yarattım” hakikati bu boyutu işaret eder.

Her varlıktaki nûr, Muhammed nûrudur, Muhammed makamıdır.

“Allah ile Muhammed’i gördüm bir vücûd” sırrı buna işarettir.

Yâni damla deryadan, derya damladan ayrı değildir.

Aynîyle Hakk’tır.

Kim ki bu makamın zevkine ulaşırsa o kişi Muhammedî şuur üzere yaşar.

“Kendi nûrumdan seni, senin nûrundan âlemi yarattım” hakikati bu boyutu işaret eder.

Şöyle düşünelim:

Deniz damlaya sesleniyor; seni kendimden var ettim, senden de tüm varlığı suladım, varlığı var ettim.

İşte bu makamın zevki ile bakan, bu hakikati daha iyi anlar.

Her varlıktaki nûr, Muhammed nûrudur, Muhammed makamıdır.

İşte, İlmel Yakîn, Aynel Yakîn, Hakkâl Yakîn, Allah hakikatini anlamak için makam makam yapılan bir gönül yolculuğudur.

Tüm kâmil kimseler, makam makam bu yolculuğu yapmışlardır.

Kamillîğe giden yol budur.

İşte hakikati bilmek için kâmil kimseye gidilmelidir.

Nasıl ki doktor olmak için Tıp Fakültesine, avukat, hâkim, savcı olmak için Hukuk Fakültesine gitmek gerekiyorsa, hakikate erebilmek için de kâmil kimseye gitmek gerekir.

İşte âyetle geçen “Yetû-ke” kâmil kimseye gidilmesi ona hakikat yolunda uyulmasıdır.

Bir konuyu bilmek için, o konuya vâkıf olan kimseye gitmek gerekir.

Kâmil kimse, kişiyi kendine döndürerek, kendi içsel yolculuğunun başlamasına vesile olur.

Kur’ân’da “Allah’ı anlamak için vesileler arayın” diye bildirilir.

Mâide Sûresi 35: “Yâ eyyuhâllezîne âmenûttekûllâhe vebtegû ileyhil vesîlete ve câhidû fî sebîlihi leallekum tuflihûn.”

Ya eyyuha ellezine âmenû	: Ey iman edenler, inananlar,
İttekû Allah	: Takva, fenalardan sakınma Allah’a ortak koşmamak,
Ve ibtegû ileyhi	: İsteyin, arayın, uyun, tâbi olun, ona,
El vesilet	: Vesile, vasıta, sebep, yol, yardımcı olan, kâmil kişi,
Ve câhidû	: Mücadele, gayret göstermek,

Fî sebîli hi : Onun yolunda hakikatler için gayret
göstermek,
Lealle kum tuflihun : Umulur ki, siz, felah bulma,
kurtuluş, başarılı olmak,

Meâli: Ey iman edenler! Fenalardan sakının, Allah'a ortak koşmayın ve O'nu anlamak için vesileler arayın ve O'nun yolunda hakikatleri anlamak ve anlatmak için gayret gösterin. Umulur ki siz başarılı olursunuz.

İşte âyette de belirtildiği gibi, kâmil kişi vesile olan kişidir.

Kâmil kişi, kendine gelen kişiyi birinci saniyede Hakk'a yönlendirir.

Talebelik makamına gelen talebeyi, ilk saniyede talebenin vücûduna döndürür.

Tüm aradığı soruların cevabının kendinde olduğunu belirtir.

Yolun da yolcunun da kendisinin olduğunu belirtir.

El etek öptürmez.

Tevhîd şuurundan ayrılmaz.

Sözleri ve yaşantısı birbirini tutar.

Alnının teriyle çalışır, karnını öyle doyurur.

Kimini büyük görüp, kimini küçük görmez.

İnsanları, inançlarına, ibadetlerine göre kültürlerine göre ayırmaz.

Kızmaz, kimseyi kötülemez.

İnsanları Allah ile şeytan ile korkutmaz.

Kendilerini gerçek murşîd, başkalarını sahte ilan etmez.

Kendilerini evliya, veli, gavs, mehdî, mesîh, seçilmiş ilan etmez.

Dedikodu, fitnelik, fesatlık bilmez.

Sabırlıdırlar, her şeyin hikmetini arar.
Kendilerine hidâyet verilmiş, başkalarını hidâyetsiz ilan etmez.
Kimseye avam, cahil demez.
Çünkü her varlıkta Allah’a nazar eder.
Zenginlik, makam, saltanat derdine düşmez.
Tekâsür sûresinde belirtildiği gibi, çoğalma derdine, bu kadar müridim var, halifem var derdine düşmez.
İnsanları şeriatlı-şeriatsız diye ayırmaz.
Onlar bilirler ki bu âlem Allah’ın şeriâtıdır, ulvî nizâmıdır.
İşte “Yetû-ke”den maksat, Hakk’ı bilmeye vesile olan kâmil kimseye gitmektir.

KÂBENİN MÂNÂSI

Kâbe'nin mânâsı nedir?

Kâbe Allah'ın evi midir?

Hakikatte Kâbe nedir?

Kâbe denildiğinde insanların aklına hemen Mekke'deki yapı gelir.

Bu yapının yapılma maksadı nedir?

Bu yapıyı gerçekten Hazreti İbrâhîm mi yapmıştır?

Bu yapı neyi temsil eder?

Kâbe'nin taşıdığı anlam nedir?

Kâbe hakikati iyi bilinmelidir.

Hazreti İbrâhîm'in Mekke'deki yaptığı eve toplumda Kâbe denilir.

O kâbe, "Beytullah" diye anılmış, "Allah'ın evi" diye adlandırılmıştır.

Hazreti Muhammed zamanında Kâbe'nin içi putlarla doldurulmuş idi.

Kâbe o günün müşriklerinin elinde idi.

Kâbe'nin içi taştan, tahtadan yapılan putlarla dolu idi.

Hazreti Muhammed, Kâbe'yi ilk yapılış gayesine erdirmek istemiş ve Kâbe'nin içindeki putları temizlemek istemiştir.

Fakat Hazreti Muhammed'i Kâbe'yi yıkacak diye Kâbe'ye yaklaştırmamışlardır.

Hatta ağır bir şekilde saldırmışlardır.

Bu konu çağrı filminde işlenir.

Hazreti Muhammed ve arkadaşları Kâbe'nin içindeki putları temizlemek için Kâbe'ye doğru hareket ettiklerinde, ağır saldırılara maruz kalmışlar ve taşlanmışlardır.

Oraya gelen Hazreti Hamza onları kurtarmıştır.

O dönem Kâbe, müşriklerin para kazanma yeri haline gelmiştir.

Kâbe, o dönem hac organizasyonlarından büyük paralar kazanılma yeridir.

Bu konu da çağrı filminin başında işlenir.

Ebu Süfyan, İbni Ümeyye'ye şöyle der: "İbadet ile kazancı bir araya denk getirince keyfine diyecek yoktur."

İşte Kâbe gerçek yapılış amacından saptırılmış, bir ticaret yeri haline getirilmiştir.

Kâbe'ye "Beytullah-Allah'ın evi" denilmiş ve insanları Allah'ın evi diye buraya çekmişlerdir.

Müşriklerin buradaki gayesi, Kâbe sayesinde para kazanmaktır.

Hazreti Muhammed, Kâbe'nin eski statüsüne kavuşturulması için büyük mücadele verilmiştir.

Para kazançları yok olacak diye korkan müşrikler, Hazreti Muhammed'in bu mücadelesine karşı çıkmışlardır.

Onu susturmak için her türlü zalimliği yapmışlardır.

Kâbe'nin ilk statüsü, kendini bilme okuludur.

Varlığın varoluşunu ve varlığı var edeni anlama okuludur.

Bu okulu Hazreti Muhammed'in atası yapmıştır.

Kâbe'yi yapan Hazreti İbrâhîm'dir.

Oğlu Hazreti İsmâîl ona yardım etmiştir.

Kâbe'nin yapılmasındaki ana gaye, insanların Hazreti İbrâhîm'e gelmesi, Allah hakikatini öğrenmesidir.

Kâbe o dönemin okuludur.

Dönemin kendini bilme okuludur.

Hazreti İbrâhîm o okulun öğretmenidir, rehberidir, mürşididir.

Bakara Sûresi 127: "Ve iz yerfeu ibrâhîmul kavâide minel beyti ve ismâîl rabbenâ tekabbel minnâ inneke entes semîul alîm."

Meâli 1: "İbrâhîm, İsmâîl ile birlikte o evi kurdular ve 'Rabbimiz bizim gayretlerimizi kabul et, muhakkak ki sen ilmin sahibisin, işittirensin' dediler."

Meâli 2: "İbrâhîm, gönlünü hakikatlerin esaslarına göre yüceltti ve İsmâîl: 'Rabbimiz! Senin yolunda gayretlerimizi kabul et, muhakkak ki sen işittirensin, ilmiyle var edensin' dedi."

Kur'ân'ı incelediğimiz zaman anlıyoruz ki Hazreti İbrâhîm ve Hazreti İsmâîl Kâbe'yi yapandır.

Kâbe'nin yapılma sebebi, yine Kur'ân'da Hac Sûresi 27. âyette açıklanır.

"Yetûke-Sana gelsinler."

Buradaki "Sana" denilen Hazreti İbrâhîm'dir.

O okulun o dönemdeki öğretmeni Hazreti İbrâhîm'dir.

Hazreti İbrâhîm, Allah'ın evinin ne olduğunu insanlığa açıklıyordu.

Kâbe'nin hakikatini insanlığa açıklıyordu.

Allah insanı kendinden var etti, kendini ona gizledi, ama insan Allah'ı kendinde aramadı.

Lâkin insan, taştan duvardan yapılan eve “burası Allah’ın evi” dedi, onu orada aradı, oraya koştu, kendine koşmadı.

İnsan, sadece inandı, aslını hiç sormadı.

İnsan, sadece yöneldi, yöneldiği ne, bilmedi.

İnsan, birileri koşup gitti diye koşup gitti, gittiği yerde koşup gittiği ile buluşmadı.

İnsan, yaşadığı toplumu ne yaptıysa onu yaptı, neye inandıysa ona inandı.

İnsan, hiç şahit olmadan inandı.

İnsan, “Allah nedir, ben neyim?” diye sormadı, aramadı, şahit olmadı.

İnsan masumiyetinden dolayı sadece inandı, birilerinin Allah ile başlayan sözlerine eğildi ve inandı.

İnsan Kâbe’yi, Mekke’deki Hazreti İbrâhîm’in taştan, tah-tadan yaptığı ev sandı.

Oraya “Beytullah” yâni “Allah’ın evi” dedi.

Oysa Allah’ın kendi beden evinde olduğunu hiç anlamadı.

Peki, neydi Kâbe?

Mekke’deki Kâbe Allah’ın evi miydi?

“Beytullah” Allah’ın evi demek ise, Kâbe Allah’ın evi mi?

Yâni Allah o evin içinde mi?

Taştan duvardan yapılan ev, Allah’ın evi olabilir mi?

Allah insanı inşa etti, insan taştan ev inşa etti.

Allah’ı kendinde değil orada aradı.

Oysa Allah “Beni kendinizde arayın” diye bildiriyordu.

Kâf Sûresi 16: “Ve nahnu akrebu ileyhi min hablil verîd.”

Meâli: “Biz ona şah damarından daha yakınız.”

Kâbe’ye “Beytullah” dediler, yâni “Allah’ın evi”

Camilere de “Allah’ın evi” dediler.

Peki, Allah o evlerin içinde miydi?

Peki, böyle denilmesinden maksat nedir?

Allah o evin içinde midir?

Elbette değildir, oralar sembolik yapılardır.

Allah her varlığın özündedir.

İnsanın kendi vücûdudur.

Hem denilir ki; İslâm’ın en önemli ibadetlerinden biri haktır, Hicretin 9. yılında farz kılınmıştır.

Hem de denilir ki; hac Hazreti İbrâhîm’den beri gelen bir ibadettir.

Hatta derler ki; müşriklerin en önemli ibadeti de haktır.

Peki, nedir bunun hakikati?

Araştırdığımızda anlıyoruz ki; Hac Hazreti Muhammed’den önce de vardı.

Çağrı filminin ilk başlangıcında bu konu işlenir.

Tarihi bilgilerde rastlıyoruz ki;

Hazreti Muhammed amcası Hazreti Hamza’ya: “Amca orası Allah’ın evi değil” der.

Elini Hazreti Hamza’nın kâlbine koyarak: “Amca Allah’ı arayacaksan onu kendi vücûd evinde ara” der.

Hazreti Hamza: “Yeğenim sen ne diyorsun eğer böyle söylersen, sana zulmederler, seni buradan kovarlar, seni öldürmeye kalkarlar, toplum yüzyıllardan beri oraya Allah’ın evi der, sakın bunu her yerde söyleme” der.

Hazreti Hamza çöllerde yalnız kaldığında bu konuyu çok düşünür.

Yeğeninini söyledikleri kulaklarında, kâlbinde çınlar durur.

Hazreti Muhammed ve arkadaşlarını Kâbe'nin kenarında sıkıştırdıklarında, Hazreti Hamza gelir.

Amr bin Hişam: "Senin Muhammed'in yalancının biri" der.

Hazreti Hamza: "Konuşturmadınız ki, dinlemediniz ki, hangisi gerçek hangisi yalan konuşmadan bilinemez ki" der.

Amr Bin Hişam: "Muhammed yalancı sahtekâr" deyince...

Hazreti Hamza yayı ile Amr Bin Hişam'a vurur.

Ve Hazreti Hamza, yeğeni olan Hazreti Muhammed'e döner ve o tarihi sözü söyler: "Geceleri çölde tek başıma kaldığımda anladım, Allah o kadar büyüktür ki dört duvar arasına sığmaz."

Evet, Hazreti Hamza çölde yalnız kaldığında, yeğeninin söylediklerini çok düşünür ve Kâbe'nin hakikatini anlar.

Kâbe; İnsanın vücûduydu.

Kâbe; Cümle Kâinattı.

Kâbe; Gönüldü.

Kâbe; Muhammed'di, İbrâhîm'di, Mürşid-i Kâmil'di.

Kâbe; İlmin kaynağı, rûhun kaynağı, cümle varlığın kaynağı olan, râhîm sırrı olan nûr boyutuydu.

Kâbe; "Hû" idi, yâni her yerden kendini gösteren "O" idi.

Kâbe; kendini bilme okulu idi.

Onun için bu hakikati anlayanlar hep benzer sözler söylediler.

Beyazıt Bistami: "Kâbe kurulduğundan beri Allah oraya bir kez bile gitmedi, ama benim vücûdumdan bir an bile olsa ayrılmadı" der.

Beyazıt'e Hocası: "Kâbe benim, beni tavâf et" der.

Mevlana: "Kâbe'den murad gönüldür" der.

Yunus Emre:

“Bin kere de varsan hacca
Hepsinden iyice bir gönüle girmektir” der.
Hacı Bektaşî Veli:

“Hararet nardadır sacda değildir,
Keramet baştadır tacda değildir,
Ne arar isen kendinde ara,
Kudüs’te Mekke’de hacda değildir” der.

Hac, Hazreti Muhammed zamanında ve öncesinde de yapılan bir ibadetti.

Ebu Süfyan; “din ile ticareti bir arada bulundurmak ne güzel” der.

Ve bu zihniyet hâlâ devam eder.

Her yıl yüz binlerce kişinin milyar dolar dökerek gittiği Mekke, mânâ boyutuyla yapılan hacmıydı?

Varılan yer Kâbe’miydi?

Hac neydi?

Umre neydi?

Oysa bilselerdi ki umre haccın içinde hacdan daha derin bir farzdır.

Oysa bilselerdi ki umre, kişinin kendi vücûdundaki hakikat boyutlarını ziyaret etmektir, orada hakikatlere şahit olmaktır.

Kâbe’den murad Allah’a şahit olma sırrıdır.

O’nu kendinde bulma sırrıdır.

Tüm âlemin Kâbe olduğunu bilmektir.

Hazreti İbrâhîm'in gayretiyle Kâbe oluşturulmuştur.

Hazreti İbrâhîm orada, birçok hakikate kapılar açan işa-
retler oluşturmuştur.

İhram nedir?

Tavâf nedir?

Vakfe'ye durmak nedir, biliyor muyuz acaba?

Kâbe nedir?

Kâbe'yi 7 kez dönmek nedir?

Sâfa, Merve nedir?

Safâ ve Merve arasını 7 kez koşmak nedir?

Arafattan Müzdelife'ye inmek nedir?

Minâ nedir, Minâ'da taşlanan 3 şeytan nedir?

O şeytanları kendimizde bulduk mu acaba?

Arafat sırrı nedir?

Neden Arafat'ta, öğlen ikindi namazları birleştirilerek
sadece farzı kılınır?

Neden Müzdelife'de akşam yatsı namazları birleştirile-
rek sadece farzı kılınır?

Bunların mânâları ne olabilir?

Geçmiş yıllarda o günün Diyanet İşleri Başkanına sor-
muşlardı: "Neden Kâbe'yi 7 kez dönüyoruz?"

Başkan "Bilmiyoruz böyle düzenlemişler" demişti.

Diyanet İşleri Başkanı bunu bilmiyorsa, halk ne bilsin.

Bugünkü hac denilerek yapılan ibadet, sadece şekilden,
taklitten, özentiden ibaret olabilir mi?

İsteyen insan elbette oraya gidebilir.

Ama insan bilmelidir ki Kâbe, öncelikle kendi vücûdudur.

Allah'ın evi vücûd boyutudur.

İnsan, bin kez oraya gitse, kendi vücûduna dönmediği müddetçe “Hac” etmiş sayılmaz.

Kâbe’ye varmış sayılmaz.

Kendi vücûdundaki hakikat boyutlarını ziyaret etmeden “Umre” yapmış sayılmaz.

Evet, Kâbe insanın kendi vücûd şehridir.

O vücûd şehrinde ve her varlığın özünde Allah’a şahit olma sırrıdır.

Hac; hacca gitmek yâni hocaya gitmek yâni devrin bilge kişisine gitmek demektir.

Hac; kişinin kendi aslını arama, kendine dönme, hakikate yönelmek demektir.

Kelime anlamına göre; mutlak olana yönelmek, kutsal olanı aramak, bilgeye gitmek gibi anlamlara gelir.

Mutlak olan Allah’tır.

Kutsal olan O’dur.

O’nun kutsal evi, insanın kendi vücûdudur.

İnsan vücûdu Kâbe’dir.

İnsanın kendi vücûduna yönelmesi hacdır.

Kâbe; kible, kabul, yönelmek, gitmek, buluşmak, istemek gibi anlamlara gelir.

Kâbe’yi Hazreti İbrâhîm yaptı, orası devrin okulu ve Hazreti İbrâhîm de devrin Mürşid-i Kamil’i idi.

Ona gidenler varoluş hakikatini arayanlar, var edeni arayanlardı.

Yâni Allah hakikatini arayanlar o gün Hazreti İbrâhîm’e koştular.

İbrâhîm ona gelenlere yardım etti, onları barındırdı, su, yiyecek sundu, ihtiyacı olanlara yardım etti.

Ve hakikati arayanlara, gönülleri nisbetince bilgiler sundu.

Kâbe denilen yer o günün bir okuluydu, kendini bilme sohbetlerinin yapıldığı bir yerdi.

Kâbe, Hazreti İbrâhîm'in Allah'ı anlattığı bir merkezdi.

Kendini bilme okuluydu.

İlmî ve edebî eğitimlerin görüldüğü yerdi.

O dönemden sonra birçok yerde kendini bilme okulları açılıyordu.

Okulların girişine “Nosce te ipsum!” “Kendini bil” yazılıyordu.

Amaç kendini bilmektir, kendini tanımaktır.

Kendini okumaktır.

Hazreti Muhammed bunun için Kâbe'nin içini temizlemek istemiştir.

Orada olan putları temizlemek istemiştir.

Kâbe kendini bilme, kendini tanıma okuludur.

Onun için Kur'ân'da “yetûke-sana gelsinler” denilmiştir.

Bir Mürşid-i Kâmil'e varmak gerekir.

Ona gitmek gerekir.

Kendini tanımak için kendini bilen bulmak gerekir.

Kendini bilen, kendini bilmek isteyene yol gösterecektir.

İşte Kâbe'nin yapılma gayesi, kendi hakikatini arayanlara yardımcı olmaktır.

Günümüzde birçok kişi, orada yüksek enerji var diye toplumu yönlendiriyorlar.

Onlara sormak gerekir.

Her varlıkta ve her yerde bir enerji yok mu?

Allah'ın ilâhî enerjisi her yeri ihâta etmiyor mu?

Madem orada bu kadar büyük bir enerji var, oraya gidip gelenlerin, hangi halleri, hangi davranışları, hangi bilimleri değişiyor?

Yâni oraya gidip gelenler, birden Sâlih kimse mi oluyor?

Çevresine birden faydalı mı oluyor?

Artık zerre kadar zulüm etmiyor mu?

Ayrımcılık içinde olmuyor mu?

Dedikodu ve çekiştirmeden uzak mı duruyor?

Dünya malına esir olmaktan mı kurtuluyor?

Küslüğünü, kavgasını, öfkesini mi bitiriyor?

Birilerinin hakkını yemekten vaz mı geçiyor?

Orada madem bu kadar yüksek enerji var, yüzyıllardır orada yaşayan topluluklar neden düzelmiyor?

Neden gece gündüz birbirlerini öldürüyor?

Neden hâlâ kadın insan yerine koyulmuyor, seçme seçilme hakları yok, ehliyet alma hakları yok, araba sürme hakları yok, nüfus kâğıtları bile yok?

İşte, şekilde kaldığımız müddetçe, mânâya ulaşamadığımız müddetçe rahmeti ilâhî nedir bilemeyiz.

Kendi vücûd evimize hac, umre yapamazsak, hac ve umre hakikatine ulaşamayız.

İşte, Kâbe'den murad; kişinin kendi vücûduna dönmesi, kendinde Hakk'a şahit olmasıdır.

Kâbe'ye gitmekten maksat, Bilge kişiye gitmektir.

İşte insan öncelikle kendi vücûdunu Kâbe bilmelidir.

O Kâbe'yi putlarla doldurmamalıdır.

Orada olan, kendini Allah'tan uzaklaştıran tüm putları kırmalıdır.

İşte o zaman, Hazreti Muhammed'in Kâbe'nin içinde olan putları kırma mücadelesini anlayacaktır.

Kendi vücûd evini Kâbe bilen, kendi vücûd evine Umre yapan, yâni içsel yolculuk yapan kimse, halk oluşun hakikatine erişecektir.

Kendi vücûd evinde Allah'a şahit olacaktır.

KÂBE VE GÖNÜL

Gönül Kâbe'dir.

Kâbe gönüldür.

Gönül, Halk'ta ışıldayan Hakk'ın nûrudur.

O nûr aşkın kandilidir.

O kandil Kâbe'nin sırrıdır.

O sır Kâbe'ye erdiren ilâhi aşktır.

Âşığın yolculuğu hactır.

Haccın yolculuğu Allah'a vuslattır.

Yerlere göklere sığmayan Allah, âşığın gönlüne sığmıştır.

Gönül yolculuğu aşk yolculuğudur.

Hac, aşk yolculuğudur.

Aşk, Allah'ın ulviyetinde varlığından geçmektir.

Aşk, Allah'ta bekâ bulmaktır.

Aşk, gönlü oluşturan ilâhi ışıktır.

Kâbe, ilâhi ışığın yansıdığı yerdir.

Kâmil insanlar gönlü hep kâbe olarak görmüşlerdir.

Mevlana; "Kâbe'den murat gönüldür."

Mevlana; "Sen varını-yoğunu, malını-mülkünü ver de bir gönül yap! Yap da o gönül; mezarda, o kapkara gecede sana ışık versin!"

Yunus Emre: "Bin kere de varsan hacca hepsinden iyice bir gönüle girmektir."

Kâbe yolculuğu gönül yolculuğudur.

Kâbe yolculuğu miraçtır.

Miraç, kendi benliğinden çıkıp Allah'ta fâni olmak, O'nda beka bulmaktır.

Tenden câna miraç eyleyen, kendine şahdamarından yakın olan Allah'a urûc eyleyecektir. (Kâf Sûresi 16)

Vücûdun Zâtına yönelecek, kendinden O'na yol bulacaktır.

İnsanın vücûdunun Zâtı Allah'tır.

Kâbe yolculuğu O Zâta şahitlik yolculuğudur.

Allah'a miraç eyleyen, ilmî yakîn, aynî yakîn, hakkâl yakîn makamlarına erecektir.

Miraç göklere yapılan bir yolculuk değildir.

Kişinin kendi semâ-i âlemine yapılan yolculuktur.

Meâric Sûresi 3: "minAllah zîl meâric."

Meâli: "Vücûdun zâtı olan Allah miraç et."

Miraç, kendi vücûdunda Allah'a şahit olma yolculuğudur.

Miraç, ilm-i Ledün yolculuğudur.

Miraç, ilâhî aşk yolculuğudur.

Miraç; Âdem'den Muhammed'e nice resûl ve nebîyi kendinde bulma yolculuğudur.

İşte Kâbe yolculuğu kişinin miraç yolculuğudur.

Kişî miraç sonrası gönül makamına erecektir.

Ve o makamda onun gönlü de Kâbe olacaktır.

Gönül ehlinin gönlü artık Halk'a Kâbe olmuştur.

Kâbe'ye gitmekten maksat Kâmil bir insana gitmektir.

Kâmil insan gönlünde her an Allah'ı taşır.

O kimse, Allah'ı unutmadan yaşar.

Gönül ehli, eşyada eşyanın sahibini görür.

Nereye bakarsa baksın, bedenlerde Hakk'ın zâtına nazar eder.

O kimse “semme vechullah” makamına erişmiş kimsedir.

Gönül ehlinin gönlü, Allah'ın nûruyla nûrlanmıştır.

Bir gün Hazreti Muhammed'e “Allah birinin gönlünü nasıl açar?” diye sorulur.

Bunun üzerine Hazreti Muhammed; “Allah o kimsenin gönlüne bir nur atar da, bunun üzerine onun gönlü genişler” der.

Bu cevap karşısında Hazreti Muhammed'e tekrar; “Bunu bilmeyi kolaylaştıran bir alâmet var mıdır?” diye sorulunca...

Hazreti Muhammed şöyle der: “Ebedilik yurduna yönelmek, aldanış yurdundan uzaklaşmak ve ölüm gelmeden önce ölüme hazır olmak.” (Ebu'l-Leys Nasr b. Muhammed es-Semerkindî)

İşte gönül ehli, dünya menfaatine bağlanmaz.

Ölüm gelmeden Allah'ta fâni olmuş olandır.

Her dâim Allah'a yönelmiş kişidir.

Gönül ehli, yaşantısıyla kendini belli eder.

Gönül ehli, gönül rahminden doğar.

Gönül rahminden doğan, Muhammedî şuura erer.

Gönül ehli, Muhammedî şuurla yaşayan kimsedir.

İşte maksat gönlünü Allah ev yapmak, o evde her an Allah'a sadakat içinde olmaktır.

Kur'an'da gönül ehillerinin durumları çok güzel târif edilir.

Bakara Sûresi 177: “Leysel birre en tuvellû vucûhecum kibelet maşrıki vel magrıbi ve lâkinne birre men âmene bil-lâhi vel yevmil âhiri vel melâiketi vel kitâbi ven nebiyyîn ve âtel mâle alâ hubbihî zevil kurbâ vel yetâmâ vel mesâkîne vebnes sebîli ves sâilîne ve fîr rıkâb ve ekâmes salâte ve âtez

zekât vel mûfûne bi ahdihim izâ âhed ves sâbirîne fîl besâi ved darrâi ve hînel bes ulâikellezîne sadakû ve ulâike humul muttekûn.”

Meâli: Yüzlerinizi doğuya ve batıya döndürüp yönelmeniz doğruluk değildir. Fakat doğruluk; Allah ile birlikte olduğunuza ve sonunuza ve her varlıktaki Hakk’ın gücüne ve her varlığın Hakk’ın bir kitâbı olduğuna ve Nebîlere inanan kimse olmaktır. Hakk’ın sevgisiyle yakınlarına ve atalarının inancından kopmuş bir arayışta olanlara ve çaresizlere ve Hakk yolunda olanlara ve sorup arayanlara ve cehalet köleliğinden kurtulmak isteyenlere, mülkün sahibine ait bilgileri paylaşmak, yardım etmektir. Her an Hakk’a bağlılık şuuru ile hareket etmek ve temizlenme içinde olup kendinde olanı paylaşmaktır. Söz verdiğinde sözünü hakkıyla yerine getirmektir. Hastalıklarda ve sıkıntılarda sabırlı olmaktır ve her zaman güzel davranışlar içinde olmaktır. İşte onlar gönül ehli olanlardır. İşte onlar, fenalardan sakınan Allah’a ortak koşmayanlardır.

İşte âyette belirtildiği gibi gönül ehli, her an Allah’a sadakat, tevekkül, teslimiyet içinde olандır.

Gönlünü Allah’a ev yapanlar Kâbe makamına ermişlerdir.

Râhim boyutundan doğup, rahmâna akanlar rahmet makamına erişmiş olanlardır.

Gönül rahmînden doğanlar, âlemlere rahmet olurlar.

Gönül rahmînden doğanlar, çevresine rahmetle, şefkatle, sevgiyle davranırlar.

Enbiyâ Sûresi 107: “Ve mâ erselnâke illâ rahmeten lil âlemîn.”

Meâli: “Seni âlemlere rahmet olmaktan başka bir şey için göndermedik.”

İşte gönül ehli çevresine merhamet saçar.

Gönül ilâhi aşkın, birliğin tecelli ettiği duygular boyutudur.
Gönül, tüm beden, bedendeki tüm hücrelerin, Allah’a rabıta olduğu boyuttur.

Gönül, akıl ve kâlb boyutlarının açılmasıyla açılır.

Akıl ve kâlb sahibi olan kişi, gönül boyutuna geçer.

Gönül, kâlb ehli olan kişilerde açılır.

Gönül, mü’min olanların müşerreflendiği bir boyuttur.

Kâlb ehli olan, Allah hakikatine ermiş kişidir.

Allah’tan emin olmuş, her an O’na teslimiyet ve tevekkül içinde olan kişidir.

Kâlb ehli olan kişinin yaşantısı, gönül boyutudur.

Hazreti Muhammed’in güzel sözü, mü’minlik makamına eren kişinin kâlb sahibi, kâlb sahibi olan kişinin gönül ehli olduğuna işaret eder.

Allah bildirir: “Ma vesiani semai ve la ard ve lakin vesian kâlbi abdi el mumin.”

Meâli: “Ben yere göğe sığmadım, mü’min kulumun kâlbine sığdım.”

İşte o kâlb, o gönül Kâbe’dir.

Allah o Kâbe’den kendini gösterir.

Allah hakikatine ermiş olan kişi, mü’minlik makamına gelmiş kişidir.

Mü’min “Emn” kelimesinden gelir.

Emin olmak kelimesi de buradan gelir.

Emniyet, emanet, iman, âmin kelimelerinin kaynağı da “Emn” dir.

Varlığın varoluşundan ve varlığı var edenden emin olan kişi, mü’min kişidir.

Mü'min, kendine ve varlığa baktığında, varlığın ardında varlığı tutan, varlıktaki niteliklerin sahibinin orada tüm işaretleleriyle kendini gösterdiğinden emin olan kişidir.

Ve bu şuura ulaşmış bu şuurda yaşayan kimseye “Mü'min-Emin” kimse denir.

Mü'min, kâlb sahibidir, gönül ehlidir.

Mü'min; Hadîd Sûresi 3: “Huvel evvelu vel âhiru vez zâhiru vel bâtin-Evvel ve sonsuz olan, zâhir olan ve bâtin O'dur.” hakikatine erişmiş kişidir.

O nereye dönerse dönsün, Hakk'ın cemâline nazar eder.

Mü'min olanın kâlbî her an Allah için atar, her an ilâhî aşkla atar.

Mü'min olan kâlb makamına ermiştir, gönül ehli olmuştur.

Gönül ehli, Halk'ta Hakk'a nazar ederek yaşar.

Gönüle giden yol, akıl boyutundan geçer.

Akıl, çözüme eriştirir.

Kâlb, birleştirir, bağlar.

Gönül, yaşama döker, uygular.

Aşk bunların hepsinin kapısını açan ilâhî ışıktır.

Gönül ehlinin kâlbî, yâni idrâki, anlayışı, duyguları, düşünceleri hep Hakk üzeredir.

Hakk'la bakar, Hakk'a bakar, Hakk'sal bakar.

Gönül ehline göre her yer Allah'ın evidir.

Her yerden Allah her an tecelli eder.

Gönül ehli, toprak boyutunda kalmaz, toprağın özüne bakar.

Gönül ehlinin, inanç, ibadet, din, millet, cinsiyet ayrımcılığı asla olmaz.

O nereye bakarsa baksın, Muhammedî şuurla bakar.

Gönül ehli kişiler, sevgi dolu, saygı dolu, tevâzû içindedirler.
Gönül ehli kişiler, ilâhi sevgiye erişmişlerdir.
Bakara Sûresi 165: “Vellezîne âmenû eşeddu hubben lillâh.”
Meâli: “İman eden kimseler Allah sevgisiyle güçlenmişlerdir.”
Gönül ehli olanlar Allah sevgisinin gücüyle güçlenmişlerdir.
Onlar yaşantılarında her an sevgiyle davranma içindedirler.
Onlar yaşantılarında, davranışlarıyla, sözleriyle, ikili ilişkileriyle hakk ve adalet içindedirler.

Onlar çözümsel ve birlik üzere davranırlar.
Yâni onlar aklî ve kâlbî davranırlar.
Onların aklı, kâlblerine...
Kâlbleri, gönüllerine rabita olmuştur.
İşte gönül, akıl ve kâlbî boyutun sonucunda tecelli eder.
İşte gönül; ilâhi aşkın, samimiyetin, ihlâsın, Allah’a olan teslimiyetin, tevekkülün, Tevhîd şuurunun buluştuğu duygular boyutudur.

Gönül ehli dediğimiz o kişiler, her an Halk’ta Hakk’a nazar ederek yaşarlar.

Onlar her an Allah sevgisiyle yaşarlar.
Onlar her an ilâhi aşkın duygusuyla yaşarlar.
Allah’ın ilk tecellisi aşktır.
Aşk Allah’ın kâbesidir.
İşte o Kâbe gönüldür.
Gönül aşkın tecelli ettiği yerdir.
Aşk her şeyi kuşatan ilâhi nûrdur.
Aşk nûr boyutunda cân bulur.
Cân aşkla beden bulur.
Beden aşkla yaşam bulur.

Beden gün gelir fâni olur.
Ama aşk her an bâkidir.
Aşk yerlere göklere sığmaz.
Aşk ehlinin gönlüne sığar.
Aşk ehlinin gönlü, illa aşk, illa aşk diye atar.
Kâbe'de olan her sesleniş aşkın seslenişidir.
Aşk makamı gönül makamıdır.
Gönül Kâbe'sine erişenler, nûr-u aşk ile boyanırlar.
Nur-u aşk ile boyananların gönlü Kâbe'dir.
Ehl-i gönül, aşkın nûruyla nûrlananlardır.
Aşk bedeni esir alan, götürüp câna secde ettiren bir nûrdur.
İşte o secde gönül makamına açılan kapıdır.
O kapıdan girenler gönül makamına ererler.
Gönülleri Kâbe olanlar aşk erleridir.

KÂBE MÜRŞİD-İ KÂMİLDİR

Kâbe'ye gitmekten maksat bir Mürşid-i Kâmil'e gitmektir.

Kâbe'ye yönelmenin adı kıbledir.

Mürşid-i Kâmil'e yönelen, ondan aldığı eğitimle Allah'a yönelecektir.

Bunun için Mürşid-i Kâmil'e gitmek, Kâbe'ye gitmek diye adlandırılmıştır.

Mürşid; irşad yolunu gösteren, irşada vesilen olan demektir.

Kâmil; olgun, konusuna bilgili olan, Allah hakikatinin bilgisine ulaşmış insan demektir.

Mürşid-i Kâmil; Allah hakikatinin bilgisini tebliğ eden, İlm-i Tevhîd yoluna eriştiren, irşad olmaya vesile olan demektir.

Mürşid-i Kâmil, Allah hakikatine erişmiş kimsedir.

O da bir Mürşid-i Kâmil'in yanında, "İlm-i Tevhîd" makamlarında terbiye görmüş biridir.

Mürşid-i Kâmile tâbi olmuş kişi, makam makam yaratılış hakikatine erişir.

Varlığın kendinde olan tecellilerle Allah hakikatine erişir.

Kendinde ve varlıkta Allah'ın işleyişine, sıfatlarına, zâtına şâhit olur.

Kişi kendi vücûduna bakmalı ve onun nasıl yaratıldığını tefekkür etmelidir.

Kâbe'ye olan yolculuk, kişinin kendine olan yolculuktur.

Kişi kendine olan yolculukta, Allah’a yolculuk eder ve Allah’ın ne olduğunu anlar.

Kişinin vücûdu sırat-ı müstakim’dır.

Bu sırat yolculuğu Allah hakikatin kapı açar.

Kişinin bedeni yoldur.

Kişinin “aklı-ı kâlbî” yolculudur.

Kişi hakikate, ona bahşedilen akıllı işletmekle erişecektir.

Onun için Kur’an’da birçok yerde “akletmez misiniz” diye bildirilir.

Akletmek kişiyi şahitliğe iletir.

Şahit olmak, anlamak, idrak etmek, çözümlemek için akıl şarttır.

Aklın beşeri boyutu ve kalbi boyutu vardır.

Onun için Kur’ân’da “kulûbun yakılûne” akledecek kâlbten bahseder.

Kişi, kendinin ve varlığın varoluşun hakikatlerine erişmesi akıllı- kâlb şarttır.

Hacc Sûresi 46: “E fe lem yesîrû fîl ardı fe tekûne lehum kulûbun yakılûne bihâ ev âzânunyesmeûne bihâ fe innehâ lâ tamal ebsâru ve lâkin tamal kulûbulletî fîs sudûr.”

Meâli: “Yeryüzünde gezip dolaşmazlar mı? Böylece onların akıl edecek kâlbleri yok mu, ya da işitecek kulakları. Fakat onların görmelerinde körlük olmaz ve lâkin gönüllerindeki idraklerdedir körlük.”

Kâlbî akıl tefekkürle, kendi aslını anlama yolunda idrak yolculuğu yapar.

Beşeri akıl beden ihtiyaçları ile ilgili çalışmalar yapar

Kâlbî akıl rûha, beşeri akıl tene bağlı çalışır.

Kâlbî akıl, akıllı temizler, zekâ ile tanıştırır.

Zekâ zekât aynı kökten gelen kelimelerdir,
 Kendini temizleyen akıl, esareten kurtulan akıl “Kad ef-
 leha men tezekkâ” âyetine mazhar olmuştur.
 İşte onlar “Ulil Elbab” ehilleridir.
 “Ulil Elbâb” ehilleri Mürşid-i Kâmil’lerdir.
 Onların akılları gönül olmuştur.
 Onların gönülleri Kâbe olmuştur.
 “Ulil Elbâb” ehilleri, mukarrebın makamına erenlerdir.
 Mukarrebın olanlar, Allah’a kurban olanlardır.
 Kurbiyet sırrına erenlerdir.
 İlliyyun makamına erenlerdir.
 İşte onlar Mürşid-i Kâmil’lerdir.
 Onlar halka Kâbe olanlardır.
 Onlar ebrar ehlidir, mukarrebın olanlardır, illiyyûn ma-
 kamıyla müşerreflenendir.
 Mutaaffîn Sûresinde bu makamlar çok güzel tarif edilir.
 Mutaaffîn Sûresi:
 18-

كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْأَبْرَارِ لَفِي عَلَيِّنَ

Kellâ inne kitâbel ebrârî lefî illiyyîn

Kellâ inne kitâbe : Hayır, bilakis, şüphesiz, kitap, yazılı olan,
 El ebrârî : Dürüst olan, özü sözü doğru olan iyi olan,
 faydalı olan,
 Le fiy illiyyîne : Yüksek makam, yüksek mertebe, illiyyûn
 makamı,

Meâli: “Şüphesiz özü sözü doğru olanlar, her varlıktaki ya-
 zılı olan hakikatleri anlamada yüksek makamlar içindedirler.”

19-

وَمَا أَدْرَاكَ مَا عَلِيُّونَ

Ve mâ edrâke mâ ılliyyûn

Ve mâ edra ke : İdrak ettin mi, anladın mı?

Mâ ılliyyûne : Yüksek makam, yüce mertebe, ulvi mertebe

Meâli: “İdrak ettin mi, nedir yüce makam?”

20-

كِتَابٌ مَّرْقُومٌ

Kitâbun merkûm

Kitâbun : Kitâb, yazılı olan, gönüllerde yazılı olan,

Merkûm : Etiketli, rakamlı, yazılmış, sayılmış,

Meâli: “Yüce makamlarda olanların gönüllerine yazılmış o hakikatleri.”

21-

يَشْهَدُهُ الْمُقَرَّبُونَ

Yeşheduhul mukarrebûn

Yeşhedu hu : Tanıklık, görme, şahitlik, bilen, ona,

El mukarrebûne : Yakın, yakınlık, Allah’a olan yakınlığı anlamış olan,

Meâli: “Mukarrebın olanlar-Allah’a olan o yakınlığı anlayanlar, her yerde O’na şahit olmuşlardır.”

22-

إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ

İnnel ebrâre le fî naîm

- İnne el ebrâre : Muhakkak, özü sözü doğru olan, dürüst, iyi,
adil, sadık olan,
Le fîy naîmin : Nimetler, tecellileri bilmenin huzuru, mutlu,
neşe, zevk içinde,

Meâli: “Muhakkak ki özü sözü doğru olanlar, elbette tüm tecellilerin Hakk’tan olduğunu bilmenin huzuru içindedirler.”

23-

عَلَى الْأَرَائِكِ يَنْظُرُونَ

Alel erâiki yenzurûn

- Alâ el erâiki : Yüce makamlarda,
Yenzurûne : Bakmak, görmek, anlamak,

Meâli: “Ulaştıkları yüce makamların hakikatleri ile bakarlar.”

24-

تَعْرِفُ فِي وُجُوهِهِمْ نَضْرَةَ النَّعِيمِ

Tarifu fî vucûhihim nadraten naîm

- Tarifu : Âriflik, tanım, anlatım, bilirsin, tanırsın,
belirti, vardır,
Fî vucûhi-him : Onların yüzlerinde,
Nadrate : Özlü, dolgun, ıslıl ıslıl, tatlı, sevinci, nuru,
ışığı,
En naîmi : Nimetler, huzurlu, mutlu, neşe, zevk içinde,
tat alan,

Meâli: “Onların yüzünde hakikatleri anlamanın huzuru vardır.”

25-

يُسْقَوْنَ مِنْ رَحِيقٍ مَخْتُومٍ

Yuskavne min rahîkın mahtûmin

Yuskavne	: Sulanan, içen, sunulur, beslenen,
Min rahîkın	: Öz, nektar, safi, halis, sade, katışıksız, damla, bal özü,
Mahtûmin	: Korunmuş, hatem, mühürlü, bağlanmış, sır, kutsal, bekâ,

Meâli: “Beka Âleminin özünden beslenirler.”

26-

خَتَامُهُ مِسْكٌ وَفِي ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ

Hitâmuhu miskin ve fî zâlike fel yetenâfesil mutenâfisûn

Hitâmu hu	: Sonunda, sonuç, onun sonu,
Miskun	: Manevi âlemin kokusu, misk, koku,
Ve fî zâlike	: Bunda, bunun üzerine,
Fe li yetenâfesi	: Yarışma, yarış, koşma, aynı amaçta koşma, kutsal amaç,
El mutenâfisûne	: Yarışmacılar, koşanlar, ilerleyenler,

Meâli: “Hakikatleri anlamak için gayret gösterip ilerleyenler, sonunda manevi âlemin kokusunu alırlar.”

27-

وَمِزَاجُهُ مِنْ تَسْنِيمٍ

Ve mizâcuhu min tesnîm

Ve mizâcu hu	: Katkı, yaradılış, varoluş, karakter, tabiat, fitrat, o, hakk,
--------------	---

Min tesnîm : Yükseklik, yüksek pınar, terfi etmek, makam
makam yükselmek,

Meâli: “Makam makam yükselerek varlığın varoluşunun
hakikatine ulaşırlar.”

28-

عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا الْمُقَرَّبُونَ

Aynen yeşrebu bihel mukarrabûn

Aynen : asliyet, kendisi, aynısı, birlik, özdeş, bakış,
seyir,

Yeşrebu biha : hisseden, içmek, fayda, kendinden geçmek,
ondan

El mukarrabûn : ondan, yakın olmak, Allah’a olan yakınlığı
anlayan,

Meâli: “Allah’a olan yakınlığı anlarlar, hep O’nun hissi-
yatındadırlar, birlik üzeredirler.”

İşte Kâmil insan, âyette de belirtildiği gibi, “ulaştığı yüce
makamların hakikatleri ile bakar.”

O “Beka Âleminin özünden beslenir.”

İşte onun gönlü Kâbe olmuştur.

O, Mürşid-i Kâmil makamına ermiştir.

O, halka yol gösterendir.

O, secde makamında yaşar.

Asla kendini, yolunu yüce göstermez.

Allah’ın ekberiyetini anlatmak için gayret gösterir.

Tevazu ve tenezzül içinde yaşar.

Ona gelenlere, Allah’ı ârif olabilmeleri için adım adım
kapılar açar.

İlm-i Tevhîd hakikatini bildirmek için gayret gösterir.

Kendine verilen sorumluluğu, bir teslimiyet içinde yerine getirir.

Yaptığı tebliğ ile asla kendine davet etmez.

Kişiyi, birinci saniyede Hakk’a yönlendirir.

Ve talebedeki Rabbe davet eder.

Yaşantısında, halinde, dilinde asla fâsıklık olmaz.

Asla birilerini övüp birilerini yemez.

Sunduğu her bilgi Allah’a ait bilgilerdir, Allah’ın ilmine dayalı bilgilerdir.

Tevhîd-i şuurdan asla ayrılmaz.

Gelen talebeyi de Tevhîd hakikatine yönlendirir.

Her sözü, Allah hakikatine aittir.

Asla kendini, Allah ile talebesi arasına koyacak kelimeler etmez.

Asla kendinin övülmesine izin vermez, bu duruma asla izin vermez.

Kendini bilme yolunda olana, zamanında kendine yardım edildiği gibi, o da yardım eder.

Zerre kadar menfaat, makam, şan, şöhret peşinde olmaz.

Asla dini, kedi çıkarına, menfaatine alet etmez.

Kimseye zerre kadar yük olmaz.

Alnının teriyle çalışır, rızkını öyle kazanır.

Gönlünde her an Allah’ın “El Vekîl” isminin manasını hissederek yaşar.

Her nereye nazar ederse etsin “Semme Vechullah” nazarı ile nazar eder.

Her an Allah’a dayanır.

Her an Allah’a güvenir.

Her şeyi Allah’tan bekler.

Allah'ı bırakıp bir kuluna sarılmaz.
Ona kötülük yapanı Allah'a havale eder.
Onun hakkını yiyeni Allah'a havale eder.
Her an çevresinde olanlara yardım için koşar.
Yüzünden tebessümü bir an bile eksik etmez.
Onu kötüler bile kimseyi kötülemez.
Kimseye darılmaz.
Onlar her şeyin hikmetini arar.
Kimseyi yargılamaz.
Kendini her zaman sığaya çeker.
Tüm varlığa saygı içinde yaşar.
Bilir ki tüm varlık Allah'a dayanmaktadır, Allah varlığa dayanmaktadır.
Tekâsür Sûresinde belirtildiği gibi; çoğalma derdine, bu kadar müridim var, halifem var derdine düşmez.
Kesreti tutan vahdet hakikatine yönlendirir.
Mürşid-i Kâmil'in gayreti, gece gündüz Allah'ı bildirmektir.
Nahl Sûresi 43: "Kâmil insanlar, bizi bildirmekten başka bir şey için açığa çıkmadı."
Nûr Sûresi 37: "Hakikatlerin bilgilerini alıp vermede kâmil kişilerin dikkatleri dağılmaz ve onlar Allah'ın zikrin-den ayrılmazlar ve her an Hakk'a bağlılık şuuruyla hareket ederler ve temizlenme içinde olup kendindekini paylaşırlar. Kâlblerinin dönmesinden her vakit çekinirler ve onlar bâsi-ret sahipleridir."
İşte Mürşid-i Kâmil Allah'ın kâbesidir.
Ona gelenler, Allah'a yönelirler.
Allah hakikatine erişirler.
Tevekkül ve teslimiyetin hakikatine ererler.

MİLLET-İ İBRÂHÎM

Hacca gitmek Kur'ân'da da belirtildiği gibi "yetû-ke" hacce-hocaya gitmektir.

Hocadan maksat Mürşid-i Kâmil kişidir.

Mürşid-i Kamil'le buluşmak, Millet-i İbrâhîm makamına ermektir.

Hacca gitmekteki gaye "Millet-i İbrâhîm"den olmaktır.

Millet-i İbrâhîm, İbrâhîm'in milletinden olmak demektir.

Yâni İbrâhîm'in gösterdiği yolda giden olmaktır.

İbrâhîm'in talebesi olmak demektir.

Râhimiyete yol almak demektir.

Kâbe İbrâhîm'in yoludur, okuludur, eğitim yeridir.

İbrâhîm'den maksat, Mürşid-i Kâmil'dir.

Hazreti İbrâhîm Tevhîd'in babası olarak bilinir.

Hazreti İbrâhîm, İlm-i Tevhîd derslerinin ilkelerini ortaya koyan kimsedir.

İbrâhîm milletinden olmak, Tevhîd eğitiminin yolunda olmak demektir.

Kur'ân'da 7 yerde "Millet-i İbrâhîm" kelimesi geçer.

En'âm Sûresi 161: "Kul innenî hedânî rabbî ilâ sırâtın mustekîm dînen kıyamen millete ibrâhîme hanîfâ ve mâ kâne minel müşrikîn."

Kul inne nî	: De, anlat, elbette ben,
Hedâ nî rabbî	: Yol gösteren, rehber, ben, Rabbim,
Îlâ sırâtın mustekîm	: Dosdoğru hak yolu üzere,
Dînen	: Din olarak, varoluş yasaları,
Kıyamen	: Dirî olan, dosdoğru, canlanmak,
Milleti	: İmla, düzenlenen ilkeler, belge, düzenleyip yazdırılan,
İbrâhîme	: İbrâhîm, öze uygun yaşayan, rahîm üzere, aslına tâbî olmak,
Hanîf	: Tevhîd üzere, birlik üzere,
Ve mâ kâne min el müşrikîn	: Olmadı, olmaz, değilim, ortak koşmak,

Meâlî: “De ki: Elbette ben: Rabbimin bana yol gösterdiği şekilde dosdoğru hakikatin yolunda, dosdoğru din üzere, İbrâhîm’in düzenlediği ilkeler üzereyim, Tevhîd idraki üzereyim ve ortak koşan değilim.”

Diyanet Meali: “De ki: Şüphesiz Rabbim beni doğru bir yola, dosdoğru bir dine, Hakk’a yönelen İbrâhîm’in dinine iletti. O, Allah’a ortak koşanlardan değildir.”

Meâlleri dikkatlice incelemeliyiz.

Kur’ân’da geçen kelimeleri, gerçek anlamlarına göre çevirmeye özen göstermeliyiz.

Genelde müellifler, “Millet-i İbrâhîm” âyetini “İbrâhîm’in dini” şeklinde çeviriyorlar.

Oysa En’âm Sûresi 161. âyetinde hem “din” hem de “millet” kelimesi vardır.

Millet-i İbrâhîm; İbrâhîm’in düzenlediği ilkeler, İbrâhîm’in düzenlediği ilim yolu, eğitim anlamındadır.

Din, Allah’a aittir.

Kur’ân’da bu çok güzel izah edilir.

Kur'ân'ı incelediğimizde, birçok yerde, "din Allah'a aittir" açıklamasıyla karşılaşırız.

Mü'min Sûresi 14: "Lehu el dîn-Din O'nundur."

Mü'min Sûresi 65: "Lehu el dîn-Din O'nundur."

Zümer Sûresi 11: "Lehu el dîn-Din O'nundur."

Nahl Sûresi 52: "Ve lehu ed dîni vasıben-Ve din daima O'nundur."

Din O'nundur ifadesindeki "O" Allah'a işaret eder.

Kur'ân'ı incelediğimiz zaman anlıyoruz ki "din Allah'a aittir."

Yâni İbrâhîm'e ait değildir.

Peki, din nedir?

Bunu da Kur'ân en güzel bir anlamda bizlere sunuyor.

Kur'ân'ı incelediğimizde Yûsuf Sûresi 76 ve Rum Sûresi 30. âyette "Din nedir?" sorusunun hakikatine ulaşıyoruz.

Yûsuf Sûresi 76: "Fe bedee bi eviyetihim kable viâi ahîhi, summestahrecehâ min viâi ahîh kezâlike kidnâ li Yûsuf mâ kâne li yehuze ehâhu fî dînîl meliki illâ en yeşâAllah nerfeu derecâtin men neşâ ve fevka kulli zî ilmin alîm."

Fe bedee	: Böylece, başladı, arama, ilk olarak, bedi, uygunlukla,
Bi eviyeti him	: Heybeleri, torbaları, onlar,
Kabl viâi ahî hi	: Önce, heybe, torba, kap, kardeşinin,
Summe estahrecehâ	: Sonra onu çıkardı,
Min viâi ahî-hi	: Kardeşinin heybesinden,
Kezâlike kidna li Yûsuf	: İşte böylece, düzen, çalışma, hile, çare, Yûsuf için,
Mâ kâne li yehuze	: Olmadı, olmazdı, tutması, alıkoyması,

Ehâ hu	: Kardeşi,
Fî dîni el meliki	: Din, kural, kanun, yasa, Melik, Hükümdar,
İlla en yeşâu Allah	: Ancak, başka, isteme, Allah,
Nerfeu derecatin	: Yücelik, yükselme, derece, makam,
Men neşâu	: Kim, kimse, isterse,
Ve fevka kulli	: Üstünde, her, hepsi,
Zî alîm	: Sahip, zat, ilmin sahibi, bilgi sahibi,
Alîmun	: İlmin sahibi, ilmiyle var eden,

Meâli: “Böylece kardeşinin heybesinden önce, onların heybelerini aramaya başladı. Sonra onu kardeşinin heybesinden çıkardı. İşte böylece Hükümdar’ın yasaları olmasa o kardeşini tutamazdı, bu durum Yûsuf için çare oldu. O ancak Allah’ı anlamayı isteyenlerdendi. Kim isterse O’nu anlamak makam makam yükseltilir. Ve her bilgi sahibinin üstünde ilmin sahibi vardır.”

Burada geçen “dîni el melik” kelimesini inceleyelim.

Yûsuf kıssasında geçen olayda Hükümdarın kâsesi kaybolur.

Kıssada Yûsuf, Hükümdarın kaybolan kâsesini, Yâkûb’ın oğullarının heybelerinde arattı.

Önce kardeşlerinin heybesini bir bir arattı.

Sonra Bünyamin’in heybesinden Hükümdar’ın kaybolan kâsesi bulundu.

Böylece Bünyamin alıkonuldu.

Bu alıkonulma, devleti yöneten Hükümdar’ın yasalarıyla oldu.

Çünkü oluşturulan yasada, biri hırsızlık yaptığında, o kişi artık o devletin malı olurdu.

Devlet onu istediği şekilde kullanırdı, ister savaşa gönderir, ister hapse atar, ister asar, ister sarayda hizmetçi yapar,

ister birinin emrine verir, kısacası devlete hizmet ettirecek şekilde o hırsızlık yapanı kullanırdı.

İşte Yûsuf, bu bölümde geçen “Dîni el Melik” âyetiyle, Bünyamin’i alıkoydu.

“İşte böylece Hükümdar’ın yasaları olmasa o kardeşini tutamazdı” âyetiyle bu durum izah ediliyor.

Buradan anlıyoruz ki “Din” kelimesi; yasa, kanun anlamındadır.

Dîni el Melik; Hükümdarın yasaları-kanunları anlamındadır.

“Dîni el Melik” kelimesini, çoğu müellif “Hükümdar’ın dini” olarak çeviriyor.

Melik kelimesini, Hükümdar olarak çevriliyor.

Ama din kelimesi olduğu gibi bırakılıyor.

Hükümdarın dini olarak çevirim yapılıyor.

Oysa din kelimesi de anlamına göre çevrilmelidir.

Burada geçen “Din” kelimesini, “Yasa-Kanun” olarak çevirmemiz, kelimenin anlamına daha uygun düşüyor.

Çünkü her devletin, kendine göre yasaları vardır ve o devlet o yasalarla yönetilir.

İşte Yûsuf da, kardeşi Bünyamin’i, Mısır’ın yasalarına göre alıkoydu.

“Dîni el Melik” âyetini çok dikkatlice incelediğimizde, “Hükümdarın yasaları” anlamı karşımıza çıkıyor.

Buradan da anlıyoruz ki din kelimesi Kur’ân’a göre yasadır, kanundur.

Peki, yasa-kanun ne demektir?

Neyin yasası, neyin kanunu?

Kur’ân anlamıyla din kelimesini incelemeye devam edelim.

Rum Sûresi 30. âyette “dîni hanîfâ fıtrat Allah” kelimesi vardır.

Burada geçen kelimelerin açılımı şöyledir:

Din; yasa, kanun.

Hanif; Hân üzere, birlik üzere, Tevhîd üzere, Hân'ın yolu üzere demektir.

Fıtrat; açığa çıkma, yaratılış, yaratmak, varoluş, tüm kâinatın açığa çıkması, tohumun kabuğunun yarılp filizin çıkışı anlamındadır.

Hazreti İbrâhîm'e hânif denilmesinin maksadı, birlik üzere, Tevhîd yolu üzere olmasından dolayıdır.

Bu âyetten de anlıyoruz ki din, Allah'ın fıtratı demektir.

Yâni Allah'ın varlığı yaratması.

Allah'ın varlığı bir özden yasalarla açığa çıkarması demektir.

Şimdi Rum Sûresi 30. âyeti kelime kelime inceleyelim.

Rum Sûresi 30: “Fe ekim vecheke lid dîni hanîfâ fıtratal-lâhilletî fataran nâse aleyhâ lâ tebdîle li halkıllâh zâliked dî-nul kayyimu ve lâkinne ekseren nâsi lâ yâlemûn.”

Fe ekim veche ke	: Artık, öyleyse, o halde durmak, ikame, yüzünü, yönünü,
Li el dîni	: Dine, yaratılış yasaları, hükümleri, incelikleri,
Hanifen	: Tevhîd üzere olan, diri olana, birlik üzere olan,
Fıtrata	: Fıtrat, varlığın açığa çıkması, yaratılış, yaratmak, varoluş,
Allah	: Allah, her varlıktaki kudret,
Elletî fatarâ	: Ki o, ondan, vücûda geliş, ortaya çıkış, yarılp çıkmak, varoluş,
El nâs aleyhâ	: İnsanlar, onların üzerinde olan,
Lâ tebdîle	: Yok, değişiklik, değiştirmek,

Li halkı Allah	: Varoluş, yaratılış, halkoluş, Allah
Zalike el dîn	: İşte bu, din, varlığın yaratılış yasaları,
El kayyim	: Değerli, tüm varlıkta diri olan sürüp giden, dosdoğru,
Ve lâkinne eksere	: Lâkin, fakat, çoğu,
El nâs lâ yâlemûn	: İnsanlar, bilemiyorlar, hakikatleri bilmiyorlar,

Meâli: “Bundan sonra yüzünü, Allah’ın varlığı yaratma-
sına, varlığın yaratılış yasalarına, Tevhîd üzere çevir. İnsan-
ların vücûda gelişi O’ndandır. Allah’ın Halkiyetinde bir de-
ğişiklik yoktur. İşte dosdoğru din budur. Fakat insanların
çoğu dinin hakikatini bilemiyorlar.”

Bu bölümü incelediğimizde anlıyoruz ki din “li el dini ha-
nifen fıtrata Allah, elleti fatara” Allah’ın fıtratıdır.

Yâni varlığı yaratma yasalarıdır.

Yaşamın oluşma kanunlarıdır.

Her bir varlığın bedenlenme kanunlarıdır.

Her bir varlık kendi yazılımındaki fıtrata göre açığa çı-
kar, şekillenir ve bedenlenir.

İşte her bir varlığın ayrı ayrı şekillenmesi bir yaratılış
yasasına göredir.

Varlık mükemmel bir şekilde “Matematik-Fizik-Kimya-Bi-
yoloji” yasalarına göre yaratılır.

Her atom, her hücre, her doku, her organın bir oluşma
yasası vardır.

İşte buradan da anlıyoruz ki din, Allah’ın varlığı yarat-
madaki yasalarıdır, kanunlarıdır.

Kur’ân’ı incelediğimiz zaman anlıyoruz ki varoluş yasa-
larına “Din” denilir.

Varlıktaki yaratılış, nitelikten niceliğe, atomdan moleküllere, zerreden kürreye tüm varlığın varoluşundaki yasalara-kanunlara, Kur’ân’da “Din” diye tanımlanır.

İşte varlığı belli bir nizam içinde yasalarıyla yaratan Allah’tır.

İnsan bir hücre zarı bile yaratamaz.

Bir atomu bile halk edemez.

Yaratıcı Allah’tır.

Yaratma yasalarını düzenleyen Allah’tır.

Bundan dolayı Kur’ân’da birçok yerde “lehu ed dîni” kelimesi geçer.

Yâni din O’nundur.

Yâni din Allah’a aittir.

Onun için İnsan, benim dinim diyemez.

Çünkü insan varlığın var olmasındaki yasalarını oluşturan değildir.

Yasa Allah’a aittir.

Onun için din Allah’a aittir.

Onun için Kur’ân’da birçok yerde “Din O’nundur” diye bildirilir.

Rum Sûresi 30. âyette çok çarpıcı olarak; “zâliked dînul kayyimu ve lâkinne ekseren nâsi lâ yâlemûn-dinin gerçeği budur, lâkin insanların çoğu bilmiyor” diye bildirilir.

Evet dinin gerçeği Kur’ân’da çok güzel târif edilir.

Din yasadır, kanundur.

Yaratılış kanunlarıdır.

Ve bu kanunlar Allah’ın kanunlarıdır.

Bundan dolayı “din Allah’a aittir-lehu ed dîni.”

İşte bundan dolayı insanın dini olmaz.

İnsanın imanı olur.

Varlığın yaratılış hakikatine erişen kimse iman makamına erişir.

İnsan, dini anladığında iman sahibi olur.

Allah'tan emin olur.

Din iyi anlaşılmalıdır.

Dinin Allah'a ait olduğunu anlayamayan kimse, dini kendine nispet eder.

‘Senin dinin benim dinim’ kavgasına girer.

Bu durum, Rum Sûresi 32. âyette açıklanmıştır.

Rum Sûresi 32: “Minellezîne ferrakû dînehum ve kânû şiyêâ kullu hızbin bimâ ledeyyhim ferihûn.”

Min ellezîne ferrakû	: O kimselerden, fırka, bölmek, ayrılık, partileşmek,
Dîne hum	: Din, varlığın yaratılış yasaları, onlar
Ve kânû şiyêân	: Târikat mezhep cemâatlere ayrılmak, fırka fırka olmak
Kullu hızbin	: Bütün hepsi, grup, fırka, bölünmek,
Bimâ ledeyyim	: Kendinde olan, her zümre kendi inançlarıyla,
Ferihûne	: Sevinme, şımarma, azma, avunup övündü,

Meâli: “Onlar dini bölen kimselerden oldular ve bütün hepsi târiklara, mezheplere, cemâatlere bölündüler. Her zümre kendi inançlarıyla sevinip övündü.”

İşte dini, Kur’ân’a göre anlayamayan kişi, atalardan gelen inançla, bir ayrımcılığın içinde kalır ve böylece “Benim dinim, onun dini” diyerek, dinin hakikatinden uzaklaşır.

Anne babadan öğrendiği din inancını yüce görür, başka din inancında kalanları kâfir görerek, onları cehennemlik sanır.

Dinin hakikatini anlayamayan kişi, din ayrımcılığı içinde hareket eder.

İslâm dini, Hristiyanlık dini, Mûsevilik dini diye bir ayrımcılık içinde olur.

Ve kendini din savaşlarının içinde, kâfirleri yok etme inancı içinde bulur.

Ayrıca, Rum Sûresi 32. âyette belirtildiği gibi, kendi din edindiği inançta bile, cemâatlere, târikatlara, mezheplere bölünerek, kendi cemâatinde, târikatında, mezhebinde olmaları hoş bakmaz “Bizden, bizden değil” anlayışıyla bakar.

Kur’ânî ölçüde, din inceliğini anlayan, dinin Allah’a ait olduğunu bilir ve din kavgasının içine girmez.

Senin dinin benim dinim kavgasına girmez.

Tüm varlığa Hakk nazarıyla bakar.

Tüm varlığı yaratanın şekillendirenin Allah olduğunu bilir.

İşte din Allah’a aittir, çünkü yaratıcı Allah’tır.

Allah varlığı belirli bir yasayla yaratır.

İşte bundan dolayı millet kelimesini, İbrâhîm’in dini diye çevirirsek, dini İbrâhîm’e nispet etmiş oluruz.

İbrâhîm milleti âyeti, neden İbrâhîm’in dini diye çevriliyor?

Millet kelimesi, din kelimesi aynı anlamda mı?

İbrâhîm’in dîni olur mu?

Din Allah’a aitse, İbrâhîm’in dini diye çevirmek doğru mudur?

Nahl Sûresi 123: “Summe evhaynâ ileyke enittebi millete ibrâhîme hanîfâ ve mâ kâne minel muşrikîn.”

Diyanet Meâli: “Sonra da sana, “Hakk’a yönelen İbrâhîm’in dinine uy. O, Allah’a ortak koşanlardan değildi” diye vahyettik.”

Tevhîd-i Kur’ân Mêleli: “Sonra sana vahyettik: İbrâhîm’in düzenlediği ilkelere tâbi olmanı, Tevhîd üzere olmanı ve ortak koşanlardan olmamanı.”

Millet kelimesini din diye çevirmek Kur’ân’ın bütünlüğüne uymaz.

Millet; imla, düzenlenen ilkeler, belge, düzenleyip yazdırılan, söyleyip yazdırmak, ezbere yazmak, düzenlemek anlamlarına gelir.

Millet; “imlal” masdarıyla, yâni, “imla” manası ile ilişkili bir isimdir.

Aynı zamanda, aynı inanç, aynı duygu, aynı amaçta birleşen topluluklara da denilir.

Kökeni “İmla” kelimesinden gelir.

Hazreti İbrâhîm, Allah nedir, varoluş nedir, bir kişi Allah’ı nasıl bilebilir, bu soruların cevabını arayanlar için düzenlediği ilkelerle bizlere yol gösterdi.

Nasıl ki bir ilim, belli bir eğitim aşamasından geçildikten sonra anlaşılabilirse...

Din, Allah, kendini tanımakla; varoluşu anlamak da Hazreti İbrâhîmin düzenlediği ilkelerle bilinebilir.

Onun için Ku’rân’da 7 yerde “Millet-i İbrâhîm” kelimesi geçer.

Âl-i İmrân Sûresi 95: “Kul sadakallâhu fettebiû millete ibrahîme hanîfâ ve mâ kâne minel muşrikîn.”

Kul sadaka Allâh : De, söyle, anlat, bağlılık, içtenlik, doğru, gerçek, Allah

Fe ittebiû : Artık, bundan böyle, tabi olun, uyun, takip edin,

Milleti	: İmla, düzenlenen ilkeler, belge, düzenleyip yazdırılan,
İbrâhîme	: Râhîm üzere, İbrâhîm,
Hanîfen	: Tevhîd üzere olan, birlik üzere olan,
Ve mâ kâne	: Olmadı, değildi,
Min el müşrikîn	: Ortak koşan, kendine varlık isnat eden,

Meâli: “De ki: Gerçek olan Allah’tır. Bundan böyle İbrâhîm’in düzenlediği ilkelere tâbi olun, onun hakikati aradığı gibi arayın, Tevhid üzere olun. İbrâhîm, Allah’ın varlığının yanında kendine varlık isnat eden değildi.”

Diyanet İşleri Meali: “De ki: “Allah, doğru söylemiştir. Öyle ise hakka yönelen İbrâhîm’in dinine uyun. O, Allah’a ortak koşanlardan değildi.”

Edip Yüksel Meali: “De ki: Allah doğruyu söyler; İbrâhîm’in tek tanrıci dinine uyun. O puta tapanlardan olmadı.”

Elmalılı Hamdi Yazır Meali: “De ki: Allah doğru söylemiştir. Öyle ise dosdoğru, Allah’ı birleyici olarak İbrâhîm’in dinine uyun. O, müşriklerden değildi”.

Elmalılı Meali (Orijinal): “De ki sadakallah, o halde hak perest bir hanif olarak İbrâhîm milletine tâbi olun, o hiçbir zaman müşriklerden olmadı.”

Mehmet Okuyan Meali: “De ki: Allah doğruyu söylemiştir. [hanîf] (Allah’ı birleyen) olarak İbrâhîm’in milletine (dinine) uyun! O, müşriklerden değildi.”

Süleyman Ateş Meali: “De ki: Allah doğru söyledi, öyle ise dosdoğru, Allah’ı birleyici olarak İbrâhîm dinine uyun. O, ortak koşanlardan değildi.”

İncelendiğinde görülecektir ki genelde müellifler, millet kelimesini “Din” diye çevirmişlerdir.

İbrâhîm’in dini demişlerdir.

Böyle yapılan meâl hiç hakkani değildir.

Çünkü din Allah'a aittir, İbrâhîm'in dini olmaz.

Bakara Sûresi 130: "Ve men yergabu an Millet-i İbrâhîme illâ men sefihe nefseh."

Meâli: "Kim İbrâhîm'in düzenlediği ilkelerden yüz çevirir, onun Hakk'ı aradığı gibi aramazsa, o kendini anlayamayan akılsız kimselerden olur."

Bakara Sûresi 135: "Ve kâlû kûnû hûden ev nasârâ tehtedû kul bel millete ibrâhîme hanîfâ ve mâ kâne minel müşrikîn."

Meâli: "De ki: Hayır, sadece İbrâhîm'in düzenlediği ilkeler üzere, Tevhîd üzere oluruz. O Allah'a ait olan sıfatları kendine nispet edenlerden olmadı."

Kur'an'ı incelediğimiz zaman anlıyoruz ki "Millet-i İbrâhîm" kelimesini, "İbrâhîm'in düzenlediği ilkeler" diye meâl yapmak daha doğru olandır.

Nahl Sûresi 123: "Summe evhaynâ ileyke enittebi millete ibrâhîme hanîfâ ve mâ kâne minel müşrikîn."

Summe evhayna ileyke	: Sonra, vahyettik, bildirdik, sana,
En ittebi	: Tâbi olmak, uymak, takip etmek,
Milleti	: Düzeni yol, imla, düzenlenen ilkeler, belge, düzenleyip yazdırılan,
İbrâhîme	: Rahîmiyete uygun, Eb-rahîm, öze uygun yaşayan, rahîm üzere,
Hânif	: Tevhîd üzere, teklik üzere, Han'ın yolunda,
Ve mâ kâne min el müşrikin	: Olmadı, ortak koşanlardan, kendine varlık isnat etmeyen,

Meâli: "Sonra sana vahyettik: İbrâhîm'in düzenlediği ilkelere tâbi olmanı, Tevhîd üzere olmanı ve ortak koşanlardan olmamanı."

Hazreti İbrâhîm, İlm-i Tevhîd yolunun derslerini okul haline getiren kimsedir.

İlm-i Tevhîd, birliğe götüren ilim demektir.

Tevhîd; tek olmak, bir olmak, biri bir bilmek, ehâdiyete erişmek, birlik boyutuna ermek demektir.

Tevhîd ilmi; damlanın deryadan ayrı olmadığını, yâni kişinin Allah'tan ayrı olmadığını idrak ettirir.

İlm-i Tevhîd, Allah hakikatine eriştiren ilimdir.

Gönlüne, Allah'ı bilme arayışı düşen kişiler, bir heyecan içinde oraya buraya koşarlar.

Gönlüne gelen; “ben kimim, nereden geldim, nereye gidiyorum, Allah nedir, Allah var mıdır?”

“Bu âlem nasıl var oldu, bu eşyanın hakikati nedir?”

“Ölüm nedir, ölüm sonrası nedir, yeniden doğuş var mıdır?”

Sorularının cevaplarını arayanlar ve bu arayışta samimi olanlar, muhakkak ki kendi gibi arayışta olanlarla tanışacaklardır.

İlm-i Tevhîd eğitimi, bir Mürşid-i Kâmil'den alınır.

O eğitime tâbi olanlar bir arayış içinde olanlardır.

İlm-i Tevhîd dersleri almaya müsait olanlara dersler tebliğ edilir.

Hakikati arayan kişi öncelikle aklını ve gönlünü temizlemelidir.

Hakikat yoluna, aklı ve gönlü temiz olanlar dâhil olacaktır.

Mûsâ, Hızır ile buluşmadan önce, Kutsal Tuva vadisinde nâlinlerini ve asâsını terk etmişti.

Bu terk ediş, dünya hırsından kurtulmak, aklındaki dayandığı bâtıl bilgileri terk etmesiydi.

İlm-i Tevhîd, belirli bir edebe erişenlere nasip olacaktır.

Edeb ile gelen Allah'ın lûtûflarına erecektir.

Allah hakikatine takva ile varılır.

Hakikatlerin yolu takva ile açılır.

Takva seni sana bildirir.

Nice lütûflar, nice sırlar muttaki olanlara sunulur.

Takva nedir çok iyi anlamalıyız.

Bilmeliyiz ki takva olmadan mânâ yolu açılmayacaktır.

Varoluşu ve var edeni idrak etmek için, takva sahibi olmak gerekir.

Gönlü, takva ehli olmaya münasib olan kişiye, İlm-i Tevhîd yolu açılacaktır.

O kişi, bir Yûnus Emre gibi, Taptuk Emre'nin kapısını bulacaktır.

Taptuk ile bir eğitime tâbi olacaktır.

Hakk'a tâbi olmak nedir, Hakk yolu nedir, yavaş yavaş öğrenmeye başlayacaktır.

Bir Kâmil insana varmaktan maksat, aradığı soruların cevabını bulabilmektir.

Kâmil insan takva ehli olmamıza vesile olur.

Takva, Allah'a teslimiyetin ahlak sahibi olmanın yoludur.

Kâmil insan, insanı kendine döndürür, yolun da yolcunun da kişinin kendisi olduğunu öğretir.

Her varlık bir yoldur, Hakk'a götürür.

Bil ki bu yolda olmak için takva sahibi olmak gerekir.

Her varlık bir kitâbtır, içinde hakikatler vardır.

O kitâbın sayfalarını aralamak için, takva sahibi olmak gerekir.

Varlığın özündeki mânâyı erebilmek için, akıl ve gönül tertemiz olmalıdır.

Allah sırrına ermek için, takva ehli olmak gerekir.

Peki, nedir takva?

Takva Allah korkusu mudur?

Takva bizlere anlatıldığı gibi, Allah'tan korkmak değildir.

Korku kelimesi "havf"dır.

Kur'ân'da havf kelimesiyle kullanılan Allah'tan korkun diye bir âyet yoktur.

Tam tersi havf kelimesi şeytan kelimesi ile yan yana kullanılmıştır.

"Şeytânü yuhavvifu- korkutan şeytandır" (Âl-i İmrân Sûresi 175)

Korkuyu veren şeytandır. Şeytani hâllerde olan korkutur.

Takva sahiplerine "lâ havfun-korku yoktur." (Zuhruf Sûresi 68)

Zuhruf Sûresi 68: "Yâ ibâdi lâ havfun aleykumul yevme ve lâ entum tahzenûn."

Meâli: "Ey kulluğunu anlayanlar! Sizin için hiçbir zaman korku yoktur ve mahzun olmak da yoktur."

Âyette işaret edildiği gibi, kulluk mertebesine gelene korku yoktur, mahzun olmak yoktur.

Korku, kulluk mertebesine gelmeyene, şeytana kulluk edenedir.

Onun için Kur'ân'da takva kelimesini Allah'tan korkun diye çevirmek doğru değildir.

Evet, takva Allah'tan korkmak değildir.

Takva; fenalardan sakınmaktır, kötülüklerden sakınmaktır, benlikten gururdan sakınmaktır, Allah'a ortak koşmamaktır, zerre kadar zarar vermekten sakınmaktır ve ahlak sahibi olmaktır.

Takva kelimesi, kötü şeyden sakınmak mânâsına gelen ittikâ kelimesinden alınmıştır.

İttikâ kelimesinin kökeni “vikaye- وقى-ى” kökünden gelir diye bilinir.

Vikaye; zarar verecek olan her şeyden sakınmak, korunmak demektir.

Takvaya uyana “muttaki” denir.

“Takva-ittika-muttaki” aynı kökten gelen kelimelerdir.

Her varlık bir kitâbtır.

Bu kitâbın içinde yaratılış hakikatleri vardır.

Her varlık, Allah’ın “Hûdâ” esmasının, yâni yol göstere- nin gösterdiği yoldur.

Bu yol kişiyi hakikatlere götürür.

Yeter ki kişi, takva üzere olsun, yâni fenalardan sakınsın, Allah’a ortak koşmasın.

İşte takva; fenalardan sakınmak, Allah’a ortak koşmak, iyi ahlak sahibi olmaktır.

Bakara Sûresi 2: “Zâlikel kitâbu lâ reybe fîhi huden lil muttekîn.”

Meâli: “İşte bu kâinat bir kitâbtır. Onun içindeki hakikatlerde şüphe yoktur. Fenalardan sakınıp hakikatleri arayanlar için hakikatlere yol göstericidir.”

Takva sahiplerine, nice mağfiretler vardır, nice yüce hakikatlerin karşılığı vardır.

Hucurat Sûresi 3: “Li el takvâ lehum mağfiret ve ecrun azîm.”

Meâli: “Takva sahipleri için, mağfiret ve yüce karşılıklar vardır.”

Yeter ki biz, gönlümüzü ve aklımızı temizleyelim.

Anlıyoruz ki takva:

Aklımızdaki bâtil bilgilerden sakınmak, temizlenmektir.

Kötülük içeren hislerden, düşüncelerden sakınmaktır.

Tüm fena hâllerden sakınmaktır.

Fitnelikten, fesatlıktan, gıybetten, gururdan, kibirden sakınmaktır.

Birileri hakkında dedikodu yapıp çekiştirmekten sakınmaktır.

Zarar vermekten, yakıp yıkmaktan sakınmaktır.

Kötü düşünmekten, kötü söylemekten sakınmaktır.

Yalan söylemekten, iftira atmaktan sakınmaktır.

İnsanların eksigini aramaktan, alay etmekten, kötülemekten sakınmaktır.

İnsanları inançlarına göre yargılamamaktır, örtülü örtüsüz, namazlı namazsız diye ayırmaktan sakınmaktır.

Birilerini küçük görmekten, kendini büyük görmekten, yaratılan bir varlığa kerih bakmaktan sakınmaktır.

İnsanların mallarına, ırzlarına göz dikmekten sakınmaktır.

Çalmaktan, çırpırmaktan, kendine ait olmayanı gasp etmekten, kul hakkına girmekten sakınmaktır.

Emanete ihanet etmekten sakınmaktır.

Kısacası her türlü zarar içinde olma hâllerinden sakınmaktır.

Dünya perestlikten, eşya perestlikten, makam, şan, şöhret perestlikten sakınmaktır.

Allah'ın ûlviyetinin yanında ben de varım demekten sakınmaktır.

Kendine varlık isnat etmekten sakınmaktır.

Allah'a ortak koşmaktan sakınmaktır.

İşte takva, bütün günahlardan uzak durmaktır, sakınmaktır.

Takva ehli olana yâni zulüm açığa çıkaracak olan her bilgi, düşünce, eylemden uzak duranlara, hakikatler açılır.

Gönlü, aklı temiz olanlara, yâni takva sahiplerine nice lütûflar sunulur.

Onlar varlığın varoluş sırlarına kavuşurlar.

A'râf Sûresi 96: "Ve ittekav le fetahnâ aleyhim berekâtin min el semâi ve el ardı."

Meâli: "Takva ehli, yerlerin ve göklerin hakikatlerinden feyiz alırlar, her şeyin ortaya çıkışının Bize ait olduğunu anlarlar."

Evet, takva; Mûsâ'nın nalınları çıkarması, değneğini bırakması sırrıdır.

Takva, gönlünü ve aklını temizleyenlerin ulaştığı bir makamdır.

Bu makama ulaşmadan sırlar kapısı açılmaz.

Allah hakikatine, ancak ve ancak muttaki olanlar erebilir.

Mânâ ilmine tertemiz olanlar erecektir.

Vâkıa Sûresi 79. âyette bu çok güzel bir şekilde belirtilmiştir.

Vâkıa Sûresi 79: "Lâ yemessuhû illel mutahherûn-ancak tertemiz olanlardan başkası ona temas edemez, onu anlayamaz."

İnsanın kendi aslını arama yolculuğu, öncelikle aklını ve gönlünü temizlemekle başlar.

İlm-i Tevhîd yolculuğu, gönlü hazır olanlara açılacaktır.

Gönlü hazır olmak, samimi aramak, şefkatli olmak, sabırlı olmak, ebeb içinde olmakla mümkündür.

İlmi Tevhîd derslerini gönlünde şefkat hissi olanlar yüklenir.

Bu durum Kur'ân'da açıklanır.

Ahzab Sûresi 72: “Eşfakne minhâ ve hamelehal insân.”

Meâli: “Şefkatli olan insan onu yüklenecektir.”

Kibirli olan, gaddar olan, bilmişlik içinde olan, kendini yüce gören kimse hakikatin bilgilerini yüklenemez.

İlm-i Tevhîd dersleri, bir Mürşid-i Kâmil’den alınır.

İlm-i Tevhîd dersleri; Hazreti İbrâhîm’in oluşturduğu fenâ makamları ve Hazreti Muhammed’in oluşturduğu Bekâ meratiplerinden oluşur

Hazreti İbrâhîm, Kâbe’yi oluşturmuş ve insanları İlm-i Tevhîd yoluna davet etmiştir.

Hac Sûresi 27. âyette “Yetu ke-sana gelsinler” âyetinde bu hakikat açıklanır.

İbrâhîm, dönemin Mürşid-i Kâmil’i idi.

Kendi aslını anlama heyecanı içinde olanlar, Mürşid-i Kâmil’e gelirler, ona tâbi olurlar.

Bir Mürşide tâbi olanlar, İbrâhîm milletinden olurlar.

Yâni Hazreti İbrâhîm’in düzenlediği ilmî yol olan Hakk’ın yoluna tâbi olurlar.

Hakk yoluna tâbi olana sâlik denir.

Sâlik, Hakk yoluna sülûk eden demektir.

Yâni sâlik, hakikatler yoluna giren demektir.

Hazreti İbrâhîm’in düzenlediği İlm-i Tevhîd derslerinden fenâ makamları kısaca şöyledir.

Zikrullah:

Sâlik, Zikrullah dersinde, Zâkir ve zikir hakikatine erer.

Zâkir olan Allah’tır, Allah her varlıktan her an zikredendir.

Zikir, varlıktaki hiç bitmeyen ilâhî rezonans, ilâhî tınıdır.

Zâkir ve zikir birbirinden ayrı değildir.

Zikir, varoluşun ilk ve her an devam eden ilâhî terennümüdür.

Cümle varlık zikirle var olur, zikirle sarılıdır, zikirle korunur, zikirle sürüp gider.

Hicr Sûresi 9: “İnnâ nahnu nezzelnez zikre ve innâ lehu le hâfizûn.”

Meâli 1: “Muhakkak ki bütün her şey zikrimizle açığa çıkar ve muhakkak ki her şey zikrimizle muhafaza edilir.

Meâli 2: “Şüphesiz Biz her yerden zikrimizi sunarız ve her şeyi onunla koruruz.”

Zikir, Zâkir hissine eren talebeye Tevhîd-i Efâl tebliğ edilir.

Tevhîd-i Efâl:

Tevhîd-i Efâl, efâlin birliği demektir.

Bir işe fiil, birçok işe ise efâl denir.

Tevhîd-i Efâl bütün işlerin bir iş olduğunu bilmektir.

Sâlik bu derste, kendinde ve her varlıkta her an işleyenin Allah olduğunu idrak eder.

Varlığın varoluşundaki işleyiş ve varlığın sürüp gitmesindeki işleyiş Allah'ın işleyişidir.

Hiçbir kimse fiilinin hâlıkı değildir, yâni hiç kimse kendi varlığını var edemez ve kendi vücûdundaki işleyişin fâili olamaz.

Hâlik ve fâili muhtar Hakk teâla hazretleridir.

Hiç kimse kâlbini attıramaz, nefes alıp verişini yapamaz, kanını dolaştıramaz, hücrelerinin işleyişini yapamaz.

Kişinin bedeninde her an devam eden faaliyetin, yâni işleyişin sahibi Allah'tır.

Sâlik, bu derste kendine nisbet ettiği işleyişin Allah'a ait olduğunu anlar ve “ben işlerim” gafletinden kurtulur.

Sâlik bu derste, fiil, efâl, mefûl, amel inceliğini tefekkür ederek, bu dersi anlamaya çalışır.

Sâlik her varlıktaki işleyişi düşünmelidir.

Bu işleyişin nasıl olduğunu tefekkür etmelidir.

Fiil, fâil hakikatini inceden inceye varlıkta görerek anlamaya çalışmalıdır.

Fiil, fâil, mefûl, amel inceliği çok önemlidir.

Yûnus Sûresi 36: "İnnallâhe alîmun bimâ yefâlûn."

İnne Allah alîm : Muhakkak, Allah, ilmiyle var eden, ilmin sahibi,
Bima yefâlun : Şeyler, nesneler, her varlık, fâil olan, efâl,
yapan,

Meâli: "Muhakkak ki Allah ilmin sahibidir, her varlıkta fâil olandır."

Fiil, fâil konusu, bir ilmî tefekkür üzere öğrenilecektir.

Fiil, fâil, amel konusu Tevhîd derslerinin temelidir.

Bunu anlayan talebe, bedende olan işleyişin Allah'a ait olduğunu, o işleyişi alet ederek yapılan eylemlere "amel" dendiğini idrak eder.

Bunu anlayamayan talebe, kötülükleri de Allah'tan bilir.

İnanç topluluklarında; "ben atmadım Allah attı, ben yapmadım Allah yaptı, o öldürmedi Allah öldürdü, şer de Allah'tandır" diye anlatılan bilgiler, fiil, fâil, âmel konusunu idrak edememekten kaynaklanır.

İnanç toplulukları, Kur'ân'da bazı âyetleri örnek gösterirler.

Enfâl Sûresi 17: "Fe lem taktulûhum ve lâkinnallâhe ka-telehum ve mâ rameyte iz rameyte ve lâkinnallâhe ramâ ve li yubliyel mu'minîne minhu belâen hasenâ innallâhe semîun alîm."

Bazı Meâller: “Onları siz öldürmediniz fakat Allah öldürdü. Attığın zaman da sen atmamıştın, fakat Allah atmıştı. Allah bunu, inananları güzel bir imtihana tabi tutmak için yapmıştı. Doğrusu O iştir ve bilir.”

Tevhîd-i Kur’ân Meâli: Sen bir güçle bir şey yaptığında o güç senin değildir, fakat o güç Allah’ındır. Gücü kendine nispet edip, gücün Allah’a ait olduğunu anlayamayanlar kendilerine yazık ettiler, işte o hâlde olanlara siz yazık etmediniz. Mü’minler başlarına gelen sıkıntıları dikkatlice düşünürler, ondan güzel bir ders çıkarırlar. Muhakkak ki Allah işittir, ilmin sahibidir.”

Şimdi âyeti kelime kelime inceleyelim.

Fe lem	: İşte, böylece, değil,
Taktûlu hum	: Siz, bedeninin nitelikleri, cisim, yazık etme, zarar, onlar,
Ve lâkin Allah	: Lâkin, fakat, ama, Allah
Katel hum	: Bedenin nitelikleri, cisim, yazık etmek, zarar, onlar,
Ve mâ rımeYTE	: Değil, atmak, bırakmak, bir güçle bir şey yapma, sen,
İz rımeYTE	: Atmak, bırakmak, bir güçle bir şey yapma, sen,
Ve lâkinne Allah rama	: Fakat, Allah, atmak, yapmak, bir güçle yapma,
Ve li yubliYE	: İmtihan için, dikkatlice düşünme, bela, sıkıntı,
El mu’minîne	: Mü’minler, emin olanlar,
Min hu	: Ondaki, bunu, bu durum,
Belâen	: İmtihan, sınav, tasa, sıkıntı, başa gelen sıkıntı,
Hasenen	: Güzel, güzellik, güzelce, güzel bir şey,

İnne Allah semîun alîm : Muhakkak, Allah, işitme, ilmin sahibi,

Âyeti incelediğimizde bu açıklamada anlıyoruz ki, insan bir şey yaptığı zaman, vücûdunda olan bir güçle yapar, o güç Allah’a aittir.

İnsan, bedenindeki gücü kullanarak yâni onu alet ederek bir şey yapar.

Kişinin eliyle bir şey yapması, bir şey atması, o güç iledir.

İşte bedendeki kudret sahibi Allah’tır, beden her an o kudret ile işlemektedir.

Fiil ile yapılan eylem arasındaki bağ, fiil fâile aittir, eylem kişinin tercihiyle kişiye aittir.

Kişinin bedenindeki işleyişin fâili Allah’tır, fiil fâilden ayrı değildir, beden fâilin fiiliyle işlemektedir, bedendeki fâil bedenin Zâtıdır.

Kişinin yaptıklarına, eylemlerine amel denilir.

Kişi iyi bir şey de yapsa, kötü bir şey de yapsa, bedende Allah’ın fiili olmadan yapamaz, kişi yapacağı eylemi, fiili alet ederek yapar.

Kişinin ne yapıp yapmayacağı, onun tercihlerine, kararlarına bırakılmıştır.

İyi bir eğitimden geçen, edep ve ilim üzere yetiştirilen kişinin tercihleri, kararları, hayr üzere olacaktır.

Ama iyi bir eğitimden geçmeyen, bâtıl ve zararlı bilgilerle yetiştirilen kişinin tercihleri, şer üzere olacaktır.

Böyle kişiler kötülüğü de Allah’tan bilecektir.

Oysa Kur’ân’da “Allah kötülük veren değildir” diye bildirilir.

Nisâ Sûresi 40: “İnnallâhe lâ yazlimu miskâle zerreh.”

Meâli: “Şüphesiz Allah zerre kadar kötülük vermez.”

Talebe bu derste bedenindeki işleyişi ve o işleyişle yapılan amellerini çok iyi tefekkür etmelidir.

Kişi, kendi tercihlerinden, kararlarından ve bunların sonucunda yapmış olduğu amellerinden sorumludur.

Enbiyâ Sûresi 23: “Lâ yuselu ammâ yefalu ve hum yuselûn.”

Meâli: “Allah fiilinden sorumlu değildir. Ama insanlar amellerinden sorumludurlar.”

Kendindeki ve her varlıktaki fiil, fâil hakikatini anlayan kişi salih amel üzere olur.

Bunu anlayamayan kişi ise zalim amel üzere olur.

Kur’ân’da birçok âyette salih amelden ve zalim amelden bahsedilir.

Talebe bu derste, daha önce iyi ve kötü diye adlandırdığı kişilerin, bedenlerinde olan işleyişi yapanın Allah olduğunu anlayacak ve eski bakışı değişecektir.

İyi ve kötü denilen şey, kişilerin amellerine, hâllerine nispet edilir.

Kişilerinin bedenine iyi ya da kötü bedenli denilemez.

Bedenler Allah’ın tecelli tezâhürüdür.

Bu makamda sâlik, iyi, kötü diye eski bakışına takılmadan yalnızca kendindeki ve her varlıktaki işleyişi anlamaya çalışacak.

İyi ya da kötü hâller kişinin Hakk’ı idrak edip etmeme- siyle ilgilidir. Bunu dersleri ilerledikçe anlayacak.

Tevhîd-i efâl’ in râbitası; “Lâ fâile illAllah”tır.

Yâni “Allah’tan başka işleyen yoktur.”

Gerek enfûsümüzde, gerek afâkımızda tüm varlıktan her an işleyen Allah’tır.

Bütün varlıktan her an işleyen Allah’tır.

Allah'ın işleyişi ile bu varlık var olur.

Hiçbir varlığın kendi işleyişi yoktur ve kendini var etmemiştir.

Özetle, bizim kendimize nispet ettiğimiz fiilimiz fâni, Hakk'ın fiili bâkidir.

Bizim fiilimiz zaten fâni idi ve elân da öyledir ve yoktur.

Biz bilmezlikle Hakk'ın fiilini bizim zannederdik.

Şimdi bütün fiillerin Hakk'ın olduğunu anladık.

Bizim kendi varlığımızdaki işleyişte, iktidarımız ve ihtiyarımız yoktur.

Kâlb sahibi olan kişi hayr üzere olur.

Kendi hevâsı üzere olan kişi şer üzere olur.

Allah kişinin beynine bir şeyi yapıp yapmama tercihleri koymuştur.

Kararları seçme boyutu koymuştur.

Kişi iyi bir şeyi de tercih eder ve yapar, ya da kötü bir şeyi de tercih eder yapar ya da vazgeçer.

İşte insan beynine tercihler, seçimler, vazgeçme duyguları konulmuştur.

İnsan bunu görmezden gelmemelidir.

Zilzal Sûresi 7:

فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ

Fe men yamel miskâle zerretin hayren yereh

Fe men yamel : Artık kim, ne yaptıysa, amel,

Miskâle zerretin : Ağırlık, zerre, zerrece,

Hayren : İyi, iyilik, bir hayır,

Yerâ hu : Onu görür,

Meâli: “Artık kim, zerre kadar iyilik yaparsa onun karşılığını görür.”

Zilzal Sûresi 8:

وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ

Ve men yamel miskâle zerretin şerren yereh

Ve men yamel	: Kim, ne, yaptıysa, amel,
Miskâle zerretin	: Ağırlık, zerre, zerre kadar,
Şerren	: Şer, kötülük,
Yerâ hu	: Onu görür,

Meâli: “Ve kim, zerre kadar kötülük yaparsa onun karşılığını görür.”

İşte bu âyette de belirtildiği gibi, insan şerri de seçebilir, hayrı da seçebilir.

Bu âyette de belirtildiği gibi amel hakikati iyi anlaşılmalıdır.

Kişi, zerre kadar hayır yapsa karşılığını alır.

Zerre kadar şer yapsa karşılığını alır.

İnsanın, neyi yapıp yapmayacağı ona bırakılmıştır.

Tercihler insanın beyninde insana sunulmuştur.

İnsan hayrı da tercih edebilir, şerri de tercih edebilir.

Hayrın mecrası kâlbttir.

Şerrin mecrası kişinin kendisidir, hevâ boyutudur, zan boyutudur, aileden gelen toplumdan gelen ayrımcılık içeren bilgisel kodlamalardır.

Yâni hayr Allah’tan, şer kişinin kendindendir.

“Hayrı Allah’tan şerri kendinizden bilin” âyeti buna işaret eder. (Nisâ Sûresi 79)

Nisa Sûresi 79: “Mâ esâbeke min hasenetin fe minâllâh ve mâ esâbeke min seyyietin fe min nefsike.”

Meâli: “Size isabet eden hayr Allah’tandır ve size isabet eden kötülükler ise kendinizdendir.”

İnsan ne yaparsa yapsın kendi bedenindeki Allah’a ait fiil sayesinde yapar.

Fiil Allah’a aittir, amel kişiye aittir.

Zalim amel ve sâlih amel kişinin tercihlerine bağlıdır.

Tevhîd-i efâl dersini anlayan talebeye, Tevhîd-i Sıfat tebliğ edilir.

Tevhîd-i Sıfat:

Tevhîd-i Sıfat demek, sıfatın birliği demektir.

Bu cümle âlemde görünen sistemin hepsi bir sıfattır.

Bir Zâtın sıfatlarıdır.

O da kendi Zâtı ile kâim olan Allah’ü teâlanın sıfatlarıdır.

Enfüste ve afakta, sükûn ve harekette görünen sıfatlar Hakk’ın sıfatlarıdır.

Yâni kendimizdeki ve gördüğümüz her varlıktaki sabit olan sıfatlar, Hakk’ın sıfatlarıdır.

Cümle varlık Hakk’ın sıfatları ile donatılmıştır.

Her varlıkta, her ne kadar Hakk’ın sıfatlarının mazharı tam değilse de mazharı nakısıdır, mazharı tam ancak insandır.

Hakk’ın mâhlukata tâalluk eden sıfatları sekizdir.

Bunlar şunlardır: Hayat, İlim, İrade, Semi, Basar, Kudret, Kelam ve Tekvin.

Bu sıfatlara “Sıfat-ı Subutiye” denilir.

Subutiye demek; Hakk’ın Zâtına sabittirler demektir. Değişmeyen demektir.

Hakk’ın Zâtı bâki olduğu gibi, sıfatları dahi Zâtı ile bâkidir.

Kıyâmları Zâtullah ile kâimdir, kendilerine ait vücûd-
ları yoktur.

Hakk’a mahsus olan bu sıfatların cümlesi, insanda mevcut
olup, tecelli etmiş ve bütün sıfatları ile âlemi ihâta etmiştir.

Zaten ucu bucağı olmayan bu âlem, işte bu sekiz sıfat-
tan ibarettir.

Bu sıfatlar kalkmış olsa âlem yok olur.

Demek oluyor ki bizim âlem dediğimiz Hakk’ın kendi sı-
fatlarından ibarettir.

Talebe bu derste her bir sıfatı ince ince tefekkür eder.

Kendine nisbet ettiği sıfatların, Allah’a ait olduğunu id-
rak eder.

Mürşid-i Kâmil’in sofrasında her bir sıfatın kendindeki
ve varlıktaki karşılığını anlamanın sohbetine katılır ve te-
fekürünü daha da güçlendirir.

Tevhîd-i Sıfat makamının râbitası:

“Lâ mevsûfe illa Allah” yâni “Allah’tan başka mevsûf yok”

Mevsûf: Vasıflanan, sıfatlanan, sıfatların sahibi demektir.

Yâni bu âlemdeki sıfatlar Allah’ın sıfatlarıdır.

Hiç kimsenin kendine ait sıfatları yoktur.

Bizim sıfatlarımız var ise de, fâni ve topraktandır.

Hakk’ın sıfatları bâki ve nûrdandır.

Bir adam öldüğünde onu teneşire uzattıklarında onun,
gözü, kulağı ve dili vardır, ama görmez, işitmez, söylemez.

İşte bizim kul sıfatları denilen onlardır.

Hakk’a nisbet edilen nûr sıfatlar ondan çekilince, onlar
kuru bir alet gibi kalır, toprağa gider.

İşte sâlik, Tevhîd-i Sıfat makamında: “La mevsûfe illAl-lah” şahitliğine erişecek ve Hakk’ın sıfatlarından başka bir şey görmeyecek.

Sâlik, derslerin keyfiyetini tam anlayabilmek için, kendi gibi İlm-i Tevhîd yolunda olan dostları ile konuşup sohbet etmeli ve idrak edemediği konuları sorup öğrenmeye çalışmalıdır.

Sohbet ortamı, bir konu ile ilgili daha farklı kapılar açılmasında faydalı olacaktır.

Kişinin hakikate rabita olmasına yol açacaktır.

Sohbetlerde dostlar, Tevhîd derslerini iyi anlayabilmek için, birbirlerine yardımcı olurlar.

Sohbetlerde her soru, tefekkürlere kapılar açar, herkes nasibi kadar lütûflanır.

Tevhîd-i Sıfat makamını idrak eden talebeye, Tevhîd-i Zât makamı tebliğ edilir.

Tevhîd-i Zât:

Tevhîd-i Zât; Zâtın birliği, tek Zât demektir.

Rabb makamıdır, Rububiyet makamıdır.

Rabb, Allah’ın vücûddaki karşılığıdır.

Enfüste ve afakta, sükûn ve harekette görünen vücûd Hakk’ındır.

Hakk’ın vücûdundan gayrı vücûd yoktur.

Fakat bu görünen sûretlere Hakk’ın vücûdu denmez.

Sûret vücûdlarına beden denir, sûret bedenlerini tutan vücûda, “vücûd” denir.

Hakk’ın vücûdunda değişme yoktur.

Bu gördüğümüz sûretlerde ise değişme ve kaybolma vardır.

Bugün var görünen bedenler yarın yok olup gider.

Fakat bu sûret vücûdlarını tutan vücûd Hakk'ındır. İşte vücûdu mutlak odur.

İşte bu âlem bir ağacın gölgesine benzer.

Ağacın gölgesi inkâr olunmaz, yerde bir karaltı görünür, ama kendi vücûdu yoktur. O gölge ağacın vücûdu ile durur.

İşte bu âlemdeki varlıklar gözümüze görünüyor, ama kendi vücûdları yoktur.

Hakk'ın Zâtının gölgesidir. Hakk'ın Zâtı ile dururlar.

İşte bu makamda her şey her an fânidir. Zâtı mutlak bâkidir.

Talebe, bu makamın zevk ve şuhudunda, Hakk'ın Zâtından gayrı bir şey görmez.

Bu makamın zevkinde, ne yer, ne gök, ne dağlar, ne denizler, ne bilinen, ne bilinmeyen, hiçbir şey yoktur.

Çünkü kendi Zâtından başka bir şey yok ki O'na var densen, O'nu bilsin.

Bu makamda cenabı Hakk kendi Zâtında kendi Zâtını kendi Zâtı ile şuhut eder.

Misal; bir gemi ile engin denize açılınca hiç kara görünmez, her taraf sudur ve denizden başka bir şey göremediğimiz gibi...

Talebe, Tevhîd-i Zât makamında, bu âlemi bir gölge mesa-besinde görüp, Zâtullahtan başka bir şey olmadığını, her şeyin kendisiyle beraber hiç olduğunu, gölge gibi görünen bu âlemin hakikatleri bir vücûd olup, bir Zât olduğunu şuhut eder.

Sâlik şuhut edecek dediğimiz zaman, bu bile anlatmak için bir tâbirdir.

Yoksa bu makamda hiç kimsenin ve sâliğin varlığı yok ki şuhut etsin

Sâlikteki şuhut da, tefekkür de, idrak da Hakk'ındır.

Bu makamda akıl, tefekkür her şey teslim olur.

Bunun için Hakk kendi Zâtını, kendi Zâtı ile şuhut eder.

Bu makam fenâfillâhın nihâyetidir.

Bu yerde sâlik, ölmezden evvel ölmenin sırrına erişir.

“Mutu kable ente mutu” “ölmezden evvel ölünüz” haki-kati budur.

İşte sâlik kendi varlığının, Hakk’ın varlığı olduğunu, kendinin bir gölgeden ibaret olduğuna ârif olunca, yok oldu, öldü demektir.

Yâni kendi ihtiyari ile yokluğu kabul etti.

Bu makam İsâ’nın bedeninin çarmıha gerildiği boyuttur.

Çarmıh, dört mih demektir.

Çar, Farscada dört demektir.

Mih, mihlanmak, tam teslim olmak, hareket edemez hâle gelmek demektir.

Dört makamda teslim olan talebe, bedeninden geçer, Hakk’a mihlanır, yâni tam teslimiyetle bağlanır.

Dört makamda teslim olmak, Zâkir olan, Fâil olan, Mev-suf, Mevcûd olan Hakk’ta fâni olmak demektir.

İşte talebe, Tevhîd-i Efâlde fiilini, Hakk’ın fiilinde...

Tevhîd-i Sıfatta, sıfatlarını Hakk’ın sıfatlarında...

Tevhîd-i Zâtta, vücûdunu Hakk’ın vücûdunda fâni eder, yâni yok eder, zâten yok idi.

Fakat biz Hakk’ın fiilini, sıfatını, vücûdunu bizim zan-nederdik.

Şimdi bunların Hakk’ın olduğunu anlayınca bizim var-lığımız kalmadı.

Zevk ve şuhut itibariyle öldük demektir.

Tevhîd-i Zât makamının râbitası: “Lâ mevcûde İllâ Hû” dur

Yâni: “O’ndan, Allah’tan gayrı mevcûd yoktur.”

Mevcûddan maksat; tüm bedenleri tutan ilâhî vücûd, ilâhî kudrettir.

İşte Tevhîd-i Zât sâliğı, ârifi, fânisi, her an bu şuhutta bulunacak.

Bu makam teslimiyet makamıdır, secde makamıdır, İbrâhîm makamıdır.

Hazreti İsâ’nın çarmıha gerilme sırrı budur, yâni beden-den geçme sırrı bu makamdır.

Rahmân Sûresi 26-27: “Kullu men aleyhâ fân ve yebkâ vechu rabbike zûl celâli vel ikrâm.”

Meâli “Bütün sûretler gelir geçer. Sıfatlarının sahibi olan ve tüm varlığı Zâtıyla tutan Rabbinin yüzü bâki kalır.”

Kasas suresi 88: “Kullu şey’in hâlikun illâ veche.”

Meâli: “Bütün her şey helâktir. Yalnız Allah’ın vechî zâtı vardır.”

Fenâ makamlarında fenâfillah boyutuna eren talebeye, Bekâ Ulvîyeti açılır.

Bekâ meratibleri Hazreti Muhammed tarafından düzenlenmiştir.

Târife sığmaz, kelimelerle anlatılamaz,

Bekâ meratibleri; Makam-ı Cem, Hazretül Cem, Cemül Cem, Ehadiyet ve Âmâ olarak sunulmuştur.

Bedeninden geçen fenâfillah olan talebeye; Rûh boyutu, Nûr boyutu, Hû boyutu, Ehâdiyet ve Âmâ boyutları zevk ettirilir.

Bu meratibler bedensiz Ulvî boyutlardır.

Târife gelmese de talebeye tebliğ-i zevk ettirilir.

Makam-ı Cem’de sâlik, Hakk zahir, Halk bâtın zevkine erer, üflenen rûh sırrına erer.

Bu meratib, sonsuz olan âlem Hakk’tan başka bir şey değildir zevkinin olduğu yerdir.

Bu meratibde sâlik, cümle âlemi beyaz bir bulut gibi ya da sonsuz bir deniz gibi zevk eder, tüm varlık o beyaz bulutun içinde ya da denizin içinde kaybolmuştur, görünmez olmuştur.

Hazretül Cem’de sâlik, Halk zâhir Hakk bâtın zevkine erer, nûr alâ nûr sırrına erer.

Bu meratibde sâlik, her varlığı denizin damlaları gibi görür, bedensiz görür, bir nûr olarak görür.

Mutlak nûr Hakk’tır, damlalar boyutu nûr Halk’tır.

Halk, Hakk birbirinden ayrı değildir.

Bedenin hücrelerden ayrı olmadığı gibi, damlalar der-yadan ayrı değildir.

Makam-ı Cem, mutlak nûrdur. Vahdet makamıdır.

Hazretül Cem, damlalar boyutu nûrdur. Kesret makamıdır, bu makamdaki kesret damlalar boyutudur, her varlık tek olan nûrun damlalarıdır.

“Nûr alâ nûr” âyeti buna işare eder. (Nûr Sûresi 35)

Bu makamdaki damla nûrun adı “Muhammed” dir.

Bu âlem Muhammed boyutunun şahıs ve sûretidir.

Hakikat boyutu ise nûrdur.

Bu makamın zevkiyle Niyazi Mısri şu mısraları yazmıştır.

“Beşer denen bu Âlem ki senin sûretle şahısındır

Hakikatte hüviyette değilsin ya Resûlallah”

Her varlığın hüviyeti Hakk’tır yâni nûrdur.

Cemül Cem meratibi ise, iki cem’in cem’idir.

Bu makam “Hû” makamıdır.

Bu makamın zevki keyfiyeti şöyledir: “Huvel evvelu vel âhiru vez zâhiru vel bâtin.”

Yâni: “Evveli Hakk, âhiri Hakk, zâhiri Hakk, bâtını Hakk.”

Hazreti Muhammed’in “üç cumayı terk etmeyin” sözü, üç cem olan “Makam-ı Cem, Hazretül Cem, Cemül Cem” Ulvî makamlarıdır.

Hazreti Muhammed, üç cem’in zevki keyfiyetinden kopmayın demek istemiştir.

Üç cem makamının zevkiyle âleme bakan, Halk’ta Hakk’ın vechîni görür ve o şuurla yaşar.

İşte İnsan olmak, İslâm olmak, Müslüman olarak yaşamak, bu şuura erişmekle mümkündür.

İlm-i Tevhîd dersleri özetle böyledir.

İlm-i Tevhîd ehilleri “Melâmî” meşreptirler.

Melâmîlik, toplumda anlatıldığı gibi değildir.

Bir cemaat, bir tarikat, bir mezhep değildir.

Melâmî kelimesini hep; kınamak, kınanmak, yermek, sövmek diye öğretiler.

Oysa Arapçada kınamak kelimesi; ta’n etmek, zem etmek, levh etmek kelimesidir.

Mezmun; kınanan, zem edilen demektir.

Ta’n etmek; kınamak, kötülemek, yermek, ayıplamak demektir.

Levh etmek; kınamak, başa kalkmak, azarlamak, paylaşmak, aşağılamak, kendi muhasebesini yapmak, eksikliğini aramak, hatasını aramak demektir.

Melâmî ise; aramak, hakikatin arayışı, sorgulamak, çocuk saflığında eşyanın hakikatini öğrenme isteği demektir.

Melâmî meşrep olmak, çocuk saflığında eşyanın hakikatini aramaktır.

Kim, Dünyanın neresinde çocuk saflığında eşyanın hakikatini arıyorsa, o melâmî meşreptir.

Kur’ân’da 7 yerde “Melâmî” kelimesi geçer.

Mü’minun Sûresi 6, Meâric Sûresi 30, Saffat Sûresi 142, Zâriyât Sûresi 40-54,

İsrâ Sûresi 29-39.

Melâmî meşrep olan, Fenâfillah ve Bekâbillah makamlarını hatmülmeratib eylemiş, Hakk’ta Hakk olmuş olandır.

Baktığı her yere “Semme vec hullâh” zevki keyfiyetiyle nazar eder.

Mü’min, Muhammed, Mahmud, Melâmî, hepsi iki mimle yazılır.

“Mü’min-مُؤْمِن” “Muhammed-مُحَمَّد” “Mahmud-مَحْمُود” “Melâmî-مَلُوم”

İki mim’den murad, biri Makam-ı Cem’deki bâtında olan Halk’tır, diğeri Hazretül Cem’deki zâhirde olan Halk’tır.

Makamı Mahmud, iki cem’in cemî’dir.

Tüm makamların cem olduğu makamdır.

İlm-i Tevhîd’in makamları İlm-i ledüne kapılar açar.

İlm-i ledün ehli, İlm-i Tevhîd makamlarının sırlarına erişmiş olandır.

Onlar rahmet makamına ermiş olanlardır.

Enbiyâ Sûresi 107 ve Furkân Sûresi 56. âyetler onlara işaret eder.

Enbiyâ Sûresi 107: “Ve mâ erselnâke illâ rahmeten lil âlemîn.”

Meâli: “Seni âlemlere rahmet olmaktan başka bir şey için göndermedik.”

Furkân Sûresi 56: “Ve mâ erselnâke illâ mubeşşiren ve nezîrâ.”

Meâli: “Seni, ümit vermek ve hakikatleri açıklayıp uyar-
maktan başka bir şey için göndermedik.”

Onlar rahmet ehlidir, nezîr ehlidir, beşir ehlidir.

Rahmet üzere olmak, beşir üzere olmak, nezîr üzere ol-
mak onlara mahsustur.

Her insan böyle olmaya gayret etmelidir.

İnsan gözünü açmalı, varlığın özüne bakmalıdır.

Gördüğü varlığın içiyle dışıyla Hakk olduğunu bilmelidir.

Sûrete takılıp kalmamalıdır, sûretin özüne bakmalıdır.

Aslının geldiği yere erişmelidir.

Benliği bırakmalı, Allah’ın ulviyetine ermelidir.

Her varlığın Allah’ın rahmetiyle kuşatıldığını görmelidir.

Her varlığın rahîm boyutundan geldiğini, rahmân boyu-
tuyla kuşatıldığını görmelidir.

Aldığı nefesin, O’nun rahmeti olduğunu anlamalıdır.

İnsan her dâim;

Rahmet üzere olmalıdır.

Şefkatli olmalı, iyilik üzere olmalıdır.

Tevâzû içinde olmalı, tenezzül içinde olmalıdır.

Çevresine hep yardım için koşmalıdır.

Acısı, sıkıntısı, derdi olanı görmeli ona yardım etmelidir.

İnsanın kendi vücûdunda bir hücre, bir doku rahatsız
olsa, diğer hücreler onu iyileştirmek için çırpınırlar.

Güneş, hava, su, toprak hep rahmet için akar.

İşte insan da çevresine hep rahmet için koşmalıdır.

Rahmetten başka bir şeyi aklına bile getirmemelidir.

Ne kadar acı çekse de rahmet üzere olmalıdır.

Rahmet üzere olmak, kişinin gönlündeki Allah sevgisinden gelir.

Rahmet üzere olmak, gönüldeki şefkat hissinden gelir.

Rahmet üzere olmak, rahîm ve rahmân boyutlarını görmekle mümkün olur.

Rahmet üzere olmak, bu âlemin rahîm'den yâni bir özden geldiğini anlamak ve açığa çıkan her şeyin, o özün kendisiyle sarılı olduğunu anlamaktır.

Açığa çıkan her şey rahmân boyutudur.

İşte insan her dâim;

Nezir üzere olmalıdır.

Her şeyden kendine bir uyarının geldiğini unutmamalıdır.

Ölümü asla unutmamalıdır.

Ölümün en büyük nezir olduğunu, yâni uyarı, hatırlatma olduğunu unutmamalıdır.

Bir gün gelecek ölüm başa gelecektir.

Ölümü unutmadan yaşamalıdır.

Kimseyi aldatmamalı, kimseye zulüm etmemelidir.

Ölümünden gerekli dersi almalı, dünyaya esir olmamalı, dünya hırsından kendini harap etmemelidir.

Her şeyde, bir dersin olduğunu bilmelidir.

Her olaydan, her varlıktan bir mesaj aktığını anlamalıdır.

Birinden bir söz mü duydu, durup düşünmeli ve “Ben bundan nasıl bir ders alırım” demelidir.

Başına bir olay mı geldi, bir yalana bir iftiraya maruz mu kaldı “Bana buradan sunulan uyarı, mesaj nedir” demelidir.

Bir kayıp mı yaşadı, bir hayal kırıklığı mı yaşadı “Buradan bana ne uyarısı geliyor” demelidir.

Her şeyden hikmetler geldiğini bilmelidir.

Hemen karamsarlığa kapılmamalı, kapılsa bile çabuk dönmelidir.

Bilmelidir ki başına gelen her şey bir nezirdir, bir uyarıdır, bir mesajdır.

Sıkıntıların çözümü için, ilâhî bilgilere sarılmalıdır.

İlâhî öğütleri unutmamalıdır.

Çevresini hep hakikatlere yönlendirmelidir.

Birbirini uyarmak, hakikatleri hatırlatmak, hakikat yolunu göstermek “Nezir” boyutudur.

Hakikatin yolu, kişinin kendi vücûdudur.

“Hûdâ” yâni yol gösterici, kişinin kendi vücûdundan her an hakikatleri gösterir, her nefeste kişiyi uyarır.

Kişi, her nefesin Allah’ın uyarısı olduğunu bilmelidir.

Birbirine kendi vücûduna dönmesini, oraya bakmasını tavsiye etmelidir.

Kur’ân’ın, âyetlerin, sûrelerin onun kendi vücûdunda olduğunu hatırlatmalıdır.

Çevresinde zulüm varsa, zulme karşı hakikatlerle mücadele etmeli, uyarıcı olmalıdır.

Zulüm, hakikatlerin aydınlığına gelemeyen, kendi benlik karanlığında kalan kişilerden açığa çıkar.

Hakikatlerle aydınlanan asla zalim olmayacaktır.

İnsan, beşir üzere olmalı, sevindirici, müjdeleyici olmalıdır.

Muhabbet üzere olmalıdır.

Sevgi, aşk içinde olmalıdır.

Güler yüzlü olmalıdır.

Güler yüzlü olan kişi, Allah'ın cemâlîni yansıtır.

Kişi her zaman "Cemâlî İlâhî" üzere olmalıdır.

Allah her an, her varlıktan cemâliyle beşir ismini gösterir.

Her varlıktan kendini müjdeler.

İnsan bunu anlamalı ve birbirine ümit verici olmalıdır, gönülleri sevindirici olmalıdır.

İnsan karamsar olmamalıdır, ümitsiz olmamalıdır.

Karamsar olmak, ümitsiz olmak Allah'tan ümit kesmektir.

Rahmân ve rahîm boyutlarını taşıyan insan, bunu anlamalı ve "Rahmet" üzere olmalıdır.

Rahmet; rahîm ve rahmân boyutlarının açılımı ile olan, ilâhî şefkattir.

Rahmet; varlığın ardında varlığın sahibini görür gibi hareket etmektir.

Rahmet; ilâhî sevgiyi hissetmek, her yerde o sevgiyle hareket etmektir.

Beşir; kendi vücûdunda Hakk'a yol bulanların geldiği ilâhî muhabbetullahtır.

Beşir; umut vermektir, sevindirmektir, sevgiyi hissettirmektir.

Beşir; beşer olan bedeninin Hakk'tan gelen mesajlar kitâbı olduğunu bilmektir.

Nezir; uyarıdır, uyarmaktır, hatırlatmaktır, adamaktır, başa gelecek olanları önceden bildirmek ve yol göstermektir,

Nezir; gönlünde ilâhî uyarıları hissetmektir, her varlığın, her olayın mesaj aktardığını bilmektir.

Nezir; hakikate ulaşanların, basiret sahibi olmalarıdır.

O basiretle, çevresindeki kimseleri, hakikatlerle uyar-
ması, hakikatleri hatırlatmasıdır.

Nezir; kişinin kendisini Hakk'a adamasıdır.

Ölüm nezirdir, hastalık nezirdir, başına gelen şeyler ne-
zirdir.

Duyduğun her ses nezirdir, yağmur nezirdir, fırtına ne-
zirdir, kar, dolu, seller nezirdir.

Doğan Güneş nezirdir, batan Güneş nezirdir, gece nezir-
dir, yıldızlar, ay, gördüğün her varlık, her doğum, her ölüm
nezirdir.

Yeter ki insan gönlünü açsın, her varlığın, her olayın,
kendine akan bir nezir olduğunu anlasın.

Ölümün en büyük nezir olduğunu unutmadan yaşasın.

Ölmeden önce kendini Hakk'a adasın ve aslına teslim olsun

İbrâhîm milletinden olanlar, bunlara uyacaktır.

İbrâhîm milletinden olanlar, insan makamına erecektir.

İnsan olan, Müslümanlık makamına erecektir.

Müslüman; birinin çektiği acıda, onun yanında olan kişidir.

Müslüman; birinin sıkıntısında, onun sıkıntısını çözen
kişidir.

Müslüman; birinin karamsarlığında, ona ümit veren kişidir.

Müslüman, Allah'ın rahmetini hissettirendir.

Müslüman, Allah'ın şefkatini hissettirendir.

İşte İbrâhîm milletinde olmak kişiyi İslâm makamına
eriştirecektir.

İbrâhîm milleti, Kureyş Kabilesidir.

Kureyş Sûresi İbrâhîm'in ilkeleriyle hareket edenler için
sunulmuştur.

Kureyş Sûresi:

1-

لِإِيلَافِ قُرَيْشٍ

Li îlâfi kureyş

Li îlâfi : İçin, belli amaçta olmak, rahatlık, ülfet, birleştirmek,

Kureyş : Kureyş, toplamak, araştırmak, toplanmak, yakınlık,
Hazreti İbrâhîm'in kabilesi,

Meâli: "Hazreti İbrâhîm'in ilkeleri üzere hareket eden-
ler hakikatleri amaç edinmişlerdir."

2-

إِيلَافِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ

Îlâfihim rihleteş şitâi ves sayf

Îlâfi-him : Ülfet, dostluk, emnlik, rahatlık, amacı
hakikat olan, onlar,

Rihlete : Seyahat, rahle, yolculuk, göçler, bir yerden
bir yere gitmek,

El şitâi ve el sayfi : Kış ve yaz, her zaman,

Meâli: "Onlar yaz ve kış hiç durmadan hakikatler için
yolculuk ederler."

3-

فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَذَا الْبَيْتِ

Fel yabudû rabbe hâzel beyt

Fe li yabudû : Sonra, artık, öyle ki, için, kul, kulluk,

Rabbe : Rab, vücûdlandırıan,

Hâzâ el beyti : Bu, şu, o, ev, hane, mesken, oba, gönül evi,

Meâli: "Öyle ki onlar gönüllerinde kendilerini vücûdlan-
dırana karşı daima bir kulluk içindedirler."

4-

الَّذِي أَطْعَمَهُمْ مِّنْ جُوعٍ وَآمَنَهُمْ مِّنْ خَوْفٍ

Ellezî atamehum min cûn ve âmenehum min havf

Ellezi etame hum : Onlara sağlanan, yardım, besleme,
yararlandı, yetiştirmek,

Min cûn : Açlık, zayıf, bitkin, istekleri,

Ve âmene hum : İman, güven, emnlik, onlar,

Min havf : Korkudan, korkularda olan,

Meâli: “Onlar hakikatleri anlamada zayıflık içinde olanlara yardım ederler ve onlar korkular içinde olanlara güven verirler.”

Kureys, İbrâhîm milletinde olan kimselere denilir.

Onlar Tevhîd üzere olan kimselerdir.

Hanif olan kimselerdir.

Hanif olanlar, tüm âlemin tek Han'ı-Hükümdar'ı olduğuna inanan kimselerdir.

Onlar Tevhîd şuurunda olan kimselerdir.

Haniflik Kur'ân'da çok güzel izah edilmiştir.

Beyyine Sûresi 5: “Ve mâ umirû illâ li ya'budûllâhe muhlisîne lehud dîne hunefâe ve yukîmûs salâte ve yu'tûz zekâte ve zâlike dînul kayyimeh.”

Ve mâ umirû	: Şey, ne, değil, emr, iş, hüküm, hükme uymazlar,
İlla li yabudû Allah	: Ancak, Allah'a kul olmak tan başka,
Muhlisîne	: Muhlis, hâlis, samimi, içten, tüm özüyle bağlı olan,
Lehu el dine	: Ona, din, varoluş yasaları,
Hunefâe	: Haniflik, Tevhîd üzere, birlik,
Ve yukîmû el salâte	: Her an salât üzere olmak, Hakk'a bağlılık durumu, bağlılık,
Ve yutû ez zekâte	: Firasetle temizlenmek, kendinde olanı paylaşmak,
Ve zâlike dine	: İşte bu, işte onlar, din, varlığın yaratılış yasaları,
El kayyimet	: Diri, ayakta tutan, doğru, varlığı diri tutan sürüp giden,

Meâli: “Onlar Allah’a kul olmaktan başka hükme uymazlar. En içten davranışlar içindedirler. Dinin O’na ait olduğunu bilirler, Tevhîd şuurundadırlar. Her an Hakk’a bağlılık şuru ile hareket ederler. Firâsetle temizlenirler, kendinde olanı paylaşırlar. İşte bu onların; varlığın yaratılış yasalarını, varlığı diri tutan sürüp gideni bilmelerinden dolayıdır.”

İşte âyette belirtildiği gibi, Hanif olanlar dinin Allah’a ait olduğunu bilirler, Allah’a kul olarak yaşarlar, Tevhîd üzeredirler, her an Allah’a bağlılık içinde olanlardır.

İbrâhîm milletinden olanlar, Kureyş kabilesindendir, Hanif’dirler.

Hanefilik mezhebi denilen de budur.

Tüm Kâmil kimseler İbrâhîm milletindendir.

HACCIN SIRLARI

“حَجّ” Hac, hace, hoca aynı kökten gelen kelimelerdir.

Hac, “Hû” kelime kökünden gelir.

Hû, “O-Hakk” demektir.

Hac, Hakk’ı arayıştır.

Hac, hocaya gitmektir.

Hac, gitmektir, aramaktır, yönelmektir, buluşmaktır.

Ayasofya’nın asıl adı “Hagia Sophia” kelimesi de buradan gelir.

Sophia, bilge kişilere denilir.

Sufi kelimesi de buradan gelir.

Sufi, saflaşmış, temizlenmiş, derinliğe erişmiş, bilgeliğe erişmiş demektir.

Hagia Sophia, bilgelere gitmek, bilgeleri bulmak, bilgelere eğitim görmek demektir.

Hac, İbrâhîm’i bulmaktır.

Hac, İlm-i Tevhîd yoluna intisab etmektir.

Bir Mürşid-i Kâmil’le buluşup “kendini bilmek” yoluna intisab etmektir.

Hacca ancak gönlü uygun olanlar ereceklerdir.

Gönlünde samimi bir arayış olanlar, hac yolculuğuna başlayacaktır.

Arayıştaki gerçek niyet her zaman çok önemlidir.

Hakikati aramak için gelenler, hakikat yolunda kalırlar ve hakikat yolunda makamlar görerek Allah hakikatine ererler.

Ama dünyalık sıkıntıları ya da kendi çıkarı için gelenler belirli bir süre sonra kendi dünyalarına dönerler.

Onun için burada her zaman sorulur; “kendin için mi geldin mânâ için mi geldin?”

Hakikati aramak için mi geldin?

Dünyalık derdin için mi geldin?

Ararken mi buldun?

Kaçarken mi buldun?

Hakikat yoluna kendi derdin, çıkarın için mi geldin?

Yoksa kendi varoluşunun hakikatini aramak için mi geldin?

Hakikat yoluna dünyalık derdin için mi geldin?

Yoksa hakikati aramak için mi geldin?

Dünyalık bir boşluğunu doldurmak için mi geldin?

Gönlün hakikati arıyor diye mi geldin?

Mânâ yoluna kendini rahatlatmak için mi geldin?

Yoksa Allah hakikatinin ne olduğunu anlamak için mi geldin?

Mânâ yolunda dünyalık sıkıntına merhem mi arıyorsun?

Yoksa yaratılış ile ilgili nice sorulara cevap mı arıyorsun?

Yolu neden aradın?

Yolda neyi aradın?

Kendi sıkıntın için yolu arasan, aklına merhem olur.

Hakikati anlamak için arasan, gönlüne merhem olur.

Her ikisi de güzeldir.

Lakin kendin için aradığında, biraz da olsa merhem bulduğunda, geri dönüveriyorsun.

Ama hakikati aramak için geldiğinde, geri dönmüyorsun, hakikati yüklendikçe yükleniyorsun.

Makamlarda nice sırlara eriyorsun.

Tuttuğun Mürşid-i Kâmil'in elini bırakmıyorsun.

Mürşid-i Kâmil de seni Hakk'ın eline tutturuyor.

Âyette şöyle bildiriliyor.

İnsan dünyalık sıkıntısından kaçmak için, Rabbine yönelir.

Sıkıntısı hafiflediğinde, tekrar kendi çıkarsal dünyasına döner.

Zümer Sûresi 8: "Ve izâ messel insâne durun deâ rab-behu munîben ileyhi, summe izâ havvelehu nimeten minhu nesiye mâ kâne yed'û ileyhi min kablu."

Meâli: "İnsan, dünyalık bir meselede, sıkıntıda, rahatlamak için Rabbine dua eder, O'na yönelir, sonra sıkıntısı hafiflediğinde, Rabbini unuttur, hakikat yolunu terk eder, eski haline döner."

Evet, ne kadar çarpıcı bir âyet.

Hepimiz kendimize soralım.

Hakikat yoluna hangi duyguyla geliyoruz.

Gerçekten hakikati mi arıyoruz?

Yoksa dünyalık sıkıntıların, hevâların boşluğunu doldurmak için mi geliyoruz?

Arayışımız samimi mi?

Yoksa kendi eğlencemiz ile dünyalık boşluğu mu dolduruyoruz?

Âyette bildiriliyor ki dünyalık sıkıntınızda rahatlamak için gelirsiniz.

Biraz rahatladığınızda eski haline dönüverirsiniz.

Hepimiz bu âyeti düşünmeliyiz.

Kâmil insanlar çok güzel söylemişler.
Ararken mi buldun, kaçarken mi buldun?
Kâmil insan elbette gelenin yüzüne böyle sormaz.
Bu soru sadece sohbet ortamında anlatılır.
Ki gelenler gerçek niyetlerini muhasebe etsinler.
Kendimize sormalıyız, gerçekten gönlümün arayışı samimi mi?

Hakikati arama duygusuyla mı hakikat yoluna geldim?
Yoksa dünyalık bir sıkıntıdan kaçarken mi bu yola geldim?
Yolu kendi sıkıntım için mi aradım?
Yoksa yolu, yolda hakikati bulmak için mi aradım?
Âyet diyor ki, çoğunuzun arayışı kendi sıkıntılarınız içindir...

Kendinizi rahatlatmak içindir...

Kendi egosal arayışlarınız içindir...

Kendi sıkıntılarınıza merhem olması içindir...

Dünyalık çıkarlarınız içindir...

Hakikat yolu kendi hevâlarımızı tatmin etmek için değildir.

Hakikat yolu gönül yoludur.

İşte hac, hakikat yoluna intisab etmektir.

Bir Mürşid-i Kâmil'e tâbi olmaktır.

Bu yolda Allah'a teslimiyet vardır.

Bu yolda kendimizden kurtulmak vardır.

Bu yolda tüm dünyalık meselelerimizden sıyrılmak vardır.

Bu yola gönlünde aşk olanlar gelir.

Onların aşkları daha da artar ve davranışlarına yansır.

Onlar hakikatin yolunu ne olursa olsun asla terk etmezler.

Çünkü onlar aradığı şeyi burada bulmuşlardır.

Onlar hiçbir kardeşini yargılamazlar.
Hiçbir kardeşinin eksliğini, hatasını aramazlar.
Onlar kimseyle alay etmezler.
Çünkü bu halleri onlar, hakikatin aşkıyla terk etmişlerdir.
Hac yoluna tâbi olan her zaman kendine sormalıdır.
Ararken mi buldum!
Kaçarken mi buldum!
Gönlümün ilâhi arayışı içinde mi aradım!
Yoksa dünyalık sıkıntılarım, hevâlarım için mi aradım!
Hac, nice makamlara kapılar açan bir yolculuktur.
Hac, fenâfillah ve bekâbillah makamlarına erişme yolculuğudur.
Haccın makamları şöyledir.

1- İSTEK, NİYET, SAMİMİYET

İstek, gönülde Allah hakikatinin arayışının duygusudur.
Gönlüne bu duygu düşen kimse bir arayışa düşer.
İstek, bir şeye karşı meyletme duygusudur.
Niyet, o şeyle buluşma duygusudur.
Arama isteği, buluşma niyetine götürür.
Şöyle düşünelim, bedenimiz açlık sonucu gıdaya ihtiyaç duyar.
Açlık duygusu istektir.
Yemeğe gitmek ise niyettir ve yemeğe oturulur.
İşte kişinin içine hakikati arama duygusu düşmüşse, bir istek düşmüştür.
Bu istek Allah'ı anlama, ona şahit olma duygusudur.
Niyet ise hakikati bulacağı kişiye yönelme duygusudur.

İşte hac, gönlüne istek düşen kişiye açılır.

Ve onun niyeti bir hocayla buluşmaya dönüşür.

Gönlünde samimi bir istek olanlar mutlaka hakikate erişecektir.

Fakat kendi çıkarı üzere istek içinde olanlar, hakikatten mahrum kalacaktır.

Tevbe Sûresi 38: “Yâ eyyuhâllezîne âmenû mâ lekum izâ kîle lekumunfirû fî sebîlillâhissâkaltum ilâl ard e radîtum bil hayâtid dünyâ minel âhirah fe mâ metâul hayâtid dünyâ fîl âhirati illâ kalîl.”

Yâ eyyuha ellezine âmenû	: Ey iman edenler, inananlar,
Mâ lekum	: Ne oldu size, siz uymadınız,
İzâ kîle lekum	: Size denildiği zaman, söylendiğinde,
Lekum infirû	: Size, nefer, sefer, arayış, mücadele,
Fî sebîl Allah	: Allah yolunda, Allah'ın hakikatleri için,
Essakal tum	: Tercih, ağır basma, yavaş, durma, siz,
Îlâ el ard	: Ancak, yeryüzünde,
E raditum	: Rıza, kabul, isteme, hoşuna gitme,
Bi el hayât el dünyâ	: Dünya hayatına, yaşam,
Min el âhirati	: Sonra, sonunda, ahiretten
Fe ma metâ	: Artık, değil, meta, çıkar, mal, fayda,
El hayâtî ed dünyâ	: Dünya hayatının, yaşam,
Fî el âhirati	: Sonunda, ahiret,
İlla kalîlun	: Ancak, daha az, az bir şey,

Meâli: “Ey iman edenler! Size, Allah yolunda hakikatler için bir arayış içinde olun denildiğinde, size ne oldu ki sonunda yeryüzündeki dünya hayatının isteği sizde daha ağır bastı. Fakat sonunda dünya hayatının faydası ancak az bir şeyden başka bir şey değildir.”

Burada da belirtildiği gibi, hakikatin ne olduğunu ara-
mak için, gönülde oluşan istek, samimiyetle birleşmelidir.

Dünya çıkarı içinde olmak, hakikatte kişiye yol adırmaz, niyet halisane olmaz.

Kişi her zaman arayışında samimi olmalıdır.

İsteği, niyetiyle örtüşmelidir.

Tâ-Hâ Sûresi 13: “Ve enahtertuke festemi li mâ yûhâ.”

Ve ene ahtertu-ke : Ben, seçmek, aramak, tercih, sen beni aradın,
Fe istemi : Öyleyse dinle, kulak ver; işit, anla,
Li mâ yûhâ : Vahyolunan şey, sunulan, işaretler, hız,

Meâli: “Sen Beni bir arayışla aradın. Öyleyse tüm kâinat-tan vahyolunan şeyi dinle.”

Tüm kâmil insanlar samimi bir arayışla yaratılış haki-katini aramışlardır.

Haccın ana gayesi bir hocaya yâni bir Mürşid-i Kâmil’e varıp, yaratılışı anlamaya çalışmaktır.

İşte burada niyeti samimi olanlar, mutlaka hakikate eri-secektir.

Kişi öncelikle gönlünde samimiyeti taşımalıdır.

Kendine samimi olmayan kimse, başkasına samimi olamaz.

Başkasına samimi olmayan kimse, kendine samimi değildir.

Samimiyet nedir bilelim.

Vefâ nedir bilelim.

Sadakat nedir bilelim.

Îlâhi aşk nedir hissedelim.

Birbirimize samimi olalım.

Birbirimize sadık olalım.

Hakikati arama yolunda samimi olalım.

Birbirimize vefâlı olalım.

Birbirimize içten davranalım.

Birbirimize huzur verelim.

Samimiyet, gönlünü Allah'a rabıta eden kimselerde tecelli eder.

Samimiyet; vefâdır, ihlâstır, sadakattir, sarılmaktır, kopmamaktır.

Samimiyet; içten davranmaktır, kâlden davranmaktır.

Samimiyet; Allah aşkıyla sarılmaktır, eş olmaktır, dost olmaktır.

Samimiyet; menfaat beklemeden koşturaktır, gönüllere şifa olmaktır.

Samimiyet; niyetin hâlisane olmasıdır, niyetin Allah rızası için olmasıdır.

Samimiyet; için dışın bir olmasıdır, ten ile cân gibi olmaktır.

Samimiyet; her zaman Allah aşkına dayalı hareket etmektir.

Allah'a sadakatin ne olduğunu bilenler, samimiyet makamına ererler.

Allah'a sadık olan; vefalı olandır, samimi olandır.

“Ulâikellezîne sadakû-Onlar sadıktırlar, samimidirler.”
Bakara Sûresi 177

İşte onlar, tüm içtenlikleri ile Allah'a bağlanırlar.

Onlar Muhsin olanlardır.

Onlar ihlâs sahibi olanlardır.

Onlar vefâlı olanlardır.

Onlar iyi kimselerdir.

“Min hayrin yuveffe-Vefâlı olan kimseler iyi kimselerdir.” Bakara Sûresi 272

Onların dostluğu hâlisanedir.

Onlar en içten davranırlar.

Samimiyetleri kâlbendir.

Çünkü onların kâlbî Allah aşkıyla kuşatılmıştır.

“Ahlasnâ hum bi hâlisatin-Onlar ihlâslıdırlar, hâlistirler.” Sad Sûresi 46

Allah’ın aşkına erişenin kâlbî, kâlbî selimdir, samimidir.

“Kâlbî selim-samimi, dürüst kâlb” Şuâra Sûresi 89

Samimiyet ve sadakat makamına erişmeyenler kendilerine samimi olamazlar.

Kendilerine samimi olmayanlar, sadık ve samimi olmayan kimseleri bulurlar.

Âyette ne güzel belirtilmiş.

“Ve lâ sadîkîn hamîm-Sadakatleri, samimiyetleri yoktur.” (Şuâra Sûresi 101)

Samimi olalım.

Vefâlî olalım, sadık olalım, ihlâslı olalım.

İşte hakikat yolunda öncelikle samimiyet gereklidir.

İstek ve niyet her zaman samimiyetle birleşmelidir.

Kişi hakikat yolunda vefâlî olmalıdır.

Vefâlî kimse, samimiyet, sadakat içinde olandır.

Niyeti samimi olanlar, hac yolculuğuna çıkacaklardır.

Hazreti İbrâhîm gibi samimi bir arayışın içinde olacaklardır.

Arayışında vefâlî olacaklardır.

Kur’ân’da Hazreti İbrâhîm için “o vefâlîydi” diye bildirilir.

İbrâhîm’in vefâlî olması ne demektir.

Necm Sûresi 37: “Ve İbrâhîm ellezî veffâ.”

Ve İbrâhîm : İbrâhîm, rahîmiyete bağlı, Öze bağlı,
Ellezi vefîa : Ki o, kimse, vefâlı, dost, içten, samimi,

Meâli: “Ve İbrâhîm vefâlı bir kimseydi.”

İbrâhîm’in putları kırıp, Allah’ı arayışı Kur’ân’da örnek gösterilir.

İbrâhîm hakikate erişip, mü’minlerden oldu.

Hazreti İbrâhîm, Tevhîd’in babası olarak bilinir.

Hazreti İbrâhîm, tüm inançların ortak atasıdır.

Yaşadığı topluma, bir olan Allah’ı anlatmaya çalışmış ve büyük mücadeleler vermiştir.

Allah’ın ne olduğunu anlamak için büyük bir tefekkür içinde olmuş, yerlere göklere bakarak yaratılışı ve yaratana anlamak istemiştir.

Kur’ân’da, İncil’de, Tevrat’ta en çok bahsi geçen biridir.

İşte hac yolculuğu başlaması için olan ilk adım, istek, niyet, samimiyettir.

Sonra da kişinin kendini muhasebe edip, günahlarının ne olduğunu anlayıp bunlardan sıyrılmaya çalışmaktır.

Haccın ikinci adımı ihrama girmektir.

Yâni günahlarını anlamak onlardan soyunmaktır.

2- İHRAMA GİRMEK-GÜNAHLARDAN SOYUNMAK

İhrama girmek, temizlenmenin sembolüdür.

İhram, haram kelimesinden gelir.

İhram, hürmet kelimesi ile de bağlantılıdır.

İnsanın kendi vücûduna benim demesi haramdır.

Haram hem kutsal hem de yasak anlamına gelir.

İnsanın vücûdu Allah'ın kutsalıdır ve kişinin Allah'a ait olan o vücûda benim demesi yasaktır.

İnsanın vücûdu Allah'ın kutsal makamıdır.

İnsanın vücûdu aynı zamanda “mescid-i haram” diye de bilinir.

“Mescid-i Haram الْمَسْجِدُ الْحَرَامُ” Mekke’de Kâbe’nin de içinde bulunduğu alana da denilir.

Buradaki alana sembolik olarak mescid-i haram denilir.

İnsan vücûduna “mescid-i haram” denilmesini hikmeti, Allah'ın kutsal mescidi olduğundan dolayıdır.

İnsan vücûdu Allah'ın sıfatlarının zâtına secde ettiği yerdir.

Allah'ın tüm sıfatları insandan tecelli eder ve tüm sıfatlar zâtına aittir, zâtına secde halindedir.

İhram sırrı, varlığından geçmenin sırrıdır.

İhram, kendini kendine mahrum etmek, kendini varlığından geçirip Hakk'a teslim etmenin sırrıdır.

Hacda dikişsiz beyaz elbiseye de ihram denilir.

Beyaz olmasından maksat, aklın ve gönlün tertemiz olmasıdır.

Dikişsiz olmasından maksat, kişinin kendine bir şey nispet etmemesi, kişinin kendine ait işleyişinin olmamasını idrak etmesidir.

Kâbe’ye ihramlı girilir denilmesinden maksat; “kişi kendi günahlarını bilmeli ve günahlarından geçmek için hac yapmalıdır” mesajıdır.

Kişi günahlarını terk etmeli ve günahsız olarak teslimiyet içinde olmalıdır.

İşte haccın niyetten sonra ilk adımı ihramdır.

İhram, haramlardan yâni günahlardan uzak durmaktır.

Aklı ve gönlü kirleten her türlü gûnahtan uzak durmak ihramdır.

Haccın mânâsına kapı açabilmek için aklın ve gönlün ter-temiz olması gerekir.

Bu temizlik için Kur'ân'da şunlar öğütlenir.

Dilini tut,

Kimsenin dedikodusunu yapma, arkasından çekiştirme,

Kimseyi hor görme, kötöleme, alay etme, hiçbir varlığı küçük görme,

Kimsenin özelini, gizli yönlerini, hatalarını araştırma, ayıbını arama,

Kimsenin inancına, ibadetine, kültürüne, cinsiyetine, milletine, rengine, laf etme,

Kendini tanı, çevrene yardımcı ol,

(Hucurât Sûresi)

Asla kibirlenme,

Asla övünme, büyüklenme, kendi inancını diğerlerinden büyük görme,

Bilgin olmadığı şeyler hakkında asla konuşma,

Anne babana, yakınlarına, çevrene, herkese iyi davran,

İnsanlara suratını asma, böbürlenme,

Hep tevâzu içinde ol, edepli ol, öfkelenme,

Asla kimseyi aldatma, yalan söyleme,

(Lokmân Sûresi)

Asla kul hakkı yeme, asla çalıp çırpma,

Verdiğin sözü yerine getir,

Gösteriş peşinde olma, makam, şan şöhret peşinde olma,

Kan dökme, kimseye asla zulmetme,

Kötülük için yardımlaşma, iyilik üzere yardımlaş,
Sıkıntılar, kederler verme,
Gereğinden fazla yeme, içme,
Bedenine zararlı olan şeyler içinde olma,
(Mâide Sûresi)
Kul hakkı yeme,
Kendi çıkarın için başkasına zarar verme,
Boş hayaller peşinde koşma,
Kulaktan dolma bilgilerle hareket etme, aslı olmayan
şeylere itibar etme,

Varlığın dış yüzünde kalma,
İkilikte kalma,
Bıkkınlık, karamsarlık, ümitsizlik içinde olma,
Kendi zannında var ettiğin ilâha sığınma,
(Hicr Sûresi)

Kibirli olma,
Riyakâr olma,
Gösteriş içinde olma,
İkilik çıkarma,
Sakın kötülük yapma,
Hainlik yapma,
(Enfâl Sûresi)

İşte haccı hak edebilmek için bunlara uymamız gerekir.
Eğer kişi bunları yapabilirse hacca varmaya, İbrâhîm'i
bulmaya erecektir.

Kişi, ihramın sırrını günahından sıyrılmak olarak düşünmelidir.

Kişi günahın ne olduğunu da iyi bilmelidir.

Günah, cenah kelimesinden gelir.
Cenah, heryeri saran kanat, kol demektir.
Cenah, her yön, kanat, cümle âlem anlamındadır.
Cenah, her yeri saran Allah demektir.
Her yönün, her yerin sahibi Allah'tır.
Kişi bu şuurla yaşadığında günaha düşmeyecektir.
Her yerde Allah'a nazar edemeyen, Allah hakikatinden düşecektir.
Günah denilen kendi benliğine düşmektir.
Allah şuurundan düşmek günaha düşmektir.
Kendi benliğinden Allah'ın zâtına düşmek ise benlik günahından kurtulmaktır.
Tohumun toprağa düşmesi gibi, kişi Allah'ın ulviyetine düşmelidir.
Günahkâr, gönül toprağı ile buluşmalıdır.
Tohumun toprak ile buluşması gibi...
İnsan günahlarından sıyrılmalı, irfanîyet yolunda filiz vermelidir.
Filizden meyveye akmalıdır.
İnsan, günahkârım deyip kendini boğmamalıdır.
Günah işledim diye, karamsar olmamalı, umutsuz olmamalıdır.
Ne kadar günahkâr olursak olalım, Allah'tan ümid kesmemeliyiz.
Günah, eğer bilirsek, mağfirete açılan bir kapıdır.
Günah, eğer bilirsek, Allah ile kucaklaşmaktır.
Günahsız insan olur mu? Olmaz elbette.
İnsan günah işlemeyen yaşayabilir mi? Yaşayamaz elbette.

Allah'ın ulviyetinin yanında ben de varım günah değil midir?

Bir kişinin hakkına girmek günah değil midir?

Kibir içinde olmak günah değil midir?

Benlik senlik kavgası günah değil midir?

Günah, varlıkta Hakk'ı görememektir.

Günah, seni kendine döndürür.

Günah, sana pişmanlık duygusunu getirir.

Pişmanlık tövbe ettirir.

Tövbe, seni Tevvab ile buluşturur.

Tevvab sana af kapılarını açar.

Af kapılarının ardında, mağfiret deryası vardır.

Bak bu kapılar, hep günahkâra açılır, "ben günahkârım" diyene açılır.

Günah seni sana döndürür, gönlün ile buluşturur, nice lütuflar getirir.

Günah, pişmanlık getirir, gözyaşı getirir, o gözyaşı temizlenmeyi getirir.

Günah kirlenmektir, kirlenmeyen hiç yıkanabilir mi?

İşte ihram bu kirlerden yıkanmaktır, tertemiz duygular giymektir.

Günah kişiye ah çektirir.

Ah, "Ahî" kelimesinden gelir.

Ahî kardeş demektir.

Günah kişiye, kardeşliği hatırlatır, tüm varlığın birbiriyle kardeş olduğunu hatırlatır.

Günah kişiye, kardeşinin hakkını, varlığın hakkını yememeyi hatırlatır.

Günah işlemeseydin, ah çekmezdin.

Ah çekmeseydin, kardeşliği bilemezdin.

Ten boyutunda cân kardeşin var, cân boyutundan gelen bir “ah” var.

İşte günah, o ahdan gelen bir sesleniştir.

Günah seni, cân ile buluşturan bir ateştir.

Günah işleyen, halk içinde serkeştir.

O serkeşlikten vazgeçen, cân ile buluşan kardestir.

Beşer olan şaşar, şaşan kimse günaha düşer.

Yaratılan varlığın içinde, tek günah işleyen insanoğludur.

İşte o insanoğlu da, Allah hakikatini idrak edecek tek canlıdır.

Anla ki günah, seni insan makamına getirecek olan bir ateştir.

Günah dediğin şeyden döndüğün an, kemâlâta giden yolla buluşursun.

Günah dediğin, haberdar olmaktır, kendinden, duygularından haberdar olmaktır.

Günah dediğin, kendini sigaya çekmektir, “ben bunu niye yaptım ki” diyebilmektir.

Günah dediğin, gönlünü keşfetmektir, aşk kapısının anahtarını bulmaktır.

Günah dediğin, varlığa dönebilmektir, varlık ile kucaklaşabilmektir.

Günah, insan olabilmenin yoludur.

Temizlenmenin yoludur, Hakk’a teslim olabilmenin yoludur.

Günah, varlığından geçebilmenin, Hakk’a teslim olabilmenin duygusudur.

Günah dediğin, hasta olan aklını, kirli olan gönlünü, gözyaşı ile temizlemenin yoludur.

Günah dediğin, düşmektir, Yûsuf gibi bir kuyuya düşmektir.

O kuyuya düşmeden, o kuyuda yıkanmadan, kendi vücûdunda olan Sultan ile buluşulabilir mi?

Günah dediğin, gülün dikenleridir.

O dikenler batmadan, elin kanamadan, canın yanmadan, hiç vücûda dönülebilir mi?

Hiç gül kokusu hissedilebilir mi?

Günah, düşmektir.

Tohumun toprağa düşmesi gibi...

Hiç tohum toprağa düşmeden filiz verebilir mi?

Hiç filiz çıkmadan, ağaç oluşabilir mi?

Günah düşmektir, tövbeye düşmektir, pişmanlığa düşmektir.

Hiç düşmeden, yanmadan, pişmeden, şekillenmek olabilir mi?

Yemek bile, ateşe düşmeden, pişmeden, yanmadan lezete dönmez.

Günah dediğin, düşmektir, yanmaktır, pişmektir, gözyaşı dökmek, temizlenmektir.

Düştüğün günahın kıymetini bil, eğer bilersen o günah seni insan edecektir.

Günah, hata demektir, hatasız insan olur mu?

Hata yapmadan gerçek bulunur mu?

Hatasını anlayan kimseye açılır yollar.

Hatasını anlayan kimseye gelir lütuflar.

Günah pişmanlığa giden yoldur.

Pişmanlık, içindeki sevginin dalgalanmasıdır, sevginin kendini hissettirmesidir.

Pişman olan tövbe kapısına gelir, tövbe eden mağfiret bulur.

“Sen günahkârsın” diyenlere alınma, “ben günahkârım” de.

Günah eğilmek demektir, hiç eğilmeden doğrulmak olabilir mi?

Günah kirlenmek demektir, hiç kirlenmeden yıkanmak olabilir mi?

Günah işledin, bak için yandı.

Günah işledin, bak vicdan azabı çektin

Günah işledin, bak ne pişmanlıklar yaşadın.

Bak günahın seni nasıl yıkamaya başladı, seni nasıl kendine döndürdü, sana nasıl duygular hissettirdi.

Günahkârım diye, yakma bitirme kendini.

Umutsuzluğa düşme, toplumdan uzaklaşma, kapatma kendini.

İşlediğin günah seni, nice duygularla yıkayacaktır, seni nice duygularla tanıştıracaktır.

Gel günahının kıymetini bil.

Günah eğilmektir.

Günah dönmeektir.

Günah düşmeektir.

Tohum gibi toprağa düşmeektir.

Rahmet ile buluşmaktır.

Aff ile buluşmaktır.

Kendin ile barışmaktır.

Gel günahını anla, gel rahmete ulaş.

Günah kul olabilmenin derin duygusudur.

Kendine dönmenin, gönlün ile tanışmanın yoludur.

Günahsız insan olur mu? Elbette olmaz.

Günah, insan olabilmenin derin duygusudur.

Günah, pişmanlık kapısının anahtarıdır.

Günah, rahmet duygusuna olan sesleniştir.

Gel anla günahını, gel pişman ol ve tövbe et.

Gel, Allah sevgisiyle temizlen.

Günah eğilmektir.

Günah düşmektir.

Günah rahmete olan bir sesleniştir.

Gel “ben günahkârım de.”

Bil ki “ben günahkârım” diyenlere açılır kapılar.

Allah’tan ümidini kesme.

Bil ki Allah’tan ümidini kesmekten daha büyük günah yoktur.

Allah’ın rahmeti geniştir, senin günahın onun rahmet deryasında kaybolur gider.

Denize düşen bir damla kirin kaybolup gittiği gibi.

Bakara Sûresi 222: “İnnallâhe yuhıbbut tevvâbîne ve yuhibbul mutetahhırîn.”

Meâli: “Muhakkak ki yaptıkları hataları anlayıp dönenler, Allah sevgisine ulaşırlar ve kendilerini hakikatlerle temizleyenler bir sevgi içinde olurlar.”

İşte ihram sırrı, tertemiz elbise giyme sırrı, temizlenmeye günah kirinden kurtulmaya hazırlanma sırrıdır.

Kibir en büyük günahtır.

İhram, kibir günahından kurtulmaya adım atmaktır.

Kibir başkasını küçük görmek, kendini yüce görmek hastalığıdır.

Kibir, her varlıkta “Ekber” olanı göremeyip, senlik benlik kavgasına düşmektir.

Kibir, kişinin kendini yüce görmekle düştüğü bir gaflettir.

Kibir, varlık boyutunun birliğinden kopmak, kendini varlıktan ayrı görmek, kendini farklı görmek, kendini yüce görmek hastalığıdır.

Hasetlik, fesatlık, gurur, küçük görme, zalimlik, dedikodu, kıskançlık, riya, inat, bilmişlik, kendini büyük görme, gibi tüm duyguların asıl kaynağı “Kibir”dir.

İşte ihram bu duyguları terk etmeye söz vermenin ilk adımıdır.

Hakikati arayan insan mutlaka bulacaktır.

Temizlenen insan, hakk ettiği hakikate mutlaka kavuşacaktır.

Çocuk saflığında bir gönüle ulaşana, ilmin kapıları açılacaktır.

Gönül kirliliğinden geçene, haccın sırları bir bir açılacaktır.

Anneden doğan çocuk en saflığıyla tertemiz bir gönüle sahiptir.

O bebekte hiç ayrımcılık yoktur.

Gurur kibir yoktur.

Yalan nedir bilmez.

Dedikodu hiç bilmez.

İnanç ayrımı, millet ayrımı, renk ayrımı, cinsiyet ayrımı yoktur.

Onun gönlü tertemizdir.

En saf haliyle eşyayı anlamak için bakar.

İşte ihram, çocuk saflığına geri dönmenin ilk adımıdır.

3- 7 TAVÂF

Kâbe'nin etrafını 7 kez dönmek tavâf diye adlandırılır.

Tavâf, bir şeyi tanımak, ona ârif olmak için onun etrafında dolanmak, dönmek demektir.

Hakikatte tavâf, insanın kendini tanıma yolculuğudur.

İnsanın kendi içsel dünyasında kendine ârif olması tavâftır.

İnsan, Allah'ın sıfatlarla donatılmış şehridir.

Bu şehri tanımak makamlar üzeredir.

Kâbe'nin etrafındaki 7 dönüş semboliktir.

Tavâf sırrı iyi düşünülmelidir.

Kâbe'nin etrafında neden 7 kez döneriz?

Neden 6 değil, neden 8 değil de 7 kez döneriz?

Bu 7 dönmeyi oluşturan Hazreti İbrâhîm, insanlığa nasıl bir mesaj sunmuştur?

Bu dönüşlere tavâf denilir.

Tavâf, Arapça "twf-tawâf" kelime kökünden gelir.

Tavâf; dönmek, geçmek, dolaşmak, makam makam ilerlemek, tanımak için etrafında gezinmek anlamlarına gelir.

Burada dönmeyi beden olarak dönmek değil, bâtıldan hakikate dönmek, hakikatin etrafında dönmek anlamında düşünülmeliyiz.

Bir dönmeyi tamamlayan, ikinci dönüşe geçer.

Dönüş demek ise; dönmek, dönüşmek, hâlden hâle geçmek, kendi zannından dönmek anlamında düşünülmelidir.

İnsan bir şeyi anlayabilmek için, anlamak istediği şeyi her yönden incelemeli, etrafında dolaşmalıdır.

İşte tavâf, hakikate erebilmek için bir makamdan diğer bir makam ilerleyiş olarak görülmelidir.

İşte tavâf; bir hakikate erişmek için olan arayışı işaret eder.
İşte tavâf; kendi varlığından geçip Allah'a dönmek demektir.

Hacda ya da umrede Kâbe'nin etrafında 7 kez dönülür.

Hac; özel maksat, yönelmek, haceyeye gitmek yâni öğretmene gitmek, yâni Mürşid-i Kâmil'i bulmak demektir.

Umre ise, bulduğın Mürşid-i Kâmil'i eğitimin için sık sık ziyaret etmek demektir.

Hacdən maksat, Mürşid-i Kâmil'i bulmaktır.

7 dönüş, Mürşid-i Kâmil'den 7 makamın eğitimini görmektir.

Nasıl ki Tıp Fakültesine gittiğimizde 6 yıl bir eğitim görür ve Tıp İlmine vâkıf oluruz.

İşte, Mürşid-i Kâmil'den de 7 makamın eğitimine tâbi olarak, Allah hakikatine vâkıf oluruz.

Allah hakikatine vâkıf olabilmek için, O'nun hakikatine vâkıf olan bir Mürşid-i Kâmil'e gidilir.

Hac Sûresi 27. âyette; "Yetu ke-sana gelsinler" bu hakikat ortaya konulur.

Hac Sûresi 27. âyeti incelediğimizde anlıyoruz ki hacdan maksat, Hazreti İbrâhîm'i bulmaktır, yâni devrin Mürşid-i Kâmil'ini bulmaktır.

Gönlüne, yaratılışı ve yaratana anlama isteği düşenler, bir arayışa girerler.

Bu arayış kişiyi Mürşid-i Kâmil'e götürür.

İşte bu arayış, bu gidiş, bu buluşma Hâce ile buluşmaktır, yâni Mürşid-i Kâmil'le buluşmaktır, yâni hacdır.

Umre de, bulduğu hocasını devamlı ziyaret etmektir.

Ziyaretten maksat, İlm-i Tevhîd eğitimi içindir.

Umre ya da hacda 7 kez Kâbe'nin etrafında dönmenin hikmetini araştırdığımızda, Hazreti İbrâhîm'in düzenlediği "İlm-i Tevhîd" dersleri karşımıza çıkıyor.

Kâbe'den maksat Allah'ın zâtıdır.

Kâbe'nin etrafını 7 kez dönmek, Allah'ın zâtına olan teslimiyete işaret eder.

Kâbe'nin etrafını 7 kez dönmek Hazreti İbrâhîm tarafından oluşturulmuştur.

Buradaki ana gaye Allah'ın sıfatlarına ârif olma durumudur.

Tevhîd derslerinden olan Tevhîd-i Sıfat derslerindeki 7 sıfat, 7 dönüşün sırrıdır.

7 sıfat şudur:

"Hayat, İlim, İrâde, Semî, Basar, Kudret, Kelâm."

Bu sıfatlara "Sıfat-ı Subutiye" denir.

Tüm âlem sıfatlarla donatılmıştır.

Varlık sıfatlarla şekillenmiştir.

Tüm sıfatlar Allah'ın zâtına rabıta halindedirler.

Hakk'ın Zâtı bâkidir.

Sıfatları da zâtıyla bâkidir.

Tüm varlığı tutan ilâhi kudret Allah'ın zâtıdır.

Tüm sıfatlar, Zâtullah ile kâimdir, kendilerine ait vücûd-ları yoktur.

İnsan Allah'ın sıfatlarının cem boyutudur.

İnsan Allah'ın câmisidir.

İnsan Allah'ın sıfatlarının tecelli ettiği yerdir.

Sonsuz olan bu âlem de Hakk'ın sıfatlarıyla sarılıdır.

Bu sıfatlar kalkmış olsa âlem yok olur.

İşte Kâbê'nin etrafında 7 kez dönmenin hikmeti, bu 7 sıfatın hakikatine erişmenin sırrıdır.

7 dönüş semboliktir.

Her bir dönüş, her bir sıfatın karşılığıdır.

Kişi her bir dönüşte Allah'a ait olan 7 sıfatı düşünür, tefekkür eder.

Her dönüş, her bir sıfatın sırrına karşılık gelir.

Burada şunu çok iyi düşünmeliyiz.

Kâbe'nin etrafında dönmekle asla sıfatların hakikatine eremeyiz.

Burada yapılan sadece sembolik bir dönüştür.

Her sıfatın hakikati, ancak ve ancak ilmi bir tefekkürle anlaşılır.

Kişilerin 7 dönüşü, sadece "ben bu 7 dönüşü neden yaptım, bunun hikmeti nedir?" diye bir düşünceye kapı açmak içindir.

Çünkü insan görsel olarak bir şeyi gördüğünde, "bu neden yapılıyor?" sorusu kendiliğinden gelir.

Şimdi, sembolik olarak her bir dönüşün hikmetini anlamaya çalışalım.

7 dönüş 7 sıfata işaret eder.

Birinci dönüş, Sıfat-ı Subutiye'den "Hayy" sıfatına karşılıktır.

Hayy sıfatı, "her varlıkta diri olan Allah'tır" hakikatidir.

İnsandaki ve cümle mahlukâttaiki dirilik Allah'a aittir.

Kişi hayy sıfatını kendine nispet etmekle gaflete düşer.

Benim hayatım, onun hayatı demekle gaflet içinde yaşamaya devam eder.

Hiçbir varlığın kendine mahsus hayatı yoktur.

Tüm bedenlerde hayy olan ve kayyum olan Allah'tır.

Âl-i İmrân Sûresi 2: “El Hayy, El kayyum” diri olan diri-
liğiyle sürüp giden O’dur.

Dört anasır olan, ateş, toprak, su, hava ve bunlardan te-
celli eden, bitkilerdeki, hayvanlardaki, insanlardaki hayat
sıfatı Allah’a aittir.

İnsanda ve her varlıkta hayy olan, diri olan Allah’tır.

Kişi kendine “diri olan benim, benim hayatım” deme gaf-
letine düşmemeye gayret göstermelidir.

Kişi bir ağaca, bir kuşa, bir insana baksa, bedenlerde
“hayy sıfatı Allah’a aittir” şuuruyla bakabilmelidir.

İşte tavâftaki birinci dönüş, kişinin hayy sıfatını anlaması
ve hayy olan Allah’a teslim olmasının hakikatine işaret eder.

Tavâftaki ikinci dönüş, Sıfat-ı Subutiye’den “İlim” sıfa-
tına karşılıktır.

Âlim olan Allah’tır. (Zuhurf Sûresi 84)

Zuhurf Sûresi 84: “Ve huvel hakîmul alîm.”

Meâli: “İlmiyle heryere hakîm olan O’dur.”

Âlim, ilmin sahibi demektir.

İlmin sahibi Allah’tır.

Varlıktaki ilmin tecellileri olan; “Matematik, Fizik, Kimya,
Biyoloji” Allah’a ait olan ilmi gösterir.

Kişinin kendine ait olan ilmi yoktur, kişi bir atomu, bir
hücreyi bile halk edemez.

İkinci dönüş, Sıfat-ı Subutiye’den “İlim” makamına olan
teslimiyete işaret eder.

Kişi bu makamda anlar ki, Allah’a ait olan ilmi, ama ken-
dine ama bir başkasına nispet etmekle büyük bir gaflete
düşmüştür.

İkinci dönüş bu gafletten kurtuluşa işaret eder.

Tavâftaki üçüncü dönüş, Sıfat-ı Subutiye'den "İrade" sıfatına karşılıktır.

İrade Allah'a aittir. (Yâ-Sîn Sûresi 82)

İrade varlığın varoluşundaki ve işleyişindeki ilâhi isteğin adıdır.

Kişinin iradesi olamaz.

İradenin cüzü de külü de Allah'a aittir.

Cüz, parça demektir, kül bütün demektir.

Cüzü hücre olarak tanımlarsak, bütün beden demektir.

İster bir hücrenin ister bir bedenın yaratılışındaki ve işleyişindeki ilâhi istek, Allah'ın iradesidir.

Kişinin iradesi olamaz, çünkü kişi bir zerrenin ya da bir varlığın yaratılışında tasarruf sahibi değildir.

Kişinin, ona verilen beyinle; tercihleri, kararları, bir şeyi yapıp yapmama istekleri olur.

İşte Kâbe'nin etrafında üçüncü dönüş, irade makamının hakikatine erişmeye işaret eder.

Tavâftaki dördüncü dönüş, Sıfat-ı Subutiye'den "Semi" sıfatına karşılıktır.

Semi, işitmek demektir.

Bize ve tüm varlığa işitmeyi veren Allah'tır. (Duhân Sûresi 6)

Duhân Sûresi 6: "İnnehu huves semîul alîm."

Meâli: "Muhakkak ki O'dur işitmeyi veren, ilmin sahibi."

Bizdeki ve tüm varlıktaki işitme Allah'a aittir.

Kişi, kendindeki semi sıfatının sahibi değildir.

Kişi işiten ya da işittiren değildir.

İşte kişi, Kâbe'nin etrafındaki dördüncü dönüşte, semî makamının hakikatini düşünür ve semî makamına teslim olur.

Tavâftaki beşinci dönüş, Sıfat-ı Subutiye'den "Basar" sıfatına karşılıktır.

Basar; görmek, gördürmek, gören, gördüren demektir.

Bize ve tüm varlığa görmeyi veren Allah'tır. (Mülk Sûresi 19)

Mülk Sûresi 19: "İnnehu bi kulli şeyin basîr."

Meâli: "Muhakkak ki bütün her şeydeki görme O'na aittir."

Bir gözü şekillendiren ve o gözden görmeyi veren Allah'tır.

Her zerrenin kendine göre bir görme yapısı vardır.

Semi ve basar sıfatı, varlığın birbiriyle olan iletişimidir.

Ve bu iletişimi organize eden Allah'tır.

Kişi, tavâftaki bu beşinci dönüşte, Allah'a ait olan basar sıfatını düşünür, hikmetine erişir.

Tavâftaki altıncı dönüş, Sıfat-ı Subutiye'den "Kudret" sıfatına karşılıktır.

Kâdir olan, kudret sahibi olan Allah'tır.

Kudret; bizdeki ve tüm varlıktaki kuvvet Hakk'ındır.

Âl-i İmran Sûresi 29: "Ve Allah alâ kulli şeyin kadîr."

Meâli: "Allah bütün her şeydeki kudrettir."

Âl-i İmran Sûresi 165: "İnnallâhe alâ kulli şeyin kadîr."

Meâli: "Muhakkak ki Allah bütün her şeydeki kudrettir."

Mâide Sûresi 120: "Lillâhi mulkus semâvâti vel ardı ve mâ fîhin ve huve alâ kulli şeyin kadîr."

Li Allah mulku : Allah, mülkü, sahip, hükümdar,
idare eden,

El semavat ve el ardı : Gökler, ulvî âlem, arz, yeryüzü, yer,

Ve mâ fî-hinne : Şey, değil, ne, içinde, onda, orada,

Ve huve alâ kull şey kadir : O, bütün her şeydeki kudret,

Meâli: “Göklerde ve yerde ve onlardaki her şeyin sahibi Allah’tır ve O bütün her şeydeki kudrettir.”

İşte Kâbe’nin etrafındaki 6.dönüşte kişi Allah’ın kudret sıfatına ârif olmanın eğitimine tâbi olur.

Sembolik olarak yapılan tavafta bu hakikat hatırlatılır.

Hiçbir kimsenin ya da varlığın kendine ait olan bir kudreti yoktur.

Zerredeki kudret de evrende ki kudret de Allah’a aittir.

Kişi bu dönüşte kendini kudretli, güçlü görmenin gafletinden döner ve “kâdir olan, kudret sahibi olan sensin Allah’ım” şuuruna erişir.

Tavâftaki yedinci dönüş, Sıfat-ı Subutiye’den “Kelâm” sıfatına karşılıktır.

Cümle varlıktan kelâm eden Allah’tır. (En’âm Sûresi 115)

En’âm Sûresi 115: “Ve temmet kelimetu rabbike sıdkan ve adla lâ mubeddile li kelimâtihi.”

Meâli: “Rabbinin kelimeleri tastamamdır ve dosdoğrudur ve adalet üzeredir ve O’nun kelimelerinde değişme yoktur.”

Varlıktaki kelâm akışı, Allah’ın kendine ait olan sırların bildirim boyutudur.

Matematik, Fizik, Kimya, Biyoloji tecellisi, Allah’ın kelâm hakikatidir.

İlim, Allah’ın kelâmının akışıdır.

Bilim, o kelâmın okunuşudur.

Allah, kelâmıyla hikmetlerini sunar.

Her varlığın özünde kelâm vardır, o kelâm o varlığa ait olan nice hikmetleri sunar.

İşte kelâm sahibi Allah’tır, kişinin kelâmı olmaz, kişi Allah’ın kelâmını anlamakla, o kelâmı sözlere dökmeye çalışır.

Vahiy, Allah'ın kelâmıdır.

Vahiy, haydan gelen kelâmlardır.

Bir kuşun ötüşü de kelâmıdır, bir hücrenin içindeki hakikatlerin sunumu da kelâmıdır.

İşte kişi yedinci dönüşte, kelâm makamının hakikatini düşünür ve kelâm sahibinin Allah olduğunu anlar.

İşte Kâbe'nin etrafında olan 7 dönüş sembolik dönüştür.

Hakikati ise 7 sığata işaret eder.

Bu 7 sıfat kısaca şöyledir:

Hayat: Bizdeki ve cümle varlıktaki dirilik Hakk'ındır.

İlim: Bizdeki ve cümle varlığın bedenindeki satır-satır yazılı olan ilim, Hakk'ındır.

İrade: Zerredeki ve bütündeki varoluşun isteğı Hakk'ındır.

Semi: Bizdeki ve tüm varlıktaki işitmek Hakk'ındır.

Basar: Bizdeki ve tüm varlıktaki görmek Hakk'ındır.

Kudret: Bizdeki ve tüm varlıktaki kuvvet Hakk'ındır.

Kelâm: Bizdeki ve tüm varlıktaki kelam Hakk'ındır.

İşte kişi 7 tafâvın hakikatini düşünmelidir.

7'ler sırrını düşünmelidir.

Karşısına çıkan 7'ler sunumunu iyi tefekkür etmelidir.

Nedir 7'nin hikmeti...

7'ler sırrı nedir...

Kâbe neden 7 kez tavaf edilir...

Fatiha neden 7 âyettir...

7 makam nedir...

7 sıfat nedir...

7 uyurlar sırrı nedir...

7 mühür sırrı nedir...

Yûsuf Sûresinde geçen...
7'ler sırrı nedir...
7 besili inek sırrı nedir...
7 zayıf inek sırrı nedir...
7 kuru başak sırrı nedir...
7 yeşil başak sırrı nedir...
7 yıl bereket nedir...
7 yıl kıtlık nedir...
Hazreti İbrâhîm'in düzenlediği...
Kâbeyi 7 kez dönmenin sırrı nedir
Safâ ve Merve arası 7 kez gidip gelme sırrı nedir...
Şeytana 7 taş atma sırrı nedir...
7 başlı şamdanın sırrı nedir...
7 lamba nedir...
Zikirdeki 7 nota nedir...
Gökkuşağının 7 renk olmasının sırrı nedir...
Tüm bu 7'ler sırrı...
Allah'ın 7 sıfatının karşılığıdır.
Varlığı oluşturan 7 temel sıfat vardır.
Tüm varlık bu 7 sıfatla sarılıdır.
Bunlar; Hayat- İlim- İrade...
Semi- Basar- Kudret- Kelâm'dır...
Bu sıfatlara "Sıfat-ı Subutiye" denir.
Subutiye demek; sabit olan, değişmeyen, Zâtına sabit demektir.
Tüm âlem bu 7 sıfatla sarılıdır.
Tüm sıfatlar Allah'ın zâtına bağlıdır.

Hakk'ın Zâtı bâki olduğu gibi...
Sıfatları dahi Zâtı ile bâkidir.
Varlıktan bu 7 sıfat yansır.
Varlık bu 7 sıfatla oluşur ve işler.
Kâmil insanlar varlıkta tespit ettikleri...
Bu 7 sıfatı insanlığa sunmuşlardır.
Ve buna göre semboller oluşturmuşlardır.
İşte tüm 7'ler sırrı buradan gelir.
Kâbe'de 7 kez dönme olayını...
Hazreti İbrâhîm düzenlemiştir.
Her bir dönüş Allah'ın bir sıfatına karşılık gelir.
7 dönüş 7 sıfata karşılık gelir.
İlk dönüşte kişi...
"Allah'ım hayy olan sensin hayat senin" diye tefekkür eder.
Kendine nispet ettiği "hayat benim" zannından, gafletinden kurtulur...
İkinci dönüşte...
İlim sahibi sensin, Âlim olan sensin diye döner...
Kendine nispet ettiği "ilmim var" zannından, gafletinden, şirkinden kurtulur.
Bu böyle 7 kez devam eder.
Kişi, her dönüşte Allah'a ait olan sıfata teslim olur.
Bu 7 dönüşte...
Allah'a ait olan her bir sıfatı...
Kendine nispet etme şirkinden kurtulur.
Ve Allah'a ait olan...
Her bir sıfata varlıkta şahit olur.
Kabe'yi 7 kez tavaf etmek...

Her dönüşte bir kapı açmaktır..
Allah'ın 7 sıfatına şahit olmaktır..
O 7 sıfata teslim olmaktır.
Bedensel değildir dönüşler..
Her bir dönüş kâlbidir.
İdrâkidir, şuhûdidir..
Varlıktaki sıfatlara şahit olmaktır.
Her dönüşte bir kapı açmaktır.
Bir sıfatın hikmetine ermektir.
İlk 2 dönüş..
Hayat, ilim sırrına vâkîf olmaktır.
3'üncü dönüş "İrâde" sırrına ermektir.
İnsan bu dönüşte "İrâde" hakikatine kapı açar.
İrâdenin Allah'a ait olduğunu anlar.
İrâde, varlığın yaratılışındaki istektir, amaçtır, muraddır.
Zerreden küreye her varlığın..
Yaratılışındaki istek Allah'ın iradesidir.
İnsan zerre bir atomu yaratamaz.
Bir hücreyi yaratamaz.
İşte yaratmadaki istek Allah'ın iradesidir.
Her bir varlık O'nun irâdesiyle halk olmuştur.
Zerreyi de bütünü de halk eden Allah'tır.
Cüzi irâde, külli irâde iyi anlaşılmalıdır.
Cüzi irâde de..
Külli irâde de Allah'a aittir.
Cüz; parça, bölüm, kısım demektir.
Cüz, bütünü oluşturan parçalara denilir.

Kül; bütün, tamamı demektir.
Külü de cüzü de halk eden Allah'tır.
İnsanın bir hücresi cüz ise...
Bedenin bütünü küldür.
Bir varlık cüz ise...
Bütün âlem küldür.
İşte bir hücrenin yaratılışındaki irâde de...
Bedenin yaratılışındaki irâde de Allah'a aittir.
İnsan kendine irade nispet edemez.
Çünkü insan halk edici değildir.
Allah'ın küllü iradesi var...
Benim cüzi iradem var sözü doğru değildir.
Çünkü insan zerre bir şey halk edemez.
Halk edişte irade sahibi olamaz.
İnsanın tercihleri, kararları olur...
Bir şeyi yapıp yapmama duygu ve düşünceleri olur.
İnsanın beynine ikili tercihler konulmuştur.
Bir eylemi yapar ya da yapmaz.
Bir sözü söyler ya da söylemez...
Bir yere gider ya da gitmez...
Birine zarar verir ya da vazgeçer...
Öfkesini kuser ya da yutar...
Allah insana, tercih etme, vazgeçme, bir şeyi yapıp yap-
mama hakları vermiştir.
İşte insan neyi tercih ettiğine dikkat etmelidir.
İnsan her zaman hayrı-iyiliği tercih etmelidir.
Zerre kadar hayır yapan karşılığını alır. (Zilzâl Sûresi 7)

Zerre kadar şer yapan karşılığını alır. (Zilzâl Sûresi 8)

İşte Kâbe'nin etrafındaki 3'üncü dönüş...

İrâde hakikatine kapı açmaktır.

"Allah'ım irâde seninmiş."

"Benim irâdem var sanırdım affet beni" demektir.

Kişi 4'üncü 5'inci dönüşte...

Semî, Basar hakikatine kapı açar...

Kâbe'nin 4'üncü dönüşü "Semî"

5'inci dönüşü "Basar" sıfatı içindir.

"Allah'ım semî sensin, basar sensin!"

"Sen işittirensin, sen gördürensiz."

Görmenin ve işitmenin ne olduğu iyi bilinmelidir.

İnsan "ben görürüm, ben işitirim" der.

Oysa ondan gören, ondan işiteni bilmelidir.

Göz görmenin, kulak işitmenin boyutudur.

Semî, sesin sırrıdır.

Basar, ışığın sırrıdır.

Ses, zikrin sırrıdır.

Işık, nûrun sırrıdır.

İnsan, ışık olmadan göremez.

Ses olmadan duyamaz.

Her varlıktan zikreden-seslenen Allah'tır.

Her varlıktan gören-nûrunu yansıtan Allah'tır.

Her varlık kendi fitratına göre işitir, görür.

Allah her varlıktan semî ve basar sıfatını tecelli ettirir.

Gözümüzden gördüren Allah'tır.

Kulağımızdan işittiren Allah'tır.

Kâbe'nin etrafındaki 4 ve 5'inci dönüşte bu hatırlanır.

"Ben görürüm, ben işitirim" nispeti terk edilir.

Çevremizdeki her varlıkta...

Görme ve işitme tecellisi vardır.

İnsanın çevresindeki her varlık...

İnsanı görür ve işitir.

Her varlık birbirini kaydeder.

Ve bir sonrasına aktarır.

İşte işitme ve görme Allah'a aittir.

Gözlerden gören, kulaklardan işiten O'dur.

O zâtıyla sıfatlarını görür.

Zâtıyla sıfatlarını işitir.

İşte Kâbe'nin 4 ve 5'inci dönüşünde.

Kişi bu hakikatleri hatırlar.

Nisâ Sûresi 134: "Ve kânallâhu semîan basîrâ."

Meâli: "Allah işittirendir, gördürendir."

6 ve 7'inci dönüş...

Kudret ve Kelam sıfatı içindir.

Kâbe'deki 7 dönüş sırrı...

"Sıfat-ı Subutiye" hakikatine teslimiyettir.

"Hayat- İlim- İrade- Semi- Basar- Kudret- Kelâm"

Allah'ın zâtına bağlı sıfatlardır.

Kâbe'nin etrafındaki 5 ve 6. dönüş...

Kudret ve Kelam sıfatı içindir.

Kudret sıfatı, her bir varlıktaki güce karşılık gelir.

Her varlıkta kuvvet-kudret sahibi Allah'tır.

Âl-i İmran Sûresi 29: "Allah alâ kulli şeyin kadîr."

Meâli: “Allah bütün her şeydeki kudrettir.”

Kâbe’deki bu dönüşte kişi...

Allah’ın kudretine teslim olur.

Kişi artık bundan sonra nereye bakarsa baksın...

Her varlıkta Allah’ın kudreti karşısında secde eder.

Hiçbir varlığın kendine ait gücü-kuvveti yoktur.

Varlıktaki güç-kuvvet sahibi Allah’tır.

6.tavafta kişi bu hakikate teslim olur.

Ve artık bu nazarla her varlığa bakar.

Allah’ın kudretine olan teslimiyet...

Varlığa saygı ile davranmanın kapısını açar.

Varlığa bağımsız olarak bakılmaz.

Sahibi Allah’tır diye nazar edilir.

Kâbe’nin 7. dönüş sırrı “Kelâm sıfatı” içindir.

Kişi bu dönüşte bu hakikat için tavaf eder.

Kelâmulлах, Allah’ın kelâmı demektir.

Allah her zerreden kendi hakikatini seslenir.

Kelâm her varlıktan Allah’ın seslenişidir.

Bu sesleniş “Vahy” sırrıdır.

Her varlıktan akan kelâm, kelâm sıfatıdır.

Her varlık kendine ait hakikati seslenir.

Göz, göze ait olan kelâmı sunar.

Kulak kulağa ait kelâmı sunar.

Her bir hücreden Allah kelâmını sunar.

Bu kelâm O’nun seslenişidir.

Bu sesleniş Allah’ın kelâmıdır.

Allah’ın kelâmı tüm sıfatların birliğinden gelir.

İnsan Allah'ın kitâbıdır.

Allah o kitâbtan her an kelâm eder.

Kehf Sûresi 27: "Min kitâbi rabbi ke."

Meâli: "Sen Rabbinin kitâbısın."

Kehf Sûresi 27: "Vetlu mâ ûhiye ileyke."

Meâli: "Sana her an oradan seslenmekteyiz."

Kehf Sûresi 27: "Li kelimâtihi ve len tecide."

Meâli: "O'nun kelâmında bir değişme olmaz."

İşte Kâbe'nin 7 dönüş sırrı.

7 sığata karşılık gelir.

Kişi bu tavafta Allah'ın sıfatlarının eğitime tâbi olur.

Ve bu sıfatlara teslim olur.

Allah'tan gayrı "mevsûf" olmadığına şahit olur.

Tüm sıfatların O'na bağılı olduğunu görür.

Ve böylelikle Allah'ın zatına teslim olur.

Kendine ait vücûdu olmadığına şahit olur.

Allah'ın ulviyetinde "fenâfillah" hakikatine teslim olur.

"Allah'ım! Senden gayrı bir yok" teslimiyetinde olur.

İşte Kâbe'nin etrafında yapılan 7 tavâf, 7 makama, 7 sıfata karşılık gelir.

Sâfa ve Merve hakikati ise şöyledir.

4- SAFÂ VE MERVE

Hacılar, Kâbe'nin yanında olan Safâ ve Merve tepesine 7 kez gidip gelirler.

Bu 7 gelip gidiş sırrıda Tevhîd de 7 makama işaret eder.

Bakara Sûresi 158: "İnnes safâ vel mervete min şeâirillâh."

Meâli 1: “Muhakkak ki safâ ve merve Allah’a götüren işa-
retlerdir.”

Meâli 2: “Muhakkak ki Allah’ın işaretlerine ulaşan kimse
saflık ve cömertlik içindedir.”

İnne el safâ : Muhakkak, safılık, berraklık, temiz olma,
ihtiyaç,

Ve el mervete : Taş, kuvars, güzel koku, sahra, cömertlik,
huzura erişmek,

Hazreti Hacer oğlu İsmâîl için, Safâ ve Merve tepelerine
koşarak su aramıştır denilir.

Ama Hacer bu gidip gelişte su bulamamıştır.

Su, İsmâîl’in tepindiği yerden çıkmıştır.

Peki, Hacer, boşuna mı 7 kez gidip gelmiştir?

Safâ ve Merve arasındaki bu geliş gidişe “Sa’y” denilir.

Sa’y’a, Safâ tepesinden başlanır, 4 kez Merve tepesine
gidiş ve 3 kez de Safâ tepesine dönüş olarak 7 defa gidiş ve
geliş yapılır.

Bu 4 gidiş fenâ makamlarına işaret eder.

3 geliş bekâ mertebelerine işaret eder.

Sa’y, hızlı yürümek ve koşmak anlamına gelir.

Kâbe’nin doğu tarafında yer alan Safâ ve Merve tepeleri
arasında yapılan gidiş ve geliş 7’ye tamamlanır.

Sa’y, ihrama girmeden yapılmaz.

Safâ ve Merve arasını gidip gelmek için, hem abdestli
hem ihramlı olmak gerekir.

Hikâyeye göre, Hacer İsmâîl’i kabenin yanına bırakır,
oğlu için su arar.

Kervanlar geliyorsa diye onlardan su istemek için, Safâ
ve Merve tepelerine koşar.

Ama su bulamaz.

Hacer boşunamı gidip gelmiştir.

Su, İsmâîl'in tepindiği yerden çıkar.

İsmâîl ayağını yere vurur, oradan su çıkar.

Burada yatan sırlar nedir.

Sudan maksat ilimdir.

İsmâîl'den maksat Hakk yolunda talebedir.

Hakk yolunda hakikate erişmek için ilim gerekir.

İlimle tefekkür gerekir.

Hacer, öğretmendir.

7 kez gidip gelmesi, 7 makama işaret eder.

Talebe öğretmeni sayesinde, 7 makamda ilimle Allah'a şahit olur.

Talebe bir tefekkür içinde, samimi bir gayret içinde, kendinde ve varlıkta Allah'a şahit olur.

İnsanın bedeni Allah'ın kutsal evidir.

Talebe Allah'ı öncelikle kendi vücûd kâbesinde bulmalıdır.

İnsan kendi vücûduna benim diyemez, bu kişiye haramdır.

Safâ; saflaşmak, temizlenmek, arınmak, varlığından geçmek demektir.

Merve; cömertlik, huzura erişmek demektir.

Kendi varlığından geçen, yâni tertemiz bir gönülle Allah'a teslimiyet içinde olana, Allah cömertlik yapar, nice sırlarını o kuluna bahşeder.

Hacer, oğlu İsmâîl'e 7 makam üzere hakikatleri sundu.

İsmâîl ilmi takip ederek, Allah'ın işaretlerine ulaştı.

İsmâîl'in tepindiği yerden suyun çıkması, öğrencinin gayretine işaret.

Talebe tefekür ederek, hakikatlere erişir.
İşte İsmâîl'in tepindiği yerden su çıkması buna işaret eder.
Onun için Safâ ve Merve arasına adım adım gidilir.
Adımdan maksat "kadem"dir.
Kadem; ayak, yürümek, makam makam ilerlemek demektir.
İşte Safâ ve Merve, Fenâ ve Bekâ makamlarıdır.
Fenâ ve Bekâ makamları 7 dersten oluşur.
İnsan fenâ makamlarında; saflaşır, temizlenir, arınır, varlığından geçerek Allah'a teslimiyet içinde olur.
İşte bu 4 kez Safâ tepesine gidişin sırrıdır.
Bekâ makamlarında ise Allah'ın cömertliğine kavuşur.
Rûhun, nûrun, Hû'nun ulvîyetine erişir.
İşte bu 3 kez Merve tepesine dönüşün sırrıdır.

5- ARAFAT

Arafat kelime olarak ârif kelimesi ile bağlantılıdır.
Ârif; bilen, anlayan, tanıyan, şahit olan, güzel kokuya erişen anlamlarına gelir.
Allah'a ârif olmak, kendini bilmekten geçer.
Hacda Arafat vakfesi yapılmadan hac ibadeti tamamlanmaz.
Arafat'ta vakfe zamanı, arefe günü (9 Zilhicce) güneşin zevalinden sonra başlar, ertesi gün şafak vaktine kadar devam eder.
Vakfeye durmak, hacca vâkıf olmaya işaret eder.
Bir konuya vâkıf olmak, o konuyu bilmek, anlamak, değerine ulaşmak demektir.

Arafatta bir gece kalmak, hac konusuna vakıf olup olunmadığının muhasebesini yapmak içindir.

Hazreti Muhammed'in şu sözü iyi idrak edilmelidir.

“Hac Arafat'tır” (İbn Mâce, “Menâsik”, 57; Ebû Dâvûd, “Menâsik”, 68; Tirmizî, “Tefsîr”, 3) sözü iyi anlaşılmalıdır.

Hazreti Muhammed, “hac sırrı âriflik makamına ermektir” demek istemiştir.

İşte haccın hakikati âriflik makamına ermektir.

Kendini bilme makamına ererek, Allah'a ârif olmaktır.

Âriflik-Arafat nedir?

İnsanın kendine ârif olması ne demektir?

Mârifet makamı nedir?

Hazreti Muhammed'in; “Men arefe nefsehû fekad arefe Rabbhû-kendine ârif olan kimse Rabbine ârif olur” sözü iyi anlaşılmalıdır.

Nefsini bilen kendini bilir denmesinin hikmeti, kişinin vücûduna ârif olmasına işaret edilir.

Yâni vücûdunun yaratılışına ve yaratıcısına ârif olmaktır.

Nefsini bilen kendini bilir, kendini bilen, kendi vücûdunun sahibi olan Rabb'i bilir, Rabb'ini bilen cümle varlığı tutanı bilir ve böylece mârifet sahibi olur.

Mârifet; ârif olmak, ârifliğe erişmek demektir.

Varlıktaki varoluşa ait olan nitelikleri anlamak, idrak etmek mârifet makamıdır.

Yâni, varlığın hakikatine ulaşmak, varlıktaki işleyişi, varlıktaki nitelikleri, varlığı tutan ülvî gücü anlamak, mârifet makamıdır.

İşte ârafat, varlığın hakikatine ârif olma makamıdır.

Ârif odur ki kendi bedeninde Allah'ın tecellilerine şahit olmuştur.

Kendi bedeninin sahibine teslim olmuştur.

Ârif, zikir sırrına, varlıktaki işleyiş sırrına, varlıktaki sıfatların sırrına, varlığı tutan Zât sırrına şahit olmuştur.

Ârif anlamıştır ki; varlıktan her an işleyen, varlıktan her an sıfatlarıyla tecelli eden, her varlığı zâtı ile tutan Allah'tır.

Ârif kimse; kendindeki fiili varlıktaki fiile mirât edinir.

Sıfatları sıfata, zâtı zâta mirât edinir.

Nazar ettiği cümle varlıkta, varlığın sahibine teslim olur.

İbrâhîm makamı olan "Ârafat" sırrı, âriflik makamıdır, mârifet makamıdır.

İşte hacda makam makam Allah'a şahit olarak ârifliğe erişilir.

Ârafat dağından maksat, âriflik makamıdır.

Âriflik kendini bilmektir.

Yukarıda belirttiğimiz gibi, hacca gitmekten maksat hocaya-Mürşid-i Kâmil'e gitmektir.

Hocaya gitmekten maksat kendine ârif olmanın yâni kendi asliyetini bilmenin sırrına ermektir.

Biz neyiz, nasıl var olduk?

Nereden geldik, nereye gitmekteyiz?

Tüm Kâmil insanlar neden hep "Kendini bil" öğüdünü vermişlerdir?

Kendini bilme yolu nasıl bir yoldur?

Kendini bilme eğitimi nasıl bir eğitimidir?

İşte hacdan maksat bu eğitimidir.

Hazreti İbrâhîm'in yaptığı Kâbe, kendini bilme okuludur.

Hazreti İdris'in öğretisi de buradan gelir.

Tüm kendini bilme okulları Kâbe'den sonra mı yapılmıştır?

Kişinin vücûdu tüm ilâhî sırları barındıran bir deryadır.

Kişinin vücûdu aradığı tüm sorularının cevabının olduğu yerdir.

Hazreti Muhammed'e biri gelip soruyor:

"Ya-Ey Muhammed! Allah nedir, ben onu nasıl bilirim."

Hazreti Muhammed de diyor ki: "Men arafe nefsehu-kendini bil."

Evet, her şey kendini bilmekle başlıyor.

Ben kimim, nasıl var oldum, nereden geldim, nereye gidiyorum gibi soruların cevabını arayan kişi, sonunda kendine döner ve kendini tanımak için bir yola girer.

Hazreti İdris döneminde başladığı sanılan "kendini bil" öğretisi yüzyıllara nasıl yayıldı.

Hazreti İdris, aynı zamanda "Hermes" diye de bilinir.

Hazreti İdris'in yâni Hermes'in öğretisi "Kendini bil" öğretisidir.

Bu öğreti, Antik Mısır'da Theb ve Memphis mâbedlerinde "Kendini bil" diye yazılmıştır.

O dönemlerde görüyoruz ki birçok mâbedin girişinde "Kendini bil" yazısı vardır.

İşte bu öğreti Ârafat-âriflik dağının sırrıdır.

Ârafat tepesine çıkmak semboliktir.

Bunun aslı âriflik makamına erişmektir.

Tüm kâmil insanların insanlığa öğretisi "kendini bil, ârif ol" öğretisidir.

Bu öğreti, bir samimiyet içinde kendini bilmek isteyen kimselere özel olarak sunulur.

İşte hac yolculuğundan maksat budur.

Kendini bil öğretisi samimi bir arayışta olanlara sunulur.

Ve hakikat yolunda talebe seyr-i sülûk ederek Allah hakikatine erişir.

“Kendini bil” öğretisi kadim bir öğretilerdir.

Bunun için eski çağlarda okullar yapılmıştır.

İşte Kâbe, kuvvetle muhtemel bu okulların ilkidir.

Eski Mısır’da M.Ö. 1400 yıllarında yapılan, Luksor mâbedinin duvarında “Beden Tanrının evidir” diye bir yazı olduğu bildirilir.

M.Ö. 800 lü yıllarda yapıldığı sanılan, Delphi mâbedi diye bilinen, Apollon mâbedinin giriş kapısının üzerinde “Kendini bil” yazılıdır.

Eski Yunanca «Gnothi Seauton», Latincesi “Nosce Te Ipsum” olan ifadenin anlamı “Kendini Bil” demektir.

Tüm resûl ve nebîler, insanlığa kendini bilmeyi tavsiye etmişlerdir.

M.Ö. 6, 5. ve 4. yüzyıllarda yaşayan, Thales, Sokrates, Platon, Aristo, gibi kâmil insanlar hep kendini bilmeyi işlemişlerdir.

Yâni o dönem ve öncesinde öğretilen en önemli öğreti “Kendini bil” öğretisiydi.

Çünkü kendini bilen, Tanrı nedir sorusunun cevabına da ulaşacaktır.

Yine M.Ö. Brahmanizm, Zerdüştlük, Hinduizm, Budizm gibi inançlarda görülen öğreti “Bireyin kendi özünü bilmesi” yâni “Kendini bil” öğretisi idi.

Hazreti İdris, devrin müderrisi-öğretmeni idi.

İdris, ders, medrese, medâris, müderris, tedris, tedrisat, aynı kökten gelen kelimelerdir.

İdris; ders veren, ders alan, terzi, ölçüp biçen, inceleyen, demektir.

Ders; öğrenmek için alınan eğitimidir.

Medrese; ders verilen yere denilir.

Medâris; Medreseler, okullar, ders verilen ayrı ayrı yerler demektir.

Müderris; ders veren, öğretmen, profesör demektir.

Tedris; ders vermek, öğretmek, okutmak, öğretim demektir.

Tedrisât; ders vermeler, ardı ardınca öğretimler demektir.

Yunancada “Hermes” kelimesi, Eski Mısır dilinde “HRM” diye yazılmaktaydı. Hrm, Hirâm, Hirâ aynı kelimedir.

Hira; arayan, hakikate yönelen, meraka düşen demektir.

Hiram; nûrlanmış, aydınlanmış, bilgeliğe ulaşmış, anlamına gelir.

Hiram-Hirâ; yâni Hazreti Muhammed’in Hirâ’ya çekilmesi, yâni nûrlanması, nûra ulaşması yâni aydınlığa ulaşması da aynı anlamlar taşır.

Hirâ dağının diğer adı nûr dağıdır.

İşte Hazreti İdris’den beri gelen “Hermetik öğreti” kendini bilme öğretisidir.

Yâni İlm-i Tevhîd öğretisidir.

Kişi bu öğretilde, kendinin ve tüm âlemin sırlarını öğrenmek için kendi enfûsî âlemine seyr-i sülûk eder.

Hazreti İdris’in soyundan gelen, Hazreti İbrâhîm ve Hazreti İsmâîl, tarafından yapılan Kâbe’nin duvarında”Kendini bil” yazısı var mıydı?

Tanrı nedir, varoluş nedir, var eden kimdir, ben kimim sorularının cevaplarını arayanlar Kâbe'ye Hazreti İbrâhîm'e geliyorlardı.

Hazreti İbrâhîm, Kâbe'yi "Kendini bilme" okulu olarak kurmuştu.

Hazreti İdris'den beri gelen öğretileri bir okul bünyesinde, kendini bilmek isteyenlere bir düzen içinde sunmak için, Kâbe yapılmıştı.

Burası daha önceden yapılan bir okulun, temellerinin üzerine tekrar dikilmiş de olabilir.

Kâbe'nin duvarında "Kendini bil" yazısı kuvvetle muhtemel vardı.

Çünkü Kâbe'ye gitmekteki maksat, İbrâhîm'den alınan eğitimle kendine ârif olmaktır.

Kur'ân'da geçen "Millele İbrâhîm" âyeti bunu işaret eder.

Millele İbrâhîm, İbrâhîm'in oluşturduğu düzen anlamına gelir.

Hazreti İbrâhîm'in, Kâbe'yi, kendini bilme okulu olarak yaptırdığı ve ona gelenlerin de onun oluşturduğu düzene göre derslere tâbî tutulduğu muhakkaktır.

O gün Kâbe'ye gidenler, Hazreti İbrâhîm'i devrin Mürşid-i Kâmil-i bilip, ondan hakikat bilgilerini almaya gidiyorlardı.

Peki, bugün hacca gitmedeki maksadımız nedir acaba?

Evet, Kâbe'nin; devrin kendini bilme okulu olduğuna ve Hazreti İbrâhîm'in de devrin öğretmenini olduğuna, Hac Sûresi 27. âyet en güzel cevabı veriyor.

Kâbe'ye yâni Hazreti İbrâhîm'e gelenler, varoluş hakikatlerini anlamak için geliyorlardı.

O günün müderrisi yâni öğretmenini, yâni Mürşid-i Kâmil'i Hazreti İbrâhîm'di.

Hac Sûresi 27: “Yetû-ke- sana gelsinler” âyeti bunu işaret ediyor.

Hac Sûresi:

26- İbrâhîm’e, Bizi kendi vücûd evinde bulacağını belirttik. Bana hiçbir şeyi ortak koşma, hakikatlerin arayışında olanlar için, tüm varlığı tutanı ve tüm varlıktaki nitelikleri ve tüm varlığıyla teslim olmayı anlamak isteyenler için, gönül evimi temiz tut, diye bildirdik.

27- Allah’ı tanımak için arayışta olan insanlara ilan et. Toplumda ileri gelenler ya da bir zayıflık içinde olanların hepsi, bir tasa içinde inceden inceye araştıranların hepsi sana gelsinler.

28- Onlara fayda getirecek olan hakikatleri bilsinler ve Allah’ın tüm varlıktaki işaretlerini anlasınlar. Onlara verilen nimetlerin yüceliğini belli güzellikler içinde tanısinlar. Mahlûkatı tanımada akılsızlık etmesinler. Böylece o hakikatlerden faydalansınlar ve ilimden yoksun kişileri de faydalandırsınlar.

29- Sonra da cehaletin kirliliğinden geçerek temizlenmeyi tamamlasınlar ve onlar hakikatlere uyacaklarına dair verdikleri sözlerini tutsunlar ve Allah’ın evi olan gönül evlerini tertemiz tutmak için gayret göstereyinler.

Zâriyât Sûresi:

20- Hakikatleri kesin olarak anlamak isteyenler için yer yüzünde deliller vardır.

21- Kendi iç âleminizde deliller vardır. Hâlâ bakıp görmez misiniz?

Kur’ân’ı incelediğimizde görüyoruz ki “Oku” âyeti, kişinin kendini okuması, kendini bilme hakikatine işaret ediyor.

Kişinin bedeni, tüm ilâhî sırları barındıran canlı bir kitaptır.

Her varlık, ilâhî sırları barındıran canlı bir kitaptır.

Kişi, kâinatın sırlarına ulaşmak istiyorsa, kendi vücûdunu iyi okumalıdır.

Kendini anlamak isteyen kişi; kesinlikle dünyaya esir olmaktan kurtulmalı ve inanç adına öğrendiği tüm bildiklerini bırakmalıdır.

Kendini anlamak isteyen kişi; dedikodu, fitne, fesat, gurur, kibir, aldatma, kavgâ, öfke, hiddet, nefret, kin gibi kendine ve çevresine zarar veren tüm bu duygulardan kurtulmalıdır.

Kendini bilmek için, Hazreti Âdem'den beri gelen, Hazreti İdris'le öğreti halinde düzenlenen, Hazreti İbrâhîm'le okul düzeniyle şekillenen, Hazreti Muhammed'le tekâmülû tamamlanan "Kendini bil" öğretisi kişinin kendindeki ve varlıktaki "Vahy" deryasına sülûk etmesiyle vücûd bulur.

Allah bize şah damarımızdan yakınsa, O bizdedir.

Bizim de O'nu bilememiz için, kendimizi bilmemiz gerekmektedir.

Kişi bilmelidir ki, kendi enfûsî boyutu tüm soruların cevaplarının olduğu yerdir.

Resûl, Nebî dediğimiz gönül erleri, kendilerinin ve varlığın enfûsî sistemi olan mânâ âleminde vahiyle beslendiler.

Kendini bil öğretisi; kişinin aradığı hakikatlerin kendinde olduğunun bildirilmesidir.

Yunus Emre:

*"İlim ilim bilmektir
İlim kendin bilmektir
Sen kendini bilmezsen
Ya nice okumaktır."*

Hace-Hoca Bektaşı Veli:

*“Dervişlik hırkada taçta değildir,
Hararet nardadır, saçta değil,
Her ne arar isen kendinde ara,
Kudüs’te, Mekke’de hacda değildir.”*

*Kur’ân “Oku” ile başlar.
Yâni “Kendini oku.”
Yâni “Kendini bil.”*

*“Vücûd Hakk’ın evidir, edep eyle hâlini
Gönlün ise Kâbe’dir, temiz eyle gönlünü.”*

Kamil insanlar hep bildirmişler.

Kendini bilen Rabbini yâni kendi vücûdunun sahibini bilecektir.

Tüm varlığın sahibini bilecektir.

Allah hakikatini anlamanın yolu, kişinin kendini bilmesinden geçmektedir.

Kur’ân’ın öğüdü cân kulağıyla duyulmalıdır.

Kur’ân’ın ilk âyeti olan “Oku-Kendini bil” âyetine uyalım, kendimizi bilmek için aşkla, samimiyetle, zerre kadar beklenti içine girmeden kendimizi okumaya başlayalım.

Kendi vücûd sistemimizi inceleyim.

Kendi vücûd sistemimizde olan Matematiksel, Fiziksel, Kimyasal, Biyolojik işleyişi araştıralım.

Vücûdumuzun geldiği boyutu düşünelim.

Kendini bilen, varlığın varoluşunu da anlar ve varlığın bir-biriyle bağını da anlar ve tüm varlığı tutan kudreti de anlar.

Ve tüm varlığın birbiriyle kardeş olduğunu da anlar.

İnsan olmak kendini bilmekte gizlidir.

Bilelim ki tüm soruların cevabı kendi vücûd sistemi-mizde vardır.

Gel kardeşim.

Kendimize dönelim kendi vücûdumuzun varoluşunu düşünelim.

Oku- Araştır-Anla âyetini cân kulağıyla duyalım.

İşte hacda hacılar ârafata çıkarak, kendine ârif olma hakikatini duyururlar.

Ârafat kelimesi Kur'ân'da geçer.

Bakara Sûresi 198: "Fe izâ efadtum min arafât fezkurûl-lâhe."

Fe izâ efadtum : Artık, efidet, ulaştığın zaman, gelmek, toplanmak, elde etmek, kâlb makamı,

Min arafât : Âriflik, bilmek, tanımak, anlamak, hakikatlere erişmek,

Fe uzkurû Allah : Artık, o zaman, zikredin, anın, anlayın, anlatın, Allah

Meâli 1: "Âriflik makamına gelindiği zaman Allah'ı anın."

Meâli 2: "Âriflik makamına erenler, Allah'ın zikrindedirler."

Meâli 3: "Âriflik makamına erişenler, Allah'ın zikriyle hareket ederler."

İşte hacda Arafat tepesine çıkan kimse, Hakk'a ârif olma makamına erişmiş kimsedir.

Dâim Allah'ın zikriyle yaşayan kimsedir.

6- ŞEYTAN TAŞLAMAK

Hacda şeytan taşılama olayı da iyi anlaşılmalıdır.

Sembolik olarak yapılan şeytan taşılama, kişinin kendindeki şeytani duygu ve düşüncelerden arınmasıdır.

Şeytan diye ayrı bir varlık yoktur.

Şeytan insanın zalimleşmiş boyutudur.

İnsan, yaptığı kötülükleri; adı olan kendi olmayan şeytanın üstüne atarak, zalimliğine kılıf uydurur.

Şeytan denilen şey, zalim kişinin kendisidir.

Onun için şeytan dediğimizde bilelim ki, kötülükler içinde olan zalim kişi anlaşılmalıdır.

Onun için şeytan diye bahsettiğimiz, kötülükler, zalimlikler içinde olan kişidir.

Yâni şeytanlaşmak, zalimleşmek demektir.

Zalimleşen kişi şeytandır.

Ayrı bir şeytan aramanın anlamı yoktur.

Kim ki çevresine acımasızca zulmediyor, işte o şeytanlaşmış kişidir.

Kim ki çevresine kötülük yapıyor, o şeytandır.

Şeytan, “şa-ta-na” kelimesinden gelir.

Uzaklaşan yâni Hakk’tan uzak olan demektir.

Hakk’tan uzak olan, kibir içine düşer ve şeytanlaşır.

Varlığın özünü, görmekten uzaklaşan “şa-ta-na” durumunu düşer.

“Şa-ta-na” durumuna düşen, varlığın dış boyutunda kalır ve ondan menfaat elde etme derdine düşer.

Yâni varlığın eşya boyutunda kalıp, hakikatine eremeyendir.

Şeytan, eşya aynı kökten gelen kelimelerdir.

Eşyadan menfaat elde etme durumu, kişiyi özden koparır.

İşte o menfaat elde etme durumu kişiyi, kendi çıkarının derdine düşürür ve kişi zalimleşir.

Nisâ Sûresi 120: “şeytânü illâ gurûrâ-şeytan denen, ancak gurur, kibir içinde olandır.”

Evet, her kim; bir gurur, kibir içindeyse, işte o kişi şeytandır.

Gururlanma, kibirlenme, çıkar duyguları hep şeytanlığın doğduğu yerdir.

Şeytan, varlığın eşya boyutunda kalıp, varlığa zulmederek kendine menfaat elde etme derdindedir.

Şeytanın cirit attığı yer, dini alandır.

Şeytan son planını asla önceden belli etmez.

Şeytan planını hep gizler.

Şeytan planını masumlar üzerinden gerçekleştirir.

Şeytan planını; inanç, ibadet alanı üzerinden gerçekleştirir.

Şeytanın dini kullanarak, hedefine ulaşır.

Dindar kılığına girerek, hedefine adım-adım yaklaşır.

Şeytanlaşmış kişi her zaman sinsidir.

Tek amacı vardır, o da kendi çıkarıdır.

Şeytan, masumları Allah diyerek aldatır.

Şeytan, masumları Allah diyerek, kitap diyerek, din diyerek, ibadet diyerek, farz sünnet diyerek aldatır.

Kendini Allah yolunda mücahit gibi gösterir.

Asıl amacı çok gizlidir, hiç belli etmez.

Gizli planını, ibadet alanında masumlara kendini Müslüman gibi, mehdi gibi, mesih gibi, evliya gibi göstererek gerçekleştirir.

Kâh namazda, kâh Kur'ân okumakta, kâh oruçta, kâh hacda görünür.

Hep Allah korkusundan bahseder. (Haşr Sûresi 16)

Haşr Sûresi 16: "Ke meseliş şeytân... innî ehâfullâhe rab-bel âlemîn."

Meâli: "ben âlemlerin Rabbi olan Allah'tan korkarım."

Âyette gördüğümüz gibi, şeytan etrafına korkular salar.

Korkuyla insanları Allah'ı anlamaktan uzaklaştırır.

Korkuyla beyinleri kilitler, düşünmez eyler.

Çünkü bilir ki korkan kişi, o korkudan dolayı itaatkâr olur, emirlere uyar, denileni yapar.

Her seferinde Allah korkusundan, günahlardan, veballerden bahseder.

Hemen kadere sığınır, her şey Allah'tan der.

Hayır da şer de Allah'tan der.

Kötülükler Allah'ın takdiri der.

Hakikatler anlaşılsın istemez.

Emirlerle yasaklarla hareket eder.

Asla ilimden irfandan şahit olmaktan bahsetmez.

İlim onun düşmanıdır.

Akıl onun düşmanıdır.

İnsanlar arasına ikilik, nifak, fesatlık sokar.

Amacı bellidir.

Amacı kendidir.

Amacı; otorite kurmaktır, makamdır, saltanattır, şöhrettir, insanları kendine köle etmektir.

Amacı; isimdir, şöhrettir, maldır, mülktür, paradır, lüks yaşamdır.

Asıl amacını hep gizler.

Asıl amacını yanındaki kimse bile bilemez.

Oyununu din üzerinden oynar.

Amacına ulaşmak için yavaş yavaş sinsice hareket eder.

Amacında, gençlerin masum Allah inancı çok önemlidir.

Onları yavaş yavaş kendine bağlar.

Onlara, yavaş yavaş inanç boyutunda ne kadar önemli iş yaptıklarını hissettirir.

Her kesimden insanları kendine bağlar.

Yolunu, amacını, kutsallık adı altında kurgular.

Cihat, mücahit, kâfirlik kavramını hep kullanır.

Şeytanlaşan kişi, hangi alanda olursa olsun, hep kendi çıkarını ön planda tutar.

Asla Tevhîd şuurundan hoşlanmaz.

Toplunun cemaat, tarikat, mezheplere bölünmesini ister ve böler.

Bölünme olsun ki, onları küçük küçük kontrol etsin ister.

Bir topluluk kendini diğerlerinden yüce görsün ister.

Bir topluluk kendini yüce görsün ki, diğerleriyle husumet içinde olsun, kaos olsun ister.

Çünkü şeytan kaostan beslenir.

Amacı otorite kurmaktır.

Amacı firavun olmaktır.

Kasas Sûresi 4: "Doğrusu firavun yeryüzünde kendini yüce gördü ve halkını cemaatlara ayırdı."

Her kişi içinde şeytanlık potansiyeli taşır, kişi kibre düş-tükçe şeytanlaşır ve kendisi bunun farkına bile varmaz.

Ona sorsan, itikat üzeredir, yâni dini inançları hep yerine getiren biridir.

Allah’a sadece inanır, Allah hakikatine ârif değildir.

Emir ve yasaklar, onun için din mecburiyetidir.

Emir ve yasaklar denen alanın hikmetini asla bilmez.

İnanç, iman inceliğini bilmez.

Hep dışarıda kâfir arar ve onların yok edilmesini ister.

Kâfir diye ilan ettiği kişiler, onun amacının önünde bir engeldir.

Minâ’da sembolik olarak 3 ayrı yerde şeytan taşlamak, kişiyi şeytanlaştıran 3 ayrı zannın kişiden uzaklaştırılmasıdır.

Bu 3 duygu nedir dersek:

1- Cemre-i Suğrâ: Küçük cemre, küçük şeytan.

2- Cemre-i Vustâ: Orta cemre, orta şeytan.

3- Cemre-i Aka’be: Büyük cemre, büyük şeytan.

Bu sembolik şeytanlar; kişinin kendine nispet ettiği, fiil benim, sıfat benim, vücûd benim zannıdır.

Kişinin içindeki büyük şeytan, içindeki gizli şirktir.

Kişinin içindeki gizli şeytan, kendini seçilmiş, veli, evliya, gavs, mesih görmesidir.

Bu zanlardan bu duygulardan kurtulamayan kimse:

Kendini varlıktan koparır, benliğe düşer.

Kendini üstün görür, kibre düşer.

Hep benim olmalı der, zalimliğe düşer.

Zalimliğe düşen kişi, artık şeytanlaşmıştır ve hep başkalarına zarar verir.

Şeytanlaşan kişi; merhametten, rahmetten, şefkatten yoksun kişidir.

İşte şeytanlaşmanın temel noktası; kibirlenmek, ben olgusuna düşmektir.

Şeytanlaşan kişi, hep varlığın dış yüzünde kalır, varlığın özünü göremez.

Şeytanlaşmak; Hakk'tan uzaklaşmaktır.

Savaş şeytandır.

Barış, huzur İslâmdır.

Şeytan; kötülüktür, zalimlik.

Zalimlik, kötülük, şeytandır.

İşte dikkat edelim, her çocuk atalardan gelen kesbiyet kodlarında, şeytanlaşma durumunu taşır.

Şeytanlaşmanın oluşmasına etken olan şey; çocukken başlayan aile ve toplum eğitimi ve algılarıdır.

Ve bilhassa bunda ana etken, doğru olmayan din eğitimidir.

Şeytanlaşmaya engel olan tek şey;

Varlığı okumaktır.

Varlıktaki faaliyeti iyi anlamaktır.

Varoluşu ve var edeni idrak etmektir.

Varlığın geldiği aslı görmektir.

Varlığın birbiriyle olan bağını görebilmektir.

Kendi vücûdunun işleyişine ârif olmaktır, kendine ârif olmaktır.

Kendinin ve varlığın özünün aynı olduğunu anlayabilmektir.

Kendini varlıktan bir varlık saymaktır.

Kendine şahit olmaktır.

Allah hakikatine ermektir.

Kulluk bilincine ulaşmaktır.

İnsan öncelikle dışarıda bir şeytan aramamalıdır.

“Ben bir şeytanlaşmış biri miyim?” diye kendini muhasebe etmelidir.

Zalim miyim, kötülük yapıyor muyum?

İnsanların arkasından dedikodu yapıp, onları kötülüyor muyum?

Para için, mal için, şöhret için, birilerinin hakkını yiyor muyum?

Gurur kibir içinde miyim?

Birilerine hor bakıyor muyum?

Kendi inancımı, milletimi, mesleğimi, cinsiyetimi, ailemi, büyük görüyör muyum?

Diğer inançlara, milletlere, mesleklere, cinsiyete, ailelere hor bakıyor muyum?

Ayrımcılık, ikilik içinde miyim?

Kendimi ayrıcalıklı görüyor muyum?

Kendi çıkarımın derdine düşüp, birilerine zalimlik yapıyor muyum?

Diye kendini sorgulamalıdır.

İşte hacdaki şeytan taşlama âdeti, kişinin kendindeki şeytani duygu ve düşünceleri taşlamasıdır, kendinden uzaklaştırmasıdır.

Hazreti Muhammed’in “şeytanımı Müslüman ettim” sözünü iyi anlamalıyız.

Bizi şeytanlaştıran duygu ve düşünceleri ıslah etmeliyiz.

Şeytanlaşmanın geldiği yer, iblislik duygusu ve düşüncesidir.

İblis nedir, şeytan nedir iyi bilinmelidir.

İblis neden secde etmez?

İblisten doğan şeytan nedir?

Şeytan taşlamak nedir?

Kur'ân'da 9 yerde iblis için "Âdem'e secde etmedi" diye geçer.

Buradaki âyetlerde şeytan kelimesi geçmez.

Halk arasında ise, şeytan secde etmedi denilir.

Hâlbuki âyetlerde iblis der.

Bakara Sûresi 34: "Ve iz kulnâ lil melâiketiscudû li âdeme fe secedû illâ iblîs ebâ vestekbere ve kâne minel kâfirîn."

Meâli: "Âdem'e; tüm varlıktaki gücü anla, tüm varlığınla bir teslimiyet içinde ol, diye bildirdik. Böylece o tüm varlığıyla teslim oldu. Ancak, varlığın dış yüzünde kalıp iç yüzünü göremeyen, tüm varlıktaki gücü anlayamayan ise, teslim olmaktan kaçınır ve bir kibirlilik içinde kalır ve hakikatleri görmemezlikten gelenlerden olur."

Kur'ân'da kibir ile iblis birbirine bağlantılı sunulur.

Kur'ân'da; "iblis secde etmedi" diye bildirilir.

Fakat bizlere hep şeytan secde etmedi diye öğretildi.

Kur'ân şeytan demez, iblis der.

İşte burada, iblis ve şeytan inceliğini anlarsak, sunulan âyetlerin hakikatini daha iyi anlarız.

İnsanı iblis yapan, onun düştüğü kibridir.

İnsanı iblisleştiren, kendini daha hayırlı sanmasıdır.

İblis hep şöyle söyledi:

"Ben ondan hayırlıyım."

"Ben ondan üstünüm."

"Ben ondan yüceyim."

"Ene hayrun minhu-ben ondan hayırlıyım." (Sâd Sûresi 76)

İblis böyle duygularla şeytanlaştı.

İnsan böyle duygularla şeytanlaştı, zalimleşti.

Benim inancım, benim ibadetim, benim ibadethanem onlardan daha üstün, diyenler kendi gibi olmayanları dışladı, hor gördü.

İnsan yaratılan diğer varlıklardan daha üstün, daha yüce olabilir mi?

Bir kişinin inancı diğerinden daha yüce olabilir mi?

Hepimiz aynı Allah'ın yarattığı kullar değil miyiz?

Yunus Emre'miz ne güzel söylemiş.

“Sen kendine ne sanırsan ayrığa da onu san.”

“Yetmiş iki millete Hakk nazarıyla bak.”

Hiç kimseye hor bakmamak gerekir.

Kimseyi dışlamamak gerekir.

Kendini başkasından üstün görmemek gerekir.

Senlik benlik kavgasına girmemek gerekir.

Varlıkta Hakk'a nazar eden, hiçbir varlığı öteki görmez.

Kimseyi kâfir ilan etmez.

Kimsenin inancından dolayı yargılamaz.

Herkes kendi inancıyla Allah'a niyaz eder.

Birinin inancı diğerinden asla yüce değildir.

İblis, hor baktı, hâkir baktı, dışladı, kendini hayırlı gördü, kendini yüce gördü.

Bizden bizden değil deme gafletine düştü.

İblis hep böyle zannetti, böyle düşündü, böyle söyledi.

İblisi iblis yapan şey “Ene hayrun minhu-Ben ondan hayırlıyım” (Sâd Sûresi 76) demesi ve kendini üstün görmesiydi.

İblis “Ben ondan hayırlıyım” dedi.

“Halakte hu min tîn-O bir toprak” dedi.

Bu âyeti çok iyi tefekkür etmeliyiz.

Her kim, kendini yaratılan herhangi bir varlıktan ya da bir insandan daha hayırlı görüyorsa, o kişi büyük bir kibirin içine düşmüştür.

Kendini diğer bir kimseden daha hayırlı görmek, daha değerli görmek, daha yüce görmek kibirdir.

Kibir kişiyi şeytanlaştırır.

Kibir kişiyi Hakk şuurundan uzaklaştırır.

Varlığın toprak boyutunda kalan iblisleşir.

İblis olan Hakk şuurundan uzaklaşır ve şeytanlaşır.

Şeytanlaşan kişi zalimleşir, kendine ve çevresine zulüm eder.

Kur'ân'da hem iblis hem şeytan kelimeleri vardır.

Toplumda iblis ve şeytan aynı olarak kabul edilir.

Şeytanın geldiği yer iblis boyutudur.

İblis, libas boyutunda kalan, özü göremeyen demektir.

Libas, dış elbise demektir.

Varlığın dış elbisesi topraktır.

Her kim toprak gördü, toprağın özünü göremedi, o iblis durumuna düştü.

İblis durumuna düşen varlığın eşya boyutunda kalır ve git gide şeytanlaşır.

İblis, libas, elbise, dış elbise, sûret, varlığın toprak ciheti aynı anlamlara gelir.

İblis; dış elbisede, sûrette kalan, varlığın eşya boyutunda kalan demektir.

Yâni varlığa baktığında, varlığın dış yüzünde kalan, iç yüzündeki mânâyâ ulaşamayan demektir.

Yâni teni görüp, cânı göremeyen demektir.

Her kim; sûret gördü, sûret göremedi o iblis oldu.

Her kim; toprak gördü, aslını göremedi o iblis oldu.

Her kim; kendini gördü, kendinde Hakk'ı göremedi, o iblis oldu.

Her kim; karşısındaki kişiyi gördü, onda Hakk'ı göremedi, o iblis oldu.

Her kim, tende kaldı cânâ eremedi, o iblis oldu.

Tüm sûret vücûdlarını tutan Allah'tır.

Eğer biz, sûretleri görür sûretleri tutan sûreti göremezsek, yâni toprağı görür, toprağın ardında olanı göremezsek, yâni teni görüp cânı göremezsek, iblislik hâli bizde açığa çıkar.

İşte iblis; varlığın dış elbisesinde yâni varlığın toprak boyutunda kalan demektir.

Bizden istenen, sûretleri tutan gücü anlamak ve secde sırrına ermektir.

Âdem denilen, üflenen rûh sırrıdır.

Kurân'da "Rûhumuzdan üfledik" der.

İşte, cümle varlık o rûhdan oluşur, o rûhla devam eder gider.

Bizler suretleri yâni varlığın dış elbisesini görür içteki rûhu göremezsek, iblis oluruz, yâni dış elbisede, sûrette kalan oluruz.

Kur'ân'da, "Âdem'e secde edin" denilmesinin hikmeti; varlığın geldiği yer olan, rûh hakikatini anlayın ve melekleşin, yâni sûret varlığınızdaki geçin ve secde sırrına ulaşın denmesidir.

Varlığın dış yüzünde yâni dış elbisede, yâni surette kalan secde sırrına vakıf olamaz.

Burada bize, kim bu varlığın sûretini görür sûretini yâni içindeki rûhu göremezse onda iblis hali oluşur, der.

İblis olan artık yavaş yavaş şeytanlaşır.

İblisin oğlu şeytandır diyebiliriz.

İblislik hâli şeytanlığı doğurur.

Kur'ân'da belirtildiği gibi, Âdem'e secde etmeyen iblistir.

Âdem'den maksat, üflenlen rûh boyutudur.

Kişi, varlığın sûretinde kalır, varlığın özünü yâni Hakk boyutunu göremezse, iblis durumuna düşer.

İblis, varlığın toprak boyutunda kaldı, üflenlen rûh hakikatine eremedi.

İblis, kendini yaratılan herhangi bir varlıktan hayırlı gördü, kibirlendi ve iblis durumuna düştü.

Bakara Sûresi 34: "İllâ iblîs ebâ vestekbere ve kâne minel kâfirîn-kibirlenen iblistir ve onun kibri onu kâfir eder."

Kişi yaratılan her bir varlığın Hakk ile bağını göremezse, çokluk boyutunda kalır, çokluğu tutan tekliği göremez.

İşte iblislik hâline düşen, toprak boyutunda kalır, toprağın hakikatini göremez.

Yaratılan her varlık, Allah'ın kendi özünden süzülüp gelmiştir.

Allah, her varlığı kendi zâtıyla kuşatır.

Varlık Allah'tan, Allah varlıktan ayrı değildir.

Allah her insana şah damarından yakındır. (Kâf Sûresi 16)

Birimize az yakın, diğerine çok yakın değildir.

Herkese aynı derecede yakındır, hatta yakından daha yakındır.

İnsan, bu şuurla bakmalı, varlığın toprak boyutunda kalmamalıdır.

Her kim, kendini yaratılan bir varlıktan hayırlı görüyorsa, büyük bir kibrin içine düşmüştür.

İblis “Ene hayrun minhu-ben ondan hayırlıyım” dedi.

Onun kendini hayırlı görmesi, onu kibre düşürdü, onun kibri onu şeytanlaştırdı.

Her kim kendini yaratılan herhangi bir varlıktan; hayırlı, üstün, daha değerli görüyorsa, o iblistir, o şeytanlaşır.

Kibir, tenezzülü unutturur, tevazuyu unutturur.

Tenezzül, inzal kelimesinden gelir.

İnzal, inmek demektir.

Menzil de aynı kökten gelir.

Menzile inmek, tenezzüldür.

Menzil, inilen yer demektir.

Menzil, yeryüzüdür, varlık boyutudur.

Tenezzül; varlığın seviyesine inmek, kendini yaratılan varlıktan ayrı görmemek, kendini yüce görmemek demektir.

Tenezzül sahibi yaratılan her varlığa, Allah’ın kulu olarak bakar ve kendini asla yaratılan herhangi bir varlıktan üstün görmez.

Tevazu, paralel, aynılık, eşitlik, demektir.

Yâni, kendini yaratılan diğer varlıkla aynı görmek demektir.

Mütevâzi kişi, tenezzül sahibidir.

Tenezzül sahibi, baktığı her varlığa, kendisi gibi Allah tarafından yaratılan bir varlık olarak bakar.

Tenezzül sahibi, asla kendini yaratılan bir varlıktan daha hayırlı, daha değerli görmez.

Kur’ân’da belirtildiği gibi, yaratılan her varlık Allah’ın yarattığı bir topluluktur.

Tenezzül sahibi her varlığa Hakk nazarıyla bakar.

En'âm Sûresi 38: "Yeryüzünde hiçbir varlık olmasın ki ve gökyüzünde kanatları ile uçan bir kuş yoktur ki, sizin gibi bir topluluk olmasın."

Mü'minun Sûresi 52: "Muhakkak ki siz de o varlıktaki topluluklar gibi bir topluluksunuz."

İşte her insan, varlığın hakikatini görebilmeli ve varlığı Hakk'tan ayrı görmemelidir.

Her kim varlığın hakikatini göremezse, varlığın sûret boyutunda kalırsa, kendini varlıktan ayrı görür ve iblisleşir.

Bir karınca, bir böcek, bir kuş, bir çiçek, bir ağaç, bir taş, bir damla su, hepsi bizler gibi yaratılmış bir varlıktır ve asla bizden aşağı ya da üstün değildir.

İnsan olan kendini üstün görmez.

İnsan olan hiçbir varlığa hor bakmaz.

İnsan olan kendini daha değerli görerek kibre düşmez.

İnsan olan hiç kimseye zerre kadar zulüm etmez.

İnsan olan iyilik için, yardım için koşar.

İnsan olan karamsarlık ekmez, ümit eker.

İnsan olan korkutmaz, sevindirir.

Ama kendini daha hayırlı gören, yüce gören; korkutur, umutsuzluk verir, karamsarlık verir.

İnsan olan Halk'ta Hakk'a nazar edendir.

İnsan olan kesrette vahdeti görendir.

İnsan olan, tenezzül sahibidir, tevazu sahibidir.

İnsan olan şefkat ehlidir, aşk ehlidir, sevgi ehlidir.

Hepimiz, Allah'ın râhimiyet boyutundan süzülüp geldik.

Bizi var eden bizi asla bırakmadı, her an vücûdumuzda tecelli etmekte ve vücûdumuzun sahibidir.

Allah, her vücûdun zâtıdır, sahibidir, orada kendini gösterir.

İşte hacda şeytan taşlamak, kişinin kendisini iblisleştiren, şeytanlaştıran her türlü duygu ve düşünceyi kendinden uzaklaştırmaktır.

7- MÜZDELİFE VE MİNÂ

Hacda Arafat'tan sonra Müzdelife vakfesi yapılır.

Ve minâ denilen yerde kendi varlığından geçerek, fenâ-fillah makamına erilir.

Arafat'dan sonra, Müzdelife'deki vâkfeye durmak, hangi hakikate işaret eder?

Bakara Sûresi 198: “İndel meşaril harâm vezkurûhu kemâ hedâkum ve in kuntum min kablihî le mined dâllîn.”

İnde	: Yanında, katında, ona ait,
El meşari el harami	: Duygu, açık yol, anlayış, işaret, şuur, kutsal olan,
Ve uzkurû-hu	: Zikredin, anın, anlayın,
Kemâ heda kum	: Gibi, şeklinde, doğru yola sevk eden, hidâyet, siz,
Ve in kuntum minkabli hi	: Doğrusu, siz oldunuz, idiniz, önceden,
Le min ed dâllîne	: Elbette, doğrusu, cehalete sapmış, dalalette olanlardan,

Meâli: “Böylece o kutsal yolda hep o hakikatler üzere olun ve size yol gösterildiği gibi O’nu anın. Doğrusu sizler daha önce dalalet içindeydiniz.”

Âyette, “Meşar-ı Haram’da yâni Müzdelife’de O’nu-Allah’ı anın” ne demektir?

Müzdelife, zelf kelime kökünden gelir.

Zelf; “yaklaşmak; yaklaştırmak, yakınlaşmak” anlamına gelir.

Müzdelife, Hazreti Âdem ile Havvâ'nın buluştuğu yer olarak bilinir.

Burası cem olma yeridir.

Burada akşam ve yatsı namazları yatsı vakti girdikten sonra birlikte kılınır.

Onun için burası Cem yeri, Cem makamı olarak da bilinir.

Tabi bunların anlamları iyi düşünülmelidir.

Âdem'den maksat rûh makamıdır.

Havvâ'dan maksat fenâ makamlarıdır.

Âdem'den maksat kişinin rûh-can boyutudur.

Havvâ'dan maksat kişinin ten boyutudur, kişideki tecelliler boyutudur.

İşte müzdelife Âdem ile Havvâ'yı bir bedende görme boyutudur.

Teni cânı bir bilme boyutudur.

Mânâ boyutunda Âdem, kişinin rûh yönüdür, cân yönüdür.

Havvâ, kişinin ten yönüdür, hevalar-istekler yönüdür.

Önce Havvâ boyutunu inceleyelim:

Havvâ; hava, hevâ, hevâlar, hâviye, ehvâ, heyven, heveyânun, hüveyyen, hüviyet, ihvân, hayvan, aynı kökten gelen kelimelerdir.

Kişinin “Havvâ” boyutu, ten boyutudur, ten boyutuna ait olan istekler boyutudur.

Hevâlar; bedene ait olan istekler boyutudur.

Bu istekler toprak beden ile alakalıdır.

Bu isteklerini yerine getirmek için, toprak boyutuna düşmek gerekir.

Onun için Kâmil kimseler, “Hevâ” kelimesini “Düştü” diye yorumlamışlardır.

Âdem ile Havvâ; cinsiyet olarak kadın ya da erkek demek değildir.

Havvâ’yı kadın, Âdem’i erkek olarak bilirsek, kendimizdeki Âdem boyutunu, Havvâ boyutunu anlayamayız.

Hevâlar boyutu olan Havvâ boyutu, beden her türlü istekler boyutudur.

Çünkü beden yaşamak için, istekler boyutuyla hareket eder.

Nefes alıp verme isteği, korunma isteği, beslenme isteği, üreme isteği, uyuma isteği, dinlenme isteği, sevmek sevilme isteği, öğrenme isteği, gibi istekler boyutu “Havvâ-Hevâ” boyutundan gelir.

Tüm duygu ve düşünceler boyutu “Havvâ-Hevâ” boyutundan gelir.

İnsan iyi düşünmeli ve araştırmalıdır.

Kadın denilen, yâni “Nisâ” denilen, bize öğretilen cinsiyet olarak bir kadın mıdır?

Yoksa bizim ten boyutumuz, ten boyutumuzun hevâlar boyutu mudur?

Bizim ten boyutumuz “Müennes” boyuttur.

Bizim rûh boyutumuz “Müzekker” boyuttur.

Müennes boyut, “Nisâ” boyutu demektir.

Müzekker boyut, “Zekr-Zikir-Zâkir: Rûh” boyutudur, yâni Nâs boyutudur.

Müennes boyut yâni nisâ boyutu “Dişil” boyutudur.

Müzekker boyut yâni zekr boyutu “Er-Erl-Eril” boyutudur.

Er kişiden murad; Kâmil kişidir.

Kâmil kişiliğin cinsiyetle alakası yoktur.

Kâmil kişi, erkekten de olur, bayandan da.

Kâmil kişi, Allah hakikatine ermiş, Tevhîd şuuruna ermiş kişidir.

İşte kişi, ister bayan olsun, ister bay olsun...

Yâni ister kadın olsun, ister erkek olsun...

Kişinin ten yönü “Havâ-Hevâ” boyutudur, yâni “Dişil” yönüdür.

Dişil denilen yön; bedenin her an işleyiş, üreme, değişkenlik, doğurganlık boyutudur.

Bedendeki hücreler, her an yeni bir hücre doğurur, beden her an işleyiş içindedir.

Rûh yönü ise “Erl-Eril” yönüdür.

Hem ten yönünün hem rûh yönünün birlik boyutu ise “İnsan” yönüdür.

İnsan “Havvâ-Hevâ” yönünü iyi anlamalıdır.

Hevâlarını günaha dönüştürmemelidir.

Hevâlarının, yâni bedensel isteklerinin ölçüsünü çok ama çok iyi anlamalıdır.

Çünkü günahlar boyutu, “Havvâ-Hevâ” boyutu ile alakalıdır.

Onun için, inanç boyutunda olanların “kadın günahkârdır” diye söylediği şey, cinsiyet olarak kadın ile alakalı değildir.

Kişinin nisâ boyutu olan, tensel istekler yâni “Havâ-Hevâ” boyutuyla alakalıdır.

Bizdeki Âdem’i ve Havvâ’yı iyi tanımalıyız.

“Âdem erkek midir, Havvâ kadın mıdır?” konusunu iyi düşünmeliyiz.

Âdem de Havvâ da kişinin kendisidir.

Havvâ anamız denilen bizim ten boyutumuz, yâni toprak bedenimizdir.

Âdem baba denilen, bizim rûh boyutumuz, cân boyutumuzdur.
İşte bizler hepimiz, Âdem ile Havvâ'dan oluştuk.
Yâni ten ile cândan oluştuk.
Önemli olan İnsan makamına erebilmektir.
Önemli olan "Âdem denilen nedir?" bunu iyi bilmektir.
Âdem sırrının rûh boyutu olduğunu anlayabilmektir.
Rûh, Allah'ın nûrundan süzülüp gelir.
Allah kendi nûrundan, rûh boyutunu açığa çıkarır.
Rûhun üflenışıyle âlemi halk eyler.
Ve halk edilen her varlık, rûhun işleyışıyle hareket eder.
Rûhu bembeyaz bir bulut misali düşünelim.
Rûh Allah'a aittir.
Cümle varlık o rûhda gizlidir.
Cümle varlık tek rûhda birdir.
Her varlığın cüzi rûhu, o rûhdan süzülür gelir.
Her bir varlığın rûhunun kaderi orada yazılıdır.
Her bir varlık neye göre şekillenecek bellidir.
İşte "Kader Sırrı" orada gizlidir.
Gün gelip rûhdan her bir varlık süzülüp gelir.
Cümle varlığın kaderi nasıl yazılmış ise varlık ona göre
şekil bulur.
Varlık nûr boyutunda görünmez bir âlemededir.
Allah kendi nûrundan halk eder.
Halk oluş bir kadere göre tecelli eder.
Her bir varlığın kaderi rûhda yazılıdır.
Zamanı gelince adım adım varlık şekillenir.
Her bir varlık, bir kaderin fıtratına göre şekillenir.

İşte “Fıtratın Kader Sırrı” budur.

Her varlık hem ten yönüyle hem can yönüyle Âdem ve Havvâ boyutunu taşır.

İnsanın, Âdem boyutunun yâni mânâ boyutunun yanında, beşeri boyutu da vardır.

Beşer boyutu Havvâ boyutudur.

Kur’ân’da Âdem’e ait diye bildirilen vasıflar, her insanın kendi vücûd boyutunda vardır.

Ayrıca Âdem; “Adam-Udme-Edim-Edeme-Ebu’l Beşer-Safiyullah-Halifetullah” isimleri ile anılmıştır.

Adam; insanlık, düşünme, anlama, gözlemleme, tanım-lamaya çalışan demektir.

Udme-Edim-Edeme; işleyiş, amel, faaliyet, yapan, oluş-turan demektir.

Ebu’l beşer; toprak boyutu, suret giymiş, ten boyutu de-mektir.

Yâni Âdem’in Havvâ boyutu beşer boyutudur.

Safiyullah; rûh boyutu, öz boyutu, kaynak boyutu, râ-him boyutu demektir.

Âdem sırrı rûh boyutunun sırrıdır.

Tüm varlık bir rûhdan süzülüp gelmiştir.

Hicr Sûresi 29: “Nefahtu fîhi min rûhî.”

Meâli: “Cümle varlığa rûhumdan üfledim.”

İşte Müzdelife, ten ile cânı cem etme makamıdır.

Bu makam aynel yakîn makamıdır.

Ten aynısıyla cânıdır, cân aynısıyla tende tecelli eder.

Hacda minâ’da ise şeytan taşlama yeridir.

Kişinin şeytan taşlaması, kendi şeytanını Müslüman edip, Allah’ta fâni olma sırrıdır.

Minâ, kişinin kendini varlığından geçip fenâfillah makamına erişme yeridir.

Fenâfillah, Allah'ın ulviyetinin yanında, kendi beden kimliğinin sahibinin, Allah olduğunu idrak etme makamıdır.

Minâ, "Men" kelime kökünden gelir.

Men, kişinin kimliğidir.

"Men" eski Türkçe'de "Ben" demektir.

Kişideki "Ben" Allah'ın Ene'sidir.

Kişideki ben, Allah'ın kendi zâtıdır.

Kişi, şeytanlaşarak Allah'ın kimliğini örter, benlik içine düşer.

Kişi, kendi varlığının, Allah'ın varlığı olduğuna, kendinin bir gölgeden ibaret olduğuna ârif olunca, Minâ'nın sırrına erer.

Kişi, Minâ'da kimlik bulur.

O kimlik Allah'ın kimliğidir.

Kişi o makamda kendi kimliğinden geçer, Allah'ın kimliği ile kimliklenir ve ben egosundan düşer.

Ve her dâim O'nun kimliği ile yaşar.

8- KURBAN SIRRI

Kurban sırrı bir tek hacdadır.

Hac döneminin son gününde genelde koyun kesilerek, kurban diye adlandırılır.

Haccın sonunda hayvan kurban edilir.

Bu yapılan sembolik uygulama çok iyi anlaşılmalıdır.

Kurban hakikati iyi anlaşılmalıdır.

Hacda bir hayvanı değil, kişinin kendini Allah'a kurban etmenin sırrı düşünülmelidir.

Hakikat cihetiyle kurban nedir çok iyi düşünmeliyiz.
Allah'a hayvan kurban etmek, kurban hakikati midir?
Allah, insandan hayvanın kanının akıtılmasını, etinin yenilmesini mi istemiştir?

Kur'ân cihetiyle kurban nedir?

Kurban hayvan kesmek midir?

Kurban kan akıtmak mıdır?

Kurban senede bir kez, Allah'a yapılan bir ibadet midir?

Allah bizlere; koyun, keçi, öküz gibi hayvanları kesmemizi mi, onların kanlarını akıtmamızı mı emrediyor?

Çok tanrılı inanç dönemlerinden gelen bu adetlerin Allah'a isnat edilmesi doğru mudur?

Eski Yunan'da, tanrı Zeus'a kurban keserlerdi.

Aztekler, Mayalar ve İnkalalar, inandıkları tanrılar için insanı kurban ederlerdi.

Eski Romalılarda büyük felaketlerde hemen kurban kesilirdi.

Ve özellikle insan ve hayvanların ilk yavruları kurban edilirdi.

Hititlerde de kurban âdetini görüyoruz, Boğazköy metinlerinde ilk doğanların ya da ürünlerden ilk çıkanların kurban olarak sunulduğunu görüyoruz, çünkü tanrıların ilkler sunulduğunda hoşnut olacağı inanılırdı.

İlk dönem Musevilerde kurban âdetini görüyoruz.

Daha sonra ise kaldırıldığını görüyoruz.

İlk dönem Hristiyanlarda da kurban âdetini görüyoruz.

Sonra Pavlus, Hazreti İsa'nın çarmıha gerilmekle büyük kurban olduğunu söyleyip onların da kurban âdetini kaldırdığını görüyoruz.

Eski Hindistan'da Brahman diye oluşan kâhin sınıfı, ölen insanların ruhlarının kurtuluşa ulaşmaları için kurban kestirirlerdi.

İnandıkları tanrılara keçi, inek, insan kurban ederlerdi.

Eski Mısır'da tanrılara kurban olarak, bakire kız çocukları ve erkek çocuk kurban edilirdi.

Çocukların kurban edilmesinden maksat, masumiyet inancıydı, temiz olanın kurban edilmesi inancıydı.

Sümerler kurbana çok önem verirlerdi.

Hatta tapınaklarında bir tören halinde yaparlardı.

Sümerlerde kan akıtılması çok önemliydi.

Akıtılan kanın tanrılara yakınlık olduğuna inanılırdı.

Eğer akan kan düz olarak akarsa kurban kabul edilmiş sayılırdı.

Eğer kan eğri akarsa kurban kabul edilmemiş sayılırdı.

Müslümanlıkta ise bu adet Hazreti İbrâhîm'in bir şeriatı olduğuna inanılır ve aileden çocuklara devam eder gider.

Müslümanlıkta ilk devrelerde kurban kesme âdeti yalnız hac döneminde ve yalnızca Mekke'de yapılırdı.

Fakat daha sonra her yere yayıldı.

Mezheplere göre farz değildir.

Kimine göre vaciptir kimine göre sünnettir.

İncelediğimizde anlıyoruz ki, kurban her toplumda görülüyor.

Elbette insanlar, inandıkları tanrı ya da tanrılara çeşitli şekilde ibadetler ediyorlar.

Kurban'da bir ibadet olarak görülmüştür.

Peki, Kur'an'ı mânâda kurban ne anlama geliyor.

Kur'an'da kurban nasıl açıklanıyor.

Kurban, “Kurb” kelime kökünden gelir.

Akraba kelimesi de buradan gelir.

Kur’ân’da; kurb, karîb, akrebu, kurban gibi kelimeler defalarca geçer.

Kurb; yakınlık anlamındadır

Mukarreb; yakınlaşmış anlamındadır.

Kâf Sûresi 16: “Ve nahnu akrebu ileyhi min hablil verîd.”

Meâli: “Biz ona şahdamarından daha yakınız.”

Bakara Sûresi 214: “E lâ inne nasr Allâhi karîb.”

Meâli: “Yakınlığı anlamak isteyenlere Allah her zaman yardım eden değil midir?”

Kur’ân’ı incelediğimiz zaman anlıyoruz ki kurban “yakınlık” anlamındadır.

Peki, hayvan kesmekle Allah’a yakın olabilir miyiz?

Yakınlıktan maksat nedir?

Kul, Allah birbirinden ayrı mıdır?

Yoksa insan bir zan içinde kendini Allah’tan ayrı mı görmektedir?

Birçok kâmil insan bu yakınlığı şiirlerinde dile getirmişler.

Fuzuli:

“Yıldı bir kurban keserler halk-ı âlem îyd için

Dem be dem sâat be sâat ben senin kurbanınam”

Yâni” Halk senede bir kez ibadet için hayvan keserler ben ise her an Allah’a kurban olarak yaşarım” demiştir.

Yunus Emre:

“İsmâîl'im, Hak yoluna canımı kurban eylerim,
Çünkü bu can kurban sana, ben koç kurbanı neylerim”
 demiştir.

Kâmil insanlar ne güzel belirtmişler.

Hakikatte kurban kişinin ben egosundan kurtulması,
canının sahibinin Allah olduğunu anlaması ve ona kendini
kurban etmesidir.

Kurban'ın hakikat ciheti, kişinin Allah'a yakınlık sırrıdır.

Bu sır mesafesizliktir.

Kişi zanneder ki, kendisi ayrı Allah ayrıdır.

Oysa canlı kitap olan kendi vücûdunu ve varlığın vücû-
dunu ilmî olarak incelediğinde kişi anlar ki Allah ile ara-
sında bir mesafe yoktur.

Kur'ân'ı dikkatlice incelediğimizde anlıyoruz ki kurban,
hayvan kesmek anlamında değil, kendi hayvani varlığın-
dan geçmek, Allah'a yakınlık sırrına ermek anlamında ol-
duğunu görüyoruz.

İnsan “Kurb-Kurban” sırrına ermelidir.

Kendi vücûdunun sahibini bilerek, Allah'a kurban olmalıdır.

Yâni Allah'a her şeyiyle teslim edenlerden olmalıdır.

Ben egosundan kurtulup, O'na teslim olanlardan olmalıdır.

Hep toplumda, hayvan kesmeyi, kurban diye bildik.

Kendi varlığımızdan geçmeyi unuttuk.

Hayvan kesmeyi kurban sandık.

Kurban'dan içeri kurban'ın ne olduğunu anlayamadık.

“Karrebâ kurbânen” âyetinin sırrına eremedik.
Hayvan kesmekle Allah’a yakın oluruz sandık.
Allah’a yakınlık olan kurbiyyet sırrını unuttuk.
Yüzbinlerce hayvanı kestik.
Kendi hayvaniyetimizi kesemedik.
Kendi varlığımızdan geçemedik.
Kurban vardı, kurbandan içeri, anlayamadık.
Kurban vardı, kurbiyyete kapı açan, o kapıyı bulamadık.
Asıl kurban bizdik, kendimizi Hakk’a kurban edemedik.
Asıl varlığından geçecek olan bizdik, varlığımızdan geçemedik.

Kendimizi vücûdumuzun sahibine kurban edemedik, teslim edemedik.

Allah’ı kendimizden uzakta, gökte bir yerde sandık.
O, her an bizde imiş, bilemedik, fark edemedik.
Kur’ân’da “kurb” kelimesini kurban kesmek diye çevirdik.
Kâf Sûresinde geçen “kurb” kelimesinin mânâsına eremedik.

Kur’ân’da birçok farklı kelimeyi hep kurban kesmek diye çevirdik.

Farklı anlamları da olabileceğini hiç düşünmedik.
“Hediye” kelimesini kurban kesmek diye çevirdik.
Vücûdumuzun, Allah’ın bize hediyesi olduğunu anlayamadık.

Vücûdları tutanın, Allah olduğunu göremedik.
Vücûdların, Allah’a açılan bir kapı olduğunu anlayamadık.
Vücûdlardan, Allah’ın “Hûdâ” ismiyle yol gösterdiğini bilemedik.

Vücûdumuzu sahibine verip, O'na hediye edemedik.

“El hedye - اَلْهَدْيِ” kelimesini de kurban kesmek diye çevirdik. Bakara Sûresi 196

“Bi kurbânin” kelimesini de “bir kurban kesmek” diye çevirdik.

“Kurb” kelimesinin yakınlık olduğunu düşünemedik.

Bu yakınlığın ne olduğunu çözemedik.

Kul ile Allah yakınlığının şuuruna eremedik.

“Bi kurbânin- قُرْبَانٍ” bir kurban kesmek diye çevirdik. (Âl-i İmrân Sûresi 183)

“Nusuk” kelimesini de kurban kesmek diye çevirdik.

Tüm günahlardan arınıp, Allah’a teslim olmanın “nusuk-nâsik” olduğunu öğrenemedik.

Varlığından geçip, benliğinden eriyip, kulluk elbisesi giymenin “nusuk-nesike” olduğunu bilemedik.

Beden varlığından geçip, tüm benlik kirlerinden arınan, kulluk makamına eren kişiye, “nâsik” dendiğini hiç duymadık.

“Nusuk” kelimesinin “düzen, intizam, donanım, sistem, tertip” olduğunu, tüm âlemin Allah’ın sistemi olduğunu ve o sisteme nasıl teslim olacağımızı öğrenemedik.

“Nusuk- نُسُكٍ” kurban kesmek. (En’âm Sûresi 162)

“Budn” kelimesini de kurban kesmek diye çevirdik.

“Budn” kelimesinin “gövde, vücûd, beden” anlamına da geldiğini öğrenemedik.

Vücûdların, Allah’a teslim edilmesi gerektiğini bilemedik.

Vücûdları tutan Zâtın Allah olduğunu bilemedik.

Vücûdlara benim demekle, ne kadar büyük bir gaflete düştüğümüzü fark edemedik.

“El budne- اَلْبُدْنِ” kurban kesmek. (Hac Sûresi 36)

“Kalâid” kelimesini de kurban kesmek diye çevirdik.

“Kalâid” kelimesinin; varlıktaki işaretler, varlıktaki şekiller, süsler, varlığın değerleri olduğunu bilemedik.

Ve tüm bu değerlerin, Allah’a ait olduğunu anlayamadık.

Bizdeki tüm sıfatların, Allah’a ait olduğunun sırrına eremedik, sıfatları sahibine teslim edemedik.

“El kalâid- الْقَلَائِد” kurban kesmek. (Mâide Sûresi 2)

“Karrebâ kurbânen” kelimesini de “birer kurban kesmek” diye çevirdik.

“Karrebâ kurbânen” kelimesinin, “yakınlığın içindeki yakınlık” olduğunu çözemedik.

“Kurban var kurbandan içeri” sırrına eremedik.

“Karrebâ kurbânen- “قَرَّبًا قُرْبَانًا” kurban kesmek, yakın olmak için kurbanlar. (Mâide Sûresi 27)

Ki buradaki her iki kelime de aynı kökten geliyor, bunu anlayamadık.

Fakat, kelimenin birini yakınlık, birini kurban olarak çevirdik, neden böyle diye kendimize sormadık.

“Keffaret” kelimesini de kurban kesmek diye çevirdik.

“Keffaret” kelimesinin, “kefare, arınma, temizlenme, gidermek, yok etmek” olduğunu bilemedik.

Kendimize varlık isnat etmenin günahından arınmanın, nasıl olduğunu anlayamadık.

Fenâfillah yâni Allah’ta yok olmanın sırrına eremedik.

Keffaret’in; benlikten, günahlardan arınmak olduğunu, Allah’ın ilmiyle temizlenmek olduğunu hiç düşünmedik.

Bedenimizin keffaretini veremedik.

“Keffaret- كَفَّارَةٌ” Keffaret kurbanı. (Mâide Sûresi 95)

“Venhar” kelimesini de kurban kesmek diye öğrendik.

“Venhar” kelimesinin “enhar” kelimesinden geldiğini bilemedik.

“Enhar” kelimesini, bir nehrin akıp gidişi olarak öğrenemedik.

Gönüllere Allah’ın ilminin aktarılmasının ne olduğunu bilemedik.

Bu âlemin, bir nehir gibi Allah’tan geldiğini, Allah’a akıp gittiğini, göremedik.

Vücûdumuzda olan ilâhî bir akışın sırrını çözemedik.

“Venhar- وَانْحَرْ” Ve el nhr- kurban kesmek diye çevirdik.
(Kevser Sûresi 2)

Oysa gönüllere akan Allah’ın lütufları olduğunu bilemedik.

Hazreti Muhammed’in gönlünden, nice gönüllere Allah’ın ilmine ait bilgilerin aktığına şahit olamadık.

“Zibhın” kelimesini de kurban kesmek diye çevirdik.

“Mezheb-Mezbaha” kelimesi de oradan geliyordu, anlamı neydi bilemedik.

“Zibhın” kelimesinin, Hakk’ın yolunda kendinden geçmek, varlığından geçmek, olduğunu idrak edemedik.

Özünü görmek, içini görmek, aslına ulaşmak, olduğunu anlayamadık.

“Zibhın- ذَبْحٌ” (Saffat Sûresi 107)

“En’âm” kelimesini de kurban kesmek olarak çevirdik.

“En’âm” kelimesinin; nimetler, varlıklar, mahlukât, hareketli olan her şey olduğunu düşünmedik.

Hac Sûresi 34 âyetteki “behimet en’am” kelimesini de kurban kesmek diye çevirdik.

Bu âyetleri neden hep kurban kesmek diye çevirdik? Düşünmedik.

Her bir kelimenin farklı anlamları da var mıydı? Anlamadık.

Kurban'ı hayvan kesmek sandık.

Kurbiyyet sırrına eremedik.

Oysa Kur'ân'da birçok yerde geçen "Kurb" kelimesini yakınlık olarak çevirdik.

Lakin yakınlık nedir, idrak edemedik.

Bu kelimelerinin hepsinin Hazreti Muhammed öncesi kullanılan kelimeler olduğunu bilemedik.

Aynıysa Kur'ân'a neden yansıdığını çözemedik.

Kurban'ın kurbiyyet olduğunu, yakınlık olduğunu çözemedik.

Hazreti Muhammed öncesi hacca gelenler, "Zemzem kuyusu yanında Allah adına hayvan keserler, buna kurban derlerdi ve kestikleri hayvanın kanını Kâbe'ye sürerler ve "Allah'ım kurbanımızı kabul et" diye dua ederlerdi.

Hac Sûresi 37: "Kurbanlıklarınızın kanları ve etleri Allah'a ulaşmaz" âyeti bu olaylar üzere inzal oldu diye inanılır.

Evet, çok düşünelim, nedir kurban?

Nedir kurbiyyet?

Nedir "mukarrebîn" çok düşünelim?

Hayvan kesmek, kurban kesmek midir?

Kurban, hayvan kesmek midir?

Hayvan kesmekle mi Allah'a yakın olunur?

Yoksa kendi varlığını, Hakk'a teslim etmekle mi yakın olunur?

İnsan, bunları çok iyi düşünmelidir.

Allah'a olan yakınlık hakikatini anlamak bir ilim üzeredir.

Kur'ân âyetiyle sabittir ki Allah bize şah damarımızdan daha yakındır.

İşte bu yakınlığı anlamak “Kurb-Kurban” kelimesiyle anlatılmak istenmiştir.

Kur’ân; İlmel Yakîn, Aynel Yakîn, Hakkel Yakîn âyetleriyle, Allah’a olan yakınlığı anlamamızı bize tavsiye etmiştir.

Ki Allah ile kul arasında mesafe yoktur.

Damla ile deryanın arasında mesafe olmadığı gibi...

İnsan, Allah ayrı kendi ayrı zanneder ve araya zan ile mesafe koyar.

İşte bu mesafeyi kaldırmak kurbiyyet sırrıdır.

İnsan hayvan kesmeye kurban dememelidir.

Kurban sırrına, kurbiyyet sırrına, mukarrebın sırrına ermelidir.

Hayvan kesmek isteyen hayvanını kesebilir, çoluk çocuğuyla bayram edebilir.

Ama bilinmelidir ki hayvan kesmekle, Allah’a yakın olunmaz.

Ve bilinmelidir ki hakikatte bayram, Allah’a ermektir, O’nunla bir olduğunu bilmektir.

İşte hacda hayvan kesme âdeti kurban hakikati değildir.

Kurban hakikati fenâfillah olmaktır.

Kendini Allah’a kurban etmektir.

Kendi varlığından geçip “kurbiyyet” sırrına ermektir.

“Kurban var kurbandan içeru” sırrına ermektir.

Hacda arefe günü sonrası koyun kesilerek, kurban diye adlandırılır.

Âriflik makamına ermeden, Allah’a kurban olunur mu?

Her yerde Allah’a şahit olmadan, âriflik olur mu?

Ârif olmayan Allah’a teslim olabilir mi?

Allah'ı tanımayan, arefe günü sırrına erebilir mi?

Allah'a ârif olmanın sırrı, kendi varlığının Allah'ın ulviyeti olduğunu anlamaktır.

İşte hakikatte kurban, Allah'ın ulviyetinde yokluğunu bilmektir.

9- HACI-HACE-HOCA

Hacdən dönenlere hacı denilir.

Hacı'dan maksat hâce'dir.

Hâce'den maksat, hocadır.

Hoca'dan maksat Mürşid-i Kâmil'dir.

Hacı-Hace- Hoca birbirine bağlı kelimelerdir.

Hace-Hoca kelimesinin Türkçe karşılığı öğretmendir.

Hacda hakikate erişme yolunda eğitimini bitiren, Allah'a kurban olan kimse, hacılık makamına ermiştir.

Yâni hacelik, öğretmenlik makamına erişmiştir.

Bilen mutlaka bildirecektir.

Anlayan mutlaka anlamak isteyenlere yardımcı olacaktır.

Hace yâni öğretmen her zaman öğrenme yolunu göstermek için çırpınacaktır.

Ve asla kendine bir şey beklemeyecektir.

Yâni şahsi bir çıkar içinde olmayacaktır.

Öğretmen her zaman topluma rahmeti hissettirir.

Toplumu ilim ve edebe yönlendirir.

Öğretmenler anne baba gibidir.

Yol göstermek için çırpınır...

İlim üzere olmamızı sağlar...

Düşünmeyi, anlamayı öğretir...

Hasta olduğumuzda ilgilenir...

Düşsek kaldırır...

Kirlensek temizler...

Nasıl davranmamızı öğütler...

Moral verir, güç verir...

Çok çalışmamızı öğütler...

Hedefe, amaca yönlendirir.

Öğrenci, öğrenmek isteyendir.

Öğretmen; öğrenmek isteyene nasıl öğrenebileceğini öğretendir.

Çünkü öğretmen nasıl öğrenilecek onu öğrenmiştir, ilimden eğitim görmeyi biliyordur.

Haceler-Öğretmenler; öğrenmeyi, düşünmeyi, araştırmayı, analitik analiz yapmayı, ilimden fenden ayrılmamayı öğretirler ve kendileri de buna uyarlar.

Öğretmen de son nefesine kadar ilim kapısında bir öğrencidir.

Fizik öğretmeni bizi fizik ilmiyle, kimya öğretmeni bizi kimya ilmiyle tanıştırır.

Ve diğer alanlarda da bu böyledir.

Ve bizlere öğrenme inceliklerini öğretir.

Beşeri alan ve mânevi alan öğreticileri vardır.

Beşeri alanda olan öğretmenler, bir meslek öğrenmeleri için öğrenci yetiştirirler ve bunun karşılığı olarak ücret alırlar.

Bu ücretle karınlarını doyururlar ve ailelerini geçindirirler.

Mânevi alanda ise öğretmenler bizi, “varoluş nedir ve var eden kimdir” tefekkürüyle tanıştırlar, onlar asla bir karşılık almazlar.

Öğretmen Türkçe bir kelimedir ve “Öğ” kelimesinden gelir.

“Öğ” kelimesi “akıl, zihin” anlamına geldiği söylenir.

Öğretmen, aklını zihnini kullanan ve aklını zihnini kullanmayı öğreten kişi demektir.

Öğüt kelimesi de buradan gelir.

Akıl vermek, yol göstermek demektir.

Öğ, anne olarak da kullanılır.

Öge, bilgin kişi anlamında kullanılır.

Öğrenmek için öncelikle kişi hazır olmalıdır.

Aklen ve gönül itibariyle hazır olmayan kişiye ilim tebliğ edilmez.

İlmin bilgileri ancak ve ancak hazır olan kişilere sunulur.

Emaneti ehline vermekten murad, öğretmenlik, mürşitlik vazifesidir.

Hace yâni Hoca'nın, bizdeki karşılığı, “İlm-i Tevhîd yolunda öğretmen” demektir.

Hace kelimesinin kökeni Farsça dense de, İbrânice'ye kadar uzanır.

Hac, Hacı, Hacer, Hicr, Hicret, Hoca, aynı kökten gelen kelimelerdir.

Hac; kendi aslına olan yolculuk demektir.

Hacı; kendi hakikatini arayan kişi demektir.

Hacer; kendi edindiği putları yontan, kıran kişi demektir.

Hicr; taşları yontan, taşlaşmış duyguları, bilgileri, tüm kötülük veren düşünceleri yontmak, kırmak, eritmek, varlığından geçmek demektir.

Hicret; ten şehrinde cân şehrine makam-makam yolculuk yapmak demektir.

Hoca; kendi hakikatini arayan kişilere yardım eden, bilgi veren kişi demektir.

Hoca'nın bizim dilimizdeki karşılığı "öğretmen"dir.

Beşeri alanda ve manevi alanda öğretmenler vardır.

Bazen de hem beşeri alanda hem de manevi alanda gayret gösteren öğretmenler vardır.

Mânevi alanda olan öğretmenlere, "Mürşid-i Kâmil" deriz.

Bu kişiler kesinlikle bir ücret, karşılık almazlar, zerre kadar makam, mevki beklentileri yoktur, zerre kadar karşılık beklemezler, beklentileri yoktur.

Onların tek amacı vardır, Allah'ın hakikatlerini anlamak ve gücü yettiğince anlamak isteyenlere anlatmaktır.

Onlar bir tevazû, edep içinde hakikat yolundadırlar.

Onlar öncelikle öğrencidirler.

Kâinat mektebinde son nefeslerine kadar öğrencidirler.

Onlar Hazreti İbrâhîm'in silsilesinden gelen talebelerdir, Kureyş silsilesidir.

Onlar son nefeslerine kadar talebe'dirler.

Allah'ın sonsuz ilminden beslenirler.

Kendi aslını anlamak isteyenlere bilgi verirler.

Bu bilgiler ilme dayalı bilgilerdir.

Bu bilgileri yüklenen talebe, o bilgilerle kendi vücûd kitâbını okumaya başlar ve Allah hakikatini kavrama yoluna girer.

Bakara Sûresi 124: "Ve izibtelâ ibrâhîme rabbuhu bi kelimâtin fe etemmehun kâle innî câiluke lin nâsi imâmâ kâle ve min zurriyyetî kâle lâ yenâlu ahdiz zâlimîn."

Ve iz ibtelâ İbrâhîm : Olduğunda, sıkıntı, boğulma, imtihan, gayret, İbrâhîm,

Rabbu hu bi kelimâtin : Rabbi, o, kelimeler ile, tecellileri,

Fe etemme hunne	: Böylece, sonra, tamamladı, anladı, onları,
Kâle inni câilu-ke	: Dedi, bildirdi, ben, yapmak, kılmak, sunmak, sen,
Li en nâsi	: İnsanlar için, insanlara,
Îmâmen	: İmam, öğretmen, önder, rehber,
Kâle ve min zurriyyetî	: Dedi ve benim zürriyetimden, soyumdan, neslim,
Kâle lâ yânelu	: Dedi, yok, ulaşamaz, anlayamaz, nâil olamaz,
Ahdi	: Söz, sözler, hakikatler, devir, zaman,
El zâlimîn	: Zalimlik, kötülük yapan, zalimler,

Meâli: “İbrâhîm, Rabbinin tecellilerini anlamak için gayret göstermişti. Sonra da onları anlamayı tamamladı. Sen insanlara hakikatlerimi anlatmak için öğretmenlik yap, diye bildirildi. Benim neslimden gelenler de öyle olsunlar, dedi. Zalimler hakikatlere ulaşamazlar, diye bildirildi.”

Burada geçen imam kelimesi de önderlik yapan, öğretmenlik yapan anlamındadır.

Hazreti İbrâhîm yaşadığı dönemin imamıydı.

Hakikati anlamak isteyenlere önderlik yapardı, öğretmenlik yapardı.

Hazreti İbrâhîm, devrin Mürşid-i Kâmil’i idi.

Mürşid-i Kâmil o gönül erleri, irşât, hidâyet, şefâat yolunu gösterirlerdi.

İrşat, şefâat, hidâyet ancak Allah’a mahsustur.

Onlar sadece tebliğ ederler, yâni bilgi verirlerdi.

Onlar son nefeslerine kadar önce öğrenci, sonra öğretmendirler.

Hakikat yolunda öğrenci de öğretmen de, Hakk'ın ilmine tâliptirler, Hakk kapısında dilencidirler.

Kureyş Sûresinde bu hakikat açıklanmıştır.

“Hazreti İbrâhîm'in ilkeleri üzere hareket edenler hakikatleri amaç edinmişlerdir. Onlar, yaz ve kış hiç durmadan hakikatler için yolculuk ederler. Öyle ki onlar, gönüllerinde kendilerini vücûdlandırana karşı daima bir kulluk içindedirler. Onlar hakikatleri anlamada zayıflık içinde olanlara yardım ederler ve onlar korkular içinde olanlara güven verirler.”

Mânevi alanda kitap; canlı kitap olan kişinin vücûd kitâbı ve varlık kitâbıdır.

Beşeri alanda ise mesleki kitaplar vardır.

Bu kitaplar yardımcı kitaplardır.

Kişilerin yazdığı kitaplar yardımcı kaynaklardır, canlı kitap olan varlık kitâbı ise ana kaynaktır.

Kişilerin yazdığı kitaplar elbette önemlidir, ama ana kaynak olan ilimden öğrenmediğimiz müddetçe, eminlik vasfına nâil olamayız.

Bizlere öğretmenlik yapan annemizin babamızın, çevremizdeki kişilerin, okullarda öğretmenlerimizin bizlerin üzerindeki emeği hiç unutulmamalıdır.

Hele ilkokul öğretmenlerimiz hiç unutulmaz, isimlerini bile unutmayız.

Çünkü bizlere en masum zamanımızda kucak açtılar.

İnsanlar, karınlarını doyurmak için meslek öğrenirler ve ayrıca ilgili olanlar, mânevi alan olan varoluş ve var eden ile ilgili öğrenmeye adım atarlar.

Manevi alan dediğimiz, varlığın geldiği ve oluştuğu boyuttur.

Yâni tecelliler, rûh, nûr boyutudur.

Mürşit diye gittiğimiz öğretici, yâni öğretmen Allah hakikatine şahit olmuş kişidir.

Mü'minlik makamına erişmiş kişidir.

Yâni Allah'tan ve onun makamlarından emin olmuş kişidir.

Öğrenciyi de ilk saniyede kendine döndürür, aradığı tüm soruların cevabının onun kendi vücûdunda olduğunu bildirir.

Öğrenci edep ehli olduğunda ona ilim kapısı açılır, ilâhî lütuflarla tanışır.

Zalimlikte olan kişinin hakikatle arasındaki perde kendi yaptıklarıdır.

Zalimlik içinde olduğu müddetçe o kişi Hakk kapısında öğrenci olamaz.

Dini bilgiler alan kişi, aldığı bilgilerle Allah hakikatinin idrakine varamıyorsa, bilgilerin boyutlarını önce kendinde sonra âlemde bulamıyorsa, o bilgiler ya bâtil bilgilerdir, ya da o kişi yüklendiği öğretilerin anlamını bilmiyordur.

Ya da o kişi gönlünü dünyaya bağlamış esaret halindedir, zalimlik içindedir.

İşte Kur'ân böyle durumda olmayı eşek ile misal gösterir.

Cuma Sûresi 5: "Meselullezîne hummilût tevrâte summe lem yahmilûhâ ke meselil hımâri yahmilu esfârâ bise meselul kavmillezîne kezzebû bi âyâtillâh vallâhu lâ yehdîl kavmez zâlimîn."

Mesel ellezine	: Örnektir, misal, durum, hal, o kimseler,
Hummilu	: Taşıdıkları, yüklendi, aldı,
El tevrat	: Yasa, ittifak, hüküm, anlaşma, öğreti, eğitim, bilgi,
Summe lem yahmilû-hâ	: Fakat, taşıdığı şeyi bilmeyen, anlamını bilmeyen,

Ke meseli	: Gibi, mesele, örnek, durum, hâl,
El himâri	: Eşek, hayvani hal,
Yahmilu	: Hamal, taşıyan, taşıdığı yük,
Esfâren	: Sefer, götürme, bir yerden bir yere gitmek,
Bise mesele	: Ne kötü mesele, misal, hal,
El kavmi ellezine	: O kimseler, onlar,
Kezzebu	: Yalanmak, yalanlarda kalmak,
Bi âyâtî Allah	: Âyet, delil, işaret, Allah
Ve Allah la yehdî	: Allah, yok, hidâyet, kılavuz, önder, yol gösteren,
El kavme ez zâlimîn	: Kavim, zalim kimseler, haksız adaletsiz kişiler,

Meâli: “Öğretileri yüklenen, fakat yüklendiği şeyin anlamını bilmeyen kimsenin durumu, ne taşıdığını bilmeyen eşeğin durumu gibidir. Allah’ın âyetlerine karşı yalanlarda kalan kimselere ne kötü bir misaldir. Zalim kimseler Allah’a yol bulamazlar”

İşte âyette belirtildiği gibi, zalim kimselere hakikatin bilgileri verildiğinde onlar zalimliklerini bırakmadığı müddetçe, hakikati anlayamazlar.

Onlar sadece bilgi taşıyıcıdırlar.

Onlar taşıdıkları bilgileri birilerine anlatırlar, belkide anlattığı kişiler hakikate yol bulurlar.

Burada eşeğe hakaret yoktur, eşeğin sırtına kitap yüklese, eşek o kitapları bir yerden bir yere götürse, kitapların içeriğinin farkında değildir.

Ki onun vazifesi yükü taşımaktır.

Kişinin vazifesi ise taşıdığı yükün anlamına ermektir.

Kişi taşıdığı öğretilerin anlamına ulaşmamışsa, işte o eşek misali ile anlatılmıştır.

Aldığımız bilgiler bizi kaynağına götürmelidir.

Eğer aldığımız bilgilerle kaynağına ulaşamıyorsak, ya o bilgiler bâtil bilgilerdir, ya da bizim gönlümüz kirlidir.

Alâk Sûresi bizlere neyi öğrenmemizi ve nereden öğrenmemizi çok güzel açıklar.

1- Seni vücûdlandırmanın delilleriyle, yaratılışı araştıranla.

2- Bir bağ ile bir özdendir insanın yaratılışı.

3- Yaratılışı araştıranla. Seni vücûdlandırmanın tüm sıfatların da kaynağıdır.

4- Ki O kalemle öğretendir.

5- Bilmediği şeyi insana öğretendir.

Öğrenmekten maksat; kişinin kendi vücûd kitâbını okuması, düşünmesi, anlamasıdır.

Vücûd nasıl yaratıldı, nasıl çalışır, nitelikleri nedir, ne-reye gitmektedir hep düşünmelidir.

Âl-i İmrân Sûresi 166: “Mü'minler her an öğrenme, öğretme içindedirler.”

Öğretmen olan kişi, ancak ve ancak mü'minlik makamına ermiş kişidir.

Neml Sûresi 16: “Bize Tevhîd ilminin lisanı öğretildi ve bütün her şeyden seslenenin, işleyenin kim olduğu bildirildi.”

Rahmân Sûresi 4: “İnsana ilmiyle hakikatleri öğretendir.”

İnsana cümle varlıktan hakikatleri sunan ve öğreten Allah'tır.

Allah bize nasıl öğretir? Bunu çok iyi düşünmeliyiz ve anlamalıyız.

Bu öğreticilikte ilim cihetini düşünmeliyiz.

Bakara Sûresi 282: “Allah’ın tüm varlıktan size her an öğrettiğini unutmayın ve bütün her şeydeki ilmin sahibi-nin Allah olduğunu bilin.”

Mâide Sûresi 4: “Siz bir şey bilmiyor iken, size öğretil-diği gibi, sizin de bilmeyenlere öğretmeniz helaldir. Allah size bilmediğiniz şeyleri öğretti. Bundan sonra bir ilim ile beslendiğiniz o hakikatlere sahip çıkın ve her varlıkta olan Allah’ın işaretlerini anlayın.”

Öğrenen kişi, öğrenmek isteyen kişiye yardım etmelidir, onun için koşmalıdır.

Kehf Sûresi 66: “Mûsâ ona dedi ki: Sana öğretilen şeyler-den bana da öğretmen, benim de kemalât bulmam için sana tâbi olabilir miyim?”

Mûsâ, Hızır ile buluştuğunda böyle demişti.

Hakikat yolunda iki öğretmen boyutu vardır.

Birincisi, İbrâhîm makamında öğrenim görmek.

Diğeri, Muhammed boyutunda keyfiyet bulmak.

İbrâhîm makamı, fenâ makamları boyutudur.

Yâni dünya, vücûd boyutudur, yâni bedendeki tecelli-ler boyutudur.

Muhammed boyutu bekâ boyutudur.

İşte fenâ ve bekâ makamlarının eğitimi tamamlayan-lar, Kâmil insan olurlar.

Hacıdan gelenlere hacı denilmesinin maksadı da budur.

İşte ‘Hacı-Hace’ olanlar, çevresindeki hakikati anlamak isteyenlere imamlık-öğretmenlik-hocalık yaparlar.

10- MEKKE HAKİKATİ

Mekke hakikati de iyi bilinmelidir.

Kâbe Mekke'dedir.

Mekke kâbe sırrına açılan kapıdır.

Kâbe fenâ makamlarının sırrıdır.

Kendi vücûdunda Allah'a şahit olma makamıdır.

Kelime olarak Mekke müşrikler kelimesi vardır.

Ama Medineli müşrikler kelimesi yoktur.

Bunun hikmeti çok iyi düşünülmelidir.

Mekke boyutu, kişinin müşriklikten kurtulma boyutudur.

Medine medeniyeti, kemâlatı temsil eder.

Kamil insan müşriklikten kurtulmuş insandır.

Mekke'de yapılan hac kişinin hakikat yolunda kendi varlığından kurtulma eğitimidir.

Mekke, fenâ makamlarının eğitiminin yoludur.

Bu eğitimde kişi, kendi asliyetini bilir.

Mekke putların yıkıldığı, şeytanın taşlandığı yerdir.

Kişi kendindeki putları bulmalı ve onları bir bir kırmalıdır.

Kişi kendindeki şeytanı bulmalı ve onu teslim almalıdır.

Mekke ikilikten geçme Allah'ın birliğine erme makamıdır.

Mekke'de kişi hem ben var hem Allah var gafletinden kurtulur, Allah'tan gayrı bir şeyin olmadığına şahit olur.

Mekke boyutu sûretten sirete olan yolculuktur.

Kişi bu makamda kendi vücûdunda olan işleyişe şahit olur.

Ve bu işleyişi yapanın Allah olduğunu anlar.

Kişi kendine nisbet ettiği, işleyişin, sıfatların, vücûdun sahibinin Allah olduğunu anladığında, Allah'a karşı düştüğü gûnahtan arınır, temizlenir.

Mekke arınma, temizlenme, günahlardan sıyrılma makamıdır.

Mekke makamı şirkten kurtulma makamıdır.

Lokman Sûresinde şirk günahından kurtul uyarısı vardır.

Lokman Sûresi 13: “Lâ tuşrik-şirk koşma.”

“Lâ tuşrik billâh inneş şirke le zulmun azîm.”

Meâli: “Allah’a ortak koşma, muhakkak ki şirk büyük zulümdür.”

Şirk günahı, Allah’ın ulviyetinin yanında kendine benlik isnat etmektir.

İnsan kendini halk eden değildir.

Anne rahmine nasıl düştün?

Hücre hücre, doku doku, organ organ nasıl bedenlendin?

Bedenin nasıl var oldu?

Bedenin nasıl şekillendi?

Gözlerin, kulakların, burnun, dilin, dişlerin, ellerin, ayakların, nice organların, hücrelerin nasıl şekillendi?

Bedeninde her an olan işleyişi yapan sen misin?

Bedenindeki kudretin sahibi sen misin?

Bedenindeki sıfatların sahibi sen misin?

Tüm bunları düşün, var eden misin, var edilen misin?

Allah’a ait olan vücûduna benim deme.

Allah’a ait olan sıfatları kendine nispet etme.

Bedenini sen var etmedin.

Bedenini sen şekillendirmedin.

Bir gün gelecek öleceksin.

Bedenin yaşlanıp gidecek.

Ellerinin ayaklarının gücü azalacak, gençlik yıllarındaki o gücün olmayacak.

Gözlerin eskisi gibi göremeyecek, kulakların eskisi gibi duyamayacak.

Var etmediğin, işleyişini senin yapmadığın, sıfatların sahibi olmadığı bir bedene benim demen ne kadar büyük bir gaflettir.

Gel bu gafletten kurtul.

Gel, sana ait olmayan bir bedene, benim deme gafletine düşme.

Düşme ki şirk koşma, yâni ortak koşma.

Ortak koşmak günahından sıyrıl.

Ortak koşmak şeytanlaşmaktır.

İnsan, kendi içindeki şeytanlaşmış duyguları taşlamalıdır.

Allah’a ortak koşmanın ne olduğunu çok iyi anlamalıdır.

Şeytanlaşmak, şirk koşmaktır.

Şeytanlaşmak ben de varım demektir, zalimleşmektir.

Şirk koşmak, hem ben varım hem Allah var demektir.

İkilikte kalmaktır, benlik içinde olmaktır.

Allah’a ait olanı kendine ya da bir başkasına nispet etmektir.

Allah’ın ulviyetinin yanında “ben de varım” deme gafletidir.

Allah’a ait olan sıfatları kendine nispet etmektir.

Kendini hayat sahibi sanmaktır.

Kendini ilim sahibi, kudret sahibi sanmaktır.

Şirk koşma günahından sıyrılmak, Mekke makamında İlm-i Tevhîd eğitimi görmekle mümkündür.

Kişi Allah’a inanır, Allah’ı kendi dışında bir yerlerde zanneder, Allah var ben de varım gafletiyle yaşar.

Allah'ın kendine şah damarından yakın olduğunu bilmez, kendini Allah'tan ayrı görür ve ikilik içinde yaşar.

Ve böylece müşrik durumuna düşer.

Müşrik, Allah'ı reddeden demek değildir.

Müşrik, Allah'a inanır, onun varlıktaki tecellilerine inanır.

Müşrik ibadetlerini yapar, namazını kılar, orucunu tutar.

Ama müşrik Allah'a ortak koşar.

Allah'ın ulviyetinin yanında kendine varlık nispet eder, "Allah var bende de varım" zannıyla yaşar ve müşrik durumuna düşer.

Kur'an'da, müşriklerin Allah'a inandıkları birçok yerde belirtilir.

Zümer Sûresi 38: "Ve le in seeltehum men halakas semavati vel arda le yekulu Allah."

Meali: "Eğer onlara; gökleri ve yeri kim yarattı? diye sorsan, elbette Allah derler."

Zuhruf Sûresi 9: "Ve le in seeltehum men halakas semâvâtî vel arda le yekûlunne halakahunne azîzul Allah."

Meali: "Doğrusu onlara; gökleri ve yerleri kim yarattı? diye sorduğunda, elbette varlığın yüce sahibi, ilmin sahibi olan onları yarattı, derler."

Ankebût Sûresi 63: Ve le in seeltehum men nezzele mines semâi mâen fe ahyâ bihil arda min badi mevtihâ le yekûlunnallâh kulil hamdu lillâh bel ekseruhum lâ yakılûn

Meâli: "Eğer onlara; gökten yağmuru indiren, böylece topraktan hayat veren, sonra da oradan nutfeler çıkaran kimdir, diye sorsan, elbette Allah derler."

Kur'an incelendiği zaman görülecektir ki, müşriklerin de Allah inancı vardır.

Yine Kur’ân incelendiği zaman görülecektir ki, müşriklik kişinin kendine yaptığı bir zulümdür.

Müşriklik durumuna düşen kişi, benlik içinde kalır, kendine varlık nispet eder, kendi bedeninin sahibi olan Allah’a teslimiyet içinde olamaz.

Müşriklik kişiyi:

Allah’a teslimiyetten uzaklaştırır, kibir içine düşürür.

Kesrette bırakır, vahdete erdirmez.

Varlığın suret boyutunda bırakır, siretine erdirmez.

“Sen sensin, ben benim” gafletinde yaşatır.

Her varlığı tutan kudreti görmekten uzaklaştırır.

Kesret boyutunda kalır, kesreti tutan ilâhi kudreti görmekten uzaklaştırır.

Bir ağaçta yüzlerce, binlerce yaprak vardır, ama tüm yapraklar dallar bir gövdeye bağlıdır.

İşte yüzlerce, binlerce varlık olsa da hepsi Allah’a bağlıdır.

Varlığı ayrı ayrı görmek, onları tutan ilâhi kudreti görememek kişiyi müşriklik durumuna düşürür.

Müşriklik durumuna düşen kişi:

Allah hakikatine erememiştir.

Mü’minlik makamına gelememiştir.

Kendine şah damarından yakın olan Allah’a şahit olamamıştır.

Varlığı ayrı, Allah’ı ayrı zanneder.

Kendini ayrı, Allah’ı ayrı zanneder.

Allah’a ait olan nitelikleri kendine nispet eder.

Kendini mal mülk sahibi görür, mülkün sahibinin Allah olduğunu göremez.

Kendini hayat sahibi görür, kendinde hay olan diri olan Allah'ı göremez.

Kendini güçlü görür, kendindeki ve tüm hücrelerindeki gücün sahibinin Allah olduğunu göremez.

Kendini irade sahibi görür, varlığı var etmede ve şekillendirmede irade sahibinin Allah olduğunu göremez.

İşte Mekke boyutu müşriklikten kurtulma, fenâfillah makamına erme boyutudur.

Mekke'de buluna üç şeytan taşlama yeri müşriklikten kurtulma boyutuna işaret eder.

İnsanı zalimleştiren duygular, cin, iblis, şeytan boyutlarıdır.

Cin, iblis, şeytan, kişinin içinde taşıdığı, kendini Hakk'tan uzaklaştıran, kibirleştiren, zulme götüren duygular ve düşünceler boyutlarıdır.

Cin, iblis, şeytan diye ayrı bir varlık yoktur.

Cin hâli kişinin kendi aslına yabancı olması, Allah'ı bilememesidir.

Cin halinde kalan kişi; varlığın geldiği özü bilmiyordur, kendinin ve gördüğü varlığın özünü bilmiyordur.

Cin halinde kalan kişi, kendindeki ve varlıktaki canın farkında değildir.

Yâni Allah şuurundan uzaktır.

İblis boyutunda kalan kişi de;

Varlığın toprak boyutunda kalan kişidir.

Varlığın sûretinde kalıp, sûretini göremeyen kişidir.

Yâni teni görüp canı göremeyen demektir.

Üflenen rûh şuurundan uzak olan kişidir.

İşte, varlığın eşya boyutunda kalıp, kendi şahsi menfaatleri için zulüm üreten kişi şeytani hallere esir olan kişidir ve o kişi şeytanlık boyutunda kalır.

İşte bilmeliyiz ki cinlik de, iblislik de, şeytanlık da kişinin kendindedir.

İşte Mekke boyutu kişinin bu hallerden arınma boyutudur.

Kişi kendini zalimleştiren bu üç duyguyu terbiye etmelidir.

Kişi bu hallerini temizlerse, kendini bilme yolunda olur, Allah nedir sorusunun cevabını bulur.

Ve Allah'a teslimiyet içinde olur.

Mekke ve Medine makamları, fenâfillah ve bekâbillah sırrıdır.

Fenâfillah sırrı, Allah'ta fâni olmaktır, yâni Allah'ın ulviyetinin yanında kendine benlik isnat etmeyi terk etmektir.

Kişi kendindeki işleyişin sahibini idrâk ettiğinde, nisbetlerini bir bir terk eder.

Kişi vücûdundaki işleyişin sahibi değildir.

Çünkü kişi, vücûdunda olan atomdan hücreye, hücreden dokuya, dokudan organlara ve tüm bedene kadar olan işleyişi yapan değildir.

Bu işleyişi yapan fâil'dir.

Fâil'in vücûdun işleyişi boyutundaki durumu fiil'dir.

Fâil'in fiil boyutundaki adı fiil'dir.

Fiilin fâil boyutundaki adı fâil'dir.

İşte bu kâinat bir fâil'in fiil'idir.

Fâil kendi aslîyetini fiil'yle ispat eder.

Fiil, fâil'in kendini, fiil'yle ispat etmesidir.

Fiil'i yapan kimdir, fâil'dir.

Ortada bir fiil varsa, bu fâil'in kendini açığa çıkarmasıdır, kendini fiil'ile ispat etmesidir.

Kişi, kendi vücûdunda fâil olanın, mevsuf olanın, mevcud olanın Allah olduğunu idrâk ettiği an ve ona teslim olduğu an, mağfiret kapıları açılmıştır.

Kişinin vücûdunu her an zâtıyla tutan, her an sıfatlarıyla onu kuşatan, her an vücûdunda işleyen Allah'tır.

Yunus Emre, bu zevki çok güzel dile getirmiştir.

“Severim ben seni candan içeri

Yolum vardır bu erkândan içeri”

“Beni bende demen bende değilim

Bir ben vardır bende benden içeri”

“Nereye bakar isem dopdolosun

Seni nere koyam benden içeri”

İşte kişi müşriklik nedir iyi bilmelidir.

İnsan kendini bilmeli, varoluşunu düşünmelidir.

Varoluşunu düşünerek, var ediciye şahit olmalıdır.

Kendi bedeninde; fâil olanı yâni işleyeni, mevsûf olan yâni sıfatların sahibini, mevcûd olan yâni bedenini tutan Zâtı anlamalı ve ona teslimiyet içinde olmalıdır.

İşte Mekke makamı şirkten halas olma makamıdır.

Kişinin, kendinde Allah'a şahit olması, Allah'a teslim olması, kendi nisbetlerini terk etmesi mağfiret kapılarını açacaktır, böylece kişi şirkten kurtulacaktır.

Kendine nisbet ettiklerini terk etmek ise şudur:

Allah'ın fiilinde, kendine nisbet ettiği işleyişi terk etmek, kendi vücûdunda ve her varlığın vücûdunda her an fiiliyle fâil olanın Allah olduğunu idrâk etmek.

Allah'ın sıfatlarında, kendine nisbet ettiği sıfatları terk etmek, kendi vücûdunda ve her varlığın vücûdunda her an sıfatlarıyla mevsûf olanın Allah olduğunu idrâk etmek.

Kendine nisbet ettiği vücûdunun Allah'a ait olduğunu anlamak, kendi vücûdunu ve her varlığın vücûdunu zâtıyla tutanın Allah olduğunu idrâk etmek.

Kişi Mekke makamında düştüğü şirk günahını anlar ve tövbe içinde olur ve ıslah olur.

Ve böylece Allah'ın mağfiretine erişir.

Mâide Sûresi 39: "Fe men tâbe min badi zulmihî ve as-laha fe innallâhe yetûbu aleyh innallâhe gafûrun rahîm."

Meâli: "Artık kim, yaptığı hatalardan ve yaptığı zulümlerden pişmanlık duyar dönerse ve ıslah olursa, muhakkak ki Allah tövbeleri kabul edendir. Muhakkak ki Allah mağfiret edendir, varlığı özünden var edendir."

11- MEDİNE HAKİKATİ

Medine makamı, medeniyet makamıdır, merhametle davranma makamıdır.

Merhamet, Allah'ın nûrundan gelen bir duygudur.

Aşkın ışıyla sarılı olma durumudur.

İnsanı insan yapan duygu medeniyet duygusudur.

Her varlığa şefkatle davrandıran duygu, merhametin getirdiği medeniyet duygusudur.

Medeniyet, Medine kelime kökünde gelir.

Medine, şehirleşmek demektir.

Şehirleşmek, birlik üzere, cem üzere bir arada bulunmak demektir.

Şehirleşmek, halk olmaktır, birlik üzere toplanmaktır.

Şehir, şehir kelime kökünden gelir.

Şehr; ay, ısıldamak, ortaya çıkış, görünmek, kendini belli etmek, açığı çıkıp görünür olmak demektir.

Her an ortaya çıkan, görünür olan, gelen giden, nûrunu yansıtan Allah'tır.

Kâmil insan, varlığa baktığında, ortaya çıkışın Allah ile bağlantısını gören insandır.

Yâni Kâmil insan, Halk'ta kendini gösterenin Hakk olduğunu bilerek nazar eder.

İşte bu medeniyet duygusunu getirir.

Medine makamı, “varlıktan nûrunu yansıtan Allah'tır” duygusuna eriştirir.

İşte bu duygu medeniyet duygusudur.

Medeniyet duygusu, gönülleri sarıp sarmalayan duygudur.

Herkese yardım için koşturan duygudur.

Merhamet duygusudur.

Samimi eyleyen, içten davrandıran duygudur.

Senlik benlikten kurtaran duygudur.

Medeniyet, Halk'da Hakk'a nazar etme duygusudur.

Allah'ın insana, “sen insansın merhametli ol” diye verdiği duygudur.

Allah'ın rahîmiyetinden rahmâniyetine akan duygudur.

Gönül sevgiyle, aşkla donandığında insan medenileşir.

Sevginin ışığında yürüyemeye başlar.

Sever, sevdilir.

Gönüllere rahmet olur.

Gönül âleminin semâsında yürür.

Her yere merhametle akar.

Çevresine samimi davranır.
İçten, gönülden aşkla davranır.
Dürüst olur, erdemli olur.
Çevresine huzur verir.
İhtiyacı olanın umudu olur.
Karamsarlıkları, kaygıları bitiren olur.
Sevindiren olur, yüzleri güldüren olur.
Çevresine örnek olur.
Gönül diliyle baş dili bir olur.
Gönül gözüyle, baş gözü bir görür.
Hakk'tan gayrı görmez.
Çünkü gayrı bir şey yoktur.
Davranışları, aşk içinde merhamet içinde olur.
Dilinden bal damlar.
Hâlinden şefkat akar.
Hâlinden merhametin o yüce duygusu yansır.
Yapıcıdır, yıkıcı değildir.
Korkutmaz, sevgiyi aşılar.
Âlemlere rahmet yansıtır.
Kur'ân'da ne güzel bildirilmiş.
Enbiya Sûresi 107: "Ve mâ erselnâke illâ rahmeten lil âlemîn."

Meâli: "Seni herkese rahmet içinde davran diye açığa çıkarttık."

İşte Medine, merhamet üzere olmanın makamıdır.
Güvenilen olmanın, inanılan olmanın makamıdır.
Umut olmanın, huzur olmanın makamıdır.
Medine makamına eren kimse, merhametten hiç ayrılmaz.

Medeniyet, medeni olmaktır.

Medeni olmak, kâmil insanın yaşam biçimidir.

Hazreti Muhammed'in makamı Medine makamıdır.

Medine'nin adını Hazreti Muhammed koymuştur.

Oranın adı "Yesrib" iken, Hazreti Muhammed medeniyeti hissettirmek için oranın adını "Medine" diye değiştirmiştir.

Medine, İnsan-ı Kâmil makamıdır.

Medine makamına erenler, insanı kâmil makamına ermişlerdir.

Allah hakikatine layıkıyla erenlerden olmuşlardır.

Allah'ın zâtında fâni olanlardan olmuşlardır.

Allah'ın rûhunda bâki olanlardan olmuşlardır.

Allah'ın nûrunu giyinenlerden olmuşlardır.

Tüm resûl nebîlerin makamlarını görenlerden olmuşlardır.

Muhammedî mertebeye erenlerden olmuşlardır.

Hakk deryasına karışanlardan olmuşlardır.

Nice mânâyâ erenlerden olmuşlardır.

Hakk'ın vahyinden duyanlardan olmuşlardır.

Halkta Hakk'ı seyredenlerden olmuşlardır.

Hakk'ın nûrunu yansıtanlardan olmuşlardır.

Kulluk şuuruyla yaşayanlardan olmuşlardır.

Sevgi makamına, aşk makamına erenlerden olmuşlardır.

Sevgi makamında dirilenlerden olmuşlardır.

Aşk makamında ölümsüzlerden olmuşlardır.

Sözleri, bakışları, hâlleri, davranışları medeniyet içindedir.

Sabırları, tevekkülleri, teslimiyetleri tastamamdır.

İhlâslıdırlar, samimidirler.

Samimiyetleri Allah içindir.

Yaptıkları her şey Hakk üzeredir.
Sözlerinde, davranışlarında Hakk'ı hatırlatırlar.
Her an Hakk'a nazar içindedirler.
Her varlıkta Hakk'a nazar ederler.
Tenezzül, tevâzu içinde yaşarlar.
Yüzleri güldürenlerden olurlar.
Karamsarlıkları, kaygıları söndürenlerden olurlar.
Umut verenlerden, sevindirenlerden olurlar.
Çaresizlere çare olanlardan olurlar.
Sorunları çözenlerden olurlar.
Sevdirenlerden olurlar.
Korkuları yok edenlerden olurlar.
Fitneliği, fesatlığı bitirenlerden olurlar.
Öfke, nefret ateşini söndürenlerden olurlar.
İşte onlar İnsan-ı Kâmil'lerdir.
İşte onlar Medine makamına erenlerdir.
İşte onlar Medeni olanlardır.
İlim ile yol gösterirler.
İlmi keşifler yaparlar.
İnsanlığın gelişimi için koşarlar.
İnsanlık huzur içinde olsun diye gayret gösterirler.
Hakk'a hakikate yönlendirirler.
Çalışmayı, keşfetmeyi hissettirirler.
Şahit olmanın yolunu gösterirler.
Gönüllerde nice sırlara kapı açanlar.
Gönül gözüyle baktırmayı öğretirler.
Gönüllere huzur verirler.

Edebe, adalete sevk ederler.
Şefkati, merhameti hissettirirler.
İyiliğe, yardıma, hizmet etmeye koşarak örnek olurlar.
Gönüllerinde, ihtiyacı olana koşma duygusu taşırlar.
Beden diliyle nice güzellikleri hissettirirler.
Barışı sağlama yolunda çırpınırlar.
Tevhîd şuuruna eriştirirler.
İşte Medine makamı, İnsan-ı Kâmil makamıdır.
İnsanı Kâmil olan kişi:
İnsan makamına gelmiş olan kişidir.
Baktığı her yerde varlığın ardında varlığın sahibini görür.
Varoluşun ve var edenin hakikatine ulaşmış kişidir.
Allah hakikatine ulaşmış kişidir.
Rahîm ve Rahmân boyutlarına ulaşmış kişidir.
İlmel Yakîn, Aynel Yakîn, Hakkâl Yakîn boyutlarına ulaşmış kişidir.
Asla kendilerini makam sahibi görmezler, tüm makamların sahibinin Allah olduğunu bilirler.
Cümle varlığa bir gözle bakar.
Birden çıkan birleri seyreder.
Her bir, birin üzerinde yüklü olan işaretleri bilir.
Akışın nereden geldiğini nereye gittiğini sezer.
İyiliğe köprüler kurar, kötülüğün köprülerini yıkar.
Medine makamı merhametin makamıdır.
Merhamet cennet meleklerinin sunduğu duygudur.
Medine makamına eren kimse, Güneş gibi ısıtır.
Su gibi besleyicidir.

Hava gibi nefes olur.
Ateş gibi olgunlaştırır.
Allah'ın rahîm, rahmân esmalarının tecellisidir Medine.
Her davranışı, her varlığa rahmet içinde olanların makamıdır Medine.
İhtiyacı olana koşandır.
“Benim de yanımda birileri var” duygusunu hissettirendir.
Medine makamına ermek ilim ve edeb yolunda olmaktır.
Her varlığa umut olmaktır.
Çevresine umut olmak ne güzel bir duygudur.
Sıkıntısı olana koşmak ne güzel bir duygudur.
Baba gibi koşmak, ana gibi koşmak Kâmil kimselere mahsustur.
Babamız, annemiz bizim için koştu, çırpındı.
Bir karşılık mı bekledi, elbette hayır.
İhtiyacı olana hiçbir karşılık beklemeden koşmak ne güzel bir duygudur.
Kâmil kimse, kimsenin eksliğini aramaz.
İnsanların iyi yönlerine bakar.
İnsana kendi eksliğini bulmasını ve onu tamir etmesini öğütler.
İnsanları uyarırken onları utandırmaz.
Öyle güzel konuşur ki onu dinleyen, kendini düzeltme gücünü hisseder.
İşte medeniyet duygusuna erişen kimse;
Kimseyi kırmaz.
Kimseye bağırıp, çağırılmaz.
Kimseye hor bakmaz.

Kimseyi cahil görmez.

Kendini cahil bilir.

Güvenilir, inanılır, emin olunandır.

Yüzünden tebessüm eksik olmaz.

Dilinden sevgi sözcükleri eksik olmaz.

Herkese, her varlığa tevâzu içinde davranır.

Her an Allah’a tevekkül içinde yaşar.

Her şeyin iç yüzüne bakar.

Şefkat duygusuyla, rahmet duygusuyla yaşar.

Dürüst, erdemlidir.

Enbiya Sûresi 86 Meâli: “Onlar merhamet makamımıza dâhil oldular, muhakkak ki onlar iyi kimselerden oldular.”

İşte Mekke makamı, kendi varlığından geçme, fenâfillah makamına eremeldir.

Kendi varlığından geçen kişi bekâya erecektir, Medine makamına erecektir.

Medine bekâbillah makamına eremeldir.

Allah’ın nûruyla nurlanmaktır.

Allah’ın nûruyla nurlanan, artık kirlenmez, gaflete düşse de hemen o gafletten sıyrılır.

Allah’ın nûruyla nurlanan gönül, medeniyete erişmiştir, insan olmuştur, İslâm olmuştur, kulluk mertebesine ermiştir.

Nasıl ki bir vücûdda hücreler her an o vücûda bağlıdır, o vücûddan hiç ayrılmaz yâni her an o vücûda secde hâlinindedir.

İşte kulluk mertebesine ulaşan kişi de, aynı vücûdun hücreleri gibi, her an Allah’a bağlı olduğunu bilir ve o şuurda yaşar.

O şuurda yaşayan kişinin gönlü, halkta Hakk’a nazar ederek yaşar.

Halk'da Hakk'a nazar ederek yaşayan kimse medeni kimsedir.

Onun gönlü Allah sevgisiyle kuşatılmıştır.

O kimse her an Allah sevgisini hisseder ve hissettirir.

Medine makamı, samimiyet makamıdır.

İhlâs makamıdır.

İhlâs, her varlıkta Hakk'ın olduğunu bilerek yaşamaktır.

Bu şuurdan kopmadan yaşamaktır.

İhlâslı insan, medeni insandır.

Medeni insan, her zaman çevresine tevâzu ve tenezzül içinde davranır.

Medeni insan, içi dışı bir olan insandır.

Medeniyet, karşısındaki kişinin vücûdunda Allah'ın olduğunu bilerek hareket etmektir.

Medeniyet, Tevhîd şuuruyla hareket etmektir.

Medeniyet, zâtıyla bir olan, sıfatlarıyla tek olan Allah'a bağlılık içinde yaşamaktır.

Her varlığın sahibinin Allah olduğunu bilerek hareket etmektir.

Medeniyet, vefâlı davranmaktır, samimi davranmaktır.

İnsan Allah'a samimi olursa, çevresine de samimi olur.

Medeniyet, gönlünü her an Allah'a rabita ederek yaşamaktır.

Medeniyet, toplumda kâmilleşmenin tecelli etmesidir.

ŞEFKATLİ OLAN YÜKLENİR

İlm-i Tevhîd gönlü hazır olanlara tebliğ edilir.
İbrâhîme gitmek, hacca gitmektir.
Hacca gitmek hoca olan İbrâhîm'e gitmektir.
İbrâhîm'e gidenler hakikati arayanlardır.
Hakikat ilmini yüklenecek olanlar ise gönlü hazır olanlardır.

Gönlü hazır olanlar, şefkatli olanlardır.
Allah'ın emaneti olan İlm-i Tevhîd dersleri şefkatli olana sunulacaktır.
Şefkatli olan onu yüklenecektir. "Eşfakne minhâ ve hamelehal insân."

Ahzâb Sûresi 72. âyette bu çok güzel bir şekilde açıklanır.
Emaneti kim yüklenir, kim yüklenmekten kaçınır?
Ahzab Sûresi 69-70-71-72. âyetlerindeki açıklamayı inceleyelim.

Teklif edilen emanet, göklere, yere, dağlara mı teklif edildi?
Yoksa burada bir benzetme mi var?
Allah'ın emaneti nedir?
Emanetin teklifi nedir?
Emaneti kim yüklenir, kim yüklenmiş gibi görünür, kim yüklenmekten kaçınır?

Ahzâb Sûresi 69. âyetten 72. âyete kadar Hazreti Mûsâ'nın kıssasından bir bölüm sunulur.

69-

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ آذَوْا مُوسَى فَبَرَّاهُ
اللَّهُ مِمَّا قَالُوا وَكَانَ عِنْدَ اللَّهِ وَجِيهًا

Yâ eyyuhellezîne âmenû lâ tekûnû kellezîne âzev mûsâ
fe berreehullâhu mimmâ kâlû ve kâne indallâhi vecîhâ

Ya eyyuhâ ellezine amenû	: Ey iman edenler,
Lâ tekunu ke ellezine	: Siz olmayın, o kimseler,
Azev Mûsâ	: Eziyet, iftira, sıkıntılar, Mûsâ,
Fe berree hu	: Sonra, beri kıldı, kurtuldu, o
Allah min mâ kâlû	: Allah, şeylerden, onların dediği şeyler,
Ve kâne inde Allah	: Oldu, Allah'a, ona ait,
Vecîhe	: Yüz, yönünü, gerçeği, hakikati,

Meâli: “Ey iman edenler! Siz o kimseler gibi olmayın. Mûsâ da eziyetlere uğramıştı. Onların dediği şeylerden Allah’a sığınarak kurtuldu ve yüzünü Allah’a döndürdü.”

70-

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا

Yâ eyyuhellezîne âmenûttekullâhe ve kûlû kavlen sedîdâ

Yâ eyyuhâ ellezine âmenû	: Ey iman edenler,
İtteku Allah	: Takva, fenalardan sakının, Allah'a ortak koşmayın,
Ve kulu kavlen sedîdâ	: Söyleyin, söz, her zaman doğru olan,

Meâli: “Ey iman edenler! Fenalardan sakının, Allah'a ortak koşmayın ve her zaman doğru sözlülerden olun.”

71-

يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ
وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا

Yuslih lekum amâlekum ve yagfir lekum zunûbekum ve
men yutiillâhe ve resûlehu fe kad fâze fevzen azîmâ

Yuslih lekum amelekum : Islah, düzeltme, iyileşme, uygun, siz,
amelleriniz,
Ve yagfir lekum : Mağfiret bağışlanma, temizlenme,
sizi,
Zunube kum : Günah, kötü haller, fenalar, siz,
Ve men yutii Allah : Kim, Allah'a itaat ederse, uyarsa,
Ve resûl hu : Resûl, hakikati gösteren, o,
Fe kad fâze fevzen azîm : Böylece olur, kurtulma, kurtuluş,
büyük, yüce,

Meâli: “Siz; fenalarınızdan kurtulun, mağfirete ulaşın ve
siz amellerinizde ıslah edici olun. Kim Allah'a itaat eder ve
resûlünü anlarsa, böylece o yüce kurtuluş ile kurtulmuş olur.”

72-

إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَالْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا
الْإِنْسَانُ إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا

İnnâ aradnel emânete alâ el semâvâtî vel ardî vel cibâlî
fe ebeyne en yahmilnehâ ve eşfakne minhâ ve hamelehal
insân innehu kâne zalûmen cehûlâ

İnna aradne : Muhakkak biz, sunduk, teklif ettik,
El emanet : Emanet, hakikat bilgisi, İlm-i Tevhîd,

Alâ el semâvât	: Yüce olan, yücelik halinde olan, gök, ulviyet, ulvî âlem,
Ve el ard	: Yerdeki, yeryüzünde büyüklük taslayanlar,
Ve el cibâli	: Dağlar, büyüklük halinde olanlar, kibirlilik,
Fe ebeyne	: Böylece, çekindiler, istemediler, sakındılar,
En yahmilne hâ	: Yüklendi, taşıdı, o,
Ve eşfekne min hâ	: Şefkatli, alçakgönüllü, koruyucu, o hâl, olan,
Ve hamele-ha el insan	: Onu yükledi, taşıdı, aldı, insan,
İnne hu kâne	: Muhakkak, doğrusu, o, oldu,
Zall	: Meyletmek, yönelmek, gitmek, eğilmek,
Mâ cehûle	: Cahilliği bitti, cahillerden olmadı,

Meâli: “Biz emaneti; kendini ulvî âlemin yüceliği içinde olduğunu sananlara, yeryüzünde hâkimlik taslayanlara, kendini büyük görenlere teklif ettik. Fakat onlar onu yüklenmekten çekindiler. ‘Şefkatli olan insan ise onu yükledi’ doğrusu o hakikatlere meyletti, cahillerden olmadı.”

Âyetleri incelediğimiz zaman anlıyoruz ki hakikat ilmini ancak ve ancak, gönlü hazır olanlar, içinde şefkat olanlar yüklenecektir.

‘Şefkatli olan insan ise onu yükledi’ bilgisi iyi düşünülmelidir.

Şefkatli olanlar...

Sevgi dolu olanlar...

Samimi olanlar

Saygı dolu olanlar...

Sadık olanlar...

Dürüst olanlar...

Mütevâzi olanlar...

Sevecen olanlar...

Kucaklayıcı olanlar...

Yardımsaver olanlar, hakikatin bilgilerini yükleneceklerdir.

İnsan öncelikle kendine şefkatli olmalıdır.

Sonra çevresine şefkatli olmalıdır.

Doğaya, hayvanlara şefkatli olmalıdır.

Ahzâb Sûresi 72: “Eşfekne-Şefkatli ol.”

“Şefkat, rahmet duygusunun kuşatıcılığıdır.”

Şefkatli olmak;

Merhametli olmaktır.

Koruyucu olmaktır.

Sevgi, saygı içinde olmaktır.

Gönül yolunda sadık olmaktır.

Kimsenin canını yakmamaktır.

Kimseyi üzmemektir.

Kimseye gözyaşı döktürmemektir.

Asla incitmemektir.

Şefkatli olmak;

Gaddar olmamaktır.

Kırıcı olmamaktır.

Umut vermektir.

Gönüllere şifa olmaktır, moral olmaktır.

Nazik olmaktır.

Alçakgönüllü olmaktır.

Şefkat ehli merhametlidir.

Şefkat ehli dürüştür.

Şefkat ehli koruyucudur.

Şefkat ehli duygu yüklüdür.

Şefkat ehli samimidir.

Şefkat ehli ihlâslıdır.

Şefkat ehli tevekkül sahibidir.

Şefkat, gönüllere dokunmaktır.

Şefkat, huzur vermektir, mutlu etmektir.

Şefkat, dertlinin derdine derman olmaktır.

Şefkat; kuşatma, koruma, sarmalama, hissetme, her an bir olma duygusudur.

Şefkat, annenin bebeğine sarıldığı gibi, rahmet duygularının bedenleri kuşatmasıdır.

Kelime “Şef” kelimesinden gelir.

Tüm âlemin Şef'i, Hâkimi, Lideri, Sultani Allah'tır.

Allah her bir varlığı, tecellileri ile sarmalar, korur.

Allah her bir varlığı, ehâdiyet esmasıyla ihâta eder, yâni birliğiyle kuşatır.

İşte şefkat, merhametin kuşatma duygusudur.

Gönüllerin bir olma duygusudur.

Şefkat ehli, birlik şuuruyla hareket eder.

Onun için karşısındaki kişinin her şeyini hisseder ve koruma duygusu çok yüksektir.

Şefkat ehli, çevresine hep iyilik için koşar.

Kimsenin sıkıntısı olmasın ister.

Kimsenin kâlbini kırılmasını istemez.

Derdi olanların derdini koşmak için çırpınır.

Şefkat ehli;

Gönüller okşayandır.

Sevgi dolu, saygı dolu davranandır.

Varlığa şefkatli davranandır.

Her an merhamet içinde olandır.

Çevresine huzur verendir.

Yüzünden tebessümü eksik etmeyendir.

İşte hakikat ilmi gönlünde şafkat duygusu olanlara sunulacaktır.

Emaneti onlar yüklenecektir.

Ahzâb Sûresi 72. âyet müellifler tarafından şöyle meal edilir.

Ahzâb Sûresi 72 Diyanet Meâli: “Şüphesiz biz emaneti göklere, yere ve dağlara teklif ettik de onlar onu yüklenmek istemediler, ondan çekindiler. Onu insan yükledi. Çünkü o çok zalimdir, çok cahildir.”

Tevhîd-i Kur’ân Meâli: “Biz emaneti, kendini ulvi âlemin yüceliği içinde olduğunu sananlara ve yeryüzünde hâkimlik taslayanlara ve kendini büyük görenlere teklif ettik, fakat onlar onu yüklenmekten çekindiler. Şefkatli olan insan ise onu yükledi, doğrusu o hakikatlere meyletti, cahillerden olmadı.”

Bu âyeti incelediğimizde, emanet sanki dağlara, göklere, yere teklif edilmiş gibi meal edilir.

Oysa, Hazreti Mûsâ’nın kıssasının bir bölümü olan bu bölümde, firavunun sarayında Mûsâ; firavuna, firavunun peygamberi diye bilinen kişiye ve firavunun din adamlarına, Allah’ın hakikatlerini sunar.

Yâni “İlmî Tevhîd” bilgilerini sunar.

Ahzâb Sûresinin 72. âyetinde bu hakikat anlatılmıştır.

Diğer meâllerde genelde; “göklere, yerlere, dağlara emanet sunuldu” diye meâl edilir.

Biz de sanırız ki Allah’ın emaneti, göklere, yere, dağlara sunuldu.

Oysa âyette “âlâ el semâvâtî ve el ardî ve el cibâlî” âyeti “âlâ” diye başlar ve bağlayıcılığı ile devam eder.

Yâni: “âlâ el semâvât, âlâ el ard, âlâ el cibâl.”

Âlâ kelimesi; yükseklik, büyüklük, yücelik, şeref, şan, pekiyi, üzerinde, nimet, ihsan gibi anlamlara gelir.

Burada gökler, yer, dağlar ile benzetme yapılmıştır.

O günün dilinde insanların halleri ve tavırları bazı varlıklarla örnek gösterilerek anlatılırdı.

Âlâ el semâvât âyeti ile kendini göklerin tanrısı ile bağlantı halinde olduğunun iddiası içinde olanlara “Göklerin yüceliği içinde olanlar, Semâ’dan haber alanlar, Ulvî âlemin yüceliğinde olanlar” diye adlandırılmıştır.

Ve burada firavunun peygamberi diye bilinen kişi olan “Haman”dan bahsedilmiştir.

Âlâ el ard âyeti ile kendini, yeryüzünün sahibi, yeryüzünün hükümdarı, yeryüzünde yücelik verilen gibi vasıflarda gören kişi ya da kişiler anlatılmıştır.

Yâni burada “Firavun” anlatılmıştır.

Âlâ el cibâl âyeti ile kendini, büyük gören, ileri gelen gören, kendini yüce gören, kendini meşhur sayan kişiler anlatılmıştır.

Cibal-Cebel; dağ, yüksek tepe, bir kavmin ileri geleni, meşhur kişi, bir toplumda büyük kişi, gibi anlamlara gelir.

Yâni burada firavunun din adamları denilen kesim “El Mele” kelimesi ile anlatılmıştır.

Bu âyetle anlatılan hakikat, Hazreti Mûsâ'nın, firavunun sarayında hakikatleri orada bulunan üç zümreye tebliğ etmesidir.

İşte bu 3 zümre:

- 1- Firavunun kendisi, (âlâ el ard âyeti ile)
- 2- Haman yâni firavunun veziri ve kendini peygamber gören firavunun peygamberi, (âlâ el semâvât âyeti ile)
- 3- El mele, yâni firavunun ileri gelen din adamları (âlâ el cibâl âyeti ile)

İşte Hazreti Mûsâ, firavunun sarayında bu üç zümreye hakikatleri tebliğ etti.

Kasas Sûresi 38 ve 39 âyetle de bu üç zümreden bahsedilir.

Kasas Sûresi 38: "Ve kâle fir'avnu yâ eyyuhel meleu mâ alimtu lekum min ilâhin gayrî fe evkîd lî yâ hâmânû alet tîni fecal lî sarhan leallî attaliu ilâ ilâhi mûsâ ve innî le ezunnuhu minel kâzibîn."

Meâli: "Firavun dedi ki: Ey ileri gelenler! Sizin için başka bir ilah bilmiyorum. Yâ hâmân! Artık nemli toprağı kurutmak için ateş yak. Sonra da bana yüksek bir kule yap, umarım ki Musa'nın ilahına ulaşırım ve ben zannederim ki o bir yalancı."

Kasas Sûresi 39: "Vestekbere huve ve cunûduhu fîl ardı bi gayril hakkı ve zannû ennehum ileynâ lâ yurceûn."

Meâli: "O ve onun taraftarları, yeryüzünde hakikatlerin dışına çıkarak kibirlendiler ve onlar zanalarda kalarak asliyetleri olan Bizi anlayamadılar."

Burada da görüldüğü gibi firavun ve onun taraftarları olan haman ve din adamları denilen kesime hakikatler sunuldu.

Fakat onlar kibrinden dolayı, kendilerini yüce gördüklerinden dolayı kabul etmediler.

Bu üç zümre kendi bilmişliklerinin kibrinde olan kişilerdi.

Atalarının inancından gelen kişiler, o inanca ait olan bilgileri doğru kabul eder ve farklı bir bilgi sunulduğunda onu kabul etmez, reddeder hatta bilgiyi sunanı kâfir ilan eder.

Peki, emaneti kim yüklenir, yâni kim kabul eder?

Âyette belirtilmiştir” eşfakne minhâ ve hamelehal insân” emaneti ancak şefkatli olan kimse yüklenir.

Kur’ân’ın bazı yerlerinde hakikatleri kimin yükleneceği ve kime tebliğ edilmesi gerektiği anlatılır.

Allah’ın emaneti olan “İlmî Tevhîd”; ancak ve ancak te-vazulu olan, şefkatli olan, saygılı olan, kibri olmayan, koruyuculuğu olan kimselere tebliğ edilir.

Yâni gönül cihetiyle hazır olan kişilere ancak hakikatler tebliğ edilir.

Anne babasının kültüründen gelen inanç boyutunda kalan kişiler, o inanca ait bilgilerin dışında bilgileri kolay kolay kabul etmezler.

Bir çocuk doğduğunda anne babasını bir inanç sistemi üzere bulur ve o inanca ait bilgilerle ve ibadetlerle yetişir.

İsevi bir çocuk, İsevi bir anne babadan doğduğu için ve o kültürde yetiştiği için İsevi olur.

Musevi bir çocuk da, Musevi bir anne babadan doğduğu için ve o kültürde yetiştiği için o da Musevi olur.

Müslüman bir çocuk da, Müslüman bir anne babadan doğduğu için ve o kültürde yetiştiği için o da Müslüman olur.

Ayrıca her çocuk kendi dini inançlarının içinde de ayrı ayrı cemaat inancında da yetiştiği için o cemaate ait olan inanç üzere yetişir.

Alevi, Bektaşî, Sunni, gibi.

Yine ayrıca kendi içinde de ayrı ayrı tarikatlara göre yetişir.

Sunni bir toplulukta ve diğerlerinde onlarca ayrı ayrı tarikat vardır.

Her bir tarikatın kendine göre ayrı ayrı ibadetleri, inançları vardır.

İşte atalarının inancından gelen kişiler, kendi yetiştikleri inanç sistemine göre hareket ederler.

Ve kolay kolay hiç kimse, kendi atalarından gelen inanç sisteminin dışına çıkmak istemez ve bunu da dinden çıkmak gibi görür.

İşte bu âyette emanet kimlere teklif edilmeli açıklaması vardır.

Emanet ancak ve ancak hakikati, varoluşu ve var edeni anlamak isteyen, sorgulayan, araştıran, düşünen içinde şefkat duygusu olan kimselere teklif edilir.

Onlarda samimiyet, tevazuu, saygı, sevgi, şefkat halleri varsa, onlara “İlmî Tevhîd” e ait bilgiler onlara özel olarak sunulur.

İşte Hazreti Musa, firavunun sarayında Allah’ın emaneti olan “İlmî Tevhîd”e ait bilgileri sundu.

Ancak onu orada bulunan üç zümre kabul etmedi.

Âyette belirtildiği gibi emaneti, ancak ve ancak “eşfakne minhâ ve hamelehal insân” yâni şefkatli olan kimse yüklenir.

Hakikati aramak ve anlamaya çalışmak bir gönül halidir.

Gönlünde samimiyet olan, aşk olan, tevâzû olan, şefkatli olan muhakkak ki hakikatlerle tanışacaktır.

Gönül hazırlanmadan hakikatler o gönüle sunulmaz.

Velevki bilgi verilse bile, bilgiden mânâya kapı açılmaz.

Onun hakikatin arayışında gönlü temiz olması gerekir.

Kibir içinde olan bir gönüle emanet teslim edilmez.

Dedikodu, çekiştirme, küçük görme, alay etme, gurur, insanların ardında konuşup onları kerih görme, dünya menfaati, şan şöhret peşinde koşmak, birilerinin hakkına girmek, kalb kırmak gibi olan hallerle gönlü kirletmemek gerekir.

Kişide bu hallerden biri bile olsa hakikatin bilgileri o kişiye maya tutmaz.

Gönlü tertemiz olanlara, hakikat tebliğ edilecektir.

Gönlü tertemiz olanlar, Allah'ın hakikatlerine temas edecektir.

Bu âyette bu durum çok güzel işaret edilir.

Vâkıa Sûresi 79: "Lâ yemessuhû illel mutahherûn."

Meâli: "Ancak tertemiz olanlardan başkası ona temas edemez, onu anlayamaz."

Dikkatlice incelediğimizde, gönlü kirli olan kişi, ilâhî mesajları alamaz, okuyamaz, anlayamaz hakikati belirtiyor.

Çünkü gönül Allah'ın evidir.

O evi temiz tutmak gerekir.

Gönül temiz olursa, hakikatler o gönüle tebliğ edilir.

Tebliğ edilen gönülde hakikat filizlendiğinde, ağızdan çıkan kelimeler de tertemiz olacaktır.

Şu âyette bu çok güzel izah edilir.

İbrâhîm Sûresi 24: "E lem tere keyfe daraballâhu meselen kelimeten tayyibeten ke şeceretin tayyibetin asluhâ sâbitun ve feruhâ fis semâ."

Meâli: "Görmez misin? Allah, temizlenmiş olanların kullandığı kelimeleri, misal olarak nasıl vurgular. Güzel sözler; köküyle sapasağlam duran ve gökyüzüne dallarını uzatan ağaçlar gibidir."

Burada da görüldüğü gibi gönlü temizlenmiş, hakikatlere erişmiş bir kimsenin toplumda ifade ettiği sözler güzeldir, ilmîdir, olumludur, rahmânidir.

Ama gönülleri kirli olanların ağzından çıkan kelimeler, her zaman olumsuzdur, kibir taşır, ilmî değildir, rahmet içermez.

Şu âyette de bu izah edilir.

İbrâhîm Sûresi 26: “Ve meselu kelimetin habîsetin ke şeceretin habîsetinictusset min fevkıl ardı mâ lehâ min karâr.”

Meâli: “Kötü niyetli olanların kullandığı kelimelerle durumları da; yeryüzünde kökünden sökülüp gitmiş, bir dengede duramayan hastalıklı ağaçlar gibidir.”

Gönlü kirli olanın, kibirli halleri vardır.

Gönlü kirli olan kişi her dâim;

Kendi çıkarı için hareket eder.

Fesatlık içindedir.

Dedikodu, çekiştirme içindedir.

Dünya malına tamah içindedir.

Para, mal-mülk, şan-şöhret düşkünlüğü içindedir.

İsyan, moral bozukluğu, stres içindedir.

Kimini hor görme, kimini yüce görme gibi hallerin sıkıntıları içinde yaşar durur.

İşte tüm bunlar temizlenmelidir.

Emanet bu duyguları taşıyan kimselere teklif edilemez.

Emanet ancak edeb içinde gelen, gönlü temiz olan kimseler nasip olacaktır.

SON DEĞERLENDİRME

Bu kitabımızda 'Haccın Sırları'nı kaleme almaya çalıştık.
Hacdan maksat nedir anlamaya çalıştık.
İbrâhîm hakikatini açıklamaya çalıştık.
Kâbe nedir, Kâbe'ye gitmekten maksat nedir bunları anlamaya gayret gösterdik.

İnsanın gönlünün Kâbe olması ne demektir düşünmeye çalıştık.

Kâbe'ye gitmekten maksadın, Allah'ı bulmak olduğunu anlamaya gayret gösterdik.

İnsan olma yolunda, nasıl yol alınacağını belirtmeye çalıştık.

Her insan, insan olmanın hakikatine erişmelidir.

Yaşamın hakikatini anlamaya çalışmalıdır.

İlâhi sevginin ne olduğunu bilmelidir.

Sevgi makamına erişmeli her an sevgiyle davranmalıdır.

Gönlündeki sevgi makamına erişen, hiçbir varlıktan sevgisini eksik etmez.

Doğayı sever.

Hayvanları sever.

İnsanları sever.

Yaşamı sever.

Doğanın bir parçası olduğunu asla unutmaz.

Doğadaki her şeye muhtaç olduğunu bilir.
Doğa insana suyunu veriyor.
Doğa insana nefesini veriyor.
Doğa insana topraktan yiyeceğini veriyor.
Doğadaki her bir varlık Hakk'ın kendini gösteriyor.
İşte bundan dolayı insan, sevgiyle yaklaşmalıdır.
Gönülleri okşmalıdır.
Gönüllere umut olmalıdır.
Gönüllere çare olmalıdır.
İhtiyacı olan beklentisiz koşmalıdır.
Sevgiyle, saygıyla Hakk için koşmalıdır.
İçinden öfkeyi atmalıdır.
İçinden karamsarlığı atmalıdır.
Doğada hiç bir varlıkta karamsarlık yoktur.
Doğada hiç bir varlıkta öfke yoktur.
İnsan gönül ehli olmalıdır.
Gönlünü Kâbe yapmalıdır.
O zaman gönülden sevgi pınarı akacak.
İyilik yapmaktan vazgeçmemelidir.
Sevindirmekten vazgeçmemelidir.
Çaresize çare olmalıdır.
Hastalara şifa olmalıdır.
Sevginin duygusunu hissettirmelidir.
Sevginin umudunu hissettirmelidir.
Sevgi rûhun esintisidir.
Sevgi Allah'ın tebessümüdür.
Sevgi rûhun kokusudur.

Sevgi nefesin sırrıdır.
Allah sevdi yarattı.
Sevgisiyle kuşattı.
Gözün sevgiyle gördü.
Kulağın sevgiyle işitti.
Kâlbın sevgiyle attı.
Kanın sevgiyle dolaştı.
Hücrelerin sevgiyle çalıştı.
Bedenin sevgiyle hareket etti.
Sen de sevmekten vazgeçme.
Sevgini yay çevrene.
Yüzünden tebessümü eksik etme.
Çevrene selamı esirgeme.
Biz kendimizi Halk etmedik.
Biz bedenimizi şekillendirmedik.
Bizi Halk eden sevgiyle Halk etti.
Her varlığı sevgiyle şekillendirdi.
Her an Tevekkül içinde yaşayalım.
Her an Teslimiyet içinde yaşayalım.
İman makamına erişelim.
Allah'tan emin olalım.
Sevgi Allah'a aittir.
Allah'ın sevgisine erişelim.
O sevgiyi hissedelim.
O sevgiyle sevelim.
Gönlümüzden sevgiyi eksik etmeyelim.
Sevelim, sevillelim.

İlâhî huzura erişelim.

Çevremize huzur verelim.

İnsanı kâmil Kâbe'dir.

Allah'a açılan kapıdır.

İşte hepimiz;

İnsanı kâmil olma yolunda olalım.

Allah hakikatine layığıyla erenlerden olalım.

Allah'ın zâtında fâni olanlardan olalım.

Allah'ın rûhunda bâki olanlardan olalım.

Allah'ın nûrunu giyinenlerden olalım.

Tüm resûl nebîlerin makamlarını görenlerden, anlayanlardan olalım.

Muhammedî mertebeye erenlerden, o şuurla yaşayanlardan olalım.

Hakk deryasına karışanlardan olalım.

Nice mânâyâ erenlerden olalım.

Hakk'ın vahyinden duyanlardan olalım.

Halkta Hakk'ı seyredenlerden olalım.

Tüm varlığa Hakk nazarıyla bakalım.

Hakk'ın nûrunu yansıtalım.

Sevgi makamına, aşk makamına erenlerden olalım.

Sevgi makamında dirilenlerden olalım.

Aşk makamında ölümsüzlerden olalım.

Sözümüz, bakışımız, hâlimiz, davranışımız hakça olsun.

Sabırımız, tevekkülümüz, teslimiyetimiz tastamam olsun.

İhlâsımız, samimiyetimiz, en içten olsun.

Tüm gönlümüzle hakikati hissedelim, hissettirelim.

Güvenilen, emin olunanlardan olalım.

Yaptığımız her şey Hakk için, hakça olsun.
Her sözümüz, her davranışımız Hakk'ı hatırlatsın.
Her bakışımız, her seyrimiz Hakk'a olsun, hakça olsun.
Her hâlimiz tenezzül, tevâzû içinde olsun.
Çevremize gül kokusu saçanlardan olalım.
Yüzleri güldürenlerden olalım.
Karamsarlıkları, kaygıları söndürenlerden olalım.
Umut verenlerden, sevindirenlerden olalım.
Çaresizlere çare olanlardan olalım.
Sorunları çözenlerden olalım.
Hakk'ın gücünü sevgi içinde hissettirenlerden olalım.
Gönülleri Hakk'a rabita ettirenlerden olalım.
Korkuları yok edenlerden olalım.
Fitneliği, fesatlığı bitirenlerden olalım.
Öfke, nefret ateşini söndürenlerden olalım.
İlim ile yol gösterenlerden olalım.
Hakk'a hakikate yönlendirenlerden olalım.
Çalışmayı, keşfetmeyi hissettirenlerden olalım.
Şahit olmanın yolunu gösterenlerden olalım.
Gönüllerde nice sırlara kapı açanlardan olalım.
Gönül gözüyle baktıranlardan olalım.
Gönüllere huzur verenlerden olalım.
Edebe, adalete sevk edenlerden olalım.
Şefkati, merhameti hissettirenlerden olalım.
İyiliği, yardımı, hizmet etmeyi, kendimiz yaparak gösterenlerden olalım.
Beden diliyle nice güzellikleri hissettirenlerden olalım.

Barışı sağlayanlardan olalım.

Tevhîd şuuruna eriştirenlerden olalım.

İnsanı Kâmil olanlardan olalım.

Halk'a Hakk için koşalım.

Her dâim hakikati hatırlatmak için gayret gösterelim.

Gece gündüz halkın huzuru için koşalım.

İbrâhîm'in yolu olan Kureyş Halkından olalım.

Hakk yolunun hizmetkârları olalım.

Halk'ta Hakk'a nazar ederek davranalım.

Çaresizlere umut olalım.

Sıkıntısı olanlara çare olalım.

Çaresizlerin etrafında tavâf edelim, dertlerine derman olalım.

Allah bizleri birbirimizi tanıyalım yardım edelim diye halk etti, bunu unutmadan yaşayalım.

Hucurât Sûresi 13: "Yâ eyyuhen nâsu innâ halaknâkum min zekerin ve unsâ ve cealnâkum şuûben ve kabâile li teâ-refû inne ekremekum."

Meâli: "Ey insanlar! Biz sizi, bir erkek ve bir kadından yarattık ve halklar halinde, kabileler halinde çoğalttık, birbirinizi tanımanız ve yardım etmeniz için."

Âyette belirtildiği gibi birbirimizi anlamaya tanımaya çalışalım, birbirimize iyilik üzere yardım edelim.

Sevgiyle huzurla kalın.

Gönlünüzdeki ilâhi aşkla kalın.

Haccın hakikatine erenlerden olun.

Kendi vücûd evinizde Allah'a şahit olanlardan olun.

İsmail Dinçer